ALESSANDRO COLETTI

GRAMMATICA E DIZIONARIO DELLA LINGUA CURDA

CON ESERCIZI E LETTURE

II, 2

Edizione A. C.
Roma 1985

Alessandro Coletti

Institut Kurde de Paris
Bibliothèque
Fonds Mirella Galletti
Reçu le 04/06/2021

Dizionario Curdo

(sorani, mukri, kurmanji)

Italiano

pratico, etimologico, comparativo

fascicolo II
p - j

Edizione A.C. Roma
1985

Proprietà letteraria dell'autore
Tutti i diritti sono risevati

Addenda al fascicolo I

ا à

ئاخ àx, adde (P.S. 28.8), terriccio si accamparono.
Cfr. òrdù.

ئاپۆر àbòr, adde (P.S. 54.4), volontà; amministrazione.

ئاشووتە àşùta: àşùta bafrè (S. 93.22) (Kj.), valanga.
Cfr. T. àšòfte «agitato».

ئاڤانی àvànì (P.S. 32.21) (Kj.), abitazioni.
Cfr. Kj. àvadànì, P. àbàdànì.

ئاڤرگ avurrag (S. 124.420) (Kj.), v. ئاوور àwur.

ئاڤێتن àvètin, adde (P.S. 25.13) pr. t-àvèjim.

ئالش ڤیرش àliş-vèriş (P.S. 17.5) (Kj.) (T.), commercio.

ئالیک àlìk (P.S. 31.16) (Kj.), v. 2. ئالی àlì.

ئو u

ئوها uhà (P.S. 13.31), v. واها wàhà

ئۆ ò

ئۆردەک òrdak: òrdak bùn (S. 115.133),

ئوو ù

ئووسف ùsif (S. 109.14), v. یووسف yùsif.

ئووشوو ùşù (S. 122.361), stelo, gambo.
Cfr. hèşù.

ئە a

ئەرزانی arzàn-ì (S. 122.253), v. هەرزانی harzàn-ì.

ئەزمان 1. azmàn, adde (S. 112.92).

ئەژنوە ajnòh (S. 130.49) (Kj.), v. ئەژنۆ ajnò

ئەژنوو ajnù (S. 124.407) (Kj.), v. ئەژنۆ ajnò.

ئەغلەر aghar (P.S. 17.3) (Kj.) (T. آقالر) grandi signori.

ئەگها aghà (P.S. 15.24) (Kj.), p. III s. invece di gihà, v. گهان gihàn.

ڵ al- (P.S.15.31)(Kj.)(c) cd Aram. id.
al-vä (P.S.8.30), su di loro;
al-vä ḥri ẓar, la notte si sorprese;
subäḥ al-vä çè ḥri (P.S.9.3) si fece mattino (su di loro).

ڵ ڤ ڕ ێ ڕ ێ al-vèdarè (P.S.8.30)(Kj.)
v. ڤ ڕ ێ ڕ ێ vè-darè.

ێ ڕ ێ

ێ ڕ ێ ڤ ن èrdavän (P.S.14.5, 52.1)(Kj.)
(T. merdiwan ← P. بان زد), scala.

ێ ڕ ێ ش èriš (S.189.213,250.297),
v. ێ ڕ ێ ش hèriš.

ێ ڕ ێ ن ک èrink (P.S.28.29),
v. ێ ڕ ێ ن ک èring.

ێ ڕ ێ ن èjän (P.S.9.19), v. ێ ڕ ێ ن èjän
fişţè min t-èja (Kj.), mi duole la testa.

ێ ڕ ێ èj, adde (P.S.20.17).

ێ ڕ ێ ن èjän, addett. pr. III p. t-èja
(P.S.27.15)

ێ ڕ ێ ن ێ ڕ ێ ن èvirin: d' èvirin (S.112.93)
(Kj.) giurano.
Cfr. Kj. zivirin.

ێ ڕ ێ

ێ ڕ ێ ن ێ ڕ ێ ن ێ ڕ ێ ن

Cfr. barg, balk (Jaba-Justi); Bal. balg, Pahl. warg, walg; P. barg.

1. بار bāz, bāz dān, adde (P.S. 32.5), precipitarsi

بازرگان باش bāzirgān-bāş (S. 114.124), v. باش بازرگان bāş-bāzirgān.

باژار bājār (P.S. 20.18), v. باژیر bājēr.

باساندن bāsāndin (S. 124.417), spronare il cavallo.

باڤزەر bāv-zar (S. 118.247) (Kj.), di color (giallo) come l'oro.
Cfr. Kj. zēr-bāv.

باکرن bā-kirin (P.S. 10.28) (Kj), v. bāng kirdin sub بانگ bāng.

بالیف bālif, adde (S. 116.204).

باهیڤ bāhiv (P.S. 61.6) (Kj.), v. باتیڤ bāiv.

بدەر bi-dar (P.S. 1.14) (Kj.), fuori

براشتی birāşti, adde (S. 113 12).

برچی بوون birçi-bun (P.S. (Kj.) fame, inedia, curestia.

بستان bistān (P.S. 28.29), v. بێستان bēstān.

2. بسک bisk (S. 116.201) (Kj.), muschio (profumo).
Cfr. Pahl. mušk, P. mešk

بلڤ biliv (P.S. 16.11, 29.13) (Kj.), così, dunque, avanti!

بللاسکن بللاژینن bi-lāskin bi-lājinin (S. 120.288) (Kj.) affrettatevi e sbrigatevi!
Cfr. Kj. lāzin.

بمبارەک bimbārak (P.S. 16.30), v. مومبارەک mumbārak.

بهیستن bihistin, adde (P.S. 8.5).

بهەڤ bi-hav (Kj.), insieme, fra loro: tiştik b-hav na-kirin (P.S. 9.22) non ce la fecero l'un contro l'altro.

بوسک busk (S. 116.201) (Kj.), v. 2 بسک bisk.

بوقچە buqça (S. 242.68), cassa, baule.
Cfr. buxça.

2. بۆتە bò ta (S. 127.503) (Kj.); a te, per te.

بۆست bòst (P.S. 51.8, S. 218.122) (Kj.), v. بست bist.

بەدلە badla (P.S. 32.16) (A. بدلة) (Kj.),

vestito, abito.
Cfr. Kj. badil

2. بەر bar, 1, adde bar min (P.S. 26.6) (Kj.), prima di me: tù hara bar min, tu precedimi, bar-ē xwa var-garān (S, 118.237) (Kj.), distogliere lo sguardo.

بەرا barà (P.S. 8.11), v. بڵا bi-lā.

بەردای bar-dài (P.S. 8.4) (Kj.), lasciato libero.

بەردان bar-dàn, adde (P.S. 12.26).

بەکورم ba-kurm (P.S. 8.33), verminoso; bacato.

بەلا balà (Kj.): balà bùn (P.S. 26.14), disperdersi, sciogliersi (riunione); balà kirin (P.S. 20.9), distribuire. Cfr. bilāw.

بەللشین ballizin (Kj.) (A. بَلّش A. siriano balliš, cominciare) ballizin-ē bi-zūra (P.S. 8.6), lo assalirono (colpirono) con la spada.

بەنی banì (S. 119.285) (Kj.), v. بەندی bandì.

بەهیڤ bahìv (P.S. 27.31) (Kj.), v. باتیڤ bàiv

5. بێ bè, v. بەهێ bahè

بێت bèt: di-bèt (S. 117.271) (Kj.), per di-bèjèt pr. III s. di gòtin: dice.

بێ پارا bè-pàrà (P.S. 21.26), gratuitamente.

بێخە b-èxa (P.S. 27.8) (Kj.), imper. II s. di èxistin.

2. بێر bèr (P.S. 31.10), v. بێرک bèrk.

بێرم bèrm, adde (P.S. 9.5. bèrmeg), stagno, laghetto; (P.S. 27.5) cisterna.

4. بێ ژن bè-jin (P.S. 20.26), senza moglie, celibe, scapolo.

1. بێهن bèhn, adde bèhn kirin (P.S. 19.28) (Kj.), fiutare.

4. بی bì: jinak bì (P.S. 19.28), v. بێوە bèwa.

بیس bìs (P.S. 32.27), v. بیست bìst. Cfr. U. bìs.

پ p

پ p (Kj.), v. 1 a, ba.

1. پا pà (KDS II 443 : Zaxò), be', dunque!

2. پا pà (P. پا piede): پا-ی دیوانێ (M. 260.9), all'udienza; پا-ی ارزێ (M. 248.16), dalla circonferenza della terra.

پایز pàiz, v. پاییز pàyiz.

پاپا Pàpà (J. Blau) (Stat.), Papa.

پاپۆر pàpòr (Fr. vapeur), battello a vapore. Cfr. A. Ygiz. Bàbùr f. Siriano Bàbûr, treno.

پاپۆڕوان pàpòr-a-wàn, battelliere, pilota.

پاپە pàpa (M. 149.16, 183.5), v. پاپێ papà.

پات pàt, 1. (S. 98.1) (Kj.), parte superiore della schiena; 2. (S. 232) (Kj.) nuca.

پاتک pàtik (KDS II 754 : Zaxò, J. Blau : Am.), v. پات pàt 2.

پاتن pàtin (KDS I p. 236 : Akre); pl. di-pêjim, v. پێ pazan, پازدین pazàndin, پێخاتن pazàtin.

پاچ pàç, zappa; piccozza.

پاڤگرتک pàvgirtik (Kj.), v. پاڤگرتن pàvgirtin.

پاڤگرتن pàvgirtin (Kj.), v. پاڤگرتک pàvgirtik.

پاڤگرتنێ pàvgirtinê (Kj.), v. پاڤگرتن pàvgirtin

پادشایەتی pàd(i)ʒà-y-atì, regno; pàd(i)ʒàyatì kirdin (M. 275.23-4), regnare.

1. پار pàr, l'anno scorso. Cfr. P. pàr-sàl.

2. پار pàr, pezzo, sezione; pàr-à guràn (Ś.228) (Kj.), preda dei lupi. Cfr. pàrù, pàra, Pahl. pàrag, P. pàre.

3. پار pàr: pàr nàn (KDS II 521: Surcì), spingere.

پاراستن pàràstin, pr. da-pàrèjim, proteggere, preservare; (M.32.28) evitare.

پاراڤتن pàràftin (KDS I p.231. Arbil), pr. da-pàrèwim. v. پاڵاوتن pàlawtin.

پاراو pàr-àw, irriguo

پارچە pàrça (P.), 1 pezzo, frammento, parte; pàrça kirdin, pàrça pàrça kirdin, fare a pezzi; 2. (M.32.6) stoffa. Cfr. pàra, Pahl. pàrag.

پارزین pàrzinin (O.K. p.77) (Kj.), scolare, strizzare.

پارس pàrs: pàrs kirdin, mendicare. Cfr. pàrse.

پارسەک pàrsak, mendicante, accattone.

پارسەنگ pàr-sang, contrappeso.

پارشێو pàr-ʒèw, durante il digiuno diurno del Ramazàn l'ultimo pasto prima dell'alba (in arabo سحور).

پارگین pàrgin, canaletto di scolo scavato intorno alla tenda.

پاروو pàrù, pezzo; boccone; pàruwèk, un boccone; pàruwak nàn (M.97.33) un tozzo di pane; pàrù pàrù-y da nàn (M.227.25), un pezzo di pane alla volta.

پارە pàra, 1. pezzo, frammento; 2. (T. ← P.), denaro, soldi; unità monetaria frazione della piastra. Cfr. Pahl. pàrag, P. pàre.

پارێز pàrèz, astensione, pàrèz kirdin, astenersi, digiunare. Cfr. Pahl. pahrèz, P. pahrìz.

پارێزگا pàrèz-gà, rifugio, riparo.

پارێزگار pàrèz-gàr, 1. protettore, patrono (J. Blau) avvocato; 2. astinente.

پاریزەر pàrezar, avvocato.

پاری pàrì (g., s. 219) (Kj.), v. پاروو pàrù.

پاریس Pàris (Kur.), Parigi.

پاریسی pàris-ì parigino.

پارینە pàr-ìna, dell'anno scorso
Cfr. P. pàrìn(e).

پارانەوە pàrān-awa (M. 47.13),
pr. da-parèm-awa, pregare, supplicare, implorare.
Cfr. pargān.

پاراوە pàrāwa, preghiera, supplica, implorazione.

پارۆ pàrō, pala di legno.
Cfr. P. pàrù, remo, Pahl. parr(ag).

پازدە pàzda, v. پانزە pànza.

پاژنە pàjna (P. پاشنە), tallone, calcagno.
Cfr. pàrìa, pahn, pahnì, Pahl. pàšnag.

پاس pàs, vigilanza, guardia;
pàs kirdin, fare la guardia, vigilare.
Cfr. Pahl. P. pàs.

پاسار pàsàr, grondaia.

پاساری pàsàr-ì, passero.

پاسماڵە pàs-màl-a, servitore di casa.

پاسەوان pàs-a-wàn, guardiano, custode, vigile, guardia.
Cfr. Pahl. P. pàs-bàn.

پاش pàs, dopo, dietro; la pàsì, la pàs-à-ì, dopo, poi; la pàs-y-à (P. S. 33.11), indietro; l'awì pàs, d'ora in poi; la pàs aw-a-y ka, dopo che.
Cfr. Pahl. P. pas? (Skr. paścāt).

1. پاشا pàsà, v. پادشا pàd(i)sà.

2. پاشا pàsà (T.), pascià: titolo turco che segue il nome.

پاشائی pàsà-ì, specie di uva bianca.

پاشازادە pàsà-zàda (+P.),
v. پادشازادە pàd(i)sà-zàda.

پاشاە pàsàh, v. پادشا pàd(i)sà;
ay pàsàh-am (P. ای پادشاهم), o mio re!

پاشاهانە pàsàh-àna, regale, regalmente.

پاشایەتی pàsà-y-atì,
v. پادشایەتی pàd(i)sà-y-atì.

پاش بەند pàʒ-band (M.219.30), pastoia di dietro.

پاشتر pàʒtir, posteriore; seguente; roj-à pàʒtir (Kj.), il giorno dopo.

پاش تێلانە pàʒ-tèlàna, festa che lo sposo dà tre giorni dopo le nozze.

پاش دار pàʒ-dàr (+P.), retroguardia.

پاش دانەرێ pàʒ-dà-ndarè: la pàʒdàndarè, infine.

پاش دز pàʒ-diz, complice del ladro che gli fa da «palo».

پاش کەوتن pàʒ-kawtin, rimanere indietro

پاش کەوتوو pàʒ-kawtù, arretrato, retrogrado.

پاش گر pàʒ-gir, suffisso.

پاش ماوە pàʒ-màwa, rimanenza, resto, residuo, avanzo.

پاش مەرگ pàʒ-marg, postumo.

پاش نیوەڕۆ pàʒ-nìw-a-rò, pomeriggio.

پاش وبێش pàʒ-u-pèʒ, dietro e davanti, disordinato, sossopra, a vanvera; pàʒ-u-pèʒ kirdin, circondare.

پاشوو pàʒ-ù, posteriore, seguente; (M.226.23), gambe posteriori del cavallo.

پاشەڕۆژ pàʒ-a-rōj, avvenire, futuro.

پاشەڕۆک pàʒ-a-rōk: pàʒ-a-rōk kirdin, spigolare.

پاشەڵ pàʒal, strascico.

پاشەوپاش pàʒ-aw-pàʒ, indietro; pàʒ-aw-pàʒ hàtin, ritornare.

پاشێوێ pàʒèwè (M.227.28), a mezzanotte.

پاشێڤ pàʒìv (KDS II 737: Am., J. Blau) (Kj.), cena tarda.
Cfr. pàr-ʒèw.

پاشێن pàʒ-ìn, successivo, seguente; (Wik.100, J. Blau), ultimo.

پاقلاوا pàqlàwà (T. bak-lava → Gr. μαακλαβᾶς) dolce turco fatto di pastasfoglia inframmezzata di noci tritate e miele, tagliato a rombi.

پاقلە pàqla (A. باقلة), fave.

پاگواڵە pàgawaṭàn (Ş.209), v. ڕاگەڵە pàgàwà.

پاک pāk, 1. puro, pulito; pāk kirdin, purificare, pulire; pāk kēšān (M.135.21), compiere, sbrigare; 2. (M.238.31, 278.24), tutto, tutti.
Cfr. Pahl. P. pāk.

پاکان pākān (M.122.29), ben bene, del tutto

پاکانە pāk-āna, 1. puramente; 2. assolutamente

پاک داوێن pāk-dāwēn, onesto; puro, continente
Cfr. P. pāk-dāman.

پاکیژ pākīj, puro; probo.
Cfr. Pahl. pākīzag, P. pākīze.

پاکەت pākat, 1. (Ingl.) pacco; 2. (T.←Ingl.) busta (di lettera).

پاکی pāk-ī, 1. purezza, pulizia; 2. (M.80.6) del tutto, completamente.
Cfr. Pahl. pākīh, P. pākī.

پاکیزە pākīza (P.), puro, pulito; n. pr. f.

پاگە pā-ga (Ard.), soglia.

پاگەند pāgand (J. Blau) (P. پاکەن), rubino.

پاڵ pāl (S.177.94) (Kg.), carboni ardenti (cfr. pōlē).

پاڵان Pālān (M.252.10 e II 394 nota 32), n. pr. di una tribù curda di Ğāfrūšīr.

پاڵ pāl, fianco, lato; sostegno, appoggio; (M.278.15) abbraccio; ła pāl, accanto; ła pāl-awa, mentremeno ci si aspetta (cfr. gr. παὶ παὶ παρὰ προσδοκίαν); pāl dān, poggiare i., appoggiarsi; (M.121.16) sdraiarsi; spingere; pāl ē dān, poggiare, appoggiare; (G.) spingere; riferire, attribuire; pāl wēk dān, appoggiarsi l'uno all'altro, (M.157.33, 273.35) urtarsi, spingersi; pāl dān-awa, appoggiarsi; pāl kirdin, sdraiarsi, coricarsi; pāl kawtin, reclinare, sdraiarsi.
Cfr. parāxsū, Pahl. pāhlūg, P. pahlū.

پاڵاس pālās, piccolo di bufalo.
Cfr. parx, pālx.

پاڵان pālān, basto.
Cfr. P. pālān.

پاڵاوتن pālāwtin, pr. da-pālēwim, filtrare, scolare.
Cfr. pārāftin, Pahl. P. pālūdan, pālāy.

پاڵ پشت pāl-pišt, cuscino.

پاڵتۆ pāltō (KDS II 178) (Fr. paletot), cappotto, soprabito.

پالشای pàlʒày (KDS II), v. پادشا pàd(i)ʒà.

پالشت pàlist, relazione, riferimento, rapporto.

پاڵه pàla (NR. palàxa, A. فلّاح), operaio; mietitore; (G.) operaio che lavora a giornate, o contadino o muratore; (KDS II 738: Am.) operai.

پاڵەوان pàlawàn, campione, eroe, prode, valoroso; lottatore; (G.) giocoliere.
Cfr. P. pahlawàn.

پاڵەوانانە pàlawàn-àna, da campione; eroico, eroicamente; prode, prodemente.

پاڵەوانی pàlawàn-ì, eroismo, prodezza, valore; lotta.

پالێوکە pàlèwka, filtro.

پاماڵ pà-màl (P. پامال), v. پێماڵ pè-màl.

1. پان pàn, largo, ampio, vasto, spazioso; pàn kirdin, allargare, ampliare.
Cfr. Pahl. P. pahn, Psh. plən.

2. پان pàn (J. Blau) (Kj.), pr. di-pèm, attendere.

Cfr. Pahl. pàdan, pày-, P. payìdan.

پاناتی pàn-à-ì, larghezza, ampiezza, vastità, spaziosità.
Cfr. Pahl. pahnày, P. pahnà.

پان پانوکە pàn-pàn-òka, lesbismo.

پانتۆڵ pàntòl (Kur.), pantaloni.

پانزدە pànzda, v. پانزە pànza.

پانزدەیەم pànzda-y-am, v. پانزەیەم pànza-y-am.

پانزە pànza, quindici.
Cfr. pàzda, pànzda, Pahl. P. pànzdah, Psh. pindzə-las.

پانزەم pànzam, پانزەمین pànzamìn, v. پانزەیەم pànza-y-am, پانزەیەمین pànza-y-am-ìn.

پانزەهر pànzahr (P. پادزهر), contravveleno, antidoto.
Cfr. Pahl. pàd-zahr.

پانزەیەم pànza-y-am, پانزەیەمین pànza-y-am-ìn, quindicesimo, decimo quinto.
Cfr. Pahl. pànzdah-om, P. pànzdah-om(-in), Psh. pindzə-las-əm.

پانکە pànka (M. 259. 21), tenda, padiglione.

پانکه پانکه pànka-pànka (M. 91.36), alto piano.

پان وپۆر pàn-u-pòr, largo, vasto.

پانه pàna (KDS II 509: Akre) (Kj.), adesso, ora.

پانیتی pàn-ètì, v. پانائی pàn-à-ì.

پانێری pà-nèr-ì (M. 169.20), di pelle di vitello (M.) ma cfr. nèr, nèrè «capro».

پانی pàn-ì, v. پانائی pàn-à-ì.

پانیئه pànìa (M. 162.28) (Mu), v. پاژنه pàjna.

پاوان pàwàn, pascolo riservato.
Cfr. Psh. pòwsl, pascolare.

پایان pàyàn, fine f., termine.
Cfr. P. pàyàn, Psh. pày.

پای تەخت pày-taxt (P. پایتخت), capitale (città).

پایه pàyu, 1. gradino, grado; pàya kirin (Wik. 4) (Kj.), dividere, ripartire; 2. pilastro; 3. (M. 233.5) ostacolo.
Cfr. Pahl. pàyay, base, P. pàye.

پایه تەخت pàya-taxt (J. Blau), v. پای تەخت pày-taxt.

پاییز pàyìz, autunno.
Cfr. pàìz, Kj. pahìz, Pahl. pàdèz, P. pàìz.

پاییز پێشین pàyìz-à pèşin (J. Blau) (Kj.), settembre.

پاییزه دووەم pàyìz-à duwam (J. Blau) (Kj.), ottobre.

پاییزه pàyìza, specie di uva bianca.

پت pit: pit-è, un po'; pit dàn, guizzare; pulsare.

پتر pitir, più, maggiormente.
Cfr. Kj. pirtir.

پتوی ptùy (M. 182.12), puah!

پته pita (P.S. 17.8), amata!

پتەو pitaw, solido, saldo, forte.

پتەوی pitaw-ì, solidità, saldezza, forza.

پچران piçrān, pr. da-piçrim, پچراندن piçrāndin, pr. da-piçrēnim, v. پچرین biçrin.

پچرپچر piçir-piçir, separatamente.

پچرکان piçirkàn (M. 190.33), pr. da-piçirkèn, essere tagliato a fette, venire affettato.

پچرین piçirin, v. پچرین biçrin.

2. پچرین piçirìn, torcere, intrecciare.
Cfr. pèçàn.

پچکۆلە piçk-òla piccolino, piccino.
Cfr. piçùk, çikòla.

پچکێ piçk-è, un pochino.

پچووک piçùk, v. بچووک biçùk.

پچەرین piçarìn (M. 58.17, 153.17),
v. بچرین biçrìn

پدەر pidar, padre.
Cfr. Pahl. pid(ar), P. pedar, Bal. pid
> pes, Psh. plār

1. پر pir (Kj.), molto

2. پر pir (KDS II 775: Zàkhò p'ir) (Kj.),
v. پرد pird.

پرپەیرەک pirpayrak (Kj.), farfalla.
Cfr. → NR. pirpira.

پرت pirt; pezzo, frammento.

پرتر pir-tir (Kj.), v. پتر pitir.

پرتقال pirtagàl (T. portakal ← Gr. πορτοκάλλι, Ital. portogallo → A. برتقان,
P. پرتقال, A. Siriano bsrd'àn.

پرتە pirta: pirta-pirtā (J. Blau),
a pezzetti, in frantumi; quisquilie.

پرچ pirç, treccia; capelli, chioma;
pirç-ì ʿÀyza w Fàt(i)ma, arcobaleno
(« chioma di ʿÀiša e Faṭima »)

پرچقین pirçiqìn (KDS I p. 238: Akre),
essere spremuto, essere schiacciato.

پرچە pirça (J. Blau) (T. fırça, P. فرچە
← Gr. βούρτσα; Ted. Bürste < Borst
« setola »), spazzola.

پرچیان pirçyàn (KDS I p. 238: Akre),
schioccare; scattare.

پرخاندن pirxàndin, pr. da-pirxènim,
russare.

پرخە پرخ pirx-a-pirx, il russare, russio.

پرد pird, ponte.
Cfr. Kj. pir, Av. pərstu, Pahl. puhl,
P. pol.

پردیلە pird-ìla, ponticello.

پرزۆل pirzòl, frammento, scheggia.

پرزوو pirzù, resistenza, forza.

پرزه pirza, sospiro.
Cfr. pizù.

پرژان pirjān, pr. da-pirjēm, schizzare āwir da-pirjè (M. 209. 17), il fuoco manda faville.
Cfr. pijān.

پرژاندن pirjàndin, pr. da-pirjènim, fare schizzare, schizzare t., spruzzare.
Cfr. pijàndin.

پرس pirs: pirs kirdin (M. 58. 5), interrogare, domandare, chiedere.

پرسیار pirsyàr, interrogazione, domanda.
Cfr. pirsyār.

پرسه pirs, condoglianze.

پرسی pirs-ì, interrogativo.

پرسین pirsìn, interrogare, domandare, chiedere (a: له); lē-y pirsì, gli domandò.
Cfr. Pahl. pursidan, P. porsidan.

پرش pirṣ, sparso.

پرشنگ pirṣing, raggio, radiazione; scintilla, fulgore.

پرگ pirg, larva.

پرنجوک pirinc-ok (g) (T. pirinç ← P. birinc), v. برنج

پرواندن pirwàndin, pr. da-pirwènim, 1. sfregar via, 2. sbriciolarsi, disgregarsi.

پروسک pirusk, spina dorsale.

پرووران pirùzàn, pr. da-pirùzèm, scottarsi, bruciacchiarsi.

پڕ pir̄, 1. pieno, colmo; pir̄ bùn, riempirsi, colmarsi; pir̄ kirdin, riempire, colmare, zarar pir̄ kirdin, risarcire il danno; pir̄ ba dam, a squarciagola; 2. improvviso: la pir̄, la pir̄ èka, improvvisamente, a un tratto; pir̄ dàn (M. 115. 21), premere, afferrare: dastira-y Yāy-a Zìnè pir̄ da-dàt-è (M. 72. 37), (egli) afferra il fazzoletto di Yāy Zìn; la pir̄ pgà dàn, assalire all'improvviso, sorprendere.
Cfr. Av. pərəna-, Pahl. purr, P. por, Gor. par. Cfr. 2. par̄.

پڕاندن pir̄àndin, pr. da-pir̄ènim, v. پڕماندن pir̄màndin.

پڕاوپڕ pir̄-àw-pir̄, tutto pieno, colmo, zeppo.

پیرپیر pir̄-pir̄ (M.49,33), v. پیراوپیر

پیرتاو pir̄-tàw, velocità, galoppo; bā pir̄-tàw, a tutta velocità, al galoppo.

پیرجگر pir̄-cigar (M 244,29), coraggioso.

پیرچەنە pir̄-çana, loquace.

پیرخێز pir̄-ḥèz, forte.

پیرخەیال pir̄-xayāl (+ A. خیال), immaginoso, sognante.

پیرسام pir̄-sàm, terribile.

پیرکێش pir̄-kèz, impetuoso, impulsivo.

پیرگیر pir̄-gir̄, focoso.

پیرگوشت pir̄-gòzt, carnoso, polposo.

پیرماندن pir̄màndin, pr. da-pir̄mènim, sbuffare.

پیرنۆل pir̄nòl, straccio, straccione.

پیروپاتال pir̄-u-pātāl, inutile; scarto.

پیروپت pir̄-u-pit, cianfrusaglie.

پیروپەشتو pir̄-u-pazèw, rifiuti.

پیروسکان pir̄uskàn, pr. da-pir̄uskèm, staccarsi; cagliarsi (latte).

پیروسکاندن pir̄uskàndin, pr. da-pir̄uskènim, staccare; far cagliare (latte).

پیروکان pir̄ukàn, pr. da-pir̄ukèm, spossarsi, estenuarsi, stremarsi.

پیرووشە pir̄ùza, nevischio; pir̄ùza kirdin, cominciare a nevicare.

پیرهونەر pir̄-hunar, artistico; (M. 284.28) fausto.

پیریشک pir̄ìzk, fiamma.

پیزوو pizù (KVS II p. 376), bordo colorato della cintola delle brache attraverso il quale passa il cordoncino che fa da cintura detto بەندەخوێن band-a-xwèn (q.v.), o دۆخین dōxìn (q.v.).

پژان pijàn, pr. da-pijèm, v. پرژان pirjàn.

پژاندن pijàndin, pr. da-pijènim,

v. پژاوڵ pijaàvil.

پژین pijèn (KDS II p. 376),
v. پێژین pijtèn.

پژدار Pijdar (KDS II p. 134) distretto all'estremo nord della provincia di Sulaymaàniyya.

پژدین pijdèn (KDS II p. 376),
v. پێژین pijtèn.

پژمین pijmìn, starnutire,
Cfr. pijmìni, Kj. beRrijìn, pèrijìn.

پژیسک pijìsk, v. پیسک pìsik.

پژین pijìn, v. پژان pijàn.

پژوان pijwàn (KDS I p. 238: Awre),
v. پژواردن pijwàrdin.

پژواردن pijwàrdin, pr. da-pijwèrim, sostenere, appoggiare.
پژوان pijwàn (M. 244. 35), pr. da-pijwèm, lacerarsi, stracciarsi, strapparsi, rompersi.

پژواندن pijwàndin, pr. da-pijwèrim, lacerare, stracciare, strappare, rompere.

پژپسانەوە pijpisàndin (Wir. 72) (Kj.), pr. di-pijpisèrim, ribrigliare.

پژپسک pijpìsk, v. پیسک pìsik.

پژپسکان pijpìskàn, v. پیسکان pìskàn.

پژپسکاندن pijpìskàndin, pr. di-pijpìskènim, ribrigliare.

پژپسکەوە pijpìskàndin, v. پژپسانەوە pijpisàndin

pizt lē kirdin, distogliersi, trascurare; pizt katin (P.S. 8.21) (Kj.), inseguire; pizt lē hal-girtin (M.32.23), voltare la schiena a qu.; 2. (M.124.7) generazione. Cfr. Pahl. pušt, P. pošt.

پشتاوپشت pizt-āw-pizt, di generazione in generazione.

پشت ئەسوور pizt-astūr, fiducioso.

پشت ستۆ pizt-stò (KDS II 780: Akre) (Kj.) nuca.

پشت قۆڤ pizt-qòv (J. Blau) (Kj.), v. پشت کۆم pizt-kòm.

پشتک piztik (P.S. 28.4), carico portato sulla schiena.

پشت کۆم pizt-kòm, gobbo. Cfr. Kj. pizt-qòv.

پشت گیر pizt-gìr (+P.): pizt-gìr kirdin sostenere.

پشت ماڵ pizt-māl (G.), cintura.

پشت ماڵە pizt-māl-a, servitore di capotribù.

پشت مل pizt-mil, nuca.

پشت مێر pizt-mèr (Kj.), uomo di riserva.

پشتوان piztiwàn (M.15.30), v. پشتیوان piztìwàn

پشت وپەنا pizt-u-panà, riparo, rifugio.

پشتە سارد pizt-a sàrd, depresso, sfiduciato, indifferente, disincantato.

پشتە گەرم pizt-a-garm, energico; entusiasta; fiducioso.

پشتەوارە pizt-a-wàra, carico portato sulla schiena. Cfr. bàr e P. poštowàre.

پشتێن piztèn (KDS II p. 376: Sul.), fascia larga avvolta intorno alla vita; cintura, cinta, fusciacca. Cfr. piztènd, pijdèn, pijbèn.

پشتێند piztènd (M.148.4, KDS II p.376), v. پشتێن piztèn.

پشتێنە piztèna, 1. cinghia; spago; 2. zona.

1. پشتی pizt-ì (P.S. 28.5, KDS 531: Akre) carico portato sulla schiena. Cfr. piztik.

2. پشتی pizt-ì (J. Blau: Sindj.) (Kj.),

dopo, quindi.

پشتیبان pištiwān, appoggio, sostegno; sostenitore, fautore.
Cfr. P. poštibān.

پشقل pišqil, sterco di ovini, caprini ecc., letame.
Cfr. P. peškel.

پشک pišk, parte, porzione, quota, lotto; sorte; pišk hāwèštin, tirare a sorte, sorteggiare.

پشک زێر pišk-zēr (KDS II 234: Akre), ornato d'oro, trapunto d'oro.

پشکنین piškinin, esaminare, indagare

پشکووتن piškūtin, sbocciare, fiorire.
Cfr. Kj. biškiftin, Pahl. wiškuftan, P. šekoftan.

پشکۆ piškò, brace.

پشکۆژە piškōja: piškōja bùn (M.182.22), crescere (vegetale), fiorire

پشکۆڵ piškōl, catenaccio.

پشکی pišk-ī, distributivo.

پشکنین piškin, v. پشکنین piškinin.

پشمین pišmin (KDS I p. 231), v. پژمین pijmin.

پشوو pišù, respiro, sospiro, sosta; pišù dàn, respirare,
pišù pè-dà hàt-awa, trasse un sospiro
Cfr. pirza.

پشێوی pišèwī, v. پەشێوی pašèwī.

پشیلە piš-ila, gattino, gatto.

پف pif, soffio, alito, pif dàn, pif kirin (L. 214) (Kj) soffiare.

پل pil, 1. dito; 2. pezzo.

پلار pilār, frecciata; pilār-èk lè girtin, lanciare una frecciata.

پلاو pilāw, riso cotto all'orientale, (T. pilav, pilaf → gr. ὀρ, ἀφι).
Cfr. Kj. pilāw, P. polò.

پلوورە pilūra, favo di miele; alveare.

پلە pila (M.95.32), scalino, gradino, grado.
Cfr. pilakàn, P. pelle.

پلکان pilakàn, scala, scalinata.
Cfr. Pahl. pillagān, P. pellegān.

پلکان pilakànàn (M.102.26), scale.

پلندر pilandar, ricattatore.

→ پلیشان pilìṣàn-awa, pr. da-pilìṣèm-awa, essere schiacciato.

پلیشاندن pilìṣàndin-awa, pr. da-pilìṣènim-awa, schiacciare.

پل pil, lentiggine.

پلپله pil-pil-a, catena di monetine.

پلنگ piling, leopardo.
Cfr. Pahl. P. palang, Psh. prāng.

پلوخان pilìxàn, pr. da-pilòxèm, scottarsi.

پلوسین pilòsìn, battere, percuotere.

پلووچ pilùç, storto; perverso.

پلیته pilìta, lucignolo.

پن pin, macchiolina; punto.

پنج pinc (M.161.5), siepe.

پنجک pincik, arboscello, arbusto.
Cfr. Pinc.

پنده‌پیر pindapìr (J. Blau) (G.) ragno.
Cfr. G. pendavà.

پنه pina, tavola su cui si fa il pane.

پوخت puxt (P. پخته), maturo.

پوختی puxt-ì, maturità.

پوسله pusla (T. pusula ← Gr. πούξουλας ← Ital.), bussola.

پو pò, trama
Cfr. P. pūd.

پوپ pòp, 1. picco; 2. cresta di gallo

پوپکه pòp-ka, cresta.

پوپن pòp-in, crestato

پوپنه pòp-na, v. پوپکه pòp-ka.

پوپشمین pò-paṣmìn, coperta di lana

پۆتەلەک pòtalak, 1. cresta; 2. acconciatura dei capelli.
Cfr. Kj. pordak.

پۆتین pòtin (J. Blau) (Pr. bottine), stivale.

پۆخل pòxil, v. پیس و پۆخل pis-u-pòxil.

پۆر pòr (J. Blau) (Kj.), capelli, chioma; ji pòr-è sar-è vì hattā bi ling-è vì (P. S. 8.33, 21.29) dalla (sua) testa ai (suoi) piedi.

پۆردەک pòrdak (J.), cresta.
Cfr. pòtalak.

پۆڕ pòr (KPS II 175), francolino.
Cfr. Pahl. pòr.

پۆز pòz, muso; (S. 264. 2, J. Blau) (Kj.), naso.
Cfr. Pahl. pòz(ag), P. pùz; Bal. pù(n)z, naso.

پۆزشت pòzist, scusa;
pòzist kirdin, scusarsi.
Cfr. P. pùzeš.

پۆزەوانە pòz-a-wàn-a, museruola.

پۆسان pòsàn, pr. da pòsèm, marcire.
Cfr. P. pùsìdan.

پۆست pòst, pelle, cuoio; buccia.
Cfr. pèst, Pahl. pòst, P. pùst.

پۆستە pòsta (T. ← Ital.), posta; (M. 257. 23) corriere.

پۆستەخانە pòsta-xàna, ufficio postale, posta.

پۆش pòs, capra nera con le orecchie bianche.

پۆشاک pòsàk, veste, vestito, abito, indumento.
Cfr. P. pùšàk.

پۆشتە pòsta (P. پوشیده), abbigliato, ben vestito; pòsta kirdin (ri) vestire, abbigliare.

پۆشتەباڵ pòst-a-bàl (M. 83, 24) (P. پشت-) penna posteriore.

پۆشتەوپەرداخ posta-w-pardàx, ben vestito, agghindato.

پۆشمان pòsmàn, v. پەشێمان pasèmàn.

پۆشین pòʒin, coprire, (ri)vestire.
Cfr. Pahl. pòšidan, P. pùšidan.

پۆغە pòǧa (T. boǧa), giovane toro, torello.

1. پۆل pòl (M. 130. 20), greggie, mandria, branco, stormo; schiera, gruppo, squadra, banda.

2. پۆل pòl, v. پۆلوو pòlù.

پۆلان pòlàn, dodicesimo mese solare curdo: 20 febbraio - 20 marzo.

پۆلوو pòl-ù, brace.
Cfr. pòl, pàl.

پۆلیس pòlis (Tur.), polizia, poliziotto

پۆلیس خانە pòlis-xàna, posto di polizia

پۆلا pòlà, acciaio.
Cfr. Kj pìlà-ì, Pahl. pòlàwad, P. pùlàd.

پۆبلانە pòglàna, dono a una donna per le sue nozze o la nascita di un figlio.

پووان pùan, puwàn, pr. da-puwèn, v. پۆسان pòsàn.

پووتە p'uta (J. Blau: Am.) (Kj.), un po'; piccolo.

پووچ pùç, vano, vacuo, nullo; (M. 205. 10) insensato; pùç kirin (Wik. 72) (Kj) annullare; mandare a vuoto.

پوور pùr, zia.

پوورزا pùr-zà (+P.), cugino, cugina (figlio o figlia di zia).

پوورە pùra, sciame di api; gruppo.

پووز pùz, polpaccio.

پووش pùʒ, fieno, paglia; pagliuzza.
Cfr. U. bhùsà?

پووشانە pùʒ-àna, diritti pagati per il pascolo.

پووش پەڕ pùʒ-par, prima estate.

پووشکە pùʒka (M. 61. 21), pagliuzza, fuscello, bruscolo.

پووش وپەڵاش pùʒ-u-palàʒ, strame; spazzatura, rifiuti.

پووشی pùzì (Wik. 10), v. 2. پێشی pèzì.

پووک pùk, پووکی دان pùk-i dàn, gengiva

پووکانەوە pùkàn-awa, pr. da-pùkèm-awa, v. پۆسان pòsàn.

1. پوول pùl (P.), moneta, soldo; gettone.

2. پوول (T. ← Ital. bollo), francobollo.

پوول وپارە pùl-u-pàra, denaro liquido, contanti; ba pùl-u-pàra kirdin (M. 219. 11), cambiare in contanti.

پوولەک pùlak, پوولەکە pùlaka, 1. squama; 2. piastrina; zecchino.

پوونک pùnk (G.), menta selvatica. Cfr. pùng, P. pùné.

پوونگ pùng (S. 210), v. بوونک pùnk.

پە pa (KDS II 509: Sùrcì), v. 1. بە ba.

پەئین paìn (M. 134. 24, 276. 15), letame di cavallo.

پەپاخ papàx, berretto.

پەپاخ بەسەر papàx-ba-sar (M. II 450 nota 46) che porta un berretto invece del turbante curdo, cioè Persiano.

پەپاخ رەش papàx-ñaz (M. 12. 15), che porta un berretto nero: soprannome dato ai Turchi e (M. 218. 36) ai Persiani.

پەپکە papka, disco.

پەپوو papù, cuculo. Cfr. papùk; Tl. papìhà.

پەپووک papùk (J. Blau) (Kj.), v. پەپوو papù.

پەپوولە papùla, farfalla.

پەپوولە سلیمانکە papùla-slìmànka, upupa.

پەت pat, corda, fune; pàt pisàndin, tagliare la corda, scappare.

پەتاتە patàta (Tur.), patata.

پەتاوەنت patàvant (G.), ragno.

پەتوو patù, coperta; imbottita. Cfr. P. patù.

پەتە Pata (A. فتح الله oppure فتّاح), n. pr. m. Cfr. pāl Av. pərəsù-, Pahl. pahlūg, P. pahlū,

پەتەری patarī, matto.

پەتی patì, nudo; puro, semplice, genuino; kurdì patì, lingua curda pura.
Cfr. P. pátì, nudo.

پەچە paça (T.), velo per coprire il viso della donna musulmana.

پەحتن paḥtin (KDS II 707: Am.), v. پەهتن paḥtin, پەزان pazàn.

پەحنی paḥnì (KDS II 761: Zaxo, J. Blau), v. پاژنە pàjna.

1. پەخش paxš, sparso, sparpagliato; paxš bùn (M. 31.34), spargersi, sparpagliarsi; diffondersi; paxš kirdin, spargere, sparpagliare, diffondere, pubblicare.
Cfr. P. paxš

2. پەخش paxš, brillante; fiorente, florido.

پەرا parà, v. پەرە para

پەراسوو paràsù, costola; fianco.

پەراوێز paràwèz (M. 248.13), bordo di veste; orlo; paràwèz-ī àsmàn, orizzonte.

پەراوی paràwì, quaderno.

پەرت part, sparso, disperso.
Cfr. P. part.

پەرتووک partùk, libro.

پەرتووک خانە partùk-xàna, biblioteca.

پەرتەو partaw, raggio.
Cfr. P. partò.

پەرتەو بەک Partaw bak: Partaw Xaqqàrì, poeta curdo Kj. (m. 1808).

پەرچ parç (M. 284.32 e II 443 nota 7), l'estremità superiore del chiodo dello zoccolo di cavallo che sporgendo deve essere ribadita; ostacolo; parç dàn-awa, ribadire un chiodo; ribadire, confutare.
Cfr. P. parč.

پەرچقاندن parçiqàndin (J. Blau) (Kj.), pr. di parçiqìnim, schiacciare.

پەرچە parça (J. Blau) (Kj.) pezzo, brano;

parça kirin (Wik. 101) (Kj.), fare a pezzi.
Cfr. pàrça.

پەرچەم parçam, 1. ciocca di capelli, riccioli; 2. frangia.
Cfr. pirç, P. parčam, bandiera.

پەرخ parx, 1. porcellino; 2. vitello
Cfr. palx, pàlàx, Khot. pa'ša
(IE. *parka- > Lat. porcus, Serb. prase.)

پەرخاندن parxàndin (KDS I p. 236: Akre), pr. di-parxìnim, massaggiare.

1. پەرداخ pardàx (P. پرداخته), liscio, levigato.

2. پەرداخ pardàx (T. bardak), bicchiere, calice.

پەردە parda, 1. velo; parda d(i)rìn, svelare; 2. tenda, cortina; 3. chiave musicale, tono, nota.
Cfr. Pahl. pardag, P. parde.

پەردەک pardak, enigma, indovinello.
Cfr. Pahl. pardag.

پەردە وکولە parda-w-kula, tenda e zanzariera: alcova.

پەرژان parjàn, pr. da-parjèm, avere tempo; das parjàn, avere tempo libero.

پەرژین parjìn, 1. siepe; protezione; 2. (M. 56. 14 e II p. 97 nota 171), ostacolo.
Cfr. Pahl. parzìn, P. parčìn (č!).

پەرستن paristìn, pr. da-paristim, adorare, servire.
Cfr. Pahl. paristìdan, parist-, P. parastìdan, parast-

پەرستگا parist-gà, tempio.

پەرستەر paristar, adoratore, fedele.
Cfr. P. parastar.

پەرک park, albero secco.

پەرلەمان parlamàn (Fr.), parlamento.

پەرمون parmùn, fidarsi, contare su
Cfr. farmùn?

پەوا parwà, cura, attenzione, sollecitudine, apprensione.

پەرواز parwàz (Wik. 101) (P. پرواز), volo,

پەروانە parwàna, 1. elica; 2. moscerino
Cfr. Pahl. parwànag, guida; P. parvàne, elica; farfalla.

پەروەر Parwar (M. 100. 5), n. pr. f.

پەروەردە parwarda (P. پروردە): parwarda bùn (M. 256. 24), essere coltivato, crescere; parwarda kirdin, allevare, crescere; coltivare.
Cfr. Pahl. parwardan.

پەروەردەگەر Parwarda-gar (M. 280. 26) (P. پروردگر) Creatore, Sostentatore; Dio

پەرویز Parwìz (P. پرویز), n. pr. m.

پەروین Parwìn (P. پروین), le Pleiadi; n. pr. f.

پەرۆش paròz, passione, entusiasmo.

پەرە para: para lè dàn, ampliare, aumentare, estendere.
Cfr. Pahl. fràx, P. farāx ?

پەرەستن parastin (M. 234. 6), v. پەرستن paristin

پەرەسە parasa, grado.

پەرێ Parè, v. پەریزە Parèza.

پەریز parèz, 1. (M. 276. 10), 1. campo di stoppia; luogo dove si ammassa il frumento prima di trebbiarlo nell'aia; 3. rifugio.

پەرێزگا parèz-gà, regione.

پەرێسان parèzàn, turbato, agitato; confuso, sgomento; disperso.
Cfr. P. parišàn.

پەریشانی parèzàn-ì, turbamento, agitazione; confusione; sgomento; dispersione.
Cfr. P. parèzàn-ì.

پەری parì, fata.
Cfr. Pahl. parig, strega, P. parì, Psh. pèrsi.

پەریخان Parì-xàn (M. 125. 4, 194. 19), n. pr. f.

پەری زادە Parì-zàda (M. 250. 26) (+ P.), n. pr. f. (figlia di fata).

پەریزە Parìza, v. پەری زادە Parì-zàda.

پەڕ 1. par, 1. ala, penna, piuma; 2. lato, sponda. Cfr. pal, Pahl. parr, P. par, Av. pərəna-, Psh. pàṇa, Bal. pan.

پەڕ 2 par: par dàn (M. 143.20), strappare, togliere; (M. 163.2) balzar su.
Cfr. pir dàn sub پڕ pir 2.

پەڕان paràn, (M. 211.3), recidere, troncare, mozzare.

پەڕاندن paràndin, pr. da-parènim, 1. far saltare, far volare via; troncare, mozzare; (M. 225.23) spezzare; 2. (M. 20.2) accorrere.
Cfr. firàndin, P. parràndan.

پەڕاندنەوە paràndin-awa, pr. da-parènim-awa, far passare, trasportare, traghettare

پەڕاو paràw, libro

پەڕبڵاو par-bilàw (M. 244.20), con le piume del pennacchio che dondolano.

پەڕپووت parpùt, logoro, consunto
Cfr. P. fartùt.

پەڕشت parizt, avena.

پەڕقۆز par-qòz (M. 244.17), che ha un bel pennacchio.

پەڕگار pargàr (P. پرگار), compasso.

پەڕندە parinda, uccello
Cfr. P. parande, U. (+ P) parind

پەڕوباڵ par-u-bàl, penne, piume, piumaggio.

پەڕۆ parò, strofinaccio.

پەڕە para, foglio, pagina; foglia; para kirdin sfogliare (un libro).
Cfr. Pahl. parrag, P. parre.

پەڕەسێلکە parasèlka, rondine.
Cfr. Pahl. paristòg, P. parastù.

پەڕەوازە parawàza, che ha messo le piume, piumato.

پەڕیان pargàn (KDS I p. 238: Akre), pr. di-paryèm, v. پاڕانەوە pàràn-awa

پەڕین parìn, 1. saltare, staccarsi, dileguarsi; 2. (KDS I p. 238: Akre), attraversare un fiume; 3. montare (accoppiamento di animali, monta).
Cfr. f(i)rìn, P. parridan.

پەڕینەوە parìn-awa, passare, transitare, far traghetto; (M. 174.17) attraversare un fiume; la daryà parìn-awa (M. 81.16), attraversare il mare.

پەز paz, ovini, pecore; caprini, capre; sar-ē paz (Wik. 41) (Kj.), festa di primavera dei pastori curdi quando, gli animali avendo figliato, si preparano al pascolo estivo.
Cfr. Bal. pas, Psh. pssd, Pahl. pah.

پەزان pazàn (P. پزد), pr. da-pazèm, cuocersi, cucinarsi.
Cfr. Kj. paḥtin, paḥtin, pàtin, pèž-; Pahl. P. poxtan, paz-; Bal. paḥten, pač-.

پەزاندن pazàndin, pr. da-pazènim, cuocere, cucinare.

پەزکۆڤی paz-kòvì (J. Blau) (Kj.), capriolo, camoscio.
Cfr. bizin-a kèwì.

پەزە Paza, n. pr. m. dim. di پێرۆز Pèròz.

پەزەوان paz-a-wàn (M. 115. 29), pastore.

پەزێ رەش paz-ē raṣ (J. Blau) (Kj.), caprini, capre.
Cfr. Bal. pas siyàh.

پەزێ سپی paz-ē spì (J. Blau) (Kj.), ovini, pecore.
Cfr. Bal. pas espìt.

پەزیشک pazìṣk, medico.
Cfr. P. pezešk, Pahl. bizešk.

پەژارە pajàra, tristezza, pena.
Cfr. Sogd. pzrn, 'pz'rn, P. afsordan

پەژمردە pajmirda (P. پژمرده), appassito

پەژن pajn (J. Blau) (Kj.), eco.

پەساپۆرت pasàpòrt (Eur.), passaporto.

1. پەساردن pasàrdin, pr. da-pasèrim, v. پساردن pisàrdin.

2. پەساردن pasàrdin (KDSI p. 231) v. سپاردن s(i)pàrdin

پەسپەسەکۆڵە paspasa-kòla, specie di ragno.

پەست past, basso, depresso.

پەستان pastàn, pr. da-pastim, v. پەستین pastin.

پەستاوتن pastàwtin, pr. da-pastèwim v. پەستین.

پەستۆ pastò, pressione.

پەستە pasta, giubba.

پەستین pastin, calcare, premere, schiacciare.

پەسن pasn: pasn-à xwa di-du (S.220), si vanta.

پەسەند pasand, gradimento, approvazione; pasand kirdin, gradire, approvare. Cfr. Pahl. passand, P. pasand.

پەشت pasṭ (M.137.5), v. پەشت pisṭ 2.

پەشتەماڵ pasṭ-a-māl, asciugamano, servietta.

پەشتین paṣṭin (KDS I p.238: Akre), torcere.

پەشم paṣm, lana. Cfr. Pahl. P pašm, Bal. pažm.

پەشمە و بەگوور paṣma-w-barguz (KDS II p.576, Akre), v. ڕانی و بەبوور ṛāni-w-barbuz.

پەشمینە paṣm-īna, di lana. Cfr. Pahl. pašmēn, P. pašmīn

پەشۆکان paṣōkān, pr. da-paṣōkèm, turbarsi, disturbarsi.

پەشیمان paṣēmān, pentito; paṣēmān bun-awa, pentirsi; paṣēmān ba-r-awa, pentiti! Cfr. pòṣmān, Pahl. pašēmān, P. pašīmān.

پەشێمانی paṣēmān-ī, pentimento; Cfr. pašēmānīh, P. pašīmānī.

پەشێوی paṣēwī, turbamento, inquietudine, angoscia, affanno. Cfr. ṣēwān.

پەشیمان paṣīmān (M.32.14), v. پەشێمان paṣēmān.

پەشیمانی paṣīmān-ī (M.234.17), v. پەشێمانی paṣēmānī.

پەڤ pav (J. Blau, P.S.) (Kj.) (Kp-hav), insieme.

پەڤ چوون pav-çūn (P.S.9.13) (Kj.), zuffa, lotta; pav-çūn kirin (Kj.), azzuffarsi, lottare.

پەڤ هاتن pav-hātin (Kj.), convenire, accordarsi.

پەقاندن paqāndin (G.), pr. di-paqīnim, crepare; (J. Blau) far scoppiare

پەقیان paqyān (P.S.9.16), v. پەقین paqīn.

پڕاگین pragìn (KDS I 231) (A. ڤڕ), spenderesi, scialacquare; (KDS II 543 e 658: Akre), crepare, morire.

پاڕک park (Arm. pag. chiuso?): park xistun (M. 134.35), trattenere, ritardare, fare attendere; par-ì xi-t ma-xa (M 69.14), non fermarti!; park kardin fermarsi; sbrazzarsi, gwèdrèjarèn-im park-vàn kaut (KDS II 247), i miei azioni si fermarono dalla stanchezza; mùn park-ì kaut (M. 211.23), il principe fu trattenuto.

پڕاگیژین pragìjin (KDS p. 23 : Akre), v. پڕاگڕین Jad shat pragìjin.

پڕاکی pràkì, ahi!, ahimè!

پاڕ par, foglia, ramo; braccio, ala; promontorio; par kardin, recidere, tagliare; par gìrtin, prendere per il braccio aiutare.
Cfr. park, pùr.

پاڵاو palàw (Yezidi: Arm.) v. هەڵپاڵاو

پاڵاماڕ palàmàr, assalto, attacco, palàmàr dàn, assalire; assaltare, aggredire, attaccare.

پاڕ پاڕ par-par: par-par kirdin, sbrigliare, spezzettare, sminuzzare.

پاڵێز paldèz (KDS II 217), giardino. Cfr. Av. pairidaēza- > Gr. παράδεισος, P. pirdaws > perdòs (→ A. پەردوس pl. پەرادیس)

پاڵک palk, foglia; ramoscello. Cfr. par.

پاڵکە palka, 1. ramoscello; 2. (KDS I 280) trecce (capelli); palka-y Àyza w Fàt(i)ma, arcobaleno, cfr. turk قۆس qirç.

پاڵکەزەنگینە palka-zangìna, arcobaleno.

پاڕوپۆ par-u-pò, 1. fogliame, fronde; 2. braccia, mani; par-u-pò kirdin, dimenarsi, dibattersi.

پاڵە pala, gretta; pala dàn, affettarsi.

پاڵەپاڵ pala-pal: ka palapal, in gretta

پاڕپشکە par-a-pìshka, v. پشپشکە pìshka.

پاڵاوێن palaxàndin (S. 102.14), cfr. di-palaxìnim, schiacciare.

پاڵاخین palaxìn (KDS I p. 238: Arm.), graffiarsi

پاڵەقڕە pala-qirè (KDS II 213), lotta, dibattersi.

پاڕ پاڕ par-par: par-par kirdin,

پەلەقاژە pala-qāja: pala-qāja kirdin, dimenarsi, dibattersi.

پەلەوەر pal-a-war, volatile, uccello.
Cfr. pal, Pahl. parr-war.

پەڵ pal, pietra da usare come proiettile.

پەڵاش palāz, 1. fieno; 2. stuoia sottile; 3. patina sulla lingua.

پەڵپ palp (M.143.2, KDS II 274), pretesto.

پەڵخ palx, v. پەرخ parx.

پەڵک palk, 1. v. پێڵوو pèlū; 2. specie di pioppo.

پەڵۆشە palòṣa, rovo.

پەڵە pala, 1. (M.113.16) acquazzone; 2. (KDS II 191 e p. 371) la prima pioggia autunnale che bagna la terra fino a una profondità di almeno una spanna; 3. macchia.

پەمبۆ pambò (M.127.14, J. Blau: Sindj.), (Mu.Kj) v. پەموو pamū.

پەموو pamū, cotone (pianta e frutto).
Cfr. Mu.Kj. pambò, Pahl. pambag, P. pembe.

پەموودانە pamū-dāna, seme di cotone.

پەمووزار pamū-zār(?), piantagione di cotone.

پەمەئی pamaì (T. pembe ← P. pambe), (di color) rosa.

پەنا panà, rifugio, riparo; nascondiglio; cantuccio; ba panà, di nascosto; la panà-y, accanto a, sotto; panà dàn, dare rifugio, riparare, nascondere; panà birdin-a bar, rifugiarsi (in), ricorrere (a).
Cfr. Pahl. P. panàh.

پەناباد panàbād (M.281.18-9), moneta pari a due zàhī.

پەنابەر panà-bar, che chiede rifugio, rifugiato, profugo.

پەنجا pancà, cinquanta.
Cfr. Pahl. P. panǰàh, Psh. pinkòs.

پەنجام pancàm, پەنجامین pancàm-in, cinquantesimo.
Cfr. Pahl. P. panǰàhom, Psh. pinkòsəm.

پنجاهم pancāh-am, v. پنجام pancām.

پنجه panca, mano; zampa; dito; (M.162.28) dita del piede. Cfr. Pahl. panǰag, P. panǰe.

پنجه توته panca-tùta, dito mignolo.

پنجره pancara, finestra; (M.54.18) porta. Cfr. P. panǰare.

پنجه گوره panca-gawra, pollice.

پنجه ی مریم panca-y Maryam, ciclamino. Cfr. P. gol-e Maryam, tuberosa.

پنچر pançar (Ingl. puncture), gomma a terra.

پند pand, 1. ammaestramento, consiglio; 2. trucco.

پندفیان pandifyàn (KDS I p.236: Akre), pr. di-pandifyèm, gonfiarsi.

پنده‌ڤا pandavà (g.), ragnatela.

پنک pank. dù pank dazì (S.115.161), due matasse di filo.

پنگ pang: pang xwàrdin-awa, essere trattenuto, essere arginato, venire bloccato; pang dàn, trattenere, arginare, bloccare, reprimere; risparmiare. Cfr. pak. Cfr. Psh. pange, risparmio?

پنگاڤ pang-āv (J. Blau) (Kj.), laguna.

پنگیان pangyàn (KDS I p.236: Akre), pr. di-pangyèm, fermarsi; chiudersi.

پنها panhà: panhà-m ba tù (M.279.19), il mio rifugio è in te, v. پنا panà.

پنهان panhàn, nascosto, segreto. Cfr. P. penhàn.

پنهانی panhàn-ì, segretezza; ba panhànì, segretamente, di nascosto.

پنیر panìr, formaggio. Cfr. Pahl. P. panìr.

پهتن pahtin (J. Blau) (Kj.), pr. di-pèjim, v. پزان pazàn.

1. پهن pahn (J. Blau) (Kj.), v. 1. پان pàn

2. پهن pahn (P.S. 80.5, 74.4) (Kj.), v. پاژنه pàjna

پهیز pahìz (J. Blau) (Kj.), v. پاییز pàyìz.

پەی pay, 1. traccia; pay pe birdin, venire a sapere; dān pay (J. Blau), seguire; pay kawtin (G.), pay katin (J. Blau), (in)seguire, perseguire; 2. deposito; caparra; 3. nervo
Cfr. Kj. 3 pe, Pahl. pay, P. pey.

1. پەیا payā (J. Blau) (Kj.), v. پیادە pīāda; (G.) soldato a piedi.

2. پەیا payā, v پەیدا paydā.

پەیادە payāda (J. Blau), v. پیادە pīāda.

پەیاڕێ payā-rē (J. Blau), marciapiedi.
پەیالە payāla (Kj.), v. پیالە pīāla.
پەیام payām, messaggio, notizia.
Cfr. Pahl. paygām, P. peygām, payām.

پەیامنێر payām-nēr, corrispondente (giornalismo).

پەیاوەرک p'ayāwark (J. Blau: Am.), adolescente.

پەیدا paydā, visibile, esistente; paydā bun apparire, esserci; paydā kirdin, trovare.
Cfr. payā, Pahl. paydāg, P. peydā.

پەیڕەو pay-rāw (P. پیرو), 1. seguace, discepolo; 2. dottrina.

پەیژە payja, scala a piuoli.

پەیغەمبەر payġam-bar (P. پیغمبر), v. پێغەمبەر pēġambar.

پەیغەمبەرێتی payġambar-ēti, v. پێغەمبەرێتی pēġambar-ēti.

پەیفتن payiftin (J. Blau) (Kj.), pr. di payivim, parlare.

پەیڤ payiv (J. Blau) (Kj.), parola, discorso.

پەیک payk, messo.
Cfr. Pahl. payg, P. peyk (→ T. → Serb. pejk)

پەیکان paykān, punta di freccia.
Cfr. P. peykān.
پەیکەر paykar (P. پیکر), statua, effigie.
پەیمان paymān (P. پیمان), patto, convenzione, accordo; (M 67. 31) promessa; paymān bastin, stipulare un patto.

پەیوەند paywand (P. پیوند), legame, connessione, innesto; paywand kirdin, connettere, innestare.

پەیوەندی paywand-ī, di collegamento, collegante; awzār-ī paywandī, congiunzione (grammatica).

پایێ payê, ر. پێ pê ---

1. پێ pê, piede; ḫa pê, a piedi; ḫa peyan-ṙoin (M. 275.30), andarono a piedi; ḫa-pê patî, scalzo; t'am pê (Sul.), in questo modo; ḫa-pê-y, conformemente a, secondo; pê lê dân, insistere, ostinarsi; pê lê dâ-girtin, impuntarsi, ostinarsi; pê lê ṙâ-kêşan, riposarsi; ḫa pê kirdin, calzare; ḫa pê kaustin, esaurirsi; pê lê nân, 1. calpestare; 2. ammettere, riconoscere, confessare.
Cfr. Kj. pê, Pahl. pây, P. pâ(y), Bal. pâd.

2. پێ pê, 1. a, ad, per. Forma costruita di n. ḫa, usata solo in relazione ai pronomi suffissi: pê-m (= ḫa min), pê-t (= ḫa tô), pê-y (= ḫa wî), pê-man (= ḫa ma, ḫa êma), pê-tan (= ḫ'angô, ḫa êwa), pê-yan (= ḫa wân);
pê-m wutit, ti dissi (= ḫa tô-m wut);
pê-t wutim, mi dicesti (= ḫa min-it wut);
wut-im pê-t, ti dissi (= wut-im ḫa tô);
pê-y ri-lê, digli, dille;
nâmaxa-y pê nivîsî, gli fece scrivere la lettera (oppure: gli scrisse la lettera);
2. preverbio.
Cfr. 1. ḫa, Kj. pê, ḫ(i), Sh. pad, Bal. Pâsh. pa.

3. پێ pê (Kj.), ر. ق ---

پێ pê, essere ottenuto; giovare; -gi-man pê da-bîn(t), a che ci serve? ---

پێ pê-bîn, esserci; pâra-m zor pê-ya, ho molto denaro.

پێ پەست pê-past, col piede legato, impastoiato, vincolato. ---

پێ پاتی pê-patî, a piedi nudi, scalzo.

پێ پێچ pê-pêç, mollettiera ---

پێت pêt (J. Blau, Wir. 101)(Kj.), fiamma ---

پێتاک pê-tak, beni della sposa oltre al corredo. ---

پێتیو pêtîw nâr (3.12H.422)(+A, i)(Kj.), scintille e fuoco.
Cfr. Kj. pêt. ---

پێچ pêç, torsione, volgimento, piega, svolta; complicazione; gomitolo; rotolo; vite (da avvitare); colica; pêç dân, torcere, piegare; avvolgere; avvitare; raggirare; pêç-pê dân, scostarsi; pêç xwârdin, girarsi; torcersi; voltarsi; pêç kirdin, torcere, girare, voltare; cambiare ---
Cfr. P. puč.

پێچان pêçân, fr. da-pêçin, torcere, attorcere, piegare, volgere, avvolgere; voltare; complicare.
Cfr. Pahl. pêčidan, P. pičidan.

پێچاندن pêçândin, fr. da-pêçênim, v. پێچان pêçân.

پێچان وە pêçân-awa, fr. da-pêçim-awa, ripiegare, avvolgere, attorcere, contorcere.

پێچ و پەنا pêç-aw-pêç, tortuoso, involuto, intricato, complicato.

پێچ پێچۆکە pêç-pêç-ôka, spirale.

پێ چرا pê-çirâ, candeliere, candelabro.

پێچک pêçik: pi pêçik-à (KPS II 674: Akre) (Kj.a piedi

پێچکە pêçka, 1. piedini di angello (pietanza); 2. piede di mobile.
Cfr. P. pâče (→ T. paça → Gr. ωαλᾶς).

پێ چوون pê-çûn, passare, trascorrere; zor pê çûn, durare molto.

پێ قاپ پێ قاپ دان pê-qapândin (M. 123.26), piantarsi saldamente.

پێ وار pêwar, 1. comunità; 2. comparatico.

پێچەوانە pêçawâna, inverso, opposto, contrario; bi pêçawâna, al contrario.

پێچین pêçen: pêçên kirdin, ripiegare su tenda per caricarla.

پێ خەسیان pê-xasyân (KPS II 623: Akre) (Aj.se) fr. pê di-xasyem, calcolare, sapere.

پێ خەسان pê-xasân (KPS II 769: Zaxo), v. پێ خەسیان pê-xasyân.

پێ خاوس pê-xâwus, a piedi nudi, scalzo.
Cfr. Av. xvâ-aoδra e Bashkardi dial. del Makrân-pâxwawes (Gershevitch; OK. p. 77). Cfr. pê-xwâs, pê-xôaz ecc.

پێ خواس pê-xwâs (Z. 208-9) (Kj.): bu pê-y pêxwâsî, v. پێ خاوس pê-xâwus.

پێ خواسی pê-xwâsî (M. 121.4) (Hu.), v. پێ خاوس pê-xâwus.
Cfr. pê-xaws

پێ خوڕین pê-xurîn, fidarsi, confare.

پێ خۆاز pê-xôaz (M. 174.21) (Hu.) v. پێ خاوس pê-xâwus.

پێ خۆر pê-xôr, 1. comunicabile; 2. comparatico.

پێ خۆست pè-xòst, sentiero formato dal frequente passaggio.

پێ خەف pè-xaf, biancheria per il letto.

پێ خەنێن pè-xanìn, v. پێ کەنێن pè-kanìn.

پێ خەوسی pè-xawsì: ba pè-y pèxàwsì (M. 40, 36), v. پێ خاووس pè-xàwus.

پێدا pè-dà, avv; in, su, attraverso; preverbio.
Si può ridurre a پیا pyà (q.v.).

پێ دارک pè-dàrk (J. Blau) (Kj.), zoccolo.

پێدا دان pèdà-dàn, sbattere; spingere; stendere; rubare.

پێدا کردن pèdà-kirdin, sbattere sopra, gettare dentro; infondere.

پێدا کێشان pèdà-kèzàn, sbattere sopra; sottrarre, rubare.

پێدا گرتن pèdà-girtin, tirare una tenda, velare.

پێدا نووسان pèdà-nùsàn, mordere.

پێدا هاتن pèdà-hàtin, attraversare, passare in rassegna.

پێدا هەڵدان pèdà-haldàn, esaltare, lodare, celebrare, decantare.

پێدا هێنان pèdà-hènàn, applicare.

پێ دزکێ pè-dizkè: pè-dizkè kirdin, spiare il momento giusto per scappare.

پێرار pèràr, l'anno prima dello scorso.

پێراو pèràw (KDS II 508: Sùrçi), v. پێلاو pèlàw.

پێرۆز pèròz, vittorioso; n. pr. m.; pèròz bùn, vincere, avere successo.
Cfr. Pahl. pèròz, P. pìrùz.

پێرۆزبایی pèròz-bàì, augurio di vittoria; buon successo; congratulazione.

پێرۆزی pèròz-ì, vittoria, successo, trionfo.
Cfr. pèròzìh, P. pìrùzì.

پێروو Pèrù, pleiadi.
Cfr. parwìn.

پێرە pè-ra (P.S. 6.32) (Kj.), con lui, con esso.

پێرێ pèrè, avantieri, ieri l'altro.

پێ ڕاخرێ pè-ràx(i)rè, sgabello.

پێ ڕێ pè-rè, sentiero, viottolo.

1. پێز pèz, glutine

2. پێز pèz (P.S.10.17), v. پەز paz.

پێ زانین pè-zànìn, venire a sapere, apprendere, riconoscere.

پێ ژیو pè-jìw, viveri, mezzi di sussistenza.

پێست pèst (Mu.), v. پۆست pòst.

پێستە خۆش pèst-a xòṣ:
pèst-a xòṣ kirdin, conciare pelli.

پێستە خۆش کەر pèsta-xòṣ-kar, conciatore.

پێ سەلماندن pè-salmàndin (A. سلّم), pr. pè di-salmènim, ammettere, riconoscere.

پێش pèṣ, prima, davanti;
l' aw-a pèṣ, prima d' allora;
la pèṣ aw-a-y ka, prima che, prima di.
Cfr. Pahl. pèṣ, P. pìṣ.

پێشانی pèṣànì (P. پیشانی), il fronte (delle truppe).
Cfr. Manì, Pahl. pèṣànìg.

پێشاو pèṣ-àw (M.279.8), orina.
Cfr. P. pìš-àb.

پێشاوپێش pèṣ-àw-pèṣ, avanti, avanguardia

پێش بەند pèṣ-band (M.219.30), pastoia di davanti.

پێش بین pèṣ-bìn, previdente.

پێش بینی pèṣ-bìn-ì, previdenza.

پێشتر pèṣ-tìr, prima; più avanti.

پێش خانە pèṣ-xàna (M.31.16), camera di davanti, anticamera.

پێش خزمەت pèṣ-xizmat (M.213.15) (+A. خدمة), servitore, cameriere.
Cfr. P. pìš-xedmat

پێش خستن pèṣ-xistin, promuovere.

پێشدار pèṣ-dàr (+P.), vedetta.

پێش دەستی pèṣ-dast-ì, iniziativa.

پێش پەو pèṣ-ṙaw, precursore, avanguardia

پێشک pèṣk (KPS II 742: Am.), moscerino: pèṣk-ò (Kj.), o moscerino!
Cfr. Kj? pèṣù? pèṣì.

پێش کار pèṣ-kàr (M. 200.7, 291.4), servitore.

پێ شکان pè-ṣ(i)kàn, essere in grado di, essere idoneo a.

پێشکۆ pèṣ-kò, pomolo della sella.
Cfr. bar-kò.

پێش کەش pèṣ-kaṣ (P. پیش کش), پێش کێش pèṣ-kèṣ.

پێش کەوتن pèṣ-kawtin, avanzare, progredire, procedere.

پێش کەوتوو pèṣ-kawtù, avanzato, progredito.

پێش کێش pèṣ-kèṣ, dono, regalo, omaggio; pèṣ-kèṣ kirdin, offrire, donare, regalare.

پێش گا pèṣ-gà, presenza della persona cui ci si rivolge onorificamente.

پێش گر pèṣ-gir, prefisso.

پێش گرتن pèṣ-girtin, impedire, prevenire.

پێش گری pèṣ-gir-ì, impedimento, prevenzione.

پێش مەرگە pèṣ-marg-a, pronto a morire combattendo.

پێش مێژوو pèṣ-mèjù, preistoria.

پێش نان pèṣ-nàn, proporre.

پێش نراو pèṣ-niràw, proposta.

پێش نیاز pèṣ-nìàz, suggerimento; pèṣ-nìàz kirdin, suggerire.

پێش واز pèṣ-wàz: peṣwàz-ì kas-èk kirdin, andare incontro a qu.; pèṣwàz-ì kas-èk nàrdin (M. 37.14), mandare incontro a qu.; pèṣwàz-ì pàṣà (M. 239.29), ad accogliere il re.
Cfr. P. pišvàz.

پێش وەخت pèṣ-waxt (+A. وقت), precoce, prematuro.

پێ شوێن pè-ṣwèn (-üe-, -wö-), impronta del piede, orma.

1. پێشوو pèṣ-ù, anteriore, precedente.

2. پێشوو pèʒù (KDS II 721: Am.) (Kj.), zanzara.
Gr. Kj. pèʒì, pèʒk, pèʒilk, Pahl. paššag, P. pašše.

پێشوولە pèʒùla, moscerino.
Gr. pèʒk.

پێشە pèʒa, 1. (M. 289.31), usanza; 2. mestiere, professione; 3. osso.
Gr. pìše, Pahl. pèšag, P. pìʒe.

پێشەک pèʒ-ak-ì, preliminare.

پێشەنگ pèʒang, animale che cammina in testa alla carovana.

پێشەوا pèʒ-a-wà, capo, guida.
Gr. P. pìšvà.

پێشەوە pèʒ-awa, davanti, avanti; prima

پێشەوەر pèʒa-war, artigiano.
Gr. P. pìšavar

1. پێشی pèʒ-ì (KDS II 754: Zaxo): pèʒì-à (Kj.) davanti a; pèʒì-à kas-ak çòn (KDS II 754: Zaxo) (Kj.), andare incontro a; di-çin pèʒì-yè karvàna (P.S.31.4) (Kj.), sbarrano la via alla carovana.

2. پێشی pèʒì (KDS II 721: Am.),

r. پێشوو pèʒù.

پێشیلک pèʒìlk (S.98.25), v.2. پێشوو pèʒù.

پێشین pèʒ-ìn, antico, pristino; primitivo; (Wik. 70) primo.
Gr. P. pìšìn.

پێشینە pèʒ-ìn-a, 1. prologo; preludio; 2. caparra.

پێڤە pè-va (Kj.), v. پێوە pè-wa; j... pèva (KDS II 765: Zàxò), dopo, oltre; pèva kirin (KDS III, 540: Akre), attaccare, applicare.

پێغەمبەر pèǧam-bar (M. 209.30) (P. پیغمبر), profeta: bò xàtir-ì Xuḷà w pejambaràn per amor di Dio e del profeta (plurale per endiade).
Gr. payǧam-bar.

پێغەمبەرێتی pèǧambar-ètì, missione profetica.

پێک pèk (<pa-yak), insieme; preverbio.

پێکادان pèk-à dàn, scontrarsi, azzuffarsi.

پێکان pèkàn, pr. da-pèkim, colpire il bersaglio, cogliere nel segno.

پێکرا pèk-rà, tutti insieme, tutti quanti.

پێ کران pè-k(i)ràn, potere essere fatto; pè-m nà-k(i)rè, non posso farlo.

پێ کراو pè-k(i)ràw, complemento (grammatica); pè-k(i)ràw sar-ba-xò, complemento diretto.

پێ کردن pè-kirdin, far fare; trattare; adattare.

پێکژین pèkijìn (KDS I p. 238: Akre) (ij) v. بێهنێژین bèhnijìn.

پێکڤە pèk-va (KDS II 714: Am.), insieme

پێک گەیین pèk-gayìn, congiungersi.

پێ کۆڵ pè-kòl (M. 22.5 e II p. 38 nota 74) (Mu.), strepito dei piedi di soldati in marcia, calpestio.

پێکۆلە pèkòla, rovo.

پێکۆلەجار pèkola-càr, roveto.

پێکەڵ pèk-al, v. تێکەڵ tèk-al.

پێ کەنین pè-kanìn, ridere; ba pè-kanìn per ridere, per scherzo; pè-kanìn-im dèt, mi viene da ridere.
Cfr. Pahl. P. xandidan.

پێ کەنیناوی pè-kanìn-àwì (+A.), ridicolo, comico.

پێ کەوتن pè-kawtin (< pèk-kawtin), concordare, convenire, accordarsi, mettersi d'accordo.

پێک هات pèk-hàt (g.), unione, unificazione, riunione, riconciliazione, pacificazione.

پێک هاتن pèk-hàtin, 1. unirsi, comporsi, formarsi, costituirsi; 2. accordarsi, convenire; 2. riconciliarsi.

پێک هێنان pèk-hènàn, 1. comporre, formare, costituire, procurare; formazione, costituzione; 2. mettere a posto, adempiere, compiere; da-bè aw kàr-a-y pèk b-ènim (M. 250.33), devo sbrigare questa faccenda.

پێکی pèk-ì, compiutezza, buon ordine.

پێ گەیاندن pè-gayàndin, far giungere, recare; far maturare.

پێ گەیشتن pè-gayštin, 1. giungere, pervenire; incontrare; 2. maturare, crescere, svilupparsi.

پێ گەیشتوو pè-gayštù, maturo.

پێ گەیین pè-gayìn,
v. پێ گەیشتن pè-gayštin.

پێل pèl, 1. (S. 93.28), scroscio di pioggia; (S. 105.13) ondata, 2. intervallo, momento.

پێ لەجێ pè-la-cè, stabile, tenace, costante.

پێ لاو pè-làw, calzatura, scarpa.

پێڵوو pèlù, palpebra.
Cfr. palk, P. pelk.

پێڵەوار pèlawàr, ceppo di legna da ardere.

پێم pèm, پێت pè-t ecc., v. 2. پێ pè.

پێماڵ pè-màl, calpestato;
pèmàl kirdin, calpestare.
Cfr. P. pà(y)-màl.

پێ مز pè-miz, compenso, remunerazione, onorario.
Cfr. P. pà-mozd.

پێ موورە pè-mùra, armilla di perline da portare alla caviglia.
Cfr. P. mohre.

پێمارە pèmarà (KDS II 384 e p. 379), pala, vanga.

پێ مێرد pè-mèrd: pèmerd-i Xulà (M. 75.22), angeli di Dio.

پێ نازین pè-nàzìn, fidarsi, contare su.

پێ ناو pè-nàw, (fra i piedi >) la pènàw-i, a favore di, per; awì-ʒ-im da pènàw-i tù nàwa (M. 63.22), anche ciò ho messo a tua disposizione! (ti ho sacrificato!)

پێ ناودار pè-nàw-dàr (M. 94.4, 32.35 e II 56 nota 47), responsabile.

پێنج pènc, cinque.
Cfr. Pahl. P. panǰ, Bal. panč, Psh. pindzə.

پێنجا pèncà, cinquanta.
Cfr. Pahl. P. panǰàh, Psh. pindzòs.

پێنجام pèncà-m, پێنجامین pèncam-ìn, cinquantesimo.
Cfr. Pahl. P. panǰàh-om, Psh. pindzòsəm.

پێنجاهەم pèncàham, v. پێنجام pèncàm.

پێنج سوچە pènc-sùça, pentagono.

پێنج شەمو pènc-ʒamù (KDS II 194),
پێنج شەمە pènc-ʒamma, sabato.
Cfr. P. panj-šambe.

پێنج گوشە pènc-gòʒa, pentagono.

پێنجەم pènc-am, پێنجەمین pènc-am-ìn, quinto.
Cfr. Pahl. P. panjom, Bal. pančamìn, Psh. pindzəm.

پێنجەه pèncah (KDS II 742: Am.) (Kj.), v. پێنجا pèncà

پێنسەت pèn-sat (M. 103, 27) (Mu.), v. پێنسەد pèn-sad.

پێنسەد pèn-sad, cinquecento.
Cfr. Mu. pèn-sat, P. pàn-sad.

پێ نووس pè-nùs, penna (da scrivere).

پێ نەزان pè-na-zàn, ingrato.

پێواز pèwàz, cipolla.
Cfr. Mu. pìwàz, Kj. pìvàz, P. pìàz, Bal. pìwàz, pìmàz.

پێوان pèwàn, pr. da-pèwim, misurare.
Cfr. Kj. pìvàn, Pahl. paymùdan, paymàg-, P. peymùdan, peymàg-, Psh. pyàməl.

پێوانون pèwàndin, pr. da-pèwènim, v. پێوان pèwàn.

پێوانە pèwàna, misura.
Cfr. Pahl. paymàn(ag), P. peymàne.

پێ ووتن pè-wuṭin, dire a; chiamare: am kèw-a pè-y çi da-lèn?, come chiamano questo monte?

پێوە pè-wa, ivi, vi, ci, in; preverbio

پێوەبوون pèwa-bùn, impigliarsi, implicarsi, impegnarsi.

پێوەچوون pèwa-çùn, entrarci, inserirsi.

پێوەچەکمە pèwa-çakma (M. 174, 30) (+T.), stivale.

پێوەدان pèwa-dàn, giungere; mordere; chiudere (la porta).

پێوەڕۆیشتن pèwa-r̄òyʒtin, continuare, proseguire.

پێ وەستان pè-wastàn (M.23.26), superare, sopraffare, avere ragione di qu.

پێوە نان pèwa-nàn, 1. (M.133.29), metterci, disporre, applicare; 2. scaricare (arma), sparare, colpire; 3. (KDS II 519: Sùrçì) chiudere (la porta).

پێ وەند pè-wand, ceppi.
Cfr. P. pà-band.

پێوە نووسان pèwa-nùsàn, aderire, attaccarsi, incollarsi, appiccicarsi.

پێوە نووساندن pèwa-nùsàndin, attaccare, incollare, appiccicare.

پێوە هاتن pèwa-hàtin, riuscire bene, essere fausto.

پێ وێران pè-wèràn, osare, essere in grado.

پێ ویست pè-wìst, necessario, occorrente, doveroso; necessità, bisogno; pèwìst-a, è necessario, occorre, bisogna, si deve; pèwìst-a bi-lèm, devo dire.

پێ ویستن pè-wìstin, pr. impers. pè d-awè, occorre, bisognare, doversi; richiedere.

پێ ویستی pè-wìst-ì, necessità, bisogno, esigenza, dovere.

پێدەک pèhnak: pèhnak dà (KDS II 762: Zàxò) (Kj.), diede un calcio.

پێ هەڵکەوتن pè-hal-kaw-tin, esaltare.

پی pì (S.119.269, KDS II 555: Akre) (Kj.), v. 1. پێ pè.

1. پیا pyà, forma contratta di پێدا pè-dà (q.v.).
2. پیا pià (KDS II 785: Zàxò): pià hat, venne a piedi.
Cfr. pìàda.

پیادان pyà-dàn, 1. (M.302.11), immettere, gettar dentro; 2. percuotere, battere, colpire.

پیادە pìàda, pyàda (M.292.21), a piedi; pyàda bùn, scendere da cavallo, smontare.
Cfr. payàda, 1. payà, pià, pìàw 1., Pahl. payàdag, P. pìàde, Bal. p

پیادەتی pìàda-y: ba pìàdaì (M.179.27, 257.16) a piedi.

پیا ڕۆشتی pyà-ṙoyştin, passarvi, andare per di là.

پیاز pìàz, pyàz (P.), v. پێواز pèwàz.

پیاسه piàsa, pyàsa (T. ← Ital. piazza) passeggio.

پیاله piàla, pyàla, coppa, tazza; calice, bicchiere
Gr. kj. payàla, Kj. piàna, fincàn?, Pahl. paygàl, P. piàle (→ Gr. φιάλη).
پیانان pyà-nàn, introdurre, frapporre, mettere
پیانه piàna (Kj.), v. پیاله piàla.

پیاو piàw, pyàw, 1. che va a piedi: pyàw bùn (M. 94.10), scendere da cavallo, andare a piedi; bi-ba pyàw (M. 97.33), scendi da cavallo!, smonta!; 2. servo, servitore; (M. II 90 nota 155) uomo ligio; 3. uomo (vir); pyàw çàk (M. 51.29), pyàw-ì çàk (KDS II 227), pyàw-a çàk, uomo buono (bonus vir), galantuomo; 4. (M. 224.19), essere umano, uomo.
Gr. piàwg, piàda, payà.

پیاوانه piàw-àna, da uomo, virilmente, fortemente.

پیاوخراپ piàw-xiràp (+ A.T.), uomo cattivo, malvivente, malfattore.

پیاوکوژ piàw-kuj, omicida.

پیاوکوشتن piàw-kuştin, omicidio.

پیاوگ piàwg, pyàwg: piàwg bùn (M. 49.13) v. pyàw bùn sub پیاو piàw, pyàw.

پیاوه‌تی piàw-atì, 1. (M. 52.1) servizio fatto come controprestazione; servitù; 2. virilità, fortitudine, coraggio, valore, generosità.

پیت pìt, 1. forza; fertilità, fecondità; 2. lettera dell'alfabeto; particella.

پیتاک pìtàk (M. 225.17) (Mu.), tributo, imposta.

پیتکه pìtka, grilletto del fucile.

پیته pìta: pìta pjin-ak kirin (KDS II 633, 670: Akre) (Kj.), prendere per moglie o amante.

پیچک piçak (KDS II 587: Akre), v. پچکی piçkè.

پیر pìr, 1. vecchio, anziano; (M. 278.3) saggio; pìr bùn, invecchiare; 2. ba pìr-awa hàtin, venire incontro, andare ad accogliere; ba pìr-ì-awa, incontro a lui (lei).
Gr. Pahl. P. pìr.

پیرکه pìrika (KDS II 531: Akre), vecchia.

پیرۆت Pìròt (M. 19.5), n. pr. m.

پیرۆز pìròz (M. 61.15, 244.13), v. پیرۆز pèròz.

پیرۆزە pìròza, turchese. Cfr. P. Pìrùze.

پیرۆزی pìròz-ì, v. پێرۆزی pèròz-ì.

پیرەباب pìr-a bàb (M. 113.18), nonno.

پیرەبارگین pìr-a bàrgin (M. 175.14), vecchio cavallo da soma, ronzino.

پیرەداک pìr-a dàk (J. Blau: Sindj.), v. پیرەدایک pìr-a-dàyk.

پیرەدایک pìr-a dàyk (M. 113.17), nonna. Cfr. pìr-a dàk, dà-pìr.

پیرەژن pìr-a jin, vecchia, vegliarda

پیرەک pìr-ak (P.S. 15.28), v. پیر pìr.

پیرەمەڕ pìr-a mar̄ (M. 162.26), vecchia pecora.

پیرەمەگرون Pìr-a magrùn (KDS I 108 e p. 370), vetta alta m. 2593 che sovrasta la città di Sulaymāniyya situata, questa, a m. 840 di altitudine.

پیرەمێرد pìr-a mèrd 1. vecchio, anziano, vegliardo; 2. Pìr-a Mèrd, poeta curdo sòrànì, pseudonimo di Tawfiq Mirmad (sec. XIX-XX).

پیرێتی pìr-ètì (Mu.), vecchiaia, vecchiezza, anzianità.

پیرێژن pìr-è jin (KDS I 183 nota 1), v. پیرەژن pìr-a jin.

پیرێمێرد pìr-è mèrd, v. پیرەمێرد pìr-a mèrd.

پیری pìr-ì, v. پیرێتی pìr-ètì. Cfr. Pahl. pìrah, P. pìrī.

پیڕاندن pìr̄àndin, pr. da-pìr̄ènim, v. پڕاندن pìr̄àndin.

پیزوو pìzù, 1. polmonite; 2. v. پزوو pìzù.

پیس pìs (T. ← P.), sporco, sudicio, sozzo, immondo; pìs kirdin, sporcare, insudiciare, insozzare; xabar-è pìs (P.S. 32.15), brutte parole, parolacce. Cfr. Pahl. pès.

پیسائی pìs-à-ì, sporcizia, sudiciume, sozzura, immondezza.

پیس وپۆخل pìs-u-pòxil, sporco, lurido, sozzo.

پیسی pìs-ì (M.60.23), v. پیسائی pìsà-ì.

پیش pìz, animosità, astio, rancore; pìz xwàrdin-awa, reprimere l'astio.

1. پیشان pìzàn: pìzàn dàn, mostrare, indicare; pìzàn-im bi-da, mostrami!
Cfr. nìzàn.

2. پیشان pìzàn (T. pizmek), cuocersi al forno

پیشاندن pìzàndin (T. pizirmek), cuocere al forno.

پیشه pìza (M.289.31), v. پێشه pèza.

پیشه‌گه‌ر pìza-gar, artigiano.
Cfr. pèza-war.

پیڤاز pìvàz, v. پێواز

1. پیڤان pìvàn (G., KDS; p.233: Akre) (Kj.), v. پێوان pèwàn.

2. پیڤان pìvàn (J. Blau) (Kj.), v. پێوانه pèwàna.

پیکه pìka, stelo di cereale, gambo; canna

1. پیل pìl (M.67.24, 131.14) (Mu.), braccio; pìl-ì Farxòlay da-girt (M.165.15) prese il braccio di Farxòla.
Cfr. pal, pilk

2. پیل pìl, elefante
Cfr. Pahl. pìl, P. fil.

پیلائی pìlà-ì (S.95.12) (Kj.), d'acciaio.
Cfr. pòlà

پیلان pìlàn (Fr. plan), piano, progetto.

پیلک pìlk, dito.
Cfr. 1. pìl.

پینه pìna, toppa, rattoppo; pìna kirdin, rattoppare, rappezzare.
Cfr. P. pìne.

پینه‌چی pìna-çì (+T.), ciabattino.

پینی pìnì, v. پینه pìna.

پیواز pìwàz (M.248.34) (Mu.), v. پێواز pèwàz.

ت -(i)t, pron. suff. II 6. Possessivo: kàr-it, il tuo lavoro; Agente: da-t-bìnì, vedevi, kâr-it kird, lavorasti Oggetto: da-t-bìnìm, ti vedo. Dativo e altri complementi: aw-a çì-t-a?, che cos' hai?, diràw-it pè da-dam, ti do denaro; lagal-it, con te.
Cfr. Pahl. (i)t, -at, P. -at, P. volg. -(e)t, Psh. -de, Iron dä.

ت t (KDS II 774 Zàxò) (Kj.), v. 3. os da.

1. تا tà, 1. uno, singolo; tà-y kawz, una scarpa; 2. piega.
Cfr. tàk, Pahl. tàg, P. tàq, tà.

2. تا tà, febbre.
Cfr. Pahl. P. tab-, tàb-

3. تا tà, fino a, finchè; affinchè; tà-kù, tà wa-kù, finchè; tà awanda ka, tanto che.
Cfr. ha-tà, Pahl. P. tà,

4. تا tà (KDS II 548: Akre), tronco d' albero; (KDS II 783: Zaxo), ramo.
Cfr. Pahl. tàg, Bal. tàg, foglia.

تاب tàb (P.): tàb hènàn (M. 238. 25), aver forza, resistere.

تابور tàbùr (KDS II 653: Akre) (T.), battaglione.

تابيعه tàbì'a (M. 228. 16, 263. 35) (A. تابع pl. تبعة), sudditi.

تاپۆ tàpò (T.), 1. registro della proprietà immobiliare; 2. (KDS II 200) fittanza agraria; 3. sagoma, spettro.

تات tàt, piatto a.
Cfr. taxt.

تاتا tà-tà: biskàn tà-tà kirdin (M. 159. 13), intrecciare i capelli.
Cfr. 1. tà 2.

تاته tàta (M Cus.) (Hawr.), babbo.

تاته شوار tàta-zwàr (M. 63. 13), superficie piatta per lavare al ruscello; (M. 77. 35), tavola per lavare.
Cfr. taxta; P. fam. šùr- pr. di šoštan (K. zuztin), lavare.

تاج tàc (A.), corona.
Cfr. tànc.

تاجر tàcir (A.), mercante, commerciante.
Cfr. tucàr.

تاخورك tàxurk (Kj.), slitta.

تاخه tàxa, mazzo; fagotto; (J. Blau)

quartiere di città; tàxa kirin (J. Blau) (Kj.), piegare.

تاخير tàxìr (A. تأخير), ritardo; tàxìr kirdin, tardare, ritardare.

1. تار, 1. corda di strumento musicale; strumento musicale a corde; corda; flo; 2. capitello di colonna. Cfr. P. tàr.

2. تار tàr (M. 241.18), buio, oscuro, scuro, cupo. Cfr. Pahl. tàr, oscurità, P. tàr, Bal. tahàr, Psh. tyàro.

تارا tàrà, velo da sposa di color rosso.

تاراج tàràc, saccheggio; (M. 51.1) devastato; tàràc kirdin (M. 274.31), saccheggiare, devastare.

تاران Tàràn, n. pr. di città: Teheran. Cfr. P. Tehràn.

تاراندن tàràndin (A. طرد ?), pr. da-tàrènim, scacciare, mandar via.

تارانی tàràn-ì, di Teheran.

تاره‌ت tàrat (A. طهارة), abluzione rituale.

تاری tàr-ì (J. Blau), v. 2. تار tàr.

تاریتی tàr-ìtì (J. Blau) (Kj.), oscurità, buio.

تاریخ tàrìx (A. تأريخ), 1. storia; 2. data; 3. cronogramma.

تاریف tàrìf (A. تعريف), descrizione, lode; tàrìf kirdin, descrivere, lodare. Cfr. taʿrìf.

تاریک tàrìk, buio, oscuro, scuro; tàrìk dà-hàtin, farsi buio, annottare. Cfr. Pahl. tàrìk/g, P. tàrìk.

تاریکائی tàrìk-à-ì, oscurità, tenebra, buio.

تارکستان Tàrìk-istàn (M. 32.2), paese delle tenebre: n. pr. di un paese immaginario.

تاریک و روون tàrìk-u-rùn, crepuscolo; alba.

تاریکی tàrìk-ì, v. تاریکائی tàrìk-à-ì.

تازاندن tàzàndin (S. 170.107), far galoppare.

تازه tàza (P.), fresco, nuovo, recente; (M. 52.5) recentemente, di fresco; tàza kirdin-awa, rinnovare.
Cfr. Bal. tàǰag.

تازه ڕووال tàza-r̄ùàl (M. 276.30), giovane.

تازه قه له tàza-qala, principiante.

تازه که tàza-ka, recentemente.

تازه لاو tàza-làw (M. 149.3), giovanotto.

1. تازی tàzì (J. Blau) (Kj.), nudo.

2. تازی tàzì (M. 262.10), v. تازیه tàzìa.

تازیانه tàzìàna, frusta, scudiscio.
Cfr. Pahl. tàzànag, P. tàzìàne.

تازیه tàzìa (M. 82.9) (A. تعزیة), compianto, lutto; tàzìa r̄à-girtin (M. 251.11), fare lutto.

تازیه دار tàzìa-dàr (M. 252.4, 263.35) (+P.), che è in lutto.

تاژ tàǰ (M. 192.12), v. تاژی tàǰì

تاژان Tàǰàn (M. 302.12), tribù curda che si accampa vicino a Bàze

تاژی tàǰì (S. 124.412, M. 91-30), levriere.
Cfr. Pahl. tàgìg, tàzìg «veloce», P. tàzì.

1. تاس tàs, 1. scodella, tazza, bacinella; 2. calvo. Cfr. P. tàs.

2. تاس tàs, stordimento, capogiro.

تاسان tàsàn, pr. da-tàsèm, stordirsi, avere il capogiro; (KPS II p. 233) (Mu), soffocare i.

تاسانون tàsàndin, pr. da-tàsènim, stordire, far girare la testa.

تاسمه tàsma (T.), cinghia, correggia.

تاسوخ tàsux, richiesto, desiderato.

تاسولکه tàs-ulka, tazzina.

تاس ولووس tàs-u-lùs, bello lindo.

تاسه tàsa, desiderio, anelito, ansia, nostalgia; smania; tàsa xwàrdin, anelare, agognare; struggersi; la tàs-awa çùn-awa, svenire.
Cfr. P. tàse.

تاسه خۆر tàsa-xòr, anelante, ansioso.

تاسه مه نو tàsa-mand, v. تاسه خۆر tàsa-xòr

تاسیر tàsir, v. تەسیر taʾsìr.

تاش tàş (T. طاش pieha?), dirupo.

تاشت tàşt (P.S. 29. 22), v. چاشت çàşt.

تاشين tàşìn, radere; raschiare; incidere; intagliare.
Cfr. Pahl. tàşidan.

تاغزى tàʿzè, v. تازيه tàzìa.

تاعون tàʿùn (A. طاعون), peste.

تاعه ت tàʿat (M. 276. 33), v. ئيتاعه ت ìtàʿat.

1. تاعين tàʿìn (A. تعيين), assegnazione; tàʿìn kirdin, assegnare.

2. تاعين tàʿìn (A. طحينه sesamo macinato); halwà-y tàʿìn, specie di torrone molle fatto di sesamo, halva (Gr. χαλβᾶς ← T. helva ← A. حلواء)

تاف tàf, splendore; forza.
Cfr. Pahl. P. tàb, tàftan.

تاف تاو tàf-àw, torrente.

تافگا tàf-gà, cascata.

Cfr. tàv-gà.

تافه تاف tàf-a-tàf, scrosciare dell'acqua.

تاڤگا tàv-gà, v. تافگا tàf-gà.

تاڤى tàvì (S. 77. 21, 92. 3), acquazzone; (S. 160. 74) rigagnolo formato dalla pioggia.

1. تاق tàq (KDS II p. 374) (P. طاق), arco, arcata, volta; nicchia, mensola.

2. تاق tàq, singolo, ugnolo; dispari; nà-èlim çi tàq-yàn bi-çin (M. 159. 10), non lascerei che neanche uno vada.
Cfr. 1. tà, tàg, Pahl. tàg, P. tàq

تاقان tàqàn, unico.

تاق تاق كه ره tàq-tàq-kara, gufo.

تاقم tàqim (T.), gruppo, complesso, insieme; servizio di oggetti; equipaggiamento.

تاق وته نها tàq-u-tanhà (M. 52. 27), v. تاك وته نيا tàk-u-tanyà.

1. تاقه tàqa, rumore, scatto

2. تاقه tàqa, v. 2. تاق tàq.

تاقەت tàqat (A. طاقة), forza, fortitudine, pazienza; tàqat çùn, perdere la pazienza; tàqat-à ma-dà nì (KDS II 656: Akre) (Kj.) non è alla nostra portata.

تاقەسوار tàq-a-swàr (M. 229.6), cavaliere solo, cavaliere unico.

تاقەفرزەند tàq-a-firzand (M. 143.36), unica prole, figlio unico.

تاقەفەردە tàq-a farda (M. 209.5) (+A. فرد), unico.

تاقەکچ tàq-a kiç (M. 155.16), figlia unica.

تاقەکوڕ tàq-a kur̄ (M. 11.7, 30.30), figlio unico.

1. تاقی tàqì: ba tàqì tàqì (M. 134.4), بە تاقی تەنیا ba tàqì tanyà, tutto solo, solo soletto.

2. تاقی tàqì, v. تاقیق tàqìq.

تاقیب tàqìb (A. تعقیب), inseguimento; tàqìb kirdin, inseguire.

تاقیق tàqìq (A. تحقیق), disamina, esame, studio, inchiesta; tàqìq kirdin, studiare, accertare.

تاقی کاری tàqì-kàr-ì, accertamento, esperienza, pratica.

تاک tàk, uno di un paio, singolo, ugnolo; dispari; tàk-màn la cùt, pari o dispari.
Cfr. 2. tàq, tà, Pahl. tàg.

تاک وتەرا tàk-u-tarà, alcuni singoli.

تاک وتەنیا tàk-u-tanyà, tutto solo, solitario.

تاک ولۆک tàk-u-lòk, rado, sparso.

تالار tàlàr (M. 40.35), altana, balcone; 2. (M. 263.32) sala.

تالح tàlih (M. 287.25) (T. talih ← A. طالع), fortuna, sorte.

تالی tàlì (J. Blau, Wik. 17) (A. «seguente»), fine, infine.

1. تاڵ tàl, 1. amaro; 2. tannino; tàl dàn, conciare.
Cfr. Pahl. taxl, Kj. tahl, T. talx, Psh. trix f. tarxa.

2. تاڵ tàl, v. 1. تار tàr

3. تاڵ tāl, v. 2. تار tār.

4. تاڵ tāl (A. طحال), milza.

تاڵاتی tāl-à-ī, amarezza.

تاڵان tālān, spoglie, bottino; tālān kirdin, depredare, saccheggiare; ba tālān çūn (M. 86.26), essere depredato, essere saccheggiato.

تاڵووتە tālūka, 1. urgenza, fretta; 2. domanda difficile; (J. Blau), rischio, pericolo.

تام tàm (A. طعم), gusto, sapore; tàm kirdin, gustare, assaporare.

تام وبۆ tàm-u-bò, gusto, piacere.

تام ئەزرۆ tàm-azrò, anelito, ansia, brama.

1. تان tàn, ordito.
Gr. Pahl. tadan, tan-, P. tanidan, tessere.

2. تان tàn (M. 61.23) (A. طعن), scherno, frecciata; rimprovero; tàn dàn (M. 17.24), schernire; vituperare.

3. تان -tàn, pron. suff. II pl.
Possessivo: kàr-tàn, il vostro lavoro.
Agente: da-tàn-bìnì, vedevate; kar-tàn kird, lavoraste.
Oggetto: da-tàn-bìnim, vi vedo.
Gr. P. -etàn, P. volg. -(e)tùn.

تانا tànà (J. Blau: Am.) (Kj.), presso.

تانج tànc, v. تاج tàc.

تانچەرۆ tànc-a-rò, n. pr. di un fiume nel Kurdistan iracheno.

تانجی tàncì, v. تاژی tàjì.

تانە tàna (M. 206.30), v. 2. تان tàn.

تانی t-anì (Wik. 71) (Kj.), imperf. di تانین ànìn (q. v.).

تاو tàw, 1. forza, impeto; galoppo; ba tàw (KDS II 251) a forza di, per timore di; tàw kirdin, premere, influire, persuadere; 2. torsione; tàw dàn, torcere; 3. (M. 206.12) sole; calore; tàw lè dàwa (M. 49.36) il sole vi battè sopra; 4. pezzetto; attimo; tàw-èk-ì (M. 121.11), un po'; tàw-èk-ì dì (M. 150.18), fra un po'.
Gr. Pahl. P. tàb; K. hatàw, P. àftàb.

تاوان tàwàn, colpa, fallo
Cfr. Pahl. tàwàn «obbligo, risarcimento»;

تاوان بر tàwàn-bar, colpevole; obbligato.

تاوانون tàwàndin, pr. da-tawènim, torcere.
Cfr. P. tàbàndan.

تاول tàwl (M. 262.14), tenda di nomadi.

تاوله tàwla (A. طاولة ← Ital. tavola → T. tavla → Gr. ταβλα), gioco del tric-trac o tavola reale, Fr. «jaquet»,

تاووس tàùs, tàwùs (A. طاووس ← Gr. ταώς), pavone.

تاوه tàwa, padella.
Cfr. Pahl. tàbag, P. tàbe.

تاوهلات tàw-hal-àt (M. 20.35), sorgere del sole.
Cfr. rōj-hal-àt.

تاوير tàwèr, masso erratico.

تايبه‌تى tàybat-ì (A. ?), specialità, speciale; ba tàybatì, specialmente

تايفه tàyfa (M. 18.14, 75.25, 228.33), (A. طائفة), clan, tribù, gente, gruppo.

تايه‌ر tàyar (A. طاهر), n. pr. m.

تايه‌فى tàyafì, specie di uva bianca.

تبيّن t-bèn (KDS II 719: Am.) (Kj.), invece di t-bèjin, pr. III pl. di gòtin: dicono.

تتن titin (S. 196, J. Blau), v. تووتن tùtin.

تجار ticàr, v. توجار tucàr.

تجارت ticàrat (A. تجارة), commercio.

تخويب tixwìb (J. Blau) (Kj.), confine.
Cfr. tuxùb

1. تر tir, altro.
Cfr. dì, Pahl. ditìkar, P. dìgar, Bal. tì

2. تر -tir, suff. del comparativo
Cfr. Pahl. P. -tar, Bal. -ter, Skr. -tara-; Gr. -ταρος.

ترار t(i)ràr (S. 117.213), coppa, calice.

تیرازان tirazàn, fr. da-tirazèm (KPD IV 280), sfaccarsi, sfacciarsi, sciogliersi; sbottonarsi, sgranciarsi; squarciarsi.

تیرازاندن tirazàndin, fr. da-tirazèrem, sfaccare, sfacciare, aprire, sbottonare, sgranciare; (M. 159. 3) separare; allargare, stendere.

تیراژ tiraž (T. تراش), rasatura.

تیرازین tirazìn (Pizi تراشین), v. تاشین tašìn.

تیرال tiràl (Š. 216 fr. Blau) (Kj.), pigro.

تیرالی tiràl-ì (fr. Blau) (Kj.), pigrizia.

تیرب tirb (fr. Blau) (Kj.) (A. تُرْب), mausoleo di un santo musulmano.

تیرپه tirpa, lieve rumore di cosa che cade.

تیرگ tirg (fr. Blau-i Am.) (Kj.), genere, specie, sorta.

تیرگو Tirgò (Š. 216), n. fr. m.

تیرخینه tirxèna, galline secche di تیرخه tarxàk (q. v.).

تیرس tirs, timore, paura, spavento; da tirsàn-à, dalla paura.

Cfr, Pahl. P. tars, Bal. tors, tros.

تیرسان tirsàn, fr. da-tirsèm, da-tirsim, temere, avere paura, spaventarsi.
Cfr. tirsin, Kj. tirsyàn, Pahl. P. tarsìdan, Bal. trosten.

تیرساندن tirsàndin, fr. da-tirsèrim, spaventare, impaurire, far paura.
Cfr. P. tarsàndan, Bal. trosèntem.

تیرساو tirsàw, spaventato, impaurito, spaurito.

تیرسنوک tirs-nòk, pauroso; vigliacco
Cfr. P. tarsnàk.

تیرس و لرز tirs-u-larz, terrore, panico.

تیرسوک tirs-òk (Š. 218), v. تیرسنوک tirs-nòk.

تیرسوک tirs-a-nòk, v. تیرسنوک tirs-nòk.

تیرسیان tirsyàn (KPD IV 660: Akre) (Kj.), تیرسین tirsìn, v. تیرسان tirsàn.

تیرس tirs, acido, agro, acre
Cfr, Pahl. trus(f)š, Bal. traš, P. tors, Pah. trus, fr. tirwa.

تیرسیان tirsyàn (KPD IV 233), fr. da-tirsèm,

1. inacidirsi; guastarsi (cibo); 2. (KDSI 233) fermentare.

ترشۆک tirş-ök, acidulo, agretto.

ترشی tirş-ì, acidità
Cfr. P. toršì

ترشیات tirşiàt (+A.), sottaceti.
Cfr. P. toršiyàt.

ترقه tirqa, specie di prugna.

ترک tirk (S. 226), v. تورک turk; tirkàn pl. (M 218, 7), Turchi.

ترکانی tirk-ànì, specie di danza.

ترکزه tirkiza, pericolo.

ترکین tirikìn (KDSI p. 239), v. تره‌کین tirakìn.

ترنج tirinc, arancia amara.
Cfr. tòrinc, P. toranc (→ T. turunç).

ترنجان tirincàn, pr. da-tirincèm, inserirsi schiacciandosi, comprimersi, stiparsi.

ترنجاندن tirincàndin, pr. da-tirincènim, inserire schiacciando, comprimere, stipare.

تروسکان tiruskàn, pr. da-t(i)ruskèm, brillare, splendere, luccicare.

تروسکه tiruska, splendore, bagliore, luccichio.

تروسکه‌دار tiruska-dàr (+P.), brillante, splendente, luccicante.

تروشکان tiruşkàn, pr. da-t(i)ruşkèm accovacciarsi; acquattarsi.

ترومپه t(i)rumpa (Gr. τρόμπα ← Ital. tromba → T. tulumba), pompa.

ترومپیل t(i)rumpèl, v. تورومبیل turumbèl

ترۆپک tròpk (M. 12, 22), altura, vetta

ترۆزی t(i)ròzì, specie di cetriolo.

ترووکاندن tirùkàndin, pr. da-t(i)rùkènim, strizzare l'occhio, ammiccare.

ترووکه tirùka, strizzata d'occhio.

تره‌کان tirakàn, pr. da-tirakèm, 1. fendersi, spaccarsi; screpolarsi; solcarsi; 2. figliare. Cfr. tirakìn.

تره‌کاندن tirakăndin, pr. da-tirakĕnim, fendere, spaccare; solcare.

تره‌کانه‌وه tirakăn-awa, pr. da-tirakĕn-awa, sparire, andarsene, sbanire.

تره‌کین tirakìn (KDS I 233), v. تره‌کان tirakăn.

ترێ tirĕ, uva.
Cfr. Kj. tirì.

تری tirì (Kj.), v. ترێ tirĕ.

تریشکه t(i)rìşka, lampo.

تریقاندن t(i)rìqăndin, pr. da-t(i)rìqĕnim, ridacchiare.

تریقانه‌وه t(i)rìqăn-awa, pr. da-t(i)rìqĕn-awa, trangugiare; gorgogliare; ridacchiare.

تریقه t(i)rìqa, gorgoglio, risatina.

تڕ tir̄, peto, scoreggia; tir̄ kandin, mollare una scoreggia, scoreggiare.
Cfr. Bal. tirr (P. gūz).

تڕزل tir̄-zil, arrogante.

تڕکه‌ن tir̄-kan (J. Blau: Am.), vanaglorioso, «sbruffone».

تڕوفیز tir̄-u-fìz, boria.

تڕۆ tir̄-ò, scaduto, squalificato; diseredato; (M. 62, 4) triste; (M. 186, 24) violento.

تڕین tir̄ìn, scoreggiare, spetezzare.

تزبیک tizbìk (J. Blau) (A. تسبیح), rosario.

تژی tijì (S. 208, KDS II 706: Am. J. Blau. Am. Sindj.) (Kj.), pieno.
Cfr. Kj. tajì.

تس tis, loffa, peto silenzioso.
Cfr. P. čos.

تسین tisìn, mollare una loffa, scoreggiare silenziosamente.

تشت tişt, cosa, v. شت şit.
Cfr. Pahl. tis?

تشتک t'iştik' (J. Blau: Am.) (Kj.), v. تەشت taşt.

تشت‌ومشت tişt-o-mişt (KDS II 758: Zàxò), questo e quello.

تشتیر tiştìr, capretta di un anno.

تشرین tişrìn (Ebr. Sir.): tişrìn yakam

ottobre, tizrin duwam, novembre (nel calendario iracheno).

تف tif, sputo; tif kirdin, sputare. Cfr. P. tof.

تفاق tifàq (M. 238.26), mucchio; gruppo; provvista, rifornimento.

تفاقه tifàqa (KDS II 232), roba.

تفال tifàl (M. 73.12) (A. اطفال pl. di طفل), bambino. Cfr. tulf.

تفت tift, aspro, acre.

تفنگ tifing (S. 209, J. Blau), v. تفه نگ tifang; tifing-ak bar dàn (P.S. 15.26), sparare un colpo di fucile.

تفنگ tifang (P. تُفنگ T. tüfek → Gr. τουφέκι) fucile, schioppo; tifang dàn, sparare col fucile; nizàna-y tifangàn kirdin, fucilare. Cfr. tufang, K. tivang.

تڤرک tivirk (J.) (Kj.), tortorella.

تڤه نگ tivang (KDS II 703 A.: Am.) (Kj.), v. تفه نگ tifang.

تڤێت t-vèt (Kj.), v. B دەوێ da-wè.

تڤێتن t-vètin (KDS II 707 A.: Am.), v. تڤێت t-vèt. Per la desinenza -tin, v. sub دەڵێتن da-lètin.

1. تک tik, goccia, stilla.

2. تک tik (Mu.), v. تک, ده har-tik.

تکا tikà (A. اتّکاء ?), supplica, preghiera; intercessione; richiesta; tikà kirdin (M. 211.28), intercedere; supplicare, pregare; chiedere; da-t-ènim-a tikà (M. 62.27), invoco per te l'intercessione; tikà-ya, per favore!

تکاکر tikà-kar (M. 88.37, 176.3), intercessore; supplice, postulante, richiedente.

تکان tikàn, pr. da-tikèm, sgocciare, sgocciolare, stillare.

تک تک tik-tik, goccia a goccia.

تگه ل t-gal (KDS II 553: Akre), v. لەگەڵ la-gal.

تل til, rotolamento;
til bùn, rotolare.
Cfr. gil, xil.

تلان tilàn, pr. da-tilèm, rotolare.
Cfr. Iron tyls «rotola», tylad «rotoli».

تلۆر tilòr: tilòr bùn, rotolare.
Cfr. xilòr.

تلێر tilèr, v. تلۆر tilòr.

تلی tilì (S. 222, J. Blau) (Kj.), dito.

تلیاک tilyàk (P. تریاک ← Gr. Ἰηριαιός), oppio.

تلیاکی tilyàk-ì (P. تریاکی), oppiomane.

تلیلیلی tilìlìlì, grida femminee di giubilo, acute e prolungate (in A. diconsi زغروطة).

تڵپه tilpa, sedimento, feccia.

تڵیسانۆنەوە tilisàndin-awa, pr. da-tilisèn-im-awa, far crollare; far cedere.

تلیسانەوە tilisàn-awa, pr. da-tilisèm-awa, crollare, cadere; cedere, calare.

تڵیساو tilisàw, crollato (muro di fango dopo una forte pioggia).

تڵیشان tilizàn, pr. da-tilizèm, spaccarsi, squarciarsi.

تڵیشانۆن tilizàndin, pr. da-tilizènim, spaccare, squarciare.

تمەن timan (P. تومن ← Mong «diecimila»), in Iran moneta pari a dieci rìal (ovvero diecimila antichi دهم)
Cfr. تووەمەن

تن tin (Ard.), deretano, culo.

تنۆک tinòk, goccia.

تهن tihn (Kj.), v. تینوو tìnù;
ji tihn-a (P.S. 23.9), dalla sete.

تهنی tihnì (S. 117, 226) (Kj.) v. تینوو tìnù.

تو tu (S. 213, 217, Wik. 71, J. Blau; Sindj.) (Kj.), non affatto, niente, nessuno;
tu tizt, niente, nulla; tu kas (Wik. 72, J. Blau), nessuno; tu càràn (Wik. 101, tu càr-ì (J. Blau; Sindj.), mai.
Cfr. çu.

1. توان tuàn, twàn, potere, forza, capacità.
Cfr. Pahl. tuwàn, P. tavàn, Kj. tavà.

2. توان tuăn, twàn, pr. da-twèm, liquefarsi, fondersi, sciogliersi.
Cfr. تووان.

توانا tuănà, twànà (P. تَوانا), potente, forte, capace.
Cfr. Pahl. tuwànăg.

توانائی twànài, potenza, forza, capacita

توانج twànc, allusione, insinuazione; twànc tè kirdin, insinuare, fare un' insinuazione; twancàn pl., offese, insolenze.

تواندن tuăndin, twàndin, pr. da-twènim, liquefare, fondere, sciogliere.
Cfr. تووانڈن.

توانران twànràn, pr. impers. da-twènrè, pass. di twànìn, potersi, essere possibile.

توانین tuànìn, twànìn t., potere, essere capace (col cong.): nàmaka-yàn twànì bi-xwènin, poterono leggere la lettera.
Cfr. تووانین, P. tavànestan.

توجار tucàr (A. تجّار pl. di تاجر), mercante, commerciante.

توجارباشی tucàr-bàzì (+T.), mercante capo, decano di una corporazione di mercanti

توخم tuxm (P. تخم), seme; prole.
Cfr. tòw.

توخن tuxin: tuxin kawtin, avvicinarsi.

توخوب tuxùb (J. Blau), v. تخویب tixwìb.

تورت turt, duro; sodo; secco

تورک turk, turco
Cfr. tirk, Pahl. turk.

توركيه Turkìa (KDS II 771: Zaxo), Turchia

تورومبیل turumbèl (KDS II 270) (Eur.), automobile.
Cfr. t(i)rumpèl.

توره هات turahàt (A. ترّهات pl. di تُرّهة), bazzecole, inezie; (KDS II 695: Akre) di nessun conto.

توشماڵ tuz-màl, capotribù.

توغیان tuǵyàn (M. 14. 34) (A. طغیان), tumulto; frastuono.

توفه کچی tufak-çì (M. 257. 35),

v. توفەنگچی tufang-çì.

توفەنگ tufang, v. تفەنگ tifang.

توفەنگچی tufang-çì (M. 93.33) (+T.), fuciliere

تولف tulf (M. 142.15) (A. طفل), bambino.
Cfr. tifàl.

تولوسم tulusm (KDS II 562: Akre) (A. طلسم) incantesimo. (Dal pl. P. تلسمان → Ital. talismano).
Cfr. talism, talasim, talsim.

توله Tula (M. 22.27 e p. 39 nota 80), n. pr. di un luogo sconosciuto (cfr. "l' ultima Tule").

تونج tunc, bronzo.
Cfr. brinc.

توند tund, violento, veemente; severo, rigido, rigoroso; saldo, solido; intenso; adirato; tund bùn, essere severo, usare rigore; tund kirdin, attaccare saldamente, fissare.
Cfr. Pahl. tund, P. tond.

توند خوو tund-xù (P. تند خو), irascibile, collerico, violento.

توند وتیز tund-u-tìz (P. تند وتیز), impetuoso, veemente, violento, forte.

توند وتیژ tund-u-tìj, v. توند وتیز tund-u-tìz.
Cfr. tèj.

توندی tund-ì, violenza, veemenza; severità, rigore; saldezza, fermezza; solidità; ira, collera.
Cfr. Pahl. tundìh, P. tondì.

تونگ tung, v. توند tund.

تونگە tunga, 1. brocca; 2. matassa.

تونە t'unna (J. Blau: Sindj.) (Kj.), niente affatto; nessuno.
Cfr. Kj. tu.

تونە tu-na (S. 205) (Kj.), non è niente.
Cfr. Kj. tu.

توەستان twastàn (KDS II 789: Zàxò), stancarsi.

توێ twè (-üè, -wö), fetta, strato; twè kirdin, tagliare a fette.
Cfr. twèx, twèj.

توێتکە twètka (-üè-, -wö-); king twètka xwàrdin, sedere tranquillo.

توێخ twèx (-üè-, -wö-), squama.
Cfr. twè.

توێژ twèj (-üè-, -wö-), strato sottile; pellicola.
Cfr. turè.

توێژاڵ twèjàl (-üè-, -wö-), crema, panna.

توێژانەوە twèjàn-awa (-üè-, -wö-), pr. da-twèjèm-awa, indagare.
Cfr. tòjin-awa.

توێشوو twèšù (-üè-, -wö-), provvista di viveri per il viaggio, vettovaglie.
Cfr. Pahl. tòšag, P. tùše.

توێکڵ twèkil (-üè-, wö-), buccia, pelle.

توێکڵە دار twèkil-a dàr, corteccia d' albero.

تۆ tò, tu, te, ti; bò tò, per te; ha-gal tò-wa, con te; bò-hà-y tò, verso te, da te; màl-ì tò, la tua casa; tò-m nàsì-awa, ti riconobbi.
Cfr. tù, atò, atù, Kj. c.o. ta, Pahl. P. tò, Bal. ta, Psh. tə, c.o. tà.

تۆئی tò-ì, tu sei.

تۆب tòb (KDS II 655: Akre), rotolo di stoffa. Cfr. tòp 3.

تۆبە tòba (A. تَوبة), penitenza, pentimento.

تۆبەکار tòba-kàr (M. 218.27), penitente.

تۆپ tòp (T.), 1. cannone; tòp bastin (M. 38.37), caricare il cannone; tòp hè dàn (M. 16.5), tòp taqàndin, tòp àgir dàn, sparare un colpo di cannone; na-kà ba tòpàn (M. 23.11), che egli non faccia lo spaccone!; 2. palla; 3. balla, (M. 38.29) pezza di tela di cotone; tòp-ì gul (KDS II 232), mazzo di fiori.

تۆپاڵ tòpàl (P. 3, 25.17) (T.), zoppo.

تۆپان tòpàn pl.: sar-kirda-y tòpàn (M. 235.9) colonnello d' artiglieria.

تۆپچی tòp-çì (T.), cannoniere.

تۆپخانە tòp-xàna (M. 78.37), caserma di artiglieria.

تۆپز tòpiz (T. topuz), mazza.

تۆپەڵە بەفر topala-bafr, palla di neve.

تۆپەوانە tòp-awàn-a, tappo, tampone.

تۆپێن tòpèn, gioco della palla.

تۆپین tòpìn, crepare, morire (animale).

تۆتک tòtik (KDS II 708: Am.)(Kj.), pallottola di letame usata come combustibile.

تۆتیه tòtìa (M. 241, 19) (A. توتیاء vitriolo), polvere per curare gli occhi.

تۆچین tò-çèn, seminatore.
Cfr. tòw e çàndin.

1. تۆر tòr: tòr kirdin, scappare dalla famiglia o dalla tribù.

2. تۆر tòr (M. 172, 25), velo.

3. تۆر tòr (J. Blau) (Kj.), v. تۆڕ tòr̄ 1.

تۆراخ tòràx: màst-ì tòràx, cagli di latte dopo che il siero è stato scolato.

تۆران tòràn, pr. da-tòrèm, irritarsi, offendersi, sdegnarsi; imbronciarsi; annoiarsi.

تۆرانەوە tòràn-awa, risentirsi, offendersi; adirarsi; fare il broncio.

توربین tòrbìn, sporta.
Cfr. tòr̄ 3.

تورنج torinc (S. 118. 233 «limone»)
v. ترنج tirinc.

تۆری tòrì (KDS II 487), espulso, reietto.
Cfr. 1. tòr.

تۆرین tòrìn, v. توران tòràn

توریتۆک torìn-òk, irritabile, permaloso, suscettibile.

تۆڕ tòr̄, 1. rete; 2. setaccio; 3. borsa; 4. non addestrato, maldestro.
Cfr. T. tùr «rete».

تۆڕەوان tòr̄-a-wàn, pescatore.

توز tòz (KDS II 477, J. Blau: Am. t'òz) (T.), polvere; tòz-èk (KDS II 94 e p. 374), un pochino; tòz-ek ka, fra un po'.

تۆزاوی tòz-àwì (+ A.), polveroso; impolverato.

تۆزکاڵ tòz-kàl̄, un nonnulla, un po'.

توز لقانە toz-ilqàna, v. تۆزکاڵ tòz-kàl̄.

تۆژینەوە tòjìn-awa, v. توێژانەوە twèjàn-awa.

تۆف tòf (A. طوفان ← Gr. τυφῶν), tempesta, temporale, uragano.
Cfr. tùfàn.

تۆف وباران tòf-u-bàràn, temporale.

تۆفە tòfa (A. توفيق), n. pr. m.

تۆفيق tòfiq (KDS II p. 81), n. pr. m.

تۆڤ tòv (J. Blau: Am.) (Kj.), v. تۆو tòw.

تۆق tòq (A. طوق), 1. sommità del capo; 2. (M. 300.10) diadema; (M. 261.5, J. Blau: Sindj.) collare, collana.
Cfr. tawq.

تۆقان tòqàn, pr. da-tòqèm, atterrirsi.

تۆقاندن tòqàndin, pr. da-tòqènim, atterrire.

تۆقين tòqìn, v. تۆقان tòqàn.

تۆل tòl (S. 124.418), cane bassotto.
Cfr. tòlak, tùla.

تۆلاز tòlàz (J. Blau), fannullone, birbante.

تۆلازی tòlàz-ì (Wik. 94), dissolutezza, libertinaggio.

تۆلەك tòlak (P. S. 1.6), cane
Cfr. tòl, tùla, P. tùle «cucciolo»

تۆڵە tòla (M. 209.37), vendetta; tòla sitàndin (J.), tòla kirdin-awa, vendicarsi, far vendetta.

تۆلەكە tòlaka, erbaccia.

تۆم tòm, v. تۆو tòw.

تۆم ئاو tòm-àw, sperma.

تۆمار tòmàr (P. طومار), diploma, ruolo, registro; tòmàr kirdin, registrare.

تۆنگ خانە tòng-xàna, stufa del bagno turco.
Cfr. P. tùn.

تۆو tòw, seme, semenza.
Cfr. tòm, Kj. tòv, Pahl. tòm, P. toxm.

تۆی tòy (T. tuy), festa.

1. تۆو tù, 1. tu, te, ti; 2. in giuramento: tù Xwà (<tù bì w Xwà KDS II p. 369), per Dio!; tù sar-ì xò-t, per la tua testa!
Cfr. tò.

2. تۆو tù, mora di gelso; dàr-a tù, gelso.
Cfr. P. tùt (→ T. dut).

تۆوان tùàn, tuwàn, v. توان twàn, e parimenti le parole così inizianti.

تۆواندن tùàndin, tuwàndin, v. تواندن twàndin.

تووانین tŭānin, tuwānin, v. توانین twānin.

تووتان tŭtān, v. تووتان ده hal-tŭtān.

تووترواسک tŭtirwāsk, cutrettola.

تووتک tŭtik, cucciolo, cagnetto.

تووتک tŭtin (T. tütün), tabacco; tŭtin ṣikāndin-awa, fare il raccolto del tabacco, raccogliere il tabacco.
Cfr. titin.

تووتنجی tŭtin-çī, tabaccaio.

تووتنه وان tŭtin-a-wān, coltivatore di tabacco.

تووته tŭta; brā-y-a tŭta, dito anulare.

تووتی tŭtì, pappagallo.
Cfr. P. tŭtì, U. totà

1. توور tŭr, ravanello
Cfr. P. torob

2. توور tŭr (M. 83.37) zaino; (M. 254.12) sacco per il foraggio.
Cfr. tòr, P. tŭr.

تووران Tŭrān (M. 251.23; 297.10), n. pr. del paese d'Asia oltre l'Oxus, cioè la Transoxiana.

تووره tŭra, borsa, bisaccia.
Cfr. tŭr.

تووره کانه tŭrak-āna, dazio in natura pagato all'àgà.

تووڕه tŭra, adirato, arrabbiato; tŭra bŭn, adirarsi, arrabbiarsi, incollerirsi.
Cfr. tòrān.

تووڕه ئی tŭra-ī, ira, collera, rabbia.

تووژ tŭj (J. Blau), v. تێژ tĕj

تووش tŭz (T. طوشمک > düzmek cadere?): tŭz bŭn, imbattersi, incontrare, coinvolgersi, subire; tŭz kirdin, far incontrare, far capitare, coinvolgere, far subire.
Cfr. dòš

تووفان tŭfān (A. طوفان ← Gr. τυφῶν), 1. tempesta, temporale, uragano; 2. diluvio.
Cfr. tòf.

تووک tŭk (T.), pelo, capelli; pelliccia.

تووکن tùkin, peloso, villoso.

تووله tùla (G.) cane da caccia; (M.91.30) mastino.
Cfr. tòl, tòlak.

تووڵ tùl, 1. virgulto; 2. (KDS II 284), bastone.

تووەن tùman (M.103.27), v. تمەن timun

توون tùn, camera sotterranea.

توونا و توون tùn-àw-tùn, errante, sparso

تووەڕەشە tù-a-raz-a, tuw-a-raz-a, mora nera.

1. تە ta (Kj.), c.o. di tò, 1. tù.

2. تە ta- (KDS II 515: Sùrçì), v. 3. ∞ da-

3. تە ta: ta nàw (KDS II 507: Sùrçì), in mezzo, v. 2. ∞ da 1.

تەسیر ta'sìr (A. تأثیر), influenza, influsso, effetto; ta'sìr kirdin, influire, agire.

تەجیل ta'cìl (A. تأجیل), rinvio, proroga; ta'cìl kirdin, rinviare, differire, prorogare.

تەخیر ta'xìr, v. تاخیر tàxìr.

تەباتی tabàtì (A. تباطی): rùvì tabatì-yà vì này-è (P.S.10.13), la volpe non ha quiete.

تەباشیر tabàzìr (A. طباشیر), gesso.
Cfr. dabàzìr.

تەباهی tabàhì (J. Blau) (Kj.), insieme, d'accordo.

تەبدیل tabdìl (A. تبدیل), cambiamento, mutamento, scambio; tabdìl kirdin, cambiare, mutare, scambiare.

تەبع tabᶜ (A. طبع): tabᶜ kirin (KDS II 788: Zàxò) (Kj.), stampare.

تەبەق tabaq (A. طبق), 1. piatto, vassoio; 2. piano di casa.

تەبەقە tabaqa (A. طبقة), strato.

تەبیات tabìàt (A. طبیعة), appetito
Cfr. tabìᶜat.

تەبیب tabìb (A. طبیب), medico.

تەبیعەت tabìᶜat (A. طبیعة), natura.

تەبیعی tabìᶜì (A. طبیعی), naturale.

1. تەپ tap, 1. monticello, cumulo, mucchio
Cfr. tapa.

2. تەپ tap, 1. tonfo; 2. schiaffo; calcio.

تەپاڵە tapàla, letame di vacca usato come combustibile.

تەپساندن tap(i)sàndin (KDS I p.239: Akre, J. Blau) (Kj.), pr. di-tapisìnim, premere, pigiare, ammaccare.

تەپکە tapka, collina.
Cfr. tapa.

تەپل ta-pil (< tab-ì pil), impronta digitale.

تەپڵ tapil (A. طبل ← gr. τύμπανον/τύμβαλον)
1. tamburo, tamburello; bi-dan la tapli bàzè (M.22.17), che battano il tamburo;
2. tapl-ì gwè, timpano dell'orecchio;
3. cima; tapl-ì sar (M.176.37), cranio.

تەپڵەسەر tapl-a sar, vetta, cima.

تەپڵی تۆپێن tapl-ì tòpèn, giocare a fare rimbalzare la palla.

تەپ وتۆز tap-u-tòz, turbine di polvere.

تەپ وکۆ tap-u-kò: ba tap-u-kò rōystin, inciampare, incespicare.

تەپ وگل tap-u-gil, rivolgimenti, vicende, peripezie.
Cfr. gil.

تەپۆ tapò (J. Blau) (Kj.), astuto, furbo.

تەپۆڵکە tap-òlka, collinetta,

تەپە tapa (T.), colle, collina.
Cfr. tap, tapka.

تەپین tapìn, 1. comprimersi, cfr. tapisàndin; 2. (KDS I p.233) crollare.

تەتبیق tatbìq (A. تطبیق), applicazione; tatbìq kirdin, applicare.

تەتبیقی tatbìq-ì, applicativo, pratico.

تەتڵەمیران tatlamìràn, bruco.

تەتە tata, v. تەختە taxta.

تەتەر tatar, 1. (M.227.34) Tartaro; 2. (M.138.8, 152.6, 253.15) alfiere, corriere, messo.

تەتەرخان tatar-xàn (M.227.34), Khan dei Tartari.

تەتەهو Tatahu (M. II 339), n. pr. di un fiume nel Kurdistan iraniano.

تەجربە tacriba (J. Blau: Am.) (A. تَجْرُبَة), esperienza.

تەجنید tacnìd (A. تجنيد), reclutamento.

تەح taḥ, quanto!

تەحا taḥà (M. 294. 27), o meraviglia!

تەحسیل taḥsìl (A. تحصيل): taḥsìl kirin (P. 8, 18. 17), riscuotere, incassare.

تەحسین taḥisìn (KDS I p. 239: Akre) (Kj.), scivolare.

تەحقیب taḥqìb (A. تعقيب): taḥqìb kirin (KDS II 622: Akre), ricercare.

تەحقیق taḥqìq, v. تاقیق tàqìq.

تەحەمول taḥammul (A. تحمّل), sopportazione, tolleranza; taḥammul kirdin, sopportare, tollerare.

تەحەیر taḥayir (A. تحيُّر): taḥayir màn (KDS II 535: Akre), si stupirono.

تەخت taxt, 1. asse, tavola; panca, (KDS II 590, 626: Akre), sedia; 2. letto; 3. trono, 4. piano a., piatto a.; taxt kirdin, spianare, appiattire.
Cfr. tàt, Pahl. taxt(ag), P. taxt.

تەخت و تاراج taxt-u-tàràc (M. 51. 1), devastato; taxt-u-tàràc kirdin, devastare, saccheggiare.

تەختۆلە taxt-òla, tavoletta.

تەختە taxta, 1. asse, tavola; panca; 2. letto.
Cfr. taxt.

تەختە ڕەش taxta-ṙaz (Fr. tableau noir), lavagna.

تەختە ڕەوان taxt-a ṙawàn, lettiga.

تەخسیر taxsìr (M. 87. 24) (A. تقصير), colpa.

تەخم taxm (J. Blau: Am.) (T. طمغ > damga) marchio. (Cfr. → A. دمغة). Cfr. dàmga.

تەخمین taxmìn (A. تخمين): taxmìn kirin, (KDS II 565: Akre, J. Blau) (Kj.), stimare, supporre, immaginare.

تەدارەک tadàrak (A. تدارُك), preparazione; tadàrak kirdin, preparare, approntare.

تەداوی tadàwì (A. تداوي), cura;

tadàwì kirdin, curare.

تەدبیر tadbìr (S. 226) (A. تدبیر), v. تەگبیر tagbìr.

تەدریب tadrìb (A. تدریب), addestramento; tadrìb kirdin, addestrare.

تەدریبی tadrìb-ì, di addestramento.

تەدریس tadrìs (KPST 737: Zaxo) (A. تدریس), insegnamento.

تەرات taràt: ba taràt (M. 217.25), al trotto.

تەراتین taràtèn: taràtèn kirdin, correre o sbattere su e giù.

تەراح taràḥ (A. طرّاحة), cuscino.

تەرازاندن taràzàndin, v. ترازاندن tiràzàndin sìng-ì xò-y taràzànd (M. 195.18), si aprì la veste sul petto.

تەرازوو taràzù, bilancia; taràzù kèzàn (G.), pesare. Cfr. Pahl. taràzùg, P. taràzù.

تەراش taràz (P. تراش), rasatura, taràz kirdin, radere.

تەربیە tarbìa (A. تربیة), educazione; tarbìa kirdin, educare.

تەرتیب tartìb (A. ترتیب), assetto, disposizione, ordine, sistema, organizzazione; tartìb kirdin, ordinare, disporre, sistemare, organizzare.

تەرجومان tarcumàn (A. ترجمان), interprete.

تەرجومە tarcuma (A. ترجمة), traduzione; tarcuma kirdin, tradurre.

تەرخان tarxàn (M. 95.19), gratuitamente, gratis; 2. tarxàn kirdin, concedere, assegnare, destinare, riservare.

تەرخانی tarxànì: ba tarxànì (M. 199.12), liberamente.

تەرخوون tarxùn, dragoncello.

تەرخەم tarxam, interesse.

1. تەرز tarz, viticcio.

2. تەرز tarz (A. طرز), maniera, modo, genere.

تەرزە tarza, grandine; tarza bàrìn, grandinare. Cfr. Pahl. P. tagarg?

تەزەکوت tarza-kut, colpito dalla grandine.

تەرس tars, sterco di cavallo o mulo; letame.

1. تەرک tark (A. ترک): tark kirdin (M.266.12), tark dān (Wik.71), lasciare, abbandonare

2. تەرک tark (M.216.8), arcione.

تەرکاندن tarkàndin (Kj.), pr. di tarkìnim lasciare, abbandonare.

تەرلانە tarlàna: parì da tarlàna (M.28.2)(Mu), le fate graziose.

تەرم tarm, cadavere.

تەرمووکی Tarmùkì: 'Alì Tarmùkì, poeta curdo (Kj.) (sec. XVI-XVII).

تەرە tara, vagante, vagabondo, ramingo; tara bùn, vagare, errare; tara kirdin, scacciare.
Cfr. tàràndin, tòrì.

تەرەددود taraddud (M.251.34) (A. تردّد), traffico, circolazione.

تەرەس taras, ruffiano; (J. Blau: Am.), insulto equivalente a figlio di ...; (P.S.11.10) furfante.

تەرەف taraf (A. طرف), lato, direzione, parte.

تەرەکین tarakìn, v. تەرەکان tirakàn.

تەری tarì (S.219)(Kj.), coda.

1. تەریق tarìq (M.279.16) (A. طریق), via.

2. تەریق tarìq, confuso, imbarazzato

تەریقەت tarìqat (A. طریقة), metodo, sistema; dottrina mistica, confraternita di dervisci.

تەریقی tarìq-ì, confusione, imbarazzo.

تەریک tarìk, restio, ritroso; lè tarìk bùn, eludere, sfuggire.

تەریە tarìa, targa, brigante.

تەڕ tar̄, umido, bagnato; fresco; tar̄ kirdin-awa, mandar le bestie fuori a pascolare in primavera.
Cfr. Pahl. tarr, P. tar.

تەڕاتی tar̄-à-ì, umidità; freschezza

تەڕدەس tar̄-das (M. 183.17), con mano leggera; abile, destro.

تەڕن tar̄n, perdita, rovina; ba tar̄n dàn, mandare in rovina.

تەڕ وتووشی tar̄-u-tùz-ì, aria temporalesca.

تەڕ وووشکی tar̄-u-wuzk-ì: tar̄-u-wuzkì kirdin, fare a testa e croce.

تەڕە tar̄a, erbaggio, frutta fresca. Cfr. Pahl. tarray, P. tarre.

تەڕە تیزە tar̄a-tìza, erescione.

تەڕەساز tar̄a-sàz, frumento e rape lasciati fermentare in un recipiente, quindi appallottolati ed essicati per il consumo invernale.

تەڕەساڵ tar̄-a sàl, annata piovosa.

تەڕەفرۆش tar̄a-firòz, erbivendolo, fruttivendolo.

تەڕەکاڵ tar̄a-kàl, 1. estesa coltivata ad erbaggi; 2. (KDS II 191 e p. 371) maggese annuale.

تەڕی tar̄-ì, umidità; (M. 252.37) freschezza.

تەڕیزە tar̄ìza, natica.

تەزبیح tazbeḥ (A.P. تسبیح), rosario dei musulmani composto di novantanove grani detti in curdo دەنک dank.

تەزروو tazrù, fagiano. Cfr. Pahl. tadarw, P. tadarv > tazarv.

تەزکەرە tazkara (M. 251.13) (A. تذکرة), comando, decreto. Cfr. taskara.

تەزنک tazink (J. Blau: Am. tàzink), v. تەزوو tazù.

تەزوو tazù, brivido (di freddo); tazù pyà hàtin, rabbrividire. Cfr. tazink.

تەزی tazì (KDS II 778: Zàxò) (Kj.), gelido. Cfr. tazù.

تەزین tazìn (KDS I p. 239: Am., Zàxò) (Kj.) intirizzirsi; (J. Blau: Am. t'azìn), ghiacciarsi, congelarsi.

تەژی tajì (G.) (Kj.), v. تژی tijì; tajì kirin, riempire.

تەسادوف tasàduf (A. تصادف): tasàduf kirdin, capitare, succedere.

تەسدیق tasdiq (A. تصدیق): tasdiq kirdin, attestare, certificare.

تەسک tasik, stretto.

تەسک وتروسک task-u-tirusk, molto stretto, angusto.

تەسکەرە taskara (A. تذکرە), certificato
Cfr. tazkara.

تەسکین taskin (A. تسکین), sollievo; taskin kirdin, calmare, lenire, sollevare.

تەسلیم taslim (A. تسلیم), consegna, resa; tradimento; taslim kirdin (M. 149.29), consegnare; arrendersi; tradire; seppellire.

تەسلیم کەر taslim-kar, traditore.

تەسمیل tasmil (A. توصیل ? تسلیم ?): tasmil kirdin, arrivare.

تەسەدوق tasaduq (M. 49.15, 127.18) (A. تصدّق), offerta (sacrificale).

تەسیح tasiḥ (A. تسعی سعی ?): tasiḥ kèzàn (M. 158.4), sforzarsi, darsi da fare.

تەشپی tazpi (T. tepsi ← A. تصفیح, → Gr. lâyi), teglia, piatto.
Cfr. tafsi.

تەشت taẓt (M. 156.19), bacinella, catino
Cfr. tiẓtik, Fahl. P. taẓt.

تەشخوس taẓxùs (A. تشخّص), superbo.

تەشریف taẓrif (A. تشریف), far l'onore: taẓrif-it hàt (M. 54.20), ci hai fatto l'onore di venire; taẓrif-i çù (M. 125.13), portò la sua onorevole presenza, si recò; taẓrif-i r̄òin (M. 69.36), far l'onore di andare.

تەشق taẓq, freddo.

تەشقەڵە taẓqala, falsa pretesa.

تەشک taẓk (J. Blau), v. تەشوێ taẓwè.

تەشوەیلە taẓwayla (M. 83.3), v. تەفشوێلە tafẓwèla.

تەشوێ taẓwè, ascia.
Cfr. Mu. taẓù, Kj. taẓk, P. tìše.

تەشوو taẓù (M. 289.1) (Mu.), v. تەشوێ taẓwè.

تەشەبوس taẓabus (A. تشبّث): taẓabus kirdin (KDS II 199), importunare, molestare.

تەشەر tazar, insinuazione.

تەشەکور tazakur (A. تشكّر), ringraziamento, grazie; tazakur kirdin, ringraziare.

تەشەنە tazana: tazana kirdin, diffondere.

تەشی tazì (M.113.3), fuso.
Cfr. Kj. tezì (K).

تەعالا ta'àlà (A. تعالى الله), l'Altissimo.

تەعام ta'àm (M.244.5) (A. طعام), cibo.

تەعتیل ta'tìl (A. تعطيل), vacanza, chiusura di negozi e uffici.

تەعجوب ta'cùb (A. تعجّب): ta'cùb màn (M.32.14), stupirsi, meravigliarsi, rimanere sorpreso.

تەعجوبی ta'cùb-ì (M.30.13), stupefacente, meraviglioso, strabiliante.

تەعجیب ta'cìb (KDS II 612; Akre), v. تەعجوب ta'cùb.

تەعجیل ta'cìl (M.55.28) (A. تعجيل), fretta, urgenza.

تەعدا ta'dà (A. اعتدا): ta'dàyè kirin (KDS II 726; Am.), aggredire, offendere, opprimere.

تەعدێ ta'dè (J. Blau: Sindj.), v. تەعدا ta'dà.

تەعروز ta'rùz (A. تعرّض), trasgressione, violazione.

تەعریف ta'rìf (A. تعريف), descrizione, definizione; lode; ta'rìf kirdin, descrivere, definire; lodare.
Cfr. tàrìf.

تەعزیم ta'zìm (A. تعظيم), reverenza, rispetto; ta'zìm kirdin, riverire, fare la reverenza, inchinarsi.

تەعلیق ta'lìq (A. تعليقة), commento.

تەعلیم ta'lìm (A. تعليم), insegnamento, istruzione.

تەعم ta'm (T.3, 26.24), gusto; qualità, sorta.
Cfr. tàm.

تەعمید ta'mìd (A. تعميد), battesimo; ta'mìd kirdin, battezzare.

تەعمیددار ta'mìd-dàr (+P.), battezzatore,

il Battista.

تەعمیر taʿmìr (A. تعمیر), costruzione; taʿmìr kirdin, costruire, edificare.

تەعەججب گرتی taʿaccib-girtì (KDS II 706: Am.) (Kj.) (A. تعجّب +), preso da stupore, stupito, attonito.
Cfr. taʿcùb, taʿcìb.

تەعەروز taʿaruz (A. تعرّض): taʿaruz kirin (KDS II 693) (Kj.), attaccare, aggredire; attentare all' onore.
Cfr. taʿrùz

تەعەسف taʿasif (A. تأسّف): taʿasif kèzàn (KDS II 687: Akre) (Kj.), essere spiacente, dispiacersi, rincrescere.

تەعەلق taʿaliq (M. 197.1) (A. تعلّق), appartenenza, dipendenza.

تەعین taʿìn, v. 1. تاعین tàʿìn; (P.S. 22.1) assegnazione di rendita, pensione, appanaggio; taʿìn kirin (KDS II 787: Zàxò) (Kj.), assegnare, nominare.

تەعییر taġyìr (A. تغییر), mutamento, cambiamento, trasformazione, alterazione; taġyìr kirdin (M. 277.34), mutarsi, cambiare, trasformarsi, alterarsi.

تەفاندن tafàndin (J. Blau) (Kj.) (A. طفأ) (Kj.), pr. di-tafìnim, spegnere.

تەفتێش taftèz (KDS II 560: Akre), v. تەفتیش taftìz.

تەفتیش taftìz (A. تفتیش), ispezione; taftìz kirdin, ispezionare.

تەفروتوونە tafrutùna, disperso; tafrutùna kirdin, disperdere.

تەفرە tafra, illusione, inganno

تەفسی tafsì (S. 78.8), v. تەشپی tazpì

تەفسیر tafsìr (A. تفسیر), interpretazione, esegesi, commento; aw xawnà di-kit tafsìr (S. 121.333), egli interpreta i sogni.

تەفسوێلە tafzwèla (M. 127.29 e II p. 210 nota 15), n. pr. di un monte non identificato.

تەفقین tafiqìn (P.S. 22.14) (A. اتّفق), capitare; incappare, incontrare.

تەڤ tav (J. Blau: Am.) (Kj.) (< t-hav),

insieme; tav-li (P.S. 25.2.), insieme; tav li-hav (J. Blau), confuso, intricato; tav dàn (J. Blau), agitare, sommuovere

تەڤا tavà (S. 216), si può, è possibile; ma tavà-ya, possiamo.
Cfr. 1. twàn, twànin, P. (mi-) tavàn.

تەڤاڤ tavàv (S. 229.87) (Kj.), v. تواو tawàw.

تەڤال tavàl (S. 112.44) (Kj.) animale domestico
Cfr. dawàr 2., Kj. 2. tawàr., davàr.

تەڤدا tav-dà (S. 195), تەڤدە tav-da (P.S. 7.2-3) (Kj.), insieme.
Cfr. tav.

تەڤدیر tavdìr (Wik. 72) (Kj.) (A. تدبیر), v. تەگبیر tagbìr.

تەڤر tavir (J. Blau: Am.) (Kj.), v. تەور tawir

تەق tag, percussione, colpo; scoppio, esplosione; tag kirdin, scoppiare, esplodere.

تەقا tagà (M. 27.16), forse.

تەقاندن tagàndin, pr. da-tagènim, fare scoppiare, far esplodere; sparare, tirare; tìr-èk tagàndin, scagliare una freccia.

تەقبیر tagbìr (M. 33.24), v. تەگبیر tagbìr.

تەق تەق tag-tag: tag-tag dàn (M. 220.23), bussare (alla porta).

تەقدیر tagdìr (A. تقدیر), valutazione, stima.

تەقریبەن tagrìban (A. تقریباً), quasi, press' a poco, circa.

تەقریر tagrìr (A. تقریر), dichiarazione; b'am tagrìr-a, rispondente a questa descrizione; tagrìr kirdin, dichiarare, riferire, narrare.

تەقڵە tagla, capriola.

تەقلید taglìd (A. تقلید), imitazione; taglìd kirdin, imitare.

تەق وهۆی tag-u-hòy, chiasso.

تەقۆ tag-ò (S. 217), che percuote.

تەقە taga, colpo, esplosione, scoppio; schianto; sparo, tiro; taga lè stàndin (KJS II 175), sparare; taga kirdin, sparare.

تەقە تەق taq-a taq, battito, ticchettio; sparo.

تەقەڵ taqal, punto di cucito.

تەقەڵا taqalà (A. تقلّی), 1. agitazione, sforzo; taqalà dàn, agitarsi, sforzarsi; 2. virtuosismo di cavallerizzo; taqalà kirdin (M. 227.9, 228.12), esibirsi in virtuosismi di equitazione.

تەقەڵتوو taqaltù (M. 197.34) (+ T.?), panno di feltro sotto la sella, gualdrappa. Cfr. takaltù

تەقێن taqèn: taqèn-ak (KDS. II 663: Akre), un colpo bussato alla porta.

تەقیان taqyàn (J. Blau), v. تەقین taqìn.

تەقین taqìn, scoppiare, esplodere, schiantarsi.

تەقینەوە taqìn-awa, scoppiare, esplodere; erompere, eruttare.

1. تەک tak: tak pè-wa dàn, spingere.

2. تەک tak, v. تێک tèk; tak-ì xò (KDS II 252), con sè.

تەکاپۆ tak-à-pò: takàpò kirdin, correre, affannarsi; implorare. Cfr. P. tak-à-pù, Pahl. tag + pòy.

تەکان takàn, pr. da-takèm, scuotersi, scrollarsi, vacillare; takàn dàn, scuotere scrollare; takàn tè hal-dàn, dare un calcio; takàn xwàrdin, ricevere un calcio. Cfr. P. takàn dàdan.

تەکاندن takàndin, pr. da-takènim, scuotere, scrollare.

تەکلیف taklif (A. تکلّف takalluf): taklif-yàn kird (M. 195.18), fecero complimenti, usarono cortesia.

تەکە taka, scossa, scrollone; vibrazione.

تەکەببور takabbur (A. تکبّر), superbia, orgoglio.

تەکەڵتوو takaltù (M. 214.55), v. تەقەڵتوو taqaltù.

تەکینەوە takìn-awa: lè takìn-awa, evitare.

تەکیە takya (M. 65.7 e II p. 112 nota 192), convento di dervisci qàdirì. Cfr. P. takye.

تەگبیر taqbìr (S. 120.308) (A. تدبیر e تکبیر),

deliberazione, consiglio, decisione, provvedimento; tagbir kirdin, deliberare, consigliarsi, provvedere, statuire, disporre; tagbir-ekì bò min bi-ka (M. 221. 20), dammi un consiglio.
Cfr. taqbir, Kj. tavdir; tadbir.

تەگەرە tagara, ostacolo, intoppo.

تەل tal (T.), 1. filo metallico; 2. telegramma.

تەلا talà (A.P. طلا), oro.

تەلار talàr, v. تالار tàlàr 2.

تەلاش talàz (P. تلاش), ricerca affannosa, agitazione; talàz kirdin, cercare, affannarsi, agitarsi.

تەلاق talàq (A. طلاق), ripudio, divorzio; talàq kirdin, ripudiare la moglie, divorziare; talàq kawtin, divorziare.

تەلان talàn, terrazza.

تەلبیشک talbizk (J. Blau: Am.), fardello leggero, sacco, bisaccia.

تەلسم talism (KDS II 751: Zàxò), v. tulusm.

تەلغراف talgràf (Lur.), telegrafo, telegramma; talgràf lè dàn, telegrafare.

تەلفاندن talfàndin (KDS I p. 239: Akre) (Kj.), pr. di talfinim v. تەلەف talaf.

تەلفی talf-ì (KDS II 188) (A. طفل), infanzia, fanciullezza.
Cfr. tifàl, tufl, A.P. tiflegì.

تەلقین talqin (A. تلقین); talqin kirdin, pregare per un morto.

تەلک talik (J. Blau) (Kj.), berretto.

تەلەب talab (Kj.); v. تەلەب talab.

تەلەبە talaba (KDS II 790: Zàxò) (A. طلبة pl. di طالب) (Kj), studenti.
Cfr. talaba.

تەلەسم talasim (A. طلاسم pl. di طلسم), v. تولوسم tulusm.

تەلەف talaf (A. تَلِفَ): talaf kirin (Nik. 94) (Kj.), sprecare; disperdere, perdere.

تەلەفۆن talafòn (Lur.) telefono; talafòn kirdin, telefonare.

تەلیس talis (KDS II 792: Zàxò), sacco.

تەلیسم talism, v. تولوسم tulusm.

تەلە tala, trappola.
Cfr. Pahl. talag, P. tale.

تەلەب talab (A. طلب), domanda, richiesta; credito; talab kirdin, domandare, richiedere.
Cfr. talab.

تەلەبانی talabānī: Şex Rizā talabānī, poeta curdo (Sor.) (sec. XIX-XX).

تەلەبکار talab-kār, richiedente, creditore.

تەلەبە talaba, v. تەلەبە talaba.

تەلەزم talazim, scheggia.

تەلەکە talaka, inganno, imbroglio, truffa.
Cfr. tala.

تەلەکەباز talaka-bāz (+P.), imbroglione, truffatore.

تەلەمشک tala-mizk, trappola per topi.

تەم tam, v. تەمادو tamādū.

تەما tamā (M. 61.4), v. تەماع tamāᶜ; tamā-y ba min nīa (M. 117.37), non mi desidera.

تەماتە tamāta (Fr. tomate → T tamatim), pomodoro.
Cfr. tamata.
تەماح tamāḥ (M. 29.3, 122.15), v. تەماع tamāᶜ.

تەمادوو tamādū (KDS II 745: Am.), nebbia, foschia.
Cfr. tam.
تەماشا tamāzā (J. Blau), v. تەمەشا tamazā.

تەماع tamāᶜ (A. طماع), desiderio; brama, avidità; ambizione; intento, intenzione, proposito; tamāᶜ kirdin, desiderare, bramare, ambire.
Cfr. tamā, tamāḥ.

تەماکار tamā-kār, desideroso, bramoso, avido, cupido; ambizioso.

تەماکۆ tamākò (P. تُمباکو), tabacco.

تەمام tamām (M. 30.20, 73.33, 207.17, J. Blau), v. تەواو tawāw.

تەمامی tamām-ī, v. تەواوی tawāw-ī.
bi tamāmī (Wik. 71), completamente.

تەمبوور tambūr (G.), v. تەمووره tamūra.
تەمبوورەڤان tambūr-a-vān (J. Blau) (Rj.), v. تەمووره ژەن tamūra-jan.
تەمبەلیت tambalīt (M. 269.14) (Mu.), sporta, bisaccia.

تەمبی tambī (A. تنبیه), ammonimento; castigo, punizione; tambī kirdin, ammonire; castigare, punire.

تەمخە tamxa (J. Blau: Am.) (T. طمغه, damğa), marchio al ferro rovente; sigillo.
Cfr. taxm, dāmğa.

تەمراندن tamirāndin (P.S. 15.26, KDS I p. 239: Zāxō) (Kj.) (طمر nascondere), pr. di tamrīnim, spegnere.

تەمرین tamrīn (A. تمرین), esercizio; tamrīn kirdin, esercitarsi.

تەمری هندی tamr-i hindi (A. تمر هند), tamarindo.

تەمووره tamūra (A.P. طنبور), specie di chitarra.
Cfr. tambūr.

تەمووره ژەن tamūra-jan, suonatore di tamūra, chitarrista; ba tamūrajanān ròyztin, volteggiare in aria e volar via.

تەمووز tamūz (A. تمّوز ← Ebr. Sir), luglio nel calendario iracheno

تەمەت tamat (J. Blau: Am.), a guisa di

تەمەتە tamata, v. تەماتە tamàta

تەمەشا tamaşà (P. تماشا ← A. تماشی), spettacolo, osservazione; tamaşà kirdin, guardare, osservare.

تەمەشاگەر tamaşà-gar (+P.), spettatore, osservatore.

تەمەڵ tamal (P. تنبل → T. tembel), pigro.

تەمەڵی tamal-i (P. تنبلی), pigrizia.

1. تەمەن taman, età.

2. تەمەن taman (J. Blau) (A. ثمن) (Kj.), prezzo, valore.

تەمەنا tamanà (P. تمنّا ← تمنّی), augurio, desiderio; (KDS II 267) saluto; tamanà kirdin, augurare, desiderare; (M. 35.20), supplicare; tamanà-y kird la Xulày (M. 218.26), implorò Dio.

تەمێ tamè, v. تەمبی tambì.

تەمیز tamìz (M. 28.26) (P. تمیز ← A. تمییز, distinzione, → T. temiz), pulito, netto, nitido.

تەن tan, corpo.
Cfr. Pahl. P. tan.

تەنا tanà (J. Blau), v. تەنیا tanyà.

تەناف tanàf (M. 31.21, 75.20) (P. طناب ← A. اطناب pl. di طُنُب), corda.

تەنانەت tanànat, tanto che, fino, perfino.

تەناهی tanà-hì (J. Blau), تەنیاتە tanyàì.

تەنتەنە tantana (A. طنطنة), chiasso, pompa, magnificenza.

تەن دروست tan-dirust, sano.
Gr. Pahl. tan-drust, P. tan-dorost.

تەن دروستی tan-dirust-ì, salute, sanità.
Pahl. tan-drustih, P. tan-dorostì.

تەنوور tandùr, v. تەنوور tanùr.

تەنر tanir, v. تەنوور tanùr.

تەنرڤان tanir-vàn (KDST 707 A: Am.) (Kj.), v. تەنوورڤان tanùr-vàn.

تەنشت tanizt (KDST 780: Zàxò), lato, (M. 217.33), di lato, lateralmente; tanizt-à (J. Blau: Am.) (Kj.), la-tanizt-ì, accanto a.
Gr. P. tanize.

تەنک tanik, sottile, esile, stretto
Gr. Pahl. tanuk, P. tonok.

تەنکائی tan(i)k-à-ì, sottigliezza, esilità, strettezza.

تەنکی tan(i)k-ì, v. تەنکائی tan(i)k-à-ì.

تەنگ tang (M. 248.23 tanig), stretto, angusto; angustiato, triste; tang kirdin, (re)stringere; angustiare, affliggere, molestare; tang hal-çinìn, infastidire, molestare; ba tang-awa hàtin, disturbarsi, mettersi in pena; trovare difficoltà; 2. gola fra due montagne, strettoia; stretto n.; 3. cinghia, correggia; har dù tangàn, (M. 91.25), le due corregge della sella.
Gr. Pahl. P. tang.

تەنگائی tang-à-ì, (ri)strettezza, angustia; fastidio.

تەنگان tangàn, ristrettezza, strettoia; pena.

تەنگ وچەلەمە tang-u-çalama, angustia, affanno, pena.

تەنگەبەر tang-a-bar, stretto, angusto.

تەنگەڵان tang-alàn, spazio ristretto, strettoia, stretto n.

تەنگەهەناسە tang-a hanàsa, difficoltà di respiro, asma.

تەنوور tanùr, forno.
Gr. tandùr, Pahl. tanùr, P. tanùr, tandùr.

تەنوورڤان tanùr-vàn (KDST/707: Am.) (Kj.), fornaio.

تەنەفز tanafiz (M.47.4) (A. تنفّس respiro), anima vivente, persona.

تەنەکە tanaka (P. تنکه → T. teneke → fr. teneuès), latta, lattina.

تەنەکەچی tanaka-çì (+T.), stagnino.

تەنەکەخۆڵ tanaka-xòl, pattumiera.

تەنها tanhà (P. تنها), v. تەنیا tanyà.

تەنێ tanè: ba tanè (M.151.33, J. Blau: Am. Sindj), da solo, solitario.
Cfr. tanyà

تەنیا tanyà, solo, solitario; soltanto, solamente.
Cfr. tanè, Pahl. tanìhà, P. tanhà.

تەنیائی tanyà-ì, solitudine.

تەنین tanìn, intrecciare; tessere.
Cfr. Pahl. tadan, filare, P. tanìdan, filare, tessere.

تەو taw, filo.

1. تەوار tawàr, 1. stirpe; di nobile stirpe; 2. (M.221.2), veloce.
Cfr. P. tabàr.

2. تەوار tawàr (S.155.44) (Kj.), v. دەوار dawàr 2.

تەواف tawàf (A. طواف), circumambulazione rituale intorno alla Ka'ba od altro santuario.

تەواندن tawàndin (J. Blau) (Kj.), pr. di tawìnim, piegare.

تەواو tawàw (A. تمام), intero, completo, tutto; tawàw bùn, compiersi, completarsi, finire i., terminare i; tawàw kirdin, compiere, completare, finire t., terminare t.
Cfr. tamàm, Kj. tavàv.

تەواوکەر tawàw-kar, complemento.

تەواوی tawàw-ì, completezza, interezza; ba tawàwì, completamente.

تەور tawir, ascia, scure.
Cfr. Kj. tavir, P. tabar.

تەورداس tawir-dàs, trinciante curvo.

تەورێز Tawrèz, n. pr. di città: Tabrìz capoluogo dell' Àzarbàycàn iraniano orientale.

تەورێزی tawrèz-ì, della città di Tabrìz;

(M.100.4 xàtùn Tawrèzì) n. pr. f.

تەوزە tawza (A. طنز ?), motteggio, derisione; tawza pè kirdin, motteggiare, deridere.

تەوژم tawjim, impeto, violenza, furia, fretta; tawjim hènàn, far impeto, irrompere, precipitarsi.
Cfr. tawujim.

تەوسیە tawsìa (A. توصية), raccomandazione; tawsìa kirdin, raccomandare.

تەوفیق tawfìq (M.193.6) (A. توفيق), successo, riuscita, favore; n. pr. m.
Cfr. Tòfìq, Tòfa.

2. تەوفیق Tawfìq: Tawfìq Wahbì, letterato, grammatico e lessicografo curdo (Sor.), innovatore dell'alfabeto arabo adattato al curdo. È autore, con C.J. Edmonds, di A Kurdish-English dictionary, Oxford, 1966

تەوفیقدەر tawfìq-dar (M.294.14), che dà successo, che favorisce, favorevole.

تەوق tawq (A. طوق) 1. collare, collana; 2. tawq-ì sar (M.244.37), cima della testa, cranio.
Cfr. tòq.

تەوقەسەر tawq-a sar, v. تەوق tawq 2.

تەون tawn, telaio.

تەووژم tawujim, v. تەوژم tawjim.

تەوەرگ tawarg, grandine.
Cfr. tarza, Kj. taynòk, P.hl. P. tagarg.

تەوەزەل tawazal, pigro.

تەوەقول tawaqul (M.160.13) (A. توكّل), fiducia, affidamento.

تەوێل tawèl, fronte.

تەوێڵە Tawèla (KDS II 172 e p.370), villaggio ai piedi dei monti Àvròmàn nel Kurdistan iracheno.

تەویلە tawìla (A.P. طويله), 1. (S.169.72), pastoia; 2. (S.104.23), stalla, scuderia.

تەهل tahl (L.228) (Kj.), v. تاڵ

تەهەڵک Tahalk (J.Blau: Am.), località presso Amadia ove si produce ottima uva passa.

تەیار tayàr (M.280.10, J.Blau), pronto.
Cfr. P. tayàr.

تەیر tayr (M.208.19) (A. طير), uccello.
Cfr. Kj. tèyir.

تەیرۆک tayrŏk (Kj.), v. تەوەرگ tawarg.

تەیسین taysìn (KDS I p. 239) (Kj.), splendere, brillare, scintillare.

تەیفی tayfì (J. Blau: Am.), uva rossa dagli acini grandi con buccia grossa.

تەیمان taymàn, steccato, siepe.

تەیموور Taymùr (P. تیمور), n. pr. m.; Taymùr Şà, Tamerlano.

1. تێ tè, in esso, ivi; preverbio; çì-a tè-y-dà? (M. 182.36), che cosa c'è dentro?

2. تێ tè (S. 204), تێت tèt (Kj.), v. 2. دێ dè, دێت dèt.

تێ بەر بوون tè-bar-bùn, assalire, attaccare, aggredire.

تێ بین tè-bìn, guardingo, cauto.

تێ پەڕ tè-par, transitivo (verbo); transeunte; tè-par bùn, passare i., trascorrere i.; tè-par kirdin, far passare, passare t., trascorrere.

تێ پەڕاندن tè-paràndin, compiere; sperimentare.

تێ پەڕین tè-parìn, passare i., attraversare.

تێ تڕاندن tè-tirändin, divorare.

تێ تۆپاندن tè-tòpàndin, stivare, pigiare, imbottire.

تێ تەقاندن tè-taqàndin, allontanarsi a precipizio.

تێ چاندن tè-çàndin, denigrare, screditare.

تێ چڕان tè-çiràn, ammassarsi dentro (gregge).

تێ چوون tè-çùn, entrare, penetrare.

تێ چێن tè-çèn, denigratore.

تێ خستن tè-xistin, introdurre, inserire; impregnare.

تێ خوڕان tè-xuràn, chiamare. Cfr. tè-xurìn.

تێ خوڕین tè-xurìn, minacciare; sgridare; (KDS I p. 246: Akre) sfidare; assalire. Cfr. xurìn.

تێخەر tèxar (KDS II 519: Sùrcì), v. تێکەڵ tèkal.

تێدا tè-dà, in esso, ivi, là; proverbio. Si può ridurre a tyà- (q.v.).

تێدا بوون tèdà-bùn, perdere, fallire, rovinarsi

تێدان tè-dàn, assalire, attaccare; picchiare, bastonare; (J. Blau: Arm.) lisciare, strofinare.

تێر tèr, sazio, maturo, soddisfatto; carico (colore); tèr bùn, saziarsi, soddisfarsi; tèr kirdin, saziare, soddisfare. Cfr. Pahl. sagr, sèr, P. sir.

تێراو tèr-àw, ben irrigato. Cfr. P. sir-àb.

تێرخەو tèr-xaw, che ha dormito a sazietà; tèr-xaw bùn, dormire a sazietà.

تێرم t-èrim (KDS I 206 a: Wàrmàwa), pr. I s. di hàwirdin (q.v.): porto, reco.

تێرو tèrù, animale selvatico.

تێرە خۆر tèr-a xòra, cibo sufficiente a sazjare.

تێری tèr-ì, sazietà, soddisfazione; tèrì xwàrdin, mangiare a sazietà.

تێر tèr, paio di grandi sporte di paglia da appendere alla sella.

تێرتێرە tèrtèra (Ard.), camaleonte.

تێراب tèr-àb (P. تیزاب), acquaforte; zèr-i tèzàb, oro puro.

تێزان tè-zàn, pr. tè-da-zèm, colare dentro, istillarsi. Cfr. zàn

تێژ tèj, 1. acuto, aguzzo, affilato; tèj kirdin, acuminare, aguzzare, affilare; 2. veloce. Cfr. Pahl. tèz, P. tìz.

تێسراوەندن tè-sirawàndin, dirigere (un colpo), puntare (un'arma).

تێشت tèšt (KDS II 588: Akre, J. Blau: Arm. t'èšt') (Kj.), v. چێشت çèšt.

تێشکان tè-šikàn, fallire.

تێشی tèšì, تێشیک tèšìk (J. Blau: Arm.) (Kj.), v. تاشی tašì.

تێقوپان tè-qupàn, corrugarsi, raggrinzirsi

تێک tèk (id/t-yax), insieme; proverbio.

تێک بوون tèk-bùn, unirsi, comporsi, combinarsi, fonderzi; formarsi.

تێکترێنان tèk-tirincàn, contrarsi.

تێک چوون tèk-çùn, sciuparsi; sconvolgersi, confonderzi, sbagliarsi; lè-m tèk çù (M.68.26), mi sono sconvolto.

تێک خستن tèk-xistin (KDS II 507; Zùrçì), mescolare; riunire, attaccare.

تێک دان tèk-dàn, sciupare, guastare, rovinare.

تێکرا tèk-rà (M.194.17), congiuntamente, insieme, complessivamente, tutti.

تێکرایی tèkrà-ì (J.-B.Blau), comune, generale, complessivo.

تێ کردن tè-kirdin (KDS II 429; Arbil e fp. 324), introdurre, inserire, immettere, versare dentro.

تێکسمراو tèk-simràw, vigoroso.

تێکڵ tèkil (S 95.1, J.-B.Blau) (Kj.) (< tèk-hil), v. تێکەڵ.

تێکەڵ tèkil-hàw (J.-B.Blau), mescolato, misto, confuso, alla rinfusa.

تێکەڵ و پێکەڵ tèk-u-pèk : tèk-u-pèk kirdin, annientare.

تێ کۆتان tè-kutàn, screditare.

تێ کوشین tè-kuşìn (M.197.2), ammollire il pane inzuppandolo.

تێک وەرداڵ tèk war-dàl (M.278.16), turbare, mettere in disordine, sconvolgere.

تێ کۆشان tè-kòşàn, sforzarsi, tentare. Cfr. Pahl. Kò(x)šìdan, P. Kušìdan.

تێ کۆشی tè-kòş-ì, sforzo, tentativo, diligenza.

تێ کۆشین tè-kòşìn, v. تێ کۆشان tè-kòşàn.

تێکەڵ tèkàl (< tèk-hàl), mescolato; tèkàl çùn, mescolarsi, mischiarsi; tèkàl kirdin (M.231.23), mescolare, mischiare; dast ḫagàl kas-èk tèkàl kirdin, avere una relazione amorosa con qu.

تێکەڵاو tèkàl-àw, imbevuto, inzuppato.

تێکەڵاوی tèkàl-àw-ì, mescolanza, miscuglio,

mistione, mistura; impasto; promiscuità, intimità.

تێ کەوتن tè-kawtin, immergersi; tuffarsi; fare l'abluzione rituale; sopravvenire.

تێکەول tèkawl (KDS II 422: Arbil), cose, beni.

تێک هەل چوون tèk-hal-çùn, avvinghiarsi; azzuffarsi.

تێ کێشان tè-kèşàn, ritirarsi, andarsene.

تێ گرتن tè-girtin, 1. afferrare, assalire, sparare; 2. applicare, spalmare.

تێ گها tè-gihà (J. Blau) (Kj.), v. تێ گەیشتوو tè-gayştù.

تێ گەهشتن tè-gihaştin (Kj.), v. تێ گەیشتن tè-gayştin.

تێ گەیانون tè-gayàndin, far capire, spiegare.

تێ گەیشتن tè-gayştin, capire, comprendere. Cfr. Kj. tè-gihaştin; tè-gayìn.

تێ گەیشتوو tè-gayştù, intelligente, ragionevole.

تێ گەیین tè-gaìn, tè-gayìn, v. تێ گەیشتن tè-gayştin.

تێ گیران tè-giràn, pass. di tè-girtin, impigliarsi, rimanere attaccato.

تێل tèl (P.S. 57.2, S. 261.1) (J.), filo, corda, filo di ferro. Cfr. tal.

تێل تاووس tèl-tàùs (M. 82.23), coda di pavone.

تێلغراب tèlguràb (M. 184.17), v. تەلغراف talgràf.

تێلا tèlà, palo; asta.

تێم t-èm (Kj.), v. ئێم èm, دێم d-èm.

تێن tèn (KDS II 741: Am.), v. تینوو tìnù.

تێ نان tè-nàn, introdurre, inserire, mettere dentro.

تێ نەپەڕ tè-na-par, intransitivo (verbo).

تێ نەگەیشتوو tè-na-gayştù, stupido; sragionevole.

تێنی tènì (KDS II 689: Akre), v. تینوو tìnù.

تێوە tè-wa, in esso, ivi; preverbio.

تێوە پێچان tèwa-pèçàn, avvolgere, avviluppare, imballare.

تێوە چوون tèwa-çùn, 1. attraversare; 2. contaminarsi.

تێوەدان tèwa-dàn, aggiungere.

تێ وەردان tè war-dàn, risciacquare.

تێوەژەندن tèwa-jandin, 1. intridere, impastare; impregnare; 2. stimolare.

تێوەژەنین tèwa-janin, v. تێوەژەندن tèwa-jandin

تێوەگلان tèwa-gilàn, mettersi nei guai.

تێهن tèhn (KDS II 784: Zaxo): j tèhn-à, v. j tihn-a sub تهن tihn.

تێ هەڵدان tè-hal-dàn, percuotere, picchiare, scacciare a calci; abbandonare.

تێ هەڵکوتان tè-hal-kutàn; xò-y tè hal-kutàn, ingerirsi, inframmettersi.

تێ هەڵکەوتن tè-hal-kawtin, 1. sopravvenire; 2. sprofondare; fallire.

تێ هەڵکێش tè-hal-kèz, incidentale.

تێ هەڵکێشان tè-hal-kèzàn, cacciar dentro, conficcare.

تێ هێنان tè-hènàn, portare a termine.

تێیر tèyir (Wik. 10) (Kj.), v. تەیر tayr.

تی tì (P.S. 9.9, J. Blau) (Kj), v. تینوو tìnù

تیا tyà, v. تیدا tè-dà.

تیان tiyàn (Gr. Ἰηγάνι), tegame, padella. Cfr. P. Gil. Maz. tiyàn.

1. تیپ tìp (M. 30.32, 285.36) reggimento, squadrone; tìp tìp (M. 15.11), a squadroni.

2. تیپ tìp (Fr. type ← Gr. Ὕπος), lettera dell' alfabeto. Cfr. pit.

تیپە بزوێن tìp-a bizwèn, vocale (grammatica).

تیپە دەنگی tìp-a dang-ì, consonante (grammatica).

تیت tìt, giovanetto.

تیتک tìtik, riccioli laterale, «tirabaci».

تیتیلە وبیتیلە tìtìla w bìtìla, bimbi.

تیخ tìx (M. 228.1), v. تیغ tìg.

1. تیر tìr, 1. freccia; tìr hàwèztin,

scoccare una freccia; ba tìr-è dù nìzàn zikàndin, prendere due piccioni con una fava; 2. sparo, colpo, tiro; 3. quarto mese solare iranico: 22 giugno-22 luglio.
Cfr. Pahl. tigr, tìr, P. tìr.

2. تیر tìr, scuro.
Cfr. P. tìre.

تیرئاوێژ tìr-àwèj, arciere.

تیرباران tìr-bàràn, pioggia di frecce; sparatoria; tìr-bàràn kirdin, fucilare.

تیردان tìr-dàn, v. تیرکێش tìr-kèz.

تیرکێش tìr-kèz, faretra, turcasso
Cfr. P. tìr-kaš (→ Ital. turcasso).

تیرمار tìr-màr (J. Blau), vipera.

تیرۆک tìr-òk, matterello.
Cfr. P. tìrak

تیره tìra, stirpe, ceppo.
Cfr. P. tìre.

تیرەغە tìraġa, spina dorsale.

تیرەمار tìr-a màr, v. تیرمار tìr-màr.

تیز tìz, motteggio.
Cfr. P. tìz, scoreggia.

تیزاندن tìzàndin, pr. da-tizènim, correre via come il vento.

تیزە زارۆک tìz-a zàròk, motteggiatore, celiatore, buffone.

تیژ tìj (J. Blau), v. تێژ tèj.

تیسک tìsk, pelo, capelli.

تیش tìz (J. Blau i Sindj.), fessura, scheggia.

تیشک tìzk, raggio.

تیغ tìġ (P.), spada, lama.
Cfr. Pahl. tèx.

تیق tìq: tìq-tìq kanìn (RDS II 781: Zàxò), ridacchiare.

تیک tìk, cucitura.

تیکە tìka, pezzo; tìka nàn, tozzo di pane.
Cfr. P. tekke, tike.

تیل tìl, biglie.
Cfr. P. tile.

تیلائی tìlàì: ba tìlàì çàw, con la coda dell' occhio.

تیلاک tìlàk, calvo sul davanti.

تیلماسک tìlmàsk, pezzo.

تیلێن tìlèn, gioco delle biglie.

تیمار tìmàr (P.S. 56.6), striglia; tìmàr kirdin, strigliare; curare.

تین tìn (M. 159.15), luce della luna, chiaro di luna

تینم tìnim (S. 222, KDS II 674: Akre). (Kj.) pr. I s. di ئانین ànìn: porto, reco.

تینوو tìnù, assetato, sete; tìnù-m, tìnù-m-a, ho sete; la tìnùàn (M. 132.16, 173.13), dalla sete.
Cfr. Kj. tihn, tihnì, tèhn, tèn, tènì, tì, Pahl. tišn, tišnag, P. tešne, Bal. tunnig, tonnag, Psh. tšžai, tšgai.

تینووێتی tìnùètì (Mu.), v. تینووی

تینووی tìnùì, tìnuwì, sete.

ج c

1. جا cà, allora, ebbene, così
Cfr. càr?

2. جا (P.), v. جێ cè; çì cà-y aw-a ka, tanto meno.

جاب càb (KDS II 535: Akre), v. جواب cwàb.

جابیر càbìr (M. 173.12) (A. جابر P.), violento, malfattore, rapinatore.

جاتره càtra, timo.

جاحک càcik (T.), 1. gomma; 2. specie di salsa a base di yoghurt e cetriolo tritato (→ Gr. Zalfiru).

جاجم càcim, coperta di lana a colori vivaci.

جادده càdda (A. جادّة), strada, via.

جادوو càdù, incantesimo, magia
Cfr. Pahl. jâdûg, P. jâdû, Bal. jâtû.

جادووباز càdù-bàz (M. 229.5) (+P.), mago, stregone.

جادووبازی càdù-bàz-ì, magia, stregoneria.

جادووکار càdù-kàr (M. 228.35), v. جادووباز càdù-bàz

جادووگەر càdù-gar (+P.), v. جادووباز càdù-bàz.

جار càr, tempo, volta; càr càr, talvolta; (M.218.25) ogni volta; càràn, alle volte, già, prima; càr-ì càràn, una volta, un tempo; tu càràn (Wik.10) (Kj.), mai; çu càrà (KDS II 612: Akre) (Kj.), mai; na ... çi càr (M.245.9), non più; càr-èk-yàn, una volta; càr-èk-ì tir, un'altra volta; càr dì (Wik.71), un'altra volta, di nuovo; càr-è, in una volta, del tutto, (non) ancora; (M.46.25), ora, adesso; ba yak càr (M.95.37), ba yak càr-èk-ì (M.145.37 (Mu), subito, immediatamente; completamente; zòr càr, spesso; càr-ik ji càrà (P.S.23.6) (Kj.), una volta, un tempo.
Cfr. Pahl. ǰàr, tempo, occasione.

جارە càra (L.219) (Kj.) (A. جرّة), giarra.

جاریە càriya (A. جارية), ancella, schiava; (G.) concubina.
Cfr. cèrì.

1. جاڕ càr̄ (T.), proclama d'araldo, bando; càr̄ r̄à-kèʒàn (M.43.21), càr̄ kirdin, càr̄ dàn, proclamare.

2. جاڕ càr̄, campo di stoppia.

جاڕچی càr̄-çì (M.181.8) (T.), araldo, banditore.

جاڕس càr̄is, v. وەڕس war̄is.

جاڕفک cà-r̄ifk (G.), scopa.
Cfr. P. ǰàrù (b) (→ U. jhâṛû).

جاڕوو càr̄ù, intonaco impermeabile fatto di calce, cenere e letame.

جازبە بار càziba-bàr (Wik.101) (A. جاذب) attraente, affascinante.

جاسووس càsùs (A. جاسوس), spia.

جاسووسی càsùs-ì, spionaggio; p càsùsì (KDS II 686: Akre) (Kj.), spiare.

جاشک càʒk (A. جَحْش), asinello.
Cfr. dahʒ.

جاشۆلە càʒ-òla, جاشوولە càʒ-ùla, v. جاشک càʒk.

جاکوێری cà-kwèr-ì (M.42.12), assenza dei cari.
Cfr. P.A. ǰà-xàlì.

جاڵجاڵۆکە calcalòka, ragno.
Cfr. P. ǰàl Skr. ǰàla «rete».

جام càm, 1. coppa, calice,

càm-i cahàn-namà (KDS II 224 e p. 372) (+P.), coppa che mostra il mondo; 2. vetro, vetrata.
Cfr. Pahl. P. ǰàm (→ T. cam → Gr. Ζάμι vetrata).

جامانه càmàna (KDS II p. 376), sciarpa di seta portata come turbante nel Sòràn e più a sud.
Cfr. camadàni

جامباز càmbàz (P. جانباز ǰàn-bàz), acrobata

جامبازخانه càmbàz-xàna, circo.

جامح càmiḥ (KDS II 719 : Am.), v. جامع càmiʿ.

جامخانه càm-xàna, sala a vetrate o specchi.

جامع càmiʿ (A.), 1. moschea (→ T. cami → Gr. Ζαμί); 2. (M. 250, 4) raccoglitore.

جامه càma, veste, abito
Cfr. Pahl. ǰàmag, P. ǰàme.

جامه‌کان càmakàn (J. Blau) (Kj.), 1. vetrata; 2. vetrina

جامێر cà-mèr (J. Blau) (Kj.), v. جوامێر cwà-mèr.

جان càn (P.), vita; anima.
Cfr. jiàn, gyàn

جانان cànàn (P.), amato, caro, diletto.

جانته cànta (P. چنته), sporta, borsa; valigia. Cfr. Kj. candik, çandik (cfr. P. → T. çanta → Gr. Ζάντα, -A. شنطة)

جاندرمه càndirma (T. ← Eur.), gendarme, poliziotto.

جاذفدا càn-fidà (M. 249, 33) (P. A.), che si sacrifica, abnegato.

جانماز cà-nimàz (M. 32, 28) (P. جانماز), v. جێ نوێژ cè-nwèj.

جانوه‌له cànwala, v. جوانوو cwànù.

جانوو cànù, v. جوانوو cwànù.

جانه‌وه‌ر càn-awar (M. 92, 3), animale, bestia.
Cfr. P. ǰànvar, Pahl. gyàn-war.

جانێ Cànè (P. جانان), n. pr. m. f.

1. جاو càw (M. 38.29, J. Blau), tela di cotone.

2. جاو Càw (KDS II 208), n. pr. di una città in un racconto.

جاوبر càw-bir (J. Blau) (Kj.), forbici.

جاهێل càhèl (KDS II 145) (A. جاهل ignorante), giovane.
Cfr. ciḥèl, cihèl, caḥèl e per il significato ignorante > giovane cfr. harza-kàr.

جبرائیل Cibràil (M. 280.10) (A.), (l'angelo) Gabriele. Cfr. Cubràil

جبه خانه ciba-xàna (M. 214.11, 228.4) (A.P. جعبه خانه → T. cephana), armeria, arsenale; munizioni.

جحێل ciḥèl (M. 296.19, KDS II 697: Akre). v. جاهێل càhèl.

جدەو cidaw, galla; tinto con la galla.

جرپ cirp, movimento.

جرپن cirp-in, irrequieto.

جرت وفرت cirt-u-firt, agitazione; vaneggiamento.

جرج circ, ratto, topo.

جرژان cirjàn, pr. da-cirjèm, irrompere, riversarsi; laẓkir-èk-ì ʿazìm-ì ba sar-dà cirjàwa (M. 219.2), gli si riversò addosso un esercito ingente.

جرک cirk, unguento.

جرن cirn (P. 7.23) (A. جُرن), mortaio.
Cfr. còrn.

جرنگاندن ciringàndin, pr. da-ciringènim, tintinnare, tinnire.
Cfr. ziringàn.

جرنگه جرنگ ciring-a ciring, tintinnio.
Cfr. ziring-a-ziring

جرووکاندن cirùkàndin, pr. da-cirùkènim, v. جریواندن cirìwàndin.

جریت cirìt (A. جَرید bastone per giostrare) giavellotto.
Cfr. cilìt.

جریواندن cirùwàndin, pr. da-cirìwènim, cinguettare.
Cfr. zirùwa, cirùkàndin, zirùkàndin.

جریوه جریو cirìw-a cirìw, cinguettio.
Cfr. zirìwa

جرتی cirtì: cirtì rà-kèẓàn (KDS II 200: Warmawa), fare le pernacchie.

جرو جانه وەر cir-u-cànawar, insetti o animali nocivi.

جِرو جياز cir-u-ciyàz (+A. جِهاز), masserizie, roba.

جزا cizà (M. 279.18) (A. جزاء), punizione, castigo.

جزدان cizdàn (J. Blau) (A. P. جزودان : A. جُزء +) (Kj.), portafoglio.

جزرى Cizrì: Şèx Aḥmad malà-y Cizrì, poeta curdo originario di Giazira (v. جزير Cizìr), fiorito secondo la tradizione nel sec. XII ma in verità, trovandosi nella sua opera la menzione del poeta persiano Jàmì, non anteriore alla fine del sec. XV. Il suo divano fu pubblicato da M. Hartmann: das kurdische Diwan des Schech Ahmed, Berlin, 1904 (E.I.).

جزم cizm, v. جزو cizw.

جزو cizw (P. جُزو ← A. جُزء), sezione di un libro; sì cizw-ì qur'àn (M. 38.18) le trenta sezioni del corano.

جزير cizìr (M. 276.13, Wik. 71) (A. جزيرة), isola; Cizìr-ì Bòtàn (M. 27.1), Cizìr-à Botàn (Wik. 71), n. pr. di città nel Bohtan, nel Kurdistan turco, luogo ove si svolge la storia di Mam ù Zìn, perchè Zìn è appunto sorella di Mìr Zèndìn, principe di Cizìr. Fu uno dei cinque principati curdi «tributari alla Porta Ottomana elencati nel 1786 dal Garzoni (Pref. 3-4) il quale scrisse che i suoi sudditi si chiamavano «Bottan»

جسر cisir (M. 35.25) (A. جِسْر), ponte.

جسن cisin (A. جنس ← Gr. γένος), 1. stirpe, schiatta; (M. 97.19, 197.18) nobile, scelto.

جفته cifta (P. جُفت paio), pinze.

جڤات civàt (Wik. 71) (Kj.) (A. جماعة), raccolta, riunione; assemblea, seduta. Cfr. camā'at, cimā'at.

جڤامير civà-mèr (J. Blau: Sindj.) (Kj.), v. جوامير cwà-mèr.

جڤان civàn (J. Blau) (Kj.), v. جوان cwàn

جڤاندن civàndin (P.S. 20.13, J. Blau) (A. جمع) (Kj.), pr. di-civìnim, raccogliere, riunire, radunare, ammassare.

جڤيان civiyàn (Wik. 102) (A. جمع) (Kj.), raccogliersi, riunirsi, radunarsi, ammassarsi. Cfr. 2. cimàn.

جڤين civìn (KDS II 595: Akre), v. 1. جوون cùn.

جغه ciga (M, 258.5), penne della coda del gallo; pennacchio.

جقه ciga, v. جغه ciga

جگه ciga, separato, a parte; ciga la, eccetto, tranne, salvo; oltre a; ciga l-awa, inoltre; ciga kirdin, separare.
Cfr. cyà, cwè (+ ga < Pahl. gyàg, luogo.)

جگه ر cigar, fegato; cigar sùtàn, affliggersi, addolorarsi. Cfr. cagar, cigar, carg, Pahl. Bal. ǰagar, P. ǰegar, Psh. yina, dzigar.

جگه ر گوشه cigar-gòza, parente stretto; persona cara.
Cfr. P. ǰegar-pàre.

جگه ره cigara (Yr. τσιγάρα, T. sigara), sigaretta/e; cigara kezàn, fumare sigarette.

جل cil (A. جُلّ coperta da cavallo), 1. vestiti, abiti, indumenti, panni; stoffa; cil birin, tagliare la stoffa per un vestito; cil d(i)rùn, cucire (fare) un vestito; cil kirdin (S. 199) (ri)coprire, (ri)vestire; cil la-bar kirdin, cil da-bar kirdin (M. 231.28) (Mu.), indossare un vestito, vestirsi; cil dà-kandin, togliersi un vestito, svestirsi, spogliarsi; 2. (M. 254.11) coperta da cavallo.
Cfr. P. jol «coperta da cavallo».

جل برین cil-birin, «taglio dei vestiti», venuta della sarta in casa della sposa per prendere le misure delle vesti le cui stoffe sono state date come corredo dalla famiglia dello sposo.

جل بند cil-band, valigia.

جل خوار cil-xwàr, mal vestito, in abiti dimessi.

جلدانک cil-dànk (J. Blau) (Kj.), armadio guardaroba.

جل شۆ cil-zò (J. Blau) (Kj.), v. جل شور cil-zòr.

جل شۆر cil-zòr, lavandaia.
Cfr. P. šūr-, pr. di šostan, lavare.

جل شۆرک cil-zòrk, lavatoio.

جلک cilk (S. 111.70, KDS II 533: Akre), v. جل cil (Kj.); cilk-èt ǰazabè kirin-a bar xò (KDS II 568: Akre) (Kj.) «indossò i panni della collera»: si adirò.

جل و برگ cil-u-barg (KDS II 533: Akre cil-o-barg), vesti, vestiti, abiti, indumenti.

جله cila, tartaruga.

جليت cilit (M. 286.20) (Mu.), evoluzione di cavallerizzo. Cfr. il seguente.

جليتان cilitàn (M. 228.12, 252.3) (Mu.), gioco coi bastoni; (M. 286.4) evoluzione di cavallerizzo.
Cfr. cilit, cirit, carid, cadidàn.

جلفر cilfir, stolto:

جلو cilò (P. جلو): cilò kèzàn (M. 85.1), passare davanti.

جلودار cilò-dàr (M. 286.33) (P. جلودار), conducente, guida.
Cfr. cilaw

جلوكيش cilò-kèz (M. 130.10), che passa davanti.

جله و cilaw, redini, briglie; sar-ì cilaw bà dàn (M. 112.19), cilaw zil kirdin, allentare le redini; cilaw hal angawtin (M. 71.14), cilaw rà-kèzàn, stringere le redini.

Cfr. P. ǰelò.

جله و دار cilaw-dàr (+P.), carovaniere.

جله و گيرى cilaw-gir-ì (P. جلوگيرى), prevenzione; cilaw-girì kirdin, prevenire.

جم cim, movimento, scatto; cim dàn, muoversi, scattare.
Cfr. Pahl. ǰumb-, P. ǰomb-.

جماعت cimàʿat (M. 243.28), v. جماعت camàʿat.

1. جمان cimàn, pr. da-cimèm, muoversi.
Cfr. Pahl. ǰumbìdan, P. ǰombìdan.

2. جمان cimàn (A. جمع), pr. da-c(i)mèm, riunirsi, radunarsi, raccogliersi.
Cfr. Kj. civigàn.

1. جماندن cimàndin, pr. da-cimènim, muovere.
Cfr. P. ǰombàn(i)dan.

2. جماندن cimàndin (A. جمع), riunire, radunare, raccogliere.
Cfr. Kj. civàndin.

جمجم Cimcim: Cimcim sultân (M. 227.14), il sultano Cimcim, personaggio immaginario.

جمک cimik, gemello; cimikàn, Gemelli (zodiaco).
Cfr. Pahl. jomà «entrambi».

جم کوت cim-kut (A. جمع +), affollato

جم وجوول cim-u-cùl, 1. movimento, animazione, agitazione; 2. luccicchio.
Cfr. P. jomb-o-jùš.

جمه cima (A. جمع), moltitudine, folla.

جمهوریه cimhùrìat (A. جُمهُرِيَّة), repubblica.

جمین cimìn (KDSI p. 229),
v. 1. جمان cimàn.

جن cin (A. جنّ), ginn: folletto, dèmone.

جناب cinàb, v. جهاب canàb.

جنجروک cincirùk (M. 29.37), graffio.

جنده cinda, prostituta, puttana
Cfr. P. jende; Pahl. jeh?

جنده بازی cinda-bàz-ì (M. 194.33), fare la puttana, prostituzione.

جندی cindì (M. 35.1) (Mu.), valoroso

جنس cins (A. ← Gr. γένος), genere.
Cfr. cisin.

جنگانه cingàna (T. cingene ← Gr. ἰσηγγάνος) zingaro.

جنگل cingal (J. Blau) (Kj.),
v. جهنگل cangal.

جنگین cinigìn (J. Blau) (Kj.), fare il broncio

جنوکه cin-òka, folletto, spiritello.
Cfr. cin.

جنیو cinèw, insulto, ingiuria;
cinèw dàn, insultare, ingiuriare.
Cfr. civèn, 2. cùn; Kj. duzum, dujin.

جه cih (Kj.), v. جی cè; d. cih-da (J. Blau, Sindj), subito.

جنین cinìn, v. تهنجنین ancinìn.

1. جهان cihàn (Wik. 71), mondo.
Cfr. gèhàn, P. jahàn (→ T. cihan).

2. جهان cihàn (Kj.), pl. c. o. di jih: luoghi.

جهان شیر Cihàn-sèr (KDS II 4431 X ošnàw), «Leone del mondo» n. pr. m.

جهان گیر Cihān-gīr (M. 291.32), conquistatore del mondo, n. pr. m.

جهک cihk (S. 193) (Kj.), v. جێ cè.

جهکی cihk-ì (J. Blau) (Kj.), locale a.

جه گرتی, cih-girtì (J. Blau) (Kj.), sostituto. Cfr. P. ǰà-nešīn.

جهێل cihèl (J. Blau: Am.) (Kj.), v. جاهێل càhèl.

جواب cuàb, cwàb (A. جَواب), risposta; (M. 15.24) notizia; cwàb dān, rispondere.

جوامێر cwà-mèr, galantuomo, generoso, coraggioso, magnanimo, cavalleresco. Cfr. cà-mèr, cwàn-mèr, K. civà-mèr, cōmard (→T. cömert), P. ǰavàn-mard.

جوامێرانه cwà-mèr-àna, generosamente, coraggiosamente, nobilmente, v. جوامێر cwà-mèr.

جوامێری cwà-mèr-ì (G.), coraggio; generosità, magnanimità.

جوان cuàn, cwàn, 1. bello, avvenente, grazioso, leggiadro, carino; 2. giovane. Cfr. Kj. civàn; Pahl. ǰuwàn P. ǰavàn, giovane; Bal. ǰwanìn, buono, bello; Psh. dzwàn giovane.

جوان پەرست cwàn-parist, amante del bello, esteta.

جوان پەرستی cwàn-parist-ì, amore del bello, estetismo.

جوان ڕۆ Cwàn-rō, n. pr. di un fiume nel Kurdistan iracheno.

جوان عومر cwàn-ʿum(i)r (+A. عُمر), giovane.

جوان مێر cwàn-mèr, v. جوامێر cwà-mèr.

جوانوو cwàn-ù (M. 131.22), جوانوئەسپ cwànù-asp (M. 168.23), puledro. Cfr. cànù, cwànwāla, cwànāla, cànwāla.

جوان وورەند cwàn-ù-rand (P.S. 117.228 cwàn-ò-rand), giovane e bello.

جوانوەڵە cwàn-wāla (M. 114.11), v. جوانوو cwàn-ù.

جوانەگا cwàn-a gà, torello; vitello. Cfr. Kj. còn-a gà

جوانەڵە cwàn-āla (M. 116.34, 214.7), v. جوانوو cwàn-ù.

جوانەمەگ cwàn-a marg, morto giovane.

جوانی cuàn-ì, cwàn-ì, 1. bellezza, avvenenza, grazia, leggiadria; 2. gioventù, giovinezza
Cfr. Pahl. ǰuwànih, P. javànì gioventù

جوبرائیل Cubràil (M. 62.20), v. جبرائیل Cibràil.

جودا cudà (P. جُدا), v. جوێ cwè.

جورئەت cur'at (A. جُرأة), audacia, ardire.

جوربور curbur, fagiano.

جورحە curḥa (M. 230.34), v. جورئەت cur'at.

جوڕ cur̄, 1. maschio di uccello; cur̄-a kaw, pernice maschio; 2. cur̄ kirdin, ottenere con l'astuzia; estorcere.
Cfr. Psh. čsrg «gallo».

جوڕنە cur̄na, rubinetto

جوز cuz (A. جِز), parte.
Cfr. cizw.

جوستە custa, stretta fascia ricamata.

جوغرافیا cuġràfyà (A. جغرافيّة ← Gr. γεωγραφία)

جوغرافیازان cuġràfyà-zàn, geografo.

جولندی Culindì (M. 228.30), n. pr. di un re degli infedeli la cui guerra contro Maometto e Medina, quale rievocazione fantastica della battaglia del xandaq, è il tema del IX canto popolare mukri della raccolta di O. Mann.

جولەمەگ Culamark, uno dei cinque principali curdi tributari alla Porta Ottomana elencati nel 1786 da Garzoni che scrive i suoi sudditi chiamarsi Şàmbò (q.v.).

جومعە cum'a (A. يوم الجمعة), venerdì.

جوملە cumla (A. جُملة) 1. tutti; 2. periodo; frase; ba cumla-y sa'ât-èkì (M. 43.23) (Mu), in un'ora.

جونگ cung: cung pè-wa kirdin, (con)ficcare.

جونید Cunayd (M. 18.27) (A. جُنيد), n. pr. m.

جوێ cuè, cwè (-üè, -wö), separato; cwè bùn, separarsi, staccarsi; cwè kirdin, separare, staccare.
Cfr. cyà, 3. cò, v. Pahl. ǰudàg, P. ǰodà, ǰoz, Bal. ǰità.

جوني cuwèn, cwèn, v. جنيو cinèw.

1. جۆ cò, orzo.
Cfr. Kj. cah, cahĭ, cay, Pahl. ǰaw, P. Bal. ǰò.

2. جۆ cò, rivo, ruscello.
Cfr. Pahl. ǰò(y), P. ǰù.

3. جۆ cò: còla (M.13.10), v. جوڭ cwè.

جۆاڤ cò-àv (G.) (Kj.), acqua di scolo nei seminati.
Cfr. còw-àw, P. ǰùb.

جۆبار còbàr, v. جۆيبار còy-bàr.

جۆت còt (Kj.), v. جووت cùt; gà-è còt (S.224), bue che ara; còt kirin (G., J. Blau) arare; còt-o-gà kirin (KDS II 611: Akre), arare; còt-è xò girè dà (KDS II 612: Akre), aggiogò la sua coppia di buoi; harù còt (KDS II 505: Sùrçi) va ad arare!
جۆتيار còt'yàr (J. Blau: Am.), v. جووتيار cùtyàr.
جۆخيي cò-xìn (S. Luca IV, 17; KDS II 597: Akre), aia.

جۆدرەو cò-diraw, raccolto dell'orzo

1. جۆر còr, genere, specie, tipo; maniera; modo; ba hiç còrèk, in nessun modo, non affatto; çi còr?, di che specie, come?; còr-i, come.
Cfr. P. ǰùr.

2. جۆر còr (A. جُرعة), sorso; còr-èk-im àw bi-dan-è (M. 96.10), datemi un sorso d'acqua.

جۆرن còrn (P.S. 8.7), v. جرن cirn.

جۆرەها còrahà (P. جورها), di varie specie.

جۆزبووە còz-bù-a (A.P. جوز + P. بو), noce moscata.

جۆزەردان còzardàn, mese autunnale.

جۆش còʒ, ebollizione, ribollimento, bollore; (M. 276.21) fervore, emozione, entusiasmo; hàtin-a còʒ, venire ad ebollizione, bollire i.; còʒ kirdin, bollire t.; 2. saldatura; çòʒ kirdin, saldare.
Cfr. P. ǰùš.

جوشان còʒàn, pr. da-còʒem, (ri)bollire, fervere.
Cfr. còʒìn, P. ǰùšìdan.

جۆش وخروش còʒ-u-xiròʒ, eccitamento, agitazione, animazione, entusiasmo.
Cfr. P. ǰùs-o-xorùš.

جۆشیرە cò-ʒìra, grani d'orzo ancora teneri.

جۆشینی còʒìn, v. جوشان coʒàn.

جوڤانی còvànì : b còvànì (J. Blau: Sindj.) (Kj.) irrequieto.
Cfr. cwànì

جوق còq, giogo.
Cfr. Pahl. ǰùγ, P. ǰoǰ

جۆگا cò-gà (M. 20.20), جۆگە cò-ga (M. 29.26), rivo, torrente.
Cfr. 2. cò.

جۆلان còlàn (A. حَوَلان), cerchio

جۆلانە còlàna (M. 231.2, 287.31), altalena.
Cfr. cùlàn.

جۆلانێ còlànè, culla pensile.
Cfr. cùlàn; Bal. ǰulùnṭ; U. ǰholà?

جۆلەکە còlaka, v. جوو cù.

جۆڵا còlà, tessitore.
Cfr. P. ǰùlàh; Bal. ǰùlàòk «ragno»

جۆڵائی còlà-ì, tessitura.

جۆم còm, fessura.

جۆمانیە Còmànìa (P.S. 24.3), n. pr. di un monte ad est di Ǵarfàn presso Bitlìs.

جۆمەرد cò-mard (J. Blau), v. جوامێر cwà-mèr.

جۆنەگا còn-a gà (W.M. 94),
v. جوانەگا cwàn-a gà.

جۆوتاو còw-àw, rigagnolo.
Cfr. Kj. cò-àvè.

جۆهتکار còhtkàr (J. Blau: Sindj.) (Kj.)
v. جووتیار cùtyàr.

جۆهتیار còhtyàr (J. Blau: Sindj.) (Kj.),
v. جووتیار cùtyàr.

جۆیبار còy-bàr (P. جویبار), fiume, rivo, ruscello.
Cfr. cò-bàr.

جوو cù (Ingl. jew?), ebreo.
Cfr. cùlaka, còlaka, 2. cì.

جووال cuwàl, sacco.
Cfr. cawàl, P. ǰavàl → T. çuval → Gr. τσουβάλι)

جووامیر cùà-mèr, cuwà-mèr,
v. جوامێر cwà-mèr,

1. جوان cuàn, cuvàn, v. جوان cuvàn.

2. جوان cuàn, cuvàn (M. 247.5), pl. di cu : ebrei.

جوانوو cuàn-u, cuvàn-u, v. جوانو cuvàn-u.

جوانی cuàn-i, cuvàn-i, v. جوانی cuvàn-i.

جووت cut, 1. paio, coppia; (M. 38.32) coppia di buoi; cut didàn (M. 121.23) (Mu.), un paio di denti; cut kirdin, aggiogare i buoi, arare; cut-u gà kirdin, arare; cut girtin, accoppiare; 2. pari (numero non dispari). Cfr. Kj. cot, Pahl. yuxt, P. joft (→ T. çift).

جووتانه cut-àna, tassa su ogni paio di buoi.

جووتبهنده cut-banda (M. 272.3), garzone che aiuta ad arare.

جووتبهندان cut-bandàn, tempo dello accoppiamento.

جووتدار cut-dar (+P.), v. جووتیار cutyar.

جووت دندان cut-didàn (M. 266.36) (Mu.), che ha un paio di denti.

جووتکار cut-kàr (+P.), v. جووتیار cutyar.

1. جووتن cutin, arare.

2. جووتن cutin (J. Blau) (Kj.), v. 1. جووتن cutin.

جووته cuta, 1. paio, coppia; 2. gemelli; 3. calvio con entrambe le gambe posteriori Cfr. P. jofte.

جووته حال cut-a xàl, due punti.

جووته گیژ cut-a-gèj, che ha due riccioli sulla fronte.

جووته کهوان cut-a kawàn-a, virgolette.

جووتیر cutèr (M. 38.35) (Mu.), v. جووتیار cutyar.

جووتی cut-i, 1. aratura; cuti kàstin (M. 38.33), cuti kirdin, arare; cut ajutin, arare; 2. (M. 49.8) campo coltivato.

جووتیار cutyar, aratore, coltivatore, agricoltore, contadino. Cfr. Mu. cutèr, Kj. cot'yàr, cotyàr.

1. جووج cùca, 1. pulcino; pollo; 2. (T. cùcé → Gr. Yovlfás) nano. Cfr. cùçik, T. jùje, Bal. čùkù.

2. جووج cùca (S. 99, 24) (Kj.), porcospino, riccio. Cfr. jìşik, T. cùce-tìgì, žùže, Bal. jajòg.

جوجه قوره cùca-qòra, pietanza di pollo con uva acerba.

جووجه‌ڵه cùcāla, جووجیله cùcìla, 1. pulcino; 2. uccellino. Cfr. 1. cùca.

جووجێک cùcèk (M. 28, 8 e II p. 38 nota 76), un saggio?

جووجی cùcì (M. II p. 38 nota 76), saggio, sapiente.

جووجیله cùcìla, v. جووجه‌ڵه cùcāla.

جووچک cùçik, جووچکه cùçka, pulcino. Cfr. 1. cùca 1.

جوود Cùd (S. 206), n. pr. di un monte.

جووزه cùza (J. Blau) (Kj.), genere, specie.

جووقن cùqin, debole.

جووڵاندن cùkàndin, pr. da-cùkènim, pigolare.

جووکل Cùkil, n. pr. m.

جووکه جووک cùk-a-cùk, pigolio.

جووله‌که cùlaka, v. جوو cù.

جووڵان cùlān, pr. da-culèm, muoversi, agitarsi. Cfr. còlāna, còlānè. Cfr. U. jhùlnà?

جووڵاندن cùlàndin, pr. da-cùlènim, muovere, agitare.

جووڵانه‌وه cùlān-awa, muoversi, oscillare.

جووڵه cùla, movimento, moto, oscillazione.

جوومکه cùm-kar (S. 208) (Kj.), tessitore.

1. جوون cùn, pr. da-cùm, III s. da-cuwè(t), masticare. Cfr. Kj. 2. cùtin, civìn, Tahl. jùdan, T. javìdan.

2. جوون cùn (Nikitine) (Kj.), v. جنێو cinèw.

جونک cùnk, ranuncolo.

جووهاڵک cuhalk (J. Blau: Am) (Kj.), sacco da portarsi col mulo.

جووێ cuè, cuwè, v. جوێ cwè.

1. جەبار cabar (M. 109.14). (A. جبّار), potente; Onnipotente

2. جەبار cabar (S.) (A. جبر) (Kj.): cabar bun, riattacarsi, aggiustarsi.

جەبە caba (T.), perdono, scusa. (Cfr. T. → gr. γάμπα «gratis»)

جەبەل cabal (A. جبل), monte, montagna.

جەبەلی cabali (KDS II 722: Am.) (A. جبلی), montano, montagnoso.

جەجال Cacal (A. دجّال), l'Anticristo.

جەحێڵ cahel (M. 259.14), v. جاهێڵ cahel.

جەحێلی cahel-i, gioventù, giovinezza.

جەخت caxt, secondo starnuto; caxt henan, starnutire una seconda volta; caxt kirdin, confermare.

جەد cad (A. جدّ), avo.

جەدوەل cadwal (A. جدول), tabella, elenco; orario.

جەدیدان cadidan (S. 104.12), v. جلیتان cilitan.

جەراح carah (A. جرّاح), chirurgo.

جەربەندن caribandin (KDS I p. 236) (A. جرب) (Kj.), pr. di-caribinim, tentare.

جەربۆک carib-ok (J. Blau) (Kj.), tentativo.

جەربەزە carbaza, avventuriero.

جەردا cardà (M. 173.12), v. جەردە carda.

جەردە carda, brigante, bandito.

جەردەئی cardai, brigantaggio, banditismo.

جەرک carik (KDS II 533: Akre) (A. جرّة), giarra, brocca.

جەرگ carg, fegato; cuore; animo; carg sutan, affliggersi, addolorarsi. Cfr. cigar.

جەرگسووتاو carg-sutaw, afflitto, addolorato. Cfr. T. jegar-suxte.

جەرگە carga, assemblea.
Gr. P. ǰarga → Pah. ǰurga, parlamento.

جەرەس caras (KDS II 579: Akre) (A. جرس), campanello.

جەرس carid (E.I.), v. جلیت cilit.

جەریمە carima (A. جریمة), multa; carima kirdin, multare.

جەڕ car, vite (strumento).

جەڕان carān, pr. da-carēm, stringersi, serrarsi.

جەڕاندن carāndin, pr. da-carēnim, stringere, serrare, strizzare (panni lavati).

جەڕ بادە car-bā-dar, cacciavite

جەڕ و مەنگە car-u-mangana, torchio, pressa

جەزا cazà, v. جزا cizà.

جەزائیر cazàèr (M. 289.7) (A. الجزائر Algeria), fucile ad avancarica.

جەزرەبە cazraba, colpo; cazrabe dàn, colpire, danneggiare.

جەزوە cazwa (A.), caffettiera

جەزوو cazù (J. Blau) (Kj.), vello.

جەزووک cazùk (J. Blau: Am.), v. جەزوە cazwa

جەژن cajn, festa; cazn-tàn pèròz bè, auguri per la vostra festa! (Risposta pèk-màn-awa, a noi insieme!).
Gr. cèjn, Pahl. P. ǰašn.

جەژنانە cajn-àna, regalo per la festa, strenna.

جەژنەوجەژن cajn-àw-cajn, da un anno all'altro.

جەس cas (J. Blau) (Lur.) (Kj.), gesso.

جەسارەت casàrat (A. جسارة), audacia, ardire, ardimento.

جەستە casta, genere; casta.

جەسیم Casim: Casim-è Calil, poeta curdo (Kj., sec. XX).

جەفا cafà (M. 111.3), crudeltà, maltrattamento; (M. 264.17) strapazzata.

جەگەر cagar, v. جگەر cigar.

جەگەرخوێن Cagarxwin, poeta e lessicografo curdo (Kj.), pseudonimo di Çayxmûs Husayn.

جەلال calàl (A. جلال), grandezza, gloria.

جەلە cala, gregge.

جەڵاب calāb (M. 31. 21, 194. 13), v. جەڵاد calād.

جەڵاد calād (A. جلاد), carnefice, boia.

جەڵەب calab (A. جلب), 1. (M. 82. 12), vendita di pecore; (M. 193. 11) gregge di bestie da macello; 2. partita di bestiame o merci a buon prezzo; roba scadente; baratto.

جەڵەب فرۆش calab-firòz (M. 218. 33), mercante di bestiame.

جەم cam (Kj.) (A. جمع), presso; camta (S. 217, 228), presso di te; li cam (T.S. 1. 8), presso, accanto.

جەمات camàt, v. جەماعەت camà'at.

جەمازی camàzì (A. جُمادی): camàzì awwal quinto mese lunare islamico; camàzì àxar, sesto mese lunare islamico.

جەماعەت camà'at (A. جماعة), 1. moltitudine, folla; 2. assemblea; comunità. Cfr. civàt.

جەمال رۆخ Camàl-ròx (KPS II 480) (A.P. جمال رخ), n. pr. f.

جەمام camàm, crampo.

جەمبوور cambùr (A. جُمهور), gruppo, schiera; ba cambùr (M. 254. 17), a frotte.

جەمداندن camidàndin (J. Blau) (A. جمد) (Kj.), pr. di camidìnim, (con)gelare, ghiacciare.

جەمدین camidìn (J. Blau) (A. جمدین) (Kj.), (con)gelarsi, ghiacciarsi.

جەم سەر cam-sar (A. جمع +), attaccato per l'estremità.

جەمع cam(i)' (A. جمع), raccolta, riunione, compagnia, gruppo; quantità, folla; cam' bùdan, raccogliersi, riunirsi; cam' kirdin, raccogliere, riunire.

جەمە Cama (A. جميلة), n. pr. f.

جەمەدانی camadànì (KDS II p. 371),

panno a frange, bianco e nero, portato doppio e arrotolato come turbante intorno a una calotta dai Curdi Bàdinàni (Amadia ecc.).
Cfr. càmàna.

جەمهوریەت camhùriat, v. جمهوریەت cimhùriat.

جەمیع camìᶜ (KDS II 708: Am.) (A. جمیع), tutti.

جەناب canàb (A. جناب), signoria, signore.

جەنازە canàza (M. 254.27) (A. جنازة), salma.

جەنجال cancàl, folla, confusione.
Cfr. P. ǰanǰàl.

جەنجەر cancar (KDS II 777: Zaxo) (Kj.), trebbia.

جەندک candik (KDS II 544: Akre) (Kj.).
v. جانئە cànta.

جەندەرە candara, torchio.

جەندەک candak (M. 228.10, 246.20; Wik. 102, J. Blau), corpo
Cfr. Bal. ǰend.

جەنگ cang, guerra; lite.

Cfr. Pahl. P. ǰang.

جەنگەل cangal (S. 110.54), braccio.
Cfr. çing.

جەنگەڵ cangal, foresta, bosco.
Cfr. Kj. cingal, P. ǰangal

جەنگەڵان cang-alàn, foresta.

جەنگەڵستان cangal-istàn,
v. جەنگەڵان cang-alàn.

جەنگین cangìn, combattere, lottare.
Cfr. P. ǰangidan.

جەننەت cannat (A. جنّة), paradiso.

جەو caw (J. Blau), v. جاوبر càw-bir.
جەواب cawàb, v. جواب cwàb.
جەواڵ cawàl, v. جووال cuwàl.

جەواهر cawàhir (A. جواهر pl. جوهر ← P. گوهر), gioielli, gioiello; gemme.

جەواهێر cawàhèr, v. جەواهر cawàhir.
جەوشەن cawşan (J. Blau), battaglia.
جەوهەر cawhar (A. جوهر ← P. گوهر), 1. essenza, sostanza; 2. gemma, gioiello.

جەوهەردار cawhar-dàr (A. P. جوهردار), 1. temprata (lama); 2. (M. 197.31, 214.19

cII 318 nota 13) il regno marezzato (Lama).

چوڑ cawṛ, regina.

چاڑ caṛ (S.271.19, KDS II 772) (Kj.), v. 1. ڇڑ cē

چاڑان caṛān (P. ابلاغ), v. ڇيڙڻ ceṛaṇ.

چاڑان-نامہ caṛān-nāmā (P. نامۂ ابلاغ), mappamondo; v. ڪاڑ cārā.

چاڑ caṛ (J. Blau) (Kj.) (A. زجر), sforzo, diligenza, zelo.

چاڑڻ caṛaṇ (S.112.85) (Kj.), v. چڏڻ caṛhaṇ.

چاڑندم caṛandam (M.98.37) (Mu.), v. چاڑانڪم caṛaṇkam.

چاڑانڪم caṛaṇkam (A جهنم), inferno. Cfr. Mu. caṛandam, Bāt. jaṛandam.

چاڑ caṛ (J. Blau: Sindj.), v. 1. ڇڑ cē.

چاڑڪ caṛk (J. Blau) (Kj.), cerchio.

چاڳ caṛg (S.265.2), v. 1. ڇڑ cē.

چاڳ cayṛ, v. ڇيڙ cēṛ.

ڇ cē, 1. luogo, posto, sito, località; ḥa cē-y, in luogo di, invece di; ḥa cē ṣiṁ, spostarsi, sloggiare; cē kirdin (KDS II 401) far posto, alloggiare; cē kirdin-awa, far posto; cē-y xō garm kirdin, stabilirsi; cē girtin-awa, sostituirsi, rimpiazzare, prendere il posto, (ḥa) cē mān, rimanere; ḥa cē ḥātin, compiersi, attuarsi, realizzarsi; ḥa cē ḥēṣtin, lasciare, abbandonare; ḥa cē ḥēnān, compiere, attuare; regolare, mettere a posto; 2. letto, giaciglio; cē nā-xistin, stendere il letto; cē ḥā-girtin, togliere cioè arrotolare il giaciglio steso a terra; cē ṣā kirdin (M.281.36) fare il letto.

Cfr. Kj. cēh(K), cē(K), Pāṭā. ḍyāg, P. jā(g) Pāh. ḍzāg.

ڇ ۽ ڇ cē-ḥa-cē, 1. in ordine, a posto, regolato; cē-ḥa-cē ḅūn regolarsi, compiersi, adempiersi; cē-ḥa-cē kirdin, regolare, mettere a posto, eseguire, adempiere; 2. subito, immediatamente.

ڇپ cē-pē, impronta del piede, orma.

ڇڏار cē-dār (+P.), eminente, cospicuo.

جێری cèrì (P.S.16.1.S.123.383), v. جاریە càrìa.

جێ ڕاو cè-ṙàw, luogo di caccia.

جێز cèz (J.Blau) (Kj.), mucchio; grano ventilato.

جێژن cèjn (M.298.13), v. جەژن cujn.

جێش cèz (A. جَیش), esercito, armata.

جێ فڕین cè-fiṙìn, aeroporto.

جێ گا cè-gà, 1. luogo; 2. letto. Cfr. P. jày-yàh.

جێ گر cè-gir, sostituto; successore.

جێ گوڕکێ cè-gòṙkè, spostamento.

جێگا cè-ga, v. جێ گا cè-gà.

جێ گەورە cè-gawra, altolocato, eminente; cè-gawra xànamàn, di alto lignaggio.

جێ گیر cè-gìr, stabilito, radicato.

جێ ماو cè-màw, eredità, legato, lascito.

جێ نزرگا cè-nizir-gà (+A. نَزر), santuario.

جێ نشین cè-nizìn (P. جانشین), 1. sostituto; successore; (M.298.32) insediato, sedentario;

جێ نشینی cè-nizìn-ì (P. جانشینی): cè-nizìnì kirdin (M.270.21), insediarsi, stabilirsi, fissarsi.

جێ نوێژ cè-nwèj (-üè-, -wö-), luogho e tappeto per la preghiera. Cfr. cà-nimàz.

جێنێک cènìk (S.272.4) (Kj.) tempie.

جێ وڕێ cè-w-ṙè, dimora, sede.

جێ وشوێن cè-w-ṣwèn (-üè-, -wö-), luogo, località, posto.

جێ وەکان cè-w-makàn (M.126.3, 235.18), luogo e casa (+A مکان); dimora, domicilio, sede.

جێ ونوێن cè-w-nwèn (-üe-, -wö-), letto.

1. جی cì (KDS II 513: Sùrçì), v. جێ cè.

2. جی cì (KDS II 712A: Am.), v. جوو cù.

جیا cìà, cyà, v. جوێ cwè; cyà kirdin, separare, scindere.

جیات cìàt, cyàt, v. لەجیات la-cyàt.

جیازی cìaz-ì, cyàz-ì (A. جِهاز), corredo da sposa.

جیاواز cyà-wàz, diverso; differente.

جیاوازی cyà-wàz-ì (J. Blau), diversità, differenza.

جیر cìr (M. 214.9), stoffa.

جیران cìràn (A. pl. di جار), vicino n.

جیرانەتی cìràn-atì, vicinanza, prossimità; vicinato.

جیردۆ cìr-dò, che dà poco latte (animale).

جیرە cìra (M. 56.10), vitto; razione. Cfr. P. ǰire.

جێر cìr̄, tenace; elastico; tigliosa (carne).

جیرانەن cìr̄andin, pr. da-cìrènim, scricchiolare, cigolare.

جیرە جیر cìr̄-a-cìr̄, scricchiolio, cigolio.

جیق cìq, strillo. Cfr. P. ǰìg.

جیک cìk (J. Blau: Sindj.) (Kj.), v. جێ cè.

جیکاندن cìkàndin, pr. da-cìkènim, squittire.

جیکە جیک cìk-a-cìk, squittio.

جیگەر cìgar (M. 35.14), v. جگەر cigar.

جیماع cìmàᶜ (A. جماع), copulazione, accoppiamento.

جیوە cìwa, mercurio, argento vivo. Cfr. P. ǰìve

جیهەت cìhat (A. جهة), causa, motivo; ragione; cìhat-ì çì-a? (M. 51.9), quale ne è la causa?; ba cìhat-ì çì? (M. 36.25), per quale motivo?

چ ç

چ çi, 1. che?, quale?, che cosa?; çi ştèk, che cosa?; çi-t pè-m-a?, che vuoi da me?; 2. quello che, ciò che; 3. qualche, qualsiasi; çi ... na, niente; (M. 139. 37) nessuno; 4. çi ... çi, sia ... sia, sia ... che.
Cfr. çì, çu, Pahl. čè, P. če, Psh. tsə.

1. چا çà, v. چاک; çà kirdin (M. 243. 31), aggiustare, regolare, mettere a posto, accomodare, sistemare; (M. 92. 37) guarire t.
Cfr. Kj. çè.

2. چا çà, v. چای çày.

3. چا çà (M. 244. 16) (P. چاه), fosso, fossato.

چائی çàì, v. چای çày.

چابوک çàbuk, svelto, agile.
Cfr. Pahl. čàbuk, P. čabok.

چابەز çà-baz, v. چاپەز çà-paz.

چاپ çàp, stampa; çàp bùn, essere stampato; çàp kirdin, stampare; katin-a çàpè (Wik. 70) (Kj.), venire stampato.

چاپاڵێو çà-pàlèw, filtro per il tè.

چاپخانە çàp-xàna, stamperia, tipografia.
Cfr. P. čàp-xàne.

چاپلووس çàplùs, adulatore.
Cfr. P. čàplùs.

چاپلووسی çàplùs-ì, adulazione; çàplùsì kirdin, adulare.
Cfr. P. čàplùs-ì.

چاپوک çàpuk, v. چابوک çàbuk.

چاپەز çà-paz (+P.), teiera.
Cfr. çà-baz.

چاپەمەنی çàpaman-ì, stampati, pubblicazioni a stampa.

چاتر çà-tir, v. چاکتر çàk-tir

چاچی çà-çì (KDS II 590: Akre), gestore di un locale da tè; venditore di tè.
Cfr. çày-çì.

چاخ çàx (T. çağ), epoca, tempo.

چاخانە çà-xàna, v. چای خانە çày-xàna

چادان çà-dàn, scatola per tenere le foglie di tè; teiera.
Cfr. P. čày-dàn.

چادر çàdir (P.S. 15.11), 1. tenda da campo; çàdir hal-dàn, piantare la tenda, accamparsi; 2. manto o velo di musulmana; 3. lenzuolo.
Cfr. Pahl. čàdur, P. čàdor, P. Afg. čàdar, čàdir (Herat), Psh. tsàdar.

چادرگا çàdir-gà, accampamento; campeggio.

1. چار çàr (Kj.), v. چوار çwàr.

2. چار çàr, v. چاره; çàr kirdin, rimediare, curare.

چارپایه çàr-pàya (P.), lettiera, letto.

چارچی çàrçì (P.S. 17.15) (T. çarşı ← P. čàr sù «quattro lati»), mercato.

چارچیڤه çàr-çìva (J. Blau) (Kj.), v. چوارچێوه çwàr-çèwa.

چارده çàr-da (Kj.), v. چوارده çwàr-da.

چارشێو çàrşèw (M. 38.7, 131.26, 147.20) (T. çarşaf ← P. çàdor-e šab?/šàm?/ K. šèw?) velo o manto di musulmana.

چارنال çàr-nàl (P.A. چارنعل): ba çàr-nàl, al galoppo.

چارۆکه çàr-òka, scialle muliebre usato anche per avvolgere roba.

1. چاره çàra, rimedio, risorsa, espediente, stratagemma; çàra-m çì-ya (M. 235.31), che posso farci?; çàra-m nìa (M. 235.34), non posso farci nulla; çàra kirdin, rimediare, provvedere; trovare un espediente; curare.
Cfr. Pahl. čàrag, P. čàre.

2. چاره çàra, viso, volto, faccia.
Cfr. Pahl. čihr, P. čehre.

چاره‌ک çàrak (Kj.) (P. چارک), quarto d'ora.
Cfr. çwàr-yak (→ T. çeyrek), çàrèk.

چاره‌من çàr-am-ìn (Kj.), v. چواره‌م çwàr-am.

چاره‌نووس çàra-nùs, destino
Cfr. P. sar-nevèst.

چاره‌وا çàrawà (Kj.) (P. چارپا), 1. v. چوارپێ çwàr-pè; 2. cavallino.

چارێک çàr-èk, v. چاره‌ک çàrak.

چاش çàş: çàş bùn, essere perplesso.

چاشنی çàşnì, gusto.
Cfr. Pahl. čàšnìg, P. čašnì.

چاڤ çàv (Kj.), v. چاو çàw; sar çàv-a (P.S. 15.19), agli ordini, pronti, sarà fatto; çàv kirin (G.), guardare.

چاڤا çàvà (G., KDSI 278a), v. چاوا çàwà.

چاڤ بەڵەک çàv-balak (S. 123.383) (Kj.), v. بەڵەک چاو balak-çàw.

چاڤ پەیاڵە çàv-payàla (S. 488.244) (Kj.), che ha occhi grandi come una scodella.
Cfr. piàla.

چاڤ تەنگ çàv-tang (J. Blau) (Kj.), avaro.

چاڤ ڕە çàv-zar (S. 215) (Kj.), che ha gli occhi gialli.

چاڤ سۆر çàv-sòr (S. 224) (Kj.), v. چاو سوور çàw-sùr.

چاڤ سۆری çàv-sòr-ì (S. 224) (Kj.), v. چاو سووری çàw-sùr-ì.

چاڤۆک çàv-òk (J. Blau) (Kj.), occhiali.

چاک çàk, 1. buono, virtuoso, probo, onesto; bene; (M. 218.7) nobile; çàk-a, sta bene, va bene; amin çàk-im (M. 71.30) (Mu.) io sto bene; çàk bùn-awa, migliorare i; guarire i.; çàk kirdin-awa, migliorare t.; guarire t.; 2. (M. 163.22) grasso.
Cfr. Kj. çè; Bal. càk, sano, P. čàq, grasso.

چاک çàk, lembo di veste;

çàk ba là-da kirdin, rimboccarsi la veste.
Cfr. 2. çak.

چاکانە çàk-àna, gentilezza, cortesia.

چاکایەتی çàk-à-yatì, bontà, virtù, probità, onestà; bene.

چاکتر çàk-tir, migliore, meglio.
Cfr. çà-tir, Kj. çè-tir.

چاکە çàk-a, buona azione, beneficio, bontà, bene.

چاکەت çàkat (Ingl. jacket), giacca.

چاکەر çà-kar, servitore che prepara il tè.
Cfr. P. čà-kar.

چاکە سوارە çàk-a swàr: pìr çàk-a swàra (M. 218.21) il santo buon cavaliere o viatore, il soccorritore dei viaggiatori in difficoltà sul loro percorso.

چاکە کەر çàka-kar, benefattore, benefico.

چاکێتی çàk-ètì, v. چاکایەتی çàk-àyatì.

چاکی çàk-ì, v. چاکایەتی çàk-àyatì; ba çakì, amichevolmente, per mutuo consenso.

ǰǰ ǧāl, fuca, fozzo, fozza; (P. S. 22.15) pozzo, cisterna.
Cfr. P. čāle.

ǰǰ ǧālàk (S. 123. 333), abile, destro, ingegnoso, scaltro.
Cfr. P. čālàk

ǰǰ ǧālàk-ì, abilità, destrezza, ingegnosità, scaltrezza.

ǰǰ ǧāl-àw, fozza; fozzo

ǰǰ ǧāl-a ǧaǧila, tulipano.

ǰǰ ǧālèn, gioco consistente nel lanciare una manciata di noci in una fuca: si vince se il numero delle noci entrate è pari.

ǰǰ ǧàndin, fr. da-ǧènim, seminare; ǧi ři-ǧèni awù da-drùš-awa, quel che semini raccogli.
Cfr. dà-ǧàndin, Pahl. P. afšàndan.

ǰ ǧàw, 1. occhio; fa ǧàw-ì, per a favore di; fa-bar ǧàw, in vista; bar ǧàw-ì min, bar ǧàw, sul mio occhio: volentieri! ai tuoi comandi; benvenuto!, forma generale di complimento e saluto; bar fartik ǧàw-ì min (M. 62. 32-3) (Hu), su ambedue i miei occhi ben volentieri, benvenuto!, sta sicuro! fa-bar ǧàw-im-a, è sul mio occhio: mi sta a cuore; ǧàw fè fùn, vedere, scorgere, notare: ǧàw-it fè fuwa?, hai visto?; ǧàw fùn fùn, allietarsi; ǧàw kpù fùn, morire; ǧàw tè fiǰùn, guardare con bramosia; ǧàw fiǰùn-a ǧàw, guardarsi in faccia; ǧàw fè pòzùn, chiudere un occhio, passar sopra; ǧàw t(i)ǰùkàndin, ammiccare, strizzare l'occhio, far l'occhiolino; ǧàw dar ǧùn, insuperbire; ǧàw-èk xiǰàndin, dare un'occhiata; ǧàw d(i)ǰùn, fissare lo sguardo; ǧàw fè dàn, gettare il malocchio; ǧàw ši(i)tàndin-awa, perseguitare, opprimere; ǧàw fè kirdin, imitare; fa ǧàw kirdin, scorgere, notare, osservare; fa-ǧàw-dà kutàn, metter bene dinanzi agli occhi; ǧàw pè kawtin, cadere lo sguardo su: scorgere, vedere; bar ǧàw kawtin, essere scorto, essere visto; ǧàw girtin, chiudere gli occhi; ǧàw gèřàn, volgere lo sguardo; fàtiǰ-a pèǰ ǧàw, apparire; sembrare; ǧàw fiaǰ-àtin, svegliarsi; accorgersi; 2. cassetto di mobile.
Cfr. Kj. ǧàw, Kermànšàh ǧam, Pahl. P. čašm, Bal. čam.

ǰǰ ǧàwà (KPS V 700: Awroman) (Kj.),

come?
Cfr. Kj. çàwàn(è), çàvà.

چاوان çàwàn (J. Blau), چاوانێ çàwànè (KDS II 757: Zàxò) (Kj.), v. چاوا çàwà.

چاوتێشه çàw-èz-a, mal d'occhi.

چاوباز 1. çàw-bàz (M. 241.5) (+P.), dagli occhi di falco.

چاوباز 2. çàw-bàz (+P.), occhieggiante.

چاوبازی çàw-bàz-ì, occhieggiamento; çàwbàzì kirdin, occhieggiare.

چاوبرسی çàw-birsì, avido, bramoso, cupido.

چاوبڕوانی çàw-birwā-ì, v. چاوبەرانی çàw-barà-ì

چاوبز çàw-biz, che guarda torvo.

چاوبەرانی çàw-barà-ì: çàw baràì nadàn, non poter sopportare. Cfr. çàw-birwàì.

چاوبەست çàw-bast, occhio chiuso: çàw-bast kirdin, ingannare.

چاوبەند çàw-band, benda sugli occhi.

چاوبەنگی çàw-bang-ì (M. 29.20), che ha gli occhi ebbri di hascisc.

چاوپشیلە çàw-p(i)zìla, (occhio di gatto:) margheritina.

چاوپۆش çàw-pòz, indulgente, accomodante.

چاوتێر çàw-tèr, generoso.

چاوجوان çàw-cwàn (M. 65.17, 87.1), che ha gli occhi belli.

چاوچنوک çàw-çin-òk, avido, ingordo.

چاوچەپەل çàw-çapal, iettatore.

چاودێر çàw-dèr, vigile, vigilante, osservatore.

چاودێری çàw-dèr-ì, vigilanza, sorveglianza; çàw-dèrì kirdin, vigilare, sorvegliare.

چاوڕوشن çàw-rōzin, v. چاوروون çàw-rūn

چاوڕوون çàw-rūn, lieto, allegro.

چاوڕەش çàw-rāz, che ha gli occhi neri.

چاوزەق çàw-zaq, che ha l'occhio fisso.

چاوسوور çàw-sùr, valoroso, valente, prode. Cfr. Kj. çàw-sòr; dam-sùr.

چاوسووری çàw-sùr-ì, valore, valentia, prodezza. Cfr. Kj. çàw-sòr-ì.

چاوسەوز çàw-sawz, che ha gli occhi verdi.

چاوشاش çàw-šàš, strabico.

چاوشۆر çàw-šòr, timido.

چاوشەهێن çàw-šahèn (M.53.37, 232.11), dagli occhi di falco.

چاوشین çàw-šìn, che ha gli occhi azzurri.

چاوقایم çàw-qàìm (+A. قائم), ardito.

چاوکاڵ çàw-kàl, che ha gli occhi nocciola.

چاوگە çàw-ga, infinito (grammatica).

چاوگەرم çàw-garm, assonnato.

چاوگەش çàw-gaš, franco, cordiale.

چاولێکەر çàw-lè-kar, imitatore.

چاولێکەری çàw-lè-kar-ì, imitazione.

چاومەست çàw-mast, dagli occhi ebbri, seducente.

چاووڕاو çàw-u-r̄àw, 1. diceria; 2. trucco, imbroglio.

چاوگ çàwg, 1. legna da ardere; 2. v. چاوگە çàwga.

چاوەچاوە çàw-a-çàw-a: çàw-a-çàwa kirdin, aspettare impazientemente.

چاوەڕوان çàw-a-r̄wàn, v. چاوەنوەڕ çàw-a-nwar̄.

چاوەڕوانی çàw-a-r̄wàn-ì, v. چاوەنوەڕی çàw-a-nwàr̄-ì.

چاوەڕێ çàw-a r̄è (M.196.7) (che ha l'occhio sulla via;) che aspetta impazientemente; çàw-a r̄è bùn, aspettare, attendere.
Cfr. P. čašm be-ràh

چاوەزار çàw-a zàr, malocchio.

چاوەش çàwaš (T. çavuš), 1. servitore; 2. (M.204.23) banda musicale.
(Cfr. → A. šâwîš, vigile, poliziotto).

چاوەتووڵە çàw-a qùla, colera.

چاوەنوەڕ çàw-a-nwàr̄, (occhio guardante:) çàw-a nwar̄ bùn, aspettare, attendere.
Cfr. çàw-a nòr, çàw-a r̄wàn

چاوەنواری çàw-a-nwàr̄-ì, attesa.
Cfr. çàw-a-r̄wàn-ì.

چاوەنۆر çàw-a nòr, v. چاوەنوار çàw-a nwàr̄.

چاوهەڵ çàw-halò (M.196.23, 248.25), dagli occhi d'aquila.

چاوێن çàwèn, چاوێنی çàw-èn-ì, malocchio, iettatura.

چاویلە çàw-ìlka, occhiale, occhiali.
Gr. Kj. çà-v-ōk.

چاویلە çàw-ìla, v. چاویلکە çàw-ìlka.

چای çày, tè.
Gr. 2. çà.

چایچی çày-çì (+T.), gestore di un locale da tè; che vende o serve il tè
Gr. ça-çī.

چایخانە çày-xàna, locale dove si serve il tè, casa da tè.
Gr. çà-xàna.

چبر çi-bir, quanto?
Gr. Sogd. č'βr, quanti?

چپلاق çiplàq (KDS II 589: Akre) (Kj.), nudo.

چت çit (Mu.), v. شت şit.

چتوڤ çi-tuv (KDS II 539: Akre) (Kj.), v. چتۆو çi-tōw.

چتۆو çi-tōw (KDS II 525: Surci) (A.P. چطور, P. volg. چطو), come?, di che specie?, quale?

چتیر çitìr, capretta.
Gr. çiştìr.

چر çir (M.92.33), pendio.

چرا çirà, lampada, lume
Gr. çarà, Pahl. čirāγ, P. čerāġ.

چراخان çiràxàn (M.127.18) (P. چراغان), luminaria.

چرادان çirà-dàn, portalampada.

چراغ çiràġ, discepolo, alunno.

چراندن çiràndin (S.194 çiránin, J. Blau), (Kj.) pr. di-çirìnim, lacerare, stracciare.
Gr. Kj. çìràndin; çiryàn

چرپاندن çirpàndin, pr. da-çirpènim, t., bisbigliare, sussurrare.

چرپە چرپ çirp-a-çirp, bisbiglio, sussurro.

چرچ çirç, grinzoso.

چرچان çirçàn, pr. da-çirçèm, raggrinzirsi.

چرچە çirça, varietà di uva.

چرساندن çirsàndin, pr. da-çirsènim, abbagliare.

چرسین çirsìn, essere abbagliato.

چرکاندن çirkàndin, v. چریکاندن çirìkàndin

چرکه çirka, scatto (rumore).

چرووساندنه‌وه çirùsàndin-awa, pr. da-çirùsènim-awa, v. چه‌وساندنه‌وه çawsàndin-awa.

چرووسک çirùsk (J. Blau) (Kj.), scintilla.

چرووک çirùk, 1. tirchio; 2. bò-çirùk (M. 167. 13), odore di cosa unta che brucia.

چرۆ çirò, bocciolo.

چریسکه çirìska, cinguettio.

چریکاندن çirìkàndin (M. 122. 26), pr. da-çirìkènim, t., gridare, strillare; hawr da-çirìkènè (M. 173. 31), fa tuonare le nubi.
Cfr. zirìkàndin.

چریکه çirìka, 1. grido, strillo; 2. (M. 12. 25) stridore; 3. canzone cantata per la via.
Cfr. zirìka.

چریکه چریک çirìk-a-çirìk (M. 22. 13), cinguettio.

چڕ çir̄, folto.
Cfr. çuxur̄.

چڕان çir̄àn, pr. da-çir̄em, ammassarsi (del gregge).

چڕستان çir̄-istàn, boscaglia, macchia.

چڕنووک çir̄nùk, artigli.

چڕوچاو çir̄-u-çàw, faccia; muso.

چڕه çir̄a, brusio.

چڕه‌چڕ çir̄-a-çir̄ (M. 296. 17), strepito.

چڕین çir̄ìn, cantare.

چزان çizàn, pr. da-çizèm, scottarsi
Cfr. P. čazìdan

چزاندن çizàndin, pr. da-çizènim, scottare.
Cfr. P. čazàndin.

چزوو çizù, pungiglione.
Cfr. P. čìzù, porcospino.

چزه çiza, scottatura, bruciore.

چست çist (J. Blau) (Kj.), v. چوست çust.

چشت çiʒt, v. تشت tiʒt.

چشتن çiʒtin, v. چێشتن çēʒtin.

چشتیر çiʒtir, v. چتیر çitir.

چڤک çivik (J. Blau) (Kj.), v. چورک çūk.

چڤڵ çiqil, spina.

چقەس çi-qas (L. 216, J. Blau) (P.A. چقدر), quanto.
Cfr. Bal. čenkas.

چک çik, poco, scarso;
çik-ēk, un po'.

چکارە çi-kār-a, di che mestiere?
Cfr. P. če-kār-e.

چکانەوە çikān-awa, pr. da-çikēnim-awa, sgocciolare; svaporare bollendo.

چکلانە çikilāna, gozzo di uccello.

چکۆلە çikōla (< piçk-ōla), piccolo.
Cfr. b/piçūk, piçk-ōla.

چل çil, quaranta.
Cfr. Bal. čil, Pahl. P. čehel, Psh. tsalwēst, tsalwēxt.

چلان çilān (M. 141. 20), quaranta giorni.
Cfr. çilū.

چل کەزی çil-kaz-ī (KDS II. 740: Am. e p. 376), dalle quaranta trecce.

چل کەوان çil-kawān (M. 21. 24), quaranta archi: merli di mura.

چلمسین çilmisīn, appassire.

چلۆن çilōn, come?
Cfr. çōn, Pahl. čiyōn.

چلۆنێکی çilōn-ēk-ī, come.

چلوو çil-ū, quaranta giorni;
çilū-y zistān (M. 127. 22), i quaranta giorni più freddi dell'inverno.
Cfr. çulū, çilān, çila, P. čelle.

چلوورە çilūra, ghiacciuolo.

چلە çil-a, v. چلو çil-ū; çila-y hāwīn, il periodo più caldo dell'estate;
çila-y zistān, il periodo più freddo dell'inverno.

چلەم çil-am, چلەمین çil-am-īn, quarantesimo.
Cfr. Pahl. P. čehel-om, Psh. tsalwēš/xt-əm.

چڵ çil, ramo
Cfr. 2. çulŭ; çŭ?

چلاک çilāk, lungo grappino per abbacchiare le noci di galla.

چڵاو çilāw, pietanza di riso
Cfr. pilāw, P. čelō; U. čāval, riso?

چڵپاو çilp-āw, pozzanghera.

چڵپەچڵپ çilp-a-çilp, sguazzamento; sciacquio.

چڵک çilk, sporcizia, sudiciume, sozzura.
Cfr. P. čerk.

چڵکاو çilk-āw, acqua sporca, acqua di scolo.
Cfr. P. čerk-āb.

چڵکن çilk-in, 1. sporco, sudicio, sozzo; 2. (M. 98. 8) n. pr. di una tribù.
Cfr. P. čerkīn.

چلکن çilk-īn, v. چڵکن çilk-in.

چڵم çilim, moccio.

چڵمن çilm-in.

چڵەکین çilakīn, sussultare.

چڵێس çilès, goloso, ghiotto.

چما çimā (P.S. 25. 12, L. 205) (Kj.), perchè?
Cfr. Pahl. čim rāy?

چمبل çimbil (L. 213), v. چەمبل çambil.

چمچمە çimçima, scarpa di cuoio rozzo.

چمک çimik, angolo di panno; manica.

چمەک çimak (KDS II 432: Arbil e p. 374), v. شتوومەک ştūmak.

چنار çinār, platano.
Cfr. Pahl. činār, P. čenār.

چنارنە Çinārna (KDS II p. 134), villaggio circa 13 Km. ad est di Bingird (q. v.) nel Kurdistan iracheno.

چنارە Çināra (KDS II 193), villaggio del Wārmāwa.

چناو çināw, tessuto.
Cfr. 2. çinīn

257 چنچک çinçik, seme di frutto.

چنگ çing, zampa; artiglio, grinfia; pugno; stretta; mano; manciata; çing lè dăn, stringere col pugno, afferrare, agguantare; çing kawtin, capitare in mano, essere ottenuto.
Cfr. 1. çang, P. čang

چنگال çingàl, forchetta.
Cfr. P. čangàl.

چنگل çingil (J. Blau: Am.) (Kj.), braccio.

چنگ لەچزێ çing-lăçizè, rovistamento, perquisizione.

چنگەگرێ çing-a girè, sforzo scalmanato.

چنگی مەریەم çing-i Maryom, ciclamino.
Cfr. P. panje-Maryam.

چنگین çingìn, risuonare, tintinnare.

چنۆک çin-òk, scroccone.

چنەر çin-ar, tessitore.

1. چنین çinìn, cogliere, raccogliere.
Cfr. Pahl. P. cidan, čin-, ma per la brevità della vocale cfr. Av. čin-, činaoiti.

2. چنین çinìn, tessere.

چنینەوە çinìn-awa, raccogliere.

چو çu (KDS II 566: Akre) (Kj.), v. چ çi; çu ĕk (KDS II 585: Akre), nessuno.

چوار çwàr, quattro.
Cfr. çuwàr, Kj. çàr, Pahl. P. čahàr, P. čàr, Bal. čyàr, Psh. tsalòr.

چوارنەوێنە çwàr-awèna, corazza.

چوارباخ çwàr-bàx, giardino, parco (diviso in quattro settori)

چوارباغ çwàr-bàġ (M. 31, 34); v. چوارباخ çwàr-bàx.

چوارپەل çwàr-pal, statura, corporatura.

چوارپێ çwàr-pè, quadrupede.
Cfr. Kj. çàrawà.

چوارچێوە çwàr-çèwa, cornice.
Cfr. Kj. çàr-çiva, P. çàr-çùb.

چوارخستەکی çwàr-xist-ak-i, quartina.

چوارداره çwàr-dàr-a, bara.

چوارده çwàr-da, quattordici.
Cfr. Pahl. P. čahàr-dah, Psh. tswàr-las.

چواردەم çwàrda-m, چواردەمین çwàrda-m-ìn, quattordicesimo.
Cfr. Pahl. P. čahàrdah-om, Psh. tswàrlasəm.

چوار ڕێیان çwàr-rēyàn, quadrivio, crocicchio, incrocio.
Cfr. P. čahàr-ràh.

چوار سووچ çwàr-sùç, v. چوار گۆشە çwàr-gòza.

چوار شانە çwàr-ʒàn-a, robusto, ben piantato.

چوار شەمو çwàr-ʒamù (KDS II 194), mercoledì.
Cfr. P. čahàr-šambe.

چوار کولاغە çwàr-kulàg-a (M. 219.33), a quattro angoli.

چوار گا çwàr-gà, quadrivio.

چوار گوێچک çwàr-gwèçik (-ùē, -wö-); kulàw-èk-ì çwàr-gwèçik (M. 129.30 e II p. 213 nota 24), un cappello a quattro orecchiette portato dai mendicanti.

چوار گۆشە çwàr-gòza, quadrangolo, quadrangolare.

چوار لا çwàr-là, contorni, dintorni.

چوار مەشقی çwàr-maʒq-ì, sedere a gambe incrociate.

چوار مێخ çwàr-mèx-a, quattro piuoli disposti per la tortura.
Cfr. P. čàr-mìx → T. çarmih, croce.

چوارەم çwàr-am, چوارەمین çwàr-am-ìn, quarto.
Cfr. Pahl. čahàr-om, P. čahâr-om(ìn), Psh. tsalòr-əm.

چوارێن çwàr-èn, quadrato.

چواریەک çwàr-yak, un quarto (frazione).
Cfr. Kj. çàrak, (→ T. çeyrek).

چوخت çuxt-ì, sfacciato.

چوخوڕ çuxur, macchia folta, boscaglia.
Cfr. çir.

چوڕ çur: çur-ì ʒìr, bianchezza del latte.

چوست çust (M. 280.10), svelto, agile.
Cfr. Kj çist, P. čost.

چولووە 1. çul-ù (M. 140.4 e II p. 231 nota 12), i quaranta giorni che seguono la prima settimana di vita del neonato.
Cfr. çil-ù.

چولوو 2. çulù (g.), fronde. Cfr. çulì.

چولی çulì (KDS II 721: Am), giovani fronde di quercia.
Cfr. 2. çulù, çil.

چونکوو çun-kù, چونکه çun-ka, v. چۆنکه çòn-ka.

چوێر çwèr (-üè-, -wö-), che ha le gambe storte

1. چۆ çò, p. III s. di (Kj.) çòn: andò; bi-çò, imper. di çùn: va!

2. چۆ çò (Kj.), v. چێو çèw.

چۆپی çòpì, ballo, danza; çòpì kirdin (M. 22.22) ballare, danzare.
Cfr. Bal. čapa.

چوپین çòpìn, ballare, danzare.

چۆته çòta (M. 194.33), invece di çuw-a-t-a, perf. di çùn; è andato.

چۆخه çòxa, giacca curda da uomo; (G.) «veste di lana senza maniche assai spesso, lunga fino a mezza gamba, che usano comunemente li Kurdi»; (KDS II 408 e p. 373) giacca tessuta in casa fatta di lunghe fasce di brezù (q. v.). Cfr. çòja.

چۆڕ çòr, goccia; sorso.

چۆڕا çòrà, v. چولەکە çòlaka.

چۆڕان çòràn, pr. da-çòrèm, sgocciolare; colare.

چۆڕاوگە çòr-àw-ga, scolo; rubinetto

چوڕچۆڕە çòr-çòr-a, sgocciolio; scolo; (M. 130.3) sorso a sorso.

چۆغول çògul (G.) (P. چغل), delazione; çògul kirdin, fare la spia.

چۆغە çòga, v. چۆخە çòxa.

چۆغەدار çòga-dàr (M. 256.14) (+P.), che porta una giacca di lana.

چۆغەلە çògala (M. 94.17, 278.22), v. چۆخە çòxa.

چۆقە çòqa (M. 64.33), scoppiettio del fuoco.

چۆقەچۆق çòq-a-çòq, battere i denti.

چۆک çòk, ginocchio; çòk dàn, inginocchiarsi.
Cfr. 3. çak.

ڜۆڵەکە çolaka, passero.
Cfr., çōra, Pāh. čōyaka, Bal. čelg.

ڜۆڵ çōl, luogo disabitato; deserto; aperta campagna; vuoto, solitario; squallido; çōl kirdin (M. 121.25), ruotare, rigonfiare, (M. 284.17) lasciare.
Cfr. P. çūl.

ڜۆڵ ڕاوەستان çōl-parast-ī (M. 263.16), amore della solitudine.

ڜۆڵ و ڜۆڵ çōl-u-hōl, luoghi deserti.

ڜۆڵی çōl-ī, deserto, solitudine.

ڜۆن çōn (M. 50.20), fiume.
Cfr. 1. çam.

ڜۆماڵان çōm-alān, regione ricca di corsi di acqua; Çōmalān (M. 12.11 e II p. 25 nota 9), n. pr. di un villaggio situato fra Mahābād e Urmia.

1. ڜۆن çōn, 1. come?; çōn-ī, come stai?
2. come, siccome, poiché; har çōn-ī hāt, comunque.
Cfr. çilōn, 2. çūn, Pahl. čigōn, P. čun, čon, čen- če-gūne

2. ڜۆن çōn (M. 31.32, J. Blau: Am. pr. harīm) (Kj.), v. 1. ووڵاخ çūn.

ڜۆنایەتی çōn-āy-atī, qualità; modo, maniera.

ڜۆنکە çōn-kē, v. ئاوڜۆن çōn-ka.

ئاوڜۆنکە çōn-ka, ئەوڜۆنکە çōn-kē, come, siccome, poiché.

ئاوڜۆنگار çōngar (J. Blau: Sindj.) v. 2. ڜۆنگار çōngar.

ئاوڜۆن çōn-aw (KPS II 703: Am.) (Kj.), v. ووڵاخ çūn-awa.

ڜۆنی çōn-ī, v. ڜۆنایەتی çōn-āyatī.

ووڵاخ çōwa (M. 211.12) (< çūn-a-wa invece di çūn-a-t-awa > çōtawa) perf. III p. di çūn-awa: è ritornato.

ووڵاخ ç-ī (Mc.) (< çi-ī) che cosa avvi...?, che vi..?: ç-ū hē qawmāwa (M. 97.5), che cosa vi è succesco?

ووڵاخ çūar, çuwār, v. ڵاخ çwār.

ووواڵاخ çūāl-ū, çuwāl-ū, tasso (animale).

ووواڵە çūāla, çuwāla; mandorla tabloatica.

ووواڵان çūān, çuwān (M. 219.7), tendine della zoccolo di cavallo.

چووان çuàndin, çuwàndin, pr. da-çuwènim, fare andare, diffondere, propagare, mettere in circolazione.

چووره چوور çùr-a çùr: çùraçùr-i bàzi (M. 228.4), çùraçùr-a bàzi (M. 256.13), grido del falco.

چوور çùz, virgulto.

چووزان çùzàn, pr. da-çùze(t), prudere, bruciare.

چووزاندن çùzàndin, pr. da-çùzènim, far prudere, causare bruciore.

چووزه çùza, prurito, bruciore.

چووک çùk (J. Blau) (Kj.), uccello.
Cfr. Bal. čùkù, čùkì.

چووکڵه çùkalàna (M. 215.1) (Mu), piccolino, piccino.
Cfr. çikòla.

چووکڵه çùkala (M. 26.21) (Mu.), piccolo, minore.
Cfr. çikòla.

چوون çùn, pr. da-çim, imper. bi-çò, andare, recarsi; andarsene, partire; assalire; bà bi-çìn, andiamo!; xò çùn, perdere i sensi, svenire;

la kas-èk çùn, (r) assomigliare a qu.; bò kas-èk çùn, assalire, aggredire, attaccare qu.
Cfr. Kj. 2. çòn, Pahl. šudan, P. šodan «andare = diventare», Psh. šom «diventai».

2. چوون çùn, v. 1. چۆن çòn.

چوونکه çùn-ka, v. چۆنکه çòn-ka.

چوون وهاتن çùn-u-hàtin, va e vieni, andirivieni, traffico.

چوونه وه çùn-awa, pr. da-çim-awa, riandare, ritornare.

چه ça (P.): ça ... wa ça, sia ... che.

1. چه پ çap, sinistro, manco; a sinistra, a manca.
Cfr. P. čap.

2. چه پ çap, palmo della mano.

چه پاو çapàw, scorreria, razzia.

چه پک çap(i)k, mazzo; çapk-a gul, mazzo di fiori.

چه پگه çap-gar, sinistro, favorevole

چه پل çapil (J. Blau: Sindj) (Kj.), braccio.

چەپلەر çaplar, mancino.

چەپڵە çapla: çapla lè dàn, battere le mani, applaudire.
Cfr. Bal. çapa.

چەپۆک çap-òk (M. 29.33 e II p. 51 nota 31), colpo dato con il palmo della mano; (M. 139.23) schiaffo, ceffone; çapòk lè dàn, schiaffeggiare.

چەپۆلە çap-òla, protendere il palmo della mano verso qu. per esprimergli disprezzo.
Cfr. çamòla.

چەپەر çapar (M. 14.21), messo, corriere; ba çapar (M. 271.39) al galoppo; ba çapari (M. 189.26), in fretta; 2. graticcio, steccato.

چپەک çapak, storto, tortuoso.

چپەل çapal, sporco, sudicio
Cfr. Psh. čaṭal?

چەتر çat(i)r, 1. ombrello, parasole; 2. paracadute.
Cfr. P. čatr, Psh. čatrei.

چەتری تاووس çatr-i tàùs, coda di pavone.
Cfr. tèl-tàùs.

چەترباز çatir-bàz (+P.), paracadutista.

چەتۆلە çatòla, tenda di nomadi estiva leggera.

چەتوون çatùn, rude; arduo.

چەتە çata, banda di briganti o ladri.

چەتیانە çatyàna, scimitarra scadente.

چەتین çatìn (J. Blau) (Kj.) difficile.

چەتینی çatìn-ì (J. Blau) (Kj.), difficoltà.

چەخماخ çaxmàx (T. چقماق) (G.), piastra dello schioppo; (M. 105.37) fucile a miccia.

چەخماخساز çaxmàx-sàz (+P.), armaiuolo.

چەخماخە çaxmàxa, scintilla; lampo.

چەرا çarà (P.S. 10.28), v. چرا çirà.

چەرانون çaràndin, pr. da-çarènim, portare al pascolo, pascolare t.
Cfr. Kj. çèràndin, P. čaràndan.

چەرچی çarçì (P.T. چرخچی), venditore ambulante.

چەرچیگ çarçi-gar-i (M.286.6), commercio ambulante.

چەر çarx, 1. ruota, giro, ronda; arx-i dăwati (M.278.25)(Mu.), ronda della anza; çarx lè dăn, çarx xwărdin, uotare, girare; 2. volta del cielo; 3. epoca, tempo.
Cfr. P. čarx.

چەرخان çarxăn, pr. da-çarxèm, uotare, girare i., volgersi.
Cfr. P. čarxidan.

چەرخاندن çarxăndin, pr. da-çarxènim, are ruotare, fare girare, volgere.
Cfr. P. čarxăndan.

چەرخە çarxa, giro, ronda.

چەرخیک çarxik (P.S.32.28), moneta da cinque (T. bezlik).

چەرم çarm, cuoio, pelle.
Cfr. Pahl. P. čarm, Psh. tsarmən.

چەرمیگ çarmig, bianco.
Cfr. P. çarme, cavallo bianco.

چەرمو çarmu, v. چەرمگ çarmig.

چەرمەسەری çarm-a sarè, preoccupazione; çarm-a sarè dăn, preoccupare.

چەرمەگا çarm-a gă, pelle di vacca.

چەرە çara, spuntino
Cfr. Pahl. çarag, pascolo.

چەرەس çaras (P. چرس), oppio.

چەریکە çarika, storia, racconto, romanzo, poema.
Cfr. Kj. çèrok, çirok.

چەرین çarin, pascolare i., brucare.
Cfr. Kj. çèrăn, çèryan, P. čarìdan.

چەسپان çaspăn, pr. da-çaspèm, aderire, attaccarsi, incollarsi.
Cfr. P. časbìdan.

چەسپاندن çaspăndin (M.106.22), pr. da-çaspènim, fare aderire, attaccare, incollare.
Cfr. P. časbăndan.

چەسپین çaspin, v. چەسپان çaspăn.

چەش çaş, چەشە çaşa, v.l. چێش çèş, چێشە çèşa.

چەشتن çaştin, v. چێشتن çèştin.

چەشم ئەنداز çaşm-andàz-ì (P. چشم انداز), prospetto.

چەشن çaş(i)n, genere, specie; maniera; la çaşn-ì (M. 131.14), a somiglianza di, come.

چەشناوچەشن çaşn-àw-çaşn, vario.

چەشین çaşìn, v. چێشتن çèştin.

1. چەق çaq, 1. centro, mezzo; çaq kirdin, colpire la biglia dell' avversario; 2. fragore, cfr. P. čak-à-čak; 3. cartilagine.

چەقاڵە çaqàla (M. 253.12) (Mu.), albicocco; (W.E.) mandorla amara.

1. چەقان çaqàn, pr. da-çaqèm, piantarsi, conficcarsi.

2. چەقان çaqàn pl.: sàz-u-çaqàn (M. 107.10), musica.
Cfr. 1. çaq 2.

چەقاندن çaqàndin, pr. da-çaqènim, piantare, conficcare.

چەقاوسوو çaq-àwasù, 1. sfrontato; 2. avventuriero.

چەقژ çaqij (Ard.), tappa.

چەقۆ çaqò (T.P. چاقو), coltello; (T. çaki) temperino.

چەقۆکەر çaqò-kar, coltellaio.

چەقەچەق çaq-a-çaq, fracasso, fragore, strepito.
Cfr. P. čak-à-čak.

چەقەڵ çaqal, sciacallo; çam bè çaqal nà-bè, non v'è greto di torrente senza sciacallo (prov.).
Cfr. P. šaǧàl (Skr. śrjàla-)

چەقەن çaqan (M. II p. 103 nota 185), schiocco delle dita per dare il tempo d'inizio della musica.

چەقەنە çaqana, 1. schiocco delle dita; 2. nacchere.

چەقین çaqìn, v. چەقان çaqàn.

1. چەک çak, 1. arma, armi, forze armate; çak-ì hawàì, forze aeree; çak kirin (G.) (Kj.), çak hal-girtin, armarsi;

2. ornamenti muliebri.

2. چەک çak: çwàr çak-ì xò-y kird-a là-wa (KDS II 263), si rimbocco le falde della veste.

3. چەک çak, v. چۆک; çak lè dàn, inginocchiarsi.

چەک بەدەست çak-ba-dast, armato.

چەکچەکوولە çak-çak-ùla (g.), pipistrello, nottola.

چەک کراو çak-kiràw, armato.

چەک کراوی çak-kiràw-ì, armamento.

چەکمە çakma (M. 174.30, 214.13) (T.), stivale.

چەکمەدار çakma-dàr (M. 217.27) (+P.), che calza stivali, stivalato.

چەک نەکراو çak-na-kiràw, disarmato, inerme.

چەکوچ çakuç (M. 245.12) (Mu.), martello fr. čakuš, Tahl. čakuč (→ T. çekiç), P. čakoš (A. Egiz. šàkùš).

چەکوش çakuş (P. چکش), v. چەکوچ çakuç.

چەکۆ çakò (M. 56.32, Wik. 71), n. pr. m.

چەک و زێڕ çak-ò-zèr (KDS II 638: Akre), vesti e gioielli.

چەکە چەک çak-a-çak, v. چەقە چەق çaq-a-çaq.

چەکەرە çakara, germoglio.

چەل çal, چەلە çala, occasione; çalàn, tempo fa, prima.

چەلاندن çalàndin (M. 259.37) (Mu), v. چەرانەن çaràndin.

چەلەبی çalabì (T.), 1. (M. 210.2), signore, principe; (M. 115.28 e II p. 191 nota 49) Turco di Ardebil, buon cavaliere; (KDS II 626: Akre e p. 375) mercante, titolo proprio di musulmano benestante; 2. molle, effeminato.

چەلەنگ çalang (Wik. 71, f. Blau), bello, grazioso, buono, piacevole.

چەلیان Çalìàn (M. 193.11), n. pr. di città nel Kurdistan iraniano.

چەلیپە çalìpa (A. صليب), croce.

چەڵاک çalāk, pertica per abbacchiare le noci.

چەڵتە çalta, pettegolezzo, chiacchiera malevola.

چەڵەمە çalama (T.), osso dello sterno del pollo; çalama-zkēn-ì, giocare a spezzare quest'ossicino per strappare la parte più lunga.

1. چەم çam, torrente, fiumara, rivo, fiume.
Cfr. çòm.

2. چەم çam, curva; svolta.

3. چەم çam (Kermānzāh), v. چاو çaw.

چەمان çamān, pr. da-çamèm, curvarsi; chinarsi; svoltare i.
Cfr. çamīn, Kj. çamyān.

چەماندن çamāndin, pr. da-çamènim, curvare, chinare; voltare t.

چەمبەر çambar, 1. cerchio; 2. (M.77.10, 191.31 e II p.129 nota 211), danza di lutto.
Cfr. çamar.

چەمبیل çambīl (L.193, J.Blau) (Kj.), anza
Cfr. Kj. çimbīl.

چەمچە çamça, mestolo.

Cfr. P. čamče (U. Kamča, cucchiaio), Pahl. P. Kafčak.

چەمچەمال Çamçamāl (KDS II 169), n. pr. di località nel Kurdistan iracheno.

چەم و چوخور çam-u-çuxur, cespugli sul fiume.

چەمۆلە çamòla, v. چەپۆلە.

چەمەر çamar, v. چەمبەر

چەمیان çamyān (KDS I p.23 Akre) (Kj.), pr. di-çamèm, v. چەمان çamān

چەمیلە çamīla, specie di uva bianca; çamīla-rāz, specie di uva nera.

چەمین çamīn, v. چەمان çamān.

1. چەن çan, v. چەنە çana.

2. چەن çan (M.151.3), v. چەند çand.

چەناغە çanāga, v. چەنە çana.

چەند çand (M.133.19; 134.20), 1. quanto? quanti?; çand dār-è, quanti alberi?; çand-a?, ba çandì (M.195.22-3), fra çandì (KDS II 509: Sürçi), quanto costa?; a quanto?

2. alquanti, alcuni; çand dàr-è, alcuni alberi; çand-è, alcuni.
Cfr. Pahl. P. čand.

چەندک çandik (J. Blau: Am.), v. چانتە cànta

چەندەم çand-am, چەندەمین çandam-ìn, quale? (di una serie).
Cfr. P. čandom.

1. چەنگ çang. (M. 20.13; 212.18, J. Blau: Sindj. ç'ang), v. چنگ çing; la-sar çangàn rōì (M. 139.33), camminò a quattro zampe; wa-çang kawtin (M. 175.20), capitare in mano, essere ottenuto;
Cfr. P. čang
2. چەنگ çang, arpa,
Cfr. Pahl. čang, Kj. çòngar.

چەنگ بەخوین çang-ba-xwìn (M. 76.16), con gli artigli insanguinati.

چەنگۆلە çang-òla, zampa;
çwàr çangòla rā-wastàn (M. 132.18 e II 218 nota 33) mangiare e bere tanto (detto di un animale) da non potersi muovere.

چەنە çana, mento; çana dàn, chiacchierare, ciarlare (cfr. P. čāne zadan, contrattare, mercanteggiare; chiacchierare).

Cfr. çan, çanàja, P. čàne, zanàj, Bal. zanùg.

چەنەباز çana-bàz (+P.), chiacchierone, ciarliero.

چەو çaw, ghiaia.

چەواشە çawàza, inverso, contrario

چەوت çawt, storto

چەوتانەوە çawtàn-awa, pr. da-çawtèm-awa, curvarsi, storcersi.

چەور çaw(i)r, grasso, unto;
çawr kirdin, ungere, lubrificare.
Cfr. Pahl. P. čarb, Psh. čòrb, f. çarba.

چەورۆکە çawr-òka, fazzoletto.

چەوری çawr-ì, grasso, untume, lubrificante.
Cfr. Pahl. čarbìh, P. čarbì.

چەوریژ çaw-rēj; çaw-rēj kirdin, pavimentare con ghiaia.

چەوسانەوە çawsàn-awa, pr. da-çawsèm-awa, soffrire, patire.

چەوسانەوە çawsàndin-awa, pr. da-çawsènim-awa, far soffrire, opprimere, perseguitare.
Cfr. çirùsàndin-awa.

چەوساو çawsàw, sofferente, afflitto.

چەوەندەر çawandar, rapa.
Cfr. P. čogondor.

1. چێ çè (Kj.), v. چاک çàk; çè bùn, farsi, costruirsi, prodursi, prepararsi; çè nà-bè, non si fa, non si può fare; nà-çè-bìt (KDS II 774: Zàxò), invece di çè nà-bìt, non si costruisce, non si può costruire; çè kirin (G. P.S.8.10, S.193, 222, KDS II 592: Akre), fare, fabbricare, costruire, produrre, preparare.

2. چێ çè: bar çè? (KDS II 667: Akre) (Kj.), perchè? v. چی çì.
چێتر çè-tir (Kj.), v. چاتر çà-tir.
چێر çèr, valente, possente, dominatore.
Cfr. Pahl. čèr, P. čìr.

چێران çèràn (Wik. 10) (Kj.), pr. di-çèrèm, v. چەرین çarìn.

چێرانون çèràndin (KDS I p. 235) (Kj.), pr. di-çèrìnim, v. چەرانون çaràndin.

چێرگ çèrg, ottarda.
Cfr. Pahl. P. čarz.

چێرۆک çèròk (Kj.), v. چەریکە çarìka.

چێرۆکبێژ çèròk-bèj (Kj.), cantastorie, bardo.

چێریان çèryàn (KDS I p. 235) (Kj.), pr. di-çèryèm, v. چەرین çarìn.

چێژ çèj, gusto, sapore.
Cfr. çèz, Pahl. čaxšìžn, P. čèšeš.

چێژین çèjìn, v. چێشتن çèztin.

1. چێش çèz, 1. v. چێژ; 2. esca

2. چێش çèz: çèz kirdin, avvezzare.
Cfr. Pahl. čàstin, insegnare.

چێشت çèzt, (prima) colazione; pasto; maḥal-ì çèztànì (M. 64.33), all'ora della prima colazione.
Cfr. Pahl. P. čàšt, Kj. tèzt.

چێشت ئەنگاو çèzt-angàw, ora della colazione: mar̄-ì xò-t war-gèr̄a zar çèztì w çèzt-angàw (M. 206.11), riporta indietro le tue pecore all'ora della colazione.
Cfr. hangàw 2.

چێشت خانە çèzt-xàna, cucina; trattoria.

چێشت کەر çèzt-kar, cuoco.

چێشتن çèztin, pr. da-çèjim, assaggiare, assaporare, gustare.
Cfr. çiztin, çaztin, çazìn, çèzìn, çèjìn, P. češìdan, Psh. čšəl «bere».

چێشە çeza, v. 1. چێش çèz.

چێشین çèzìn, v. چێشتن çèztin.

چێغ çèg, 1. (M. 122.19) tramezzo di canne, 2. (M. 194.26) stuoia di canne.
V. چیخ çìx.

چێ کرن çè-kirin (Kj.), v. sub 1. چێ çè.

چێ کری çè-kirì (KDS II 777: Zàxo) (Kj.), costruito, fabbricato; artificiale.

چێلی çèlì (L. 203) (Kj.), piccolo di animale.

چێل çèl (g., f. Blau: Am.) (Kj.), vacca, mucca.

چێو çèw, legno; verga, bastone.
Cfr. Kj. 2. çò, Pahl. čob, P. čub.

چێودار çèw-dàr (M. 194.29) (+P.), che tiene un bastone per spingere gli animali; mercante di bestiame.

چێوە زمە çèw-a zima (+P.), ghiacciuolo.

چێوین çèw-ìn, ligneo, di legno.
Cfr. Pahl. čòbìn, P. čùbìn.

چێوینە çèw-ìna, oggetto di legno.

چی çì, che?, che cosa?, quale?; ciò che, quello che; qualcosa; (con negazione) niente, nulla; bò çì?, perchè?; aw-a çì-a? (M. 58.23), che cos'è questo?, che significa ciò?; çì-awa-ya, che c'entra?; çì tè-dà-ya? per che cosa (è)?; ha çì-dà-ya?, come va?
Cfr. çè, çi, çu, tu, Pahl. čè, P. čì, če, Bal. čè, Psh. tsə.

چیا çìà, çiyà (Kj.), monte, montagna; (P.S. 29.29, 33.20) bosco; 2. n. pr. m.
Cfr. P. čakàd (Mackenzie).

چیان çìàn, çiyàn (L. 208, Wik. 71, KDS II 771: Zàxò) (Kj.) pl. di çìà, çiyà, monti, montagne.

چیانشین çìà-nişìn (+P.), montanaro.

چیت çìt (KDS II 720: Am.), «chintz», tela di cotone.
Cfr. P. çìt, Gr. τοῦλι.

چی تر çì-tir, che altro?, che cos'altro?;

qualcosa d'altro; (con neg.) null' altro.

چیچکان çiçkàn, pr. da çiçkèm, arrivacciarsi.

چیچک çiçak (T.S. 8.33) (Kj.), testicoli.

چیخ çix, schermo o paravento o tramezzo o traliccio di canne o giunchi che nelle grandi tende nere dei nomadi separa l'appartamento degli uomini aperto agli ospiti (ṯà-mèrdàn, dìwàn q.v.) da quello delle donne (midbaq q.v.).
Cfr. çèg, çìg, P. čìg.

چی دی çì-dì, v. چی تر çì-tir.

چیراندن çiràndin (KDS I p. 235) (Kj.), pr. di-çirìnim, strappare, stracciare.
Cfr. çiràndin.

چیرۆک çiròk (T.S. II 32.11, KDS II 699: Akre) (Kj.), v. چەریکە çarìka.

چیرۆک بێژ çiròk-bèj, v. چێرۆک بێژ çèròk-bèj. (Kj.)
چیریان çiryàn (KDS I p. 235), strapparsi, stracciarsi.

چی شتێک çì-ṣt-èk, che cosa?, qualcosa; (con neg.) niente, nulla.
Cfr. çi-ṣtèk sub چ çi; ṣit.

چیغ çìg, v. چێغ çèg, چیخ çìx; çìg kirdin, sfiorare, rasentare.

چیلەک çìlak (T. çilek), fragole.

چیلکە çìlka, ramoscello
Cfr. çil.

چیم çìm, zolla erbosa; erba.

چیمەن çìman (M. 12.24), prato.
Cfr. P. čaman.

چیمەنتۆ çìmantò (Ital.), cimento.

1. چین çìn (P.), piega, strato.

2. چین Çìn (M. 250.26), Cina.

چینکۆ çìnkò (Ital.), zinco.

چینە çìna, cumulo, ammasso, mucchio.
Cfr. çinìn.

چینی çìn-ì, 1. (M. 301.1) cinese; 2. porcellana.
Cfr. P. čìnì.

چی یە çì-ya, çì-a?, che cos'è?, che c'è?
Cfr. çì.

1. چیەتی çì-a-t-ì?, che cosa ha?

2. چیەتی çì-atì, essenza, identità, quiddità

ح ḥ

حاج ḥāc (A. حاجّ), pellegrino ai luoghi santi.
Cfr. Kj. ḥac-ì nazk.

حاجز ḥāciz, v. حيجز ḥèciz.

حاجت ḥàcat (A. حاجة), bisogno; (M. 278.1) faccenda.

حاجى ḥācì (A.P. حاجّى), 1. che ha fatto il pellegrinaggio ai luoghi santi; 2. (M.12.20 e II p.24 nota 12) n. pr. di un villaggio nella zona di Mahābād.

حاجى له قلة ḥācì-laqlaq, v. له قلة laqlaq.

حار ḥār (KDS II 506: Sürçi), v. حال ḥāl.

حازر ḥàzir (A. حاضر), presente, pronto; ḥàzir bùn, essere presente; prepararsi; ḥàzir kirdin, preparare, approntare.

حازرى ḥàzir-ì, presenza, compagnia dei presenti.

حاسل ḥàsil (A. حاصل): ḥàsil kirdin, ottenere, conseguire.

حاشا ḥàzà (A. «lungi!»), non affatto; ḥàzà la sù-y ḥàzirì, esclusi i presenti; ḥazà kirdin (M.46.20-21), respingere, rifiutare.

حافز ḥàfiz (A. حافظ), 1. vedi il seguente; 2. cieco.

حافزته لقورتان ḥàfiz-al-qur'àn (M.65.6) (A. حافظ القرآن), che conosce il Corano a memoria.

حاكم ḥàkim (A.), governatore, regnante.

حاكم زاده ḥàkim-zàda (M.300.22) (+P.), figlio o figlia di governatore o regnante.

حاكميتى ḥàkim-ètì, governo, regno.

حال ḥàl (A.), 1. stato, situazione, condizione, circostanza, modo; l'am ḥàl-a (Sul.), in questo modo, così; ḥàl-im lè da-bè, capisco; 2. buono stato, stato d'animo piacevole; estasi; ḥàl na bùn, non essere di buon umore; ḥàl-ì nìa (M.191.27), non sta (si sente) bene; ḥàl lè hàtin, ḥàl kirdin, mettersi di buon umore; andare in estasi.

حال وحوال ḥàl-u-ḥawàl (P.S.22.23), situazione, vicenda, storia. Cfr. 2. ḥawàl.

حال وحوال ḥàl-ò-masal (KDS II 582: Akre)

(A. قِصَّة), circostanza, fisedia, storia.

قصالة ḥalama, folla.

قصلان ḥalan (A. قَلِيل), subito.

قصامل ḥamil (A. حَمِيل): bi-ḥamil (P.S. 29.23) (Kj.) v. قصاملة ḥamila.

قصاملة ḥamila (A. حَامِلَة), incinta.
Cfr. Kj: bi-ḥamil, p. ḥaml sub ḥaml

قصدود ḥudūd (KDS II 711: Zaxo) (A. حَدّ pl. di حُدُود), confine, territorio
Cfr. ḥudōd, ḥudūd.

قصرس ḥirs (A. حِرْص avidità?): ḥa ḥirs-a (M. 243.29), è in collera.

قصرمت ḥirmat (J. Blau), v. قصرمت ḥurmat.

قصزن ḥizin (J. Blau: Zindj.) (A. حُزْن), tristezza, dolore.

قصسب ḥisāb, v. قصسب ḥisēb;
ḥisāb-dān (M. 135.24-5), conteggiare.

قصسر ḥisār-kirē (KDS II 718: Am.) (Kj) (A. +), cinto di mura, cintato. Cfr. ḥisār.

قصسين Ḥisayn (A. حُسَيْن), n. pr. m.; figlio di ʿAlī e nipote di Maometto, il martire più venerato soprattutto dagli sciiti.
Cfr. Ḥusayn, Ḥusēn.

قصسب ḥisēb (A. حساب), conto; ḥisēb kirdin, contare, calcolare; considerare.
Cfr. ḥisāb, ḥasēb, ḥisāb, ḥisēb.

قصكايت ḥikāyat (A. حِكَايَة), racconto, narrazione, storia, novella;
ḥikāyat pē kirdin, raccontare, narrare.
Cfr. ḥikāyat.

قصكم ḥikim (J. Blau), v. قصحكم ḥuk(i)m.

قصكمت ḥikmat (A. حِكْمَة), esagerazione.
Cfr. ḥikmat.

قصكومت ḥikūmat (J. Blau), v. قصحكومت ḥukūmat.

قصل ḥil (A. حِلّ), giusto, approvato;
ḥil kirdin, approvare.

قصلاو ḥilāw (A. حَلْو), gradito.

قصمد Ḥimad (A. حَمَد), n. pr. m.

قصحجرة ḥucra (A. حُجْرَة), aula.

قصحجوم ḥucūm (A. حُجُوم), assalto;
ḥucūm kirdin, assalire, attaccare.

قصحجة ḥucat (A. حُجَّة), argomento, prova; (M. 287.25) comando.

قصحدود ḥudōd (KDS II 723: Am.) (Kj.), v. قصحدود ḥidūd.

خودود ḫudùd, v. خودود ḫidùd;
(M. 200.14) cavalli di razza; (M. 116.34)
cavalli di scuderia; (M. 93.12) destriero.

حورمت ḫurmat (A. حرمة), rispetto, onore,
reverenza, decoro, decenza; (S. 84.16) (Kj.)
donne; (KDS I 583: Akre) (Kj.) moglie!

حوزور ḫuzòr (KDS II 569: Akre) (Kj.),
v. حوزور ḫuzùr.

حوزور ḫuzùr (A. حضور), presenza.

خوسین ḫusèin (J. Blau: Am.) (Kj.),
v. ایسو Jasò ḫal-sèin

حکم ḫuk(i)m-kàr (A.P. حاكم), giudice

حوکومت ḫukòmat (M. 144.20, KDS II 563: Akre),
v. حوکومەت ḫukùmat.

حوکومەت ḫukùmat (A. حكومة), governo
Cfr. ḫikùmat, ḫukmat.

حول ḫul: ḫul dàn, inghiottire

حولحولی ḫulḫulì, volubile.

حوسەین ḫusèyn, حوسێن ḫusèn (KDS II p. 222),
v. ایسو Jusèyn.

حولی ḫulì: ḫulì ẓanìk (J. Blau: Am.)
v. حەوشەی ḫaušèja.

حوشتر ḫuštir, v. وشتر wuštir.

حوقوق ḫuqùq (A. حقوق pl. di حق), diritti.

حوقەبار ḫuqa-bàr (A.P. حقباز), giocoliere,
prestigiatore.

حوکم ḫuk(i)m (A. حكم), comando, ordine,
precetto; giudizio; ḫukm kirdin, comandare, ordinare, prescrivere, decretare; giudicare; regnare, governare.
Cfr. ḫikim.

حوکمران ḫuk(i)m-ràn (A.P. حاكم ران), regnante;
ḫukm-ràn kirdin (M. 200.22), regnare, governare.

حوری ḫùrì (A.P. حوری ← A. حور pl. di حوراء),
uri: bella del paradiso musulmano.
Cfr. ḫawrì.

حوقە ḫùqa (KDS 234 e p. 372) (T. okka
→ A. أقّة, → gr. ὀυάδα), unità di peso che
a Sul. equivale a kg. 3,5.

حول ḫòl, stordito.

2. حول ḫòl: sàl-ìk di-ḫòli ṣù (T.S. 1.3)
(Kj.) (A. حول), trascorse un anno.

جووت ḥut (A. جوت), 1. Pesci (zodiaco); 2. balena.

حوود ḥud (A. عود), aloe.

حه ب ḥab (A. حبّة), 1. grano; 2. pillola.

حه با ḥabà (KDS II 690: Akre), v. عه با ʿabà.

حه بانون ḥabàndin (A. احبّ), pr. da-ḥabènim, amare.

حه بانیه Ḥabànìa (KDS II 170), n. pr. di luogo nel Kurdistan iracheno.

حه پس ḥap(i)s (T. ḥapis ← A. حبس), prigione, carcere.
Cfr. Kj. ḥavs.

حه پسی ḥaps-ì, prigioniero, carcerato.

حه پوّل ḥapòl, melenso.

1. حه په ḥapa, latrato; ḥapa kirdin, abbaiare, latrato.
Cfr. ḥapìn, Psh. ǵapsl.

2. حه په ḥapa, v. عه په ḥapa.

حه په حه پ ḥap-a-ḥap, abbaiamento, latrato.

حه په سان ḥapasàn, pr. da-ḥapasèm, confondersi, sconcertarsi.

حه پین ḥapìn, abbaiare, latrare.
Cfr. 1. ḥapa.

حه تا ḥatà (A. حتّى), fino a; ḥatà wakù (M. 86.2), finchè.

حه تتار ḥattàr (M. 98.33) (A. عطّار), farmacista.

حه تمه ن ḥatman (A. حتماً), certamente.

حه ج ḥac (A. حجّ), pellegrinaggio ai luoghi sacri, la Mecca e Medina.

حه جاج ḥacàc (KDS II 784: Zaxo) (A. حجّاج), pellegrino alla Mecca e Medina.

حه جمان ḥacmàn (M. 229.4), da-ḥacmèm, riposarsi, star fermo, posare.
Cfr. ḥacimtin, ḥacimìn.

حه جمتن ḥacimtin (KDS I p. 238: Akre) (Kj.)
حه جمین (KDS I p. 229), v. حه جمان ḥacmàn.

حه جه ت ḥacat (KDS II 728: Am.),
v. حو جه ت ḥucat.

حه جی ḥacì (KDS II 785: Zàxò), v. حاجی ḥàcì 1.

حه د ḥad (A. حدّ), limite, termine.

حەداد ḥadād (KDS II 782: Zaxo) (A. حدّاد), fabbro.

حەدەڵان ḥad-ālān (A. حدّ): l'aw-ī da ḥadālān (M. 116.35), di quelli di razza (cavalli).
Cfr. ḥudūd, ḥudōd.

حەدیس ḥadīs (A. حديث), detti e pareri di Maometto tramandati e raccolti.

حەراج ḥarāc (A. حراج), asta pubblica, vendita all'incanto.

حەرام ḥarām (A. حرام), divieto, cosa proibita, illecito.

حەرامزادە ḥarām-zāda (A.P. حرامزاده), figlio illegittimo.

حەرب ḥarb (A. حرب), guerra.

حەرمین ḥarimīn (KDS I p. 236) (A. حرم), contaminarsi.

حەرەبی ḥarabī (KDS II 723: Am.), v. عەرەبی ʿarab-ī.

حەرەس ḥaras (A. حرس), vigilanza, sorveglianza, guardia.

حەرەکەت ḥarakat (A. حركة), movimento, gesto, atto; energia.

حەرەم ḥaram (M. 54.30) (A. حرم), harem; appartamento interno riservato alle donne.
Cfr. maḥram, midbaq.

حەرەمە ḥarama: ba ḥarama (M. 114.26), in fretta.

حەریر ḥarīr (M. 278.18) (A. حرير), seta.

حەریریان Ḥarīrīān (M. 129.9), n. pr. di tribù.

حەڕێن ḥarēn (KDS II 763: Zaxo), ruggito

حەز ḥaz (A. حظّ), piacere, amore; ḥaz lē kirdin (M. 194.23-4), amare; ḥaz girtin (M. 36.35), prender piacere, aver piacere, compiacersi.

حەزرەت ḥazrat (A. حضرة), davanti a nomi di santi o grandi personaggi: sua signoria.

حەزیران ḥazīrān (A. حزيران ← Sir.), giugno nel calendario iracheno.

حەژ ḥaj (KDS II 759: Zaxo), v. حەز ḥaz

حەس ḥas (M. 139.34), suono per allontanare animali.

حەسار ḥasār (M. 289.19, KDS II 181) (A. حصار), dīwār-ī ḥasār (M. 230.32), muro della corte, muro di cinta.

Cfr. ḥisār-kirī, ḥisār.

حەسان ḥasān (KDS II 192), pr. da-ḥasèm, حەسانەوە ḥasān-awa, riposare, riposarsi.

حەساندن ḥasàndin (Wik. 72) (Kj.) (A. احسّ), pr. di-ḥasìnim, accorgersi, scorgere, notare. Cfr. ḥasyān, ḥasìsin.

حەسانەوە ḥasān-awa, pr. di-ḥasèm-awa, v. حەسان ḥasān.

حەساو ḥasāw, riposato.

حەساوی ḥasāw-ì, riposo.

حەسرەت ḥasrat (A. حسرة), tristezza, malinconia, pena, affanno.

حەسرەتناک ḥasrat-nāk (A.P. حسرتناک), triste, malinconico.

حەسۆ Ḥasò (Wik. 71), n. pr. m. Cfr. Ḥasan-ò.

حەسوود ḥasūd (A. حسود), invidioso.

حەسەد ḥasad (A. حسد), invidia.

حەسەن Ḥasan (A. حسن), n. pr. m.; Ḥasan Mamandì, n. pr. d'un ministro del sultano Maḥmūd di Ghazni.

حەسەنۆ Ḥasan-ò, dim. del precedente, n. pr. m. Cfr. Ḥasò.

حەسێب ḥasèb (M. 207.33), v. حسێب ḥisèb.

1. حەسیان ḥasyān (KDS I p. 236) (Kj.), pr. di-ḥasyèm, v. حەساندن ḥasàndin; ji xawè na ḥasì-y-a (P.S. 16.6) non si destò dal sonno.

2. حەسیان ḥasyān (J. Blau) (Kj.) (A. احصى) pr. di-ḥasyèm, contare.

حەسیر ḥasìr (A. حصير), stuoia.

حەسیسین ḥasìsin (P.S. 10.29), v. حەساندن ḥasàndin.

حەش ḥaz: Ḥaz-è Mìr-a (J. Blau: Am.) «Corte dell'Emiro» n. pr. di un luogo di diporto nei pressi di Amadia. V. حوش ḥawz.

حەشار ḥazār, v. هەشار ḥazār.

حەشاندن ḥazàndin (KDS I p. 236) (Kj.) (A. حشا) pr. di-ḥazìnim, imbottire, farcire. Cfr. Kj. xazàndin.

حەشر ḥazir (A. حشر), resurrezione del mondo.

حەفت ḥaft (J. Blau) (Kj.), v. حەوت ḥawt.

حەفتا ḥaftà, settanta.
Cfr. haftà, Pahl. P. haftàd, Psh. awyà.

حفتە ḥafta (P. هفته), v. حەوتوو ḥawtù.

حفدانەن ḥafidàndin (J. Blau: Sindj.) (Kj.) (A. حفظ), pr. di-ḥafidìnim, proteggere.

حفدین ḥafidìn (J. Blau: Sindj.) (Kj.) (A. حفظ), proteggersi.

حەفك ḥafik (KDS II 677: Akre), collo.

حەڤدە ḥav-da, diciassette.
Cfr. Pahl. haftdah, P. havdah, hivdah, Psh. uwə-las.

حەڤدەم ḥavda-m, حەڤدەمین havda-m-ìn, diciasettesimo.
Cfr. Pahl. haftdah-om, havdah-om(-ìn), Psh. uwəlas-əm.

حەڤس ḥavs (S. 120. 306), v. حەپس ḥap(i)s.

حەق ḥaq (A. حقّ), 1. diritto, spettanza; (L. 225) stipendio; ḥaq-ì-z-ì bù, ne aveva pure il diritto; ḥaq kawtin, spettare di diritto, appartenere; bar ḥaq kirdin (M. 74. 8), ridurre in proprio potere; sottomettere; ḥaq u ḥaq bùn, essere pari; ḥaq-ì xò-y la kas-èk war-girtin rivendicare il proprio diritto contro qu.; 2. verità; Dio.

حەقیقەت ḥaqìqat (A. حقیقة), verità.

حقیقەتەن ḥaqìqatan (A. حقیقةً), veramente.

حقیقی ḥaqìqì (A. حقیقی), vero, reale.

حەکایەت ḥakàyat, v. حکایەت ḥikàyat.

حەکەمات ḥakamàt (A. حکمات), autorità, potere.

حەکیم ḥakìm (A. حکیم), medico.

حەکیمی ḥakìm-ì, medicina.

حەل ḥal (A. محلّ ?), tempo, momento, occasione.

حەلاق ḥalàq (J. Blau) (A. حلّاق), barbiere.

1. حەلال ḥalàl (A. حلال), lecito, permesso, legittimo; moglie legittima; ḥalàl-ì xò-m-a, è mio diritto.

2. حەلال ḥalàl, v. هلالە halàla.
حەلالخۆر ḥalàl-xòr, onesto, retto, probo.
حەلالزادە ḥalàl-zàda (A.P. حلالزاده), figlio legittimo.

لال ومال ḥalāl-u-māl (S. 113. 109), sposa e casa.

لاتون ḥalāndin (J. Blau) (Kj.) (A. حلّ), pr. di-ḥalīnim, sciogliere.

لقه ḥalqa, v. ئه لقه alqa.

حه لوا ḥalwà (A. حلواء), dolciume simile a un torrone ma molle fatto di sesamo, cioè Gr. χαλβᾶς (+T. helva) Cfr. 2. tāʿīn.

حه لواچی ḥalwā-çī (KDS II 649: Akre) (+T.), venditore di dolciumi, venditore di χαλβᾶς, pasticciere.

حه له ب Ḥalab (A. حلب), n. pr. di città: Aleppo.

حه ليان ḥalyān (Wik. 100, KDS I p. 236, J. Blau) (A. حلّ) (Kj.), pr. di-ḥalim, v. لين ḥalīn.

لين ḥalīn (Wik. 10, J. Blau) (Kj.), sciogliersi Cfr. ḥalyān.

حه مال ḥamāl (A. حمّال), facchino.

حه مام ḥamām (A. حمّام), bagno.

حه مامچی ḥamām-çī (+T.), gestore di un bagno pubblico, bagnino.

حه مايل ḥamāyil, حه مايل ḥamāyal, (A. حمائل pl. di حمايله), 1. (M. 208. 15) balteo, tracolla, cinturone della spada; ḥamāyil kirdin, mettersi a tracolla; 2. (M. 202. 33) scritto che serve da amuleto.

حه مايت ḥamāyat (A. حماية), protezione; ḥamāyat kirdin, proteggere, (M. 187. 27) addomesticare.

حه مد ḥamd (A. حمد), lode.

حه مل ḥaml (A. حمل): ḥaml hal-girtin, concepire, ingravidare; p. ḥaml (KDS II 592: Akre) (Kj.), incinta, cfr. bi-ḥāmil sub حامل ḥāmil.

حه ملاتون ḥamilāndin (J. Blau: Sindj.) (Kj.) (A. حمل), pr. di-ḥamilīnim, portare, trasportare.

حه مله ḥamla (A. حملة), assalto, attacco, offensiva; ḥamla kirdin, assalire, attaccare, aggredire. Cfr. hālmat.

حه مه Ḥama, حه مه د Ḥamad (A. محمّد), n. pr. m.

~~Ḥamad-amīn (M. 228.34 e II~~ 362 nota 2) (A. محمد امين), il profeta Maometto. Nei canti curdi porta spesso il soprannome Amīn-ī Rabbī, il fido del Signore.
Cfr. amīn.

Ḥamad-ōk, n. pr. m. dim.: il piccolo Muḥammad.

Ḥama-sūr (M. 290.3), n. pr. m.: Muḥammad il Rosso.
Cfr. P. Mohammad sorx, Bal. Sāl Muḥammad.

ḥandarhō, altalena.

ḥankatala, vecchia.

ḥanak, burla; ḥanak kirdin, burlarsi.

1. ḥaw (M. 159.35), esclamazione di disgusto o deprecativa: puah!

2. ḥaw: ḥaw kirdin, abbaiare.
Cfr. ḥaw-ḥaw.

ḥawā (A. هواء), spazio, cielo; ba ḥawā-wa (M. 209.23), in alto; ḥawā dān, lanciare in alto.
Cfr. Kermānšāh ḥawā, cielo; hawā.

1. ḥawāl (A. حول, حوال), in direzione di, verso; ḥawāl kirdin (M. 145.19), mandare.

2. ḥawāl (A. احوال pl. di حال), situazione; notizie.

ḥawāla (A. حوالة), 1. posizione che sovrasta; ḥawāla-y, sopra, verso; dīwār-aka-z ḥawāla-y ba sar kolān brē (K.D.S. II 180) e inoltre il muro dava sulla strada; 2. assegno; ḥawāla kirdin, delegare, rimettere.

ḥawān, pr. da-ḥawēm, dimorare, abitare, alloggiare i., albergare i.; riposare.
Cfr. Kj. ḥawyān.

ḥawāndin (P.S. 15.29), dare alloggio, alloggiare t., albergare t., ospitare, riparare.

ḥawā-w-ī, spaziale.

ḥawā-w-īlka, razzo spaziale, missile.

ḥawt, sette.
Cfr. Kj. ḥaft, haft, Pahl. P. haft, Bal. hapt, Psh. uwə.

ḥawt-birā, «i sette fratelli»: l'Orsa Maggiore.

ḥawt-rang-ī (M. 290.4), di sette colori.

ḥawt-um (M. 213.15) (P.),

v. حەوتەم ḥawt-am.

حەوتوو ḥawt-ù, settimana.
Gr. Kj. hafti, Pahl. haftag, P. hafte.

حەوتەم ḥawt-am, حەوتەمین ḥawt-am-ìn, settimo.
Gr. Av. haptama-, Pahl. haftom, P. haftom(-ìn), Psh. uwəm.

حەوتەوانە ḥawt-awāna, « sette specchi »
v. حەوت برا ḥawt birā.

حەوج ḥawc (KDS II 566: Akre), حەوجە ḥawca (L. 190), v. حەوەجە ḥawaca.

حەو حەو ḥaw-ḥaw (KDS II 542: Akre), latrato, « bau bau »:
Gr. ḥaw.

حەود ḥawd (J. Blau), v. حەوز ḥawz.

حەور ḥawr (M. 209.32), v. هەور ḥawr.

حەوری ḥawrì (M. 32.19), v. حۆری ḥòrì.

حەوز ḥawz (A. حوض), 1. (M. 31.33) serbatoio d'acqua, cisterna, bacino; 2. stagno, laghetto; 3. vasca, fontana; piscina.

حەوسار ḥawsàr (M. 254.12), v. هەوسار ḥawsàr.

حەوسەد ḥaw-sad, settecento.

حەوسەڵە ḥawsala (A. P. حوصلە), pazienza, tenacia.

1. حەوش ḥawz (A. حوش), corte, cortile.

2. حەوش ḥawz (M. 24.5) (Mu.) v. ووشک wuzk.

حەوقوبەتی ḥaw-qubaì (M. 21.29) (Mu.) (+A. قبّة), a sette pomi o bottoni (scudo).

حەول ḥawl (A. تحاول): ḥawl dān, tentare, sforzarsi, cercare.

حەولاد ḥawlād (M. 75.25), v. تەولاد awlād.

حەوەجە ḥawaca (A. حوائج pl. di حاجە), v. حاجەت ḥācat.

حەویان ḥawyān (KDS I p. 236: Akre) (Kj.) pr. di-ḥawyèm, v. حەوان ḥawān.

حەوێزە Ḥawèza (M. 214.10), n. pr. di città nel Kurdistan iraniano: Hawiza.

حەیا ḥayā (A. حياء), vergogna;
ḥayā kirdin (M. 160.8), vergognarsi.

حەیبەت ḥaybat (A. هيبة), paura, spavento.

حەیران ḥayrān (A. حیران), stupito, sorpreso, meravigliato.

حەیرانەن ḥayrāndin (J. Blau), pr. di-ḥayrīnim, sorprendere, meravigliare, stupire.

حەیرەت ḥayrat (A. حیرة), sorpresa, meraviglia, stupore.

حەیری ḥayr (KDS II 788: Zaxo, J. Blau), (pp. di ḥayrīn) sorpreso, meravigliato, stupito; sconcertato; az māma ḥayrī (KDS II ib.), rimasi sorpreso, rimasi perplesso.

حەیرین ḥayrīn (P.S. 17.4, J. Blau), sorprendersi, meravigliarsi, stupirsi; sconcertarsi.

حەیزەران ḥayzarān (M. 106.24) (A. خیزران), canne, giunchi.

حەیش ḥayš (A. عیش), vita; çi ḥayš-ēk? (M. 101.9), che piacere?

حەیف ḥayf (A. حیف): ḥayf-a, peccato!; la ḥayf-ī (M. 229.4), dall' affanno di.

حەیوان ḥaywān (A. حیوان), animale, bestia.

حەیواناتی ḥaywānāt-ī (KDS II 264: Warmawa), (A. حیوانات pl. +), allevamento del bestiame, zootecnia.

حێجز ḥēciz (A. عاجز), depresso, abbattuto, mogio.
Cfr. hāciz, āciz.

حێز ḥēz, v. هێز hēz.

حیز ḥīz (P. هیز), lascivo, dissoluto, depravato; (M. 58.22) sgualdrina; (M. 57.18) mendicante.

حیساب ḥīsāb, v. حسێب ḥiseb.

حیسار ḥīsār (T. hisar ← A. حصار assedio) fortezza, roccaforte, cittadella, castello.

حیکمەت ḥīkmat, v. حکمەت ḥikmat

حیلاندن ḥīlāndin t., pr. da-ḥīlēnim, nitrire.
Cfr. ḥīlīn, ḥīnāndin.

1. حیلە ḥīla, nitrito

2. حیلە ḥīla (M. 277.19) (A. حیلة), astuzia, trucco, frode; p ḥīlakē (KDS II 694: Akre) (Kj.), con un trucco, con uno stratagemma.

حیلە حیلە ḥīla-ḥīla, v. 1. حیلە ḥīla.

خ x

خابور Xàbùr (KPS II 771: Zaxo) (A. خابور), n. pr. di un affluente di sinistra del Tigri che scorre a sud di Zaxo. Un altro Xàbùr è affluente di sinistra dell'Alto Eufrate, anch'esso in Iraq. Cfr. Xàbùr.

خابر Xàbir (KPS II 725: Amadia), v. خابور Xàbùr.

خاپاندن xàpàndin (J. Blau) (Kj.), pr. di xàpàrim, imbrogliare, ingannare.

خاپور xàpùr, devastato; xàpùr kirdin, devastare.

خاپیان xàpyàn (J. Blau) (Kj.), pr. di xàpèm, essere ingannato, ingannarsi.

خاتر xàtir (A. خاطر), anima, pensiero, memoria; ba-bxar xàtir-ì Xwà, per amor di Dio; bò xàtir-ì min, per amor mio, per me; xàtir-à ta (KPS II 645: Akre) (Kj.), addio!, ciao(a te)!; xàtir-ì ştèxì girtin (M. 211.30 e II 337 nota 42), stimare, pregiare.

خاترا xàtir-àna, regalo, dono, ricordo.

خاترجمی xàtir-èam-ì (M. 100.21-2) (A. خاطر + A. جمع), tranquillità, raccoglimento

خابر Xàbùr (KPS II 771: Zaxo) (A. خابور), n. pr. di un affluente di sinistra del Tigri che scorre a sud di Zaxo. Un altro Xàbùr è affluente di sinistra dell'Alto Eufrate, anch'esso in Iraq. Cfr. Xàbùr.

خابر Xàbir (KPS II 725: Amadia), v. خابور Xàbùr.

خاپاندن xàpàndin (J. Blau) (Kj.), pr. di xàpàrim, imbrogliare, ingannare.

خاپور xàpùr, devastato; xàpùr kirdin, devastare.

خاپیان xàpyàn (J. Blau) (Kj.), pr. di xàpèm, essere ingannato, ingannarsi.

خاتر xàtir (A. خاطر), anima, pensiero, memoria; ba-bxar xàtir-ì Xwà, per amor di Dio; bò xàtir-ì min, per amor mio, per me; xàtir-à ta (KPS II 645: Akre) (Kj.), addio!, ciao(a te)!; xàtir-ì ştèxì girtin (M. 211.30 e II 337 nota 42), stimare, pregiare.

خاترا xàtir-àna, regalo, dono, ricordo.

خاترجمی xàtir-èam-ì (M. 100.21-2) (A. خاطر + A. جمع), tranquillità, raccoglimento

خیلی ḫìlì (KPS I p. 236), v. ḫìlàndin.

خیمات ḫìmat (M. 218.11), v. ḫìmàgat.

خیلاندن ḫìlàndin (M. 301.21) tr., pr. da-ḫìnènim, v. خیلان ḫìlàndin

خاتون xàtùn (T.P. خاتون f. di خان), signora, dama; xàtùn-ì gyàn (M.51.19), signora cara!

خاتون باغ Xàtùn-bàg (M.285.6 e II 444 nota 8) «Giardino della signora» n. pr. di un villaggio del distretto Şàrwèràn situato ad ovest e nord-ovest di Mahàbàd.

خاچ xàç (Arm.), croce.

خادابر xà-dàbir, punto e virgola. Cfr. xàl.

خادم xàdim (KDS II 685: Akre) (A. servitore), ancella.

خار 1. xàr, خاری xàrè (KDS II 685: Akre) (Kj.), v. 1. خوار xwàr, خواروه xwàr-awa.

خار 2. xàr (J. Blau: Am.) (Kj.), v. 2. خوار xwàr.

خارا xàrà (P.), 1. (M.220.6) seta marezzata; 2. granito.

خاراو xàràw, esperto.

خارشت xàrişt, prurito. Cfr. xurān 2.

خارن xàrin (KDS I p.240: Akre, J. Blau: Am.) (Kj.) pr. di-xòm, (KDS II 768: Zaxo) t-xum, v. خواردن xwàrdin.

خاریج xàrìc (A. خارج), esterno; la xarìc, all'estero; xàrìc-ì, fuori di.

خاریجه گه‌ری xàrìca-gar-ì (M.135.33) (A. خارجه +), spese, mantenimento. Cfr. xarc.

خاس xàs (S.117.217) (A. خاصّ speciale), eminente, distinto, ragguardevole; buono; xàs bùn-awa, guarire. Cfr. KK. xàs, buono; per l'evoluzione semantica cfr. çàk.

خاستن xàstin (KDS I p.240: Akre) (Kj.), pr. di-xàzim, v. خواستن xwàstin.

خاسه xàsa (M.221.2), v. خاس xàs.

خاسه‌رنگ xàs-a rang (M.84.13), dai bei colori; xàs-a rang kirdin, colorare, decorare.

خاسیه‌ت xàsìat (M.155.35) (A. خاصّیّة), particolarità, proprietà, caratteristica.

خاشاک xàşàk (P.), frantumi; cascami; ciarpame.

خافور Xàfùr (KDS II p.319) (A. عبد الغفور), n. pr. m.

خاف xāv (J. Blau) (Kj.), v. خاو xāw.

خاک xāk, terra, terreno, suolo; dagal xāk r̄ēk xistin (Mu.), stendere al suolo, atterrare, abbattere.
Gr. Pahl. P. xāk.

خاک و خۆڵ xāk-u-xōl (+NR), terra, terreno, terriccio.

خاکە xāka, 1. piccoli detriti; spazzatura; rifilatura; 2. moscerini.

خاکەڕۆک xāka-r̄ōk, spigolatura dopo la trebbiatura.

خاکەناز xāka-nāz, pala.

خاکەلێوە xāk-a lēwa, inizio di primavera.

خاکی xāk-ī, 1. terreo, color «kaki»; 2. umile.

خالیچە xālīça (T.P. قالیچە), tappettino (P. qālī → T. hali → Gr. χαλί).

1. خاڵ xāl (A. خال), 1. punto, macchia; xāl kutān, tatuare; 2. neo

2. خاڵ xāl (A. خال), zio materno.
Gr. xāl-ò

3. خاڵ Xāl: Şēx Muḥammad Xāl, lessicografo curdo autore del Farhang-ī Xāl, dizionario curdo-curdo in tre volumi, Sulaymāniyya I 1960, II 1964, III 1976.

خاڵ بەندی xāl-band-ī, punteggiatura.

خاڵ پرس xāl-pirs, v. خاڵەپرسی xāl-a pirsī.

خالتک xāltik (S.) (Kj.) (A. خالة), moglie di zio materno, zia materna.

خاڵ خاڵ xāl-xāl, a punti, a macchie; punteggiato, picchiettato, macchiettato, maculato, pezzato.

خالق Xāliq (A. خالق), il Creatore.
Gr. Xālaq.

خاڵ کوتان xāl-kutān, tatuaggio.

خاڵ لە ڕوو xāl-ha-r̄ū (M. 206, 21), che ha un neo sul viso.

خالد Xālind (M. 20, 7) (A. خالد), n. pr. m.; Xālind-ī bn-ī Walī (M. 246, 7) (A. خالد بن الوليد), n. pr. di un grande generale arabo del sec. VII.

خاڵ و بۆر xāl-u-bōr, punto e virgola.

خاڵ و میل xāl-u-mīl; xāl-u-mīl riztin,

imbellettare, truccare il viso.

خاڵۆ xàl-ò, vocativo (Kj.) di 2. خاڵ xàl: zio materno.

خاڵۆزا xàlò-zà (+P.), cugino, cugina (figlio o figlia di zio materno).

خاڵۆژن xàlò-jin, zia (moglie di zio materno)

خاڵە xàl-a, vocativo (Sor.) di 2. خاڵ xàl: (o) zio!; xàl-a-y rè-bwàr, inizio di una specie di canzoni: o tu, viandante...

خاڵەپرسی xàl-a pirs-ì, punto interrogativo.

خاڵەسەرسامی xàl-a sarsàm-ì, punto esclamativo.

خاڵەق Xàlaq (M.15.29, 213.5), v. خاڵق àliq.

خالی xàlì (A. خالی), vuoto, sgombro; xàlì kirdin, vuotare; la çtèkì xàlì kirdin (M.286.20), smettere qc.

خام xàm (P.), v. 1. خاو xàw

خامۆش xàmòz, silenzioso; xàmòz bùn, tacere; (M.34.28) quietarsi.
Cfr. Pahl. xàmòz, P. xàmùz.

خامە xàma, penna (da scrivere).
Cfr. P. xàme.

1. خان xàn 1. (KDS II 507: Sùrçì), casa; 2. caravanserraglio, locanda, albergo.

2. خان xàn (M.T.), (segue il nome) khan, signore, capo, principe; anche posposto a nome di donna: Fàt(i)ma xàn (M.240.35) donna Fàtima.

خانای Xànà: Xànà-y Qòbàdì, poeta curdo, autore di un poema Xusraw u Şìrìn «Cosroe e Scirin».

خان تاووس Xàn Tàwus (M.91.36), n. pr. di una catena di monti nel territorio dei Mamùdìnìan (q.v.).

خانچی xàn-çì (+T.), locandiere, albergatore.

خاندن xàndin (KDS I p. 240: Zàxò) (Kj.), pr. di-xùnim, v. خوێندن xwèndin.

خانزادە xàn-zàda (T.P.), figlio di signore, principe.

خانزادەخان Xàn-zàda-xàn (M.94.26), n. pr. f.

خانم xànim (M.12.26) (T.P.), signora; (P.S.16.21) n. pr. f. (Cfr. P. xànom, T. hanim).

خانمه‌تی xānim-atī (M. 275.27), condizione di signora, condizione di moglie.

خان و مان xān-u-mān, casa, dimora
Cfr. Pahl. xān-ud-mān, P. xān(o)mān.

خانو xān-ō (KDS II 673: Akre) (Kj.), telaio.

خانوو xānū, casa
Cfr. xāna, Kj. xānī, Pahl. xānag, P. xāne.

خانوولکه xān-ūlka, casetta; casupola.

خانه xāna 1. casa; camera;
2. casella, scompartimento.
Cfr. xānū, Pahl. xānag, P. xāne.

خانه بگیری xāna-bi-gīr-ī (M. 285.11) (+P.), battaglia nelle case; (M. 200.23) saccheggio delle case.

خانه‌خوی xāna-xwē (-üē, -wö), padrone di casa.
Cfr. 2. xwē, xēw, xudā.

خانه‌خراب xāna-xarāb (+A.), rovinato, disgraziato, miserabile.
Cfr. māl-xarāb-, māl-wērān.

خانه‌دان xāna-dān, casato, stirpe, famiglia.

Cfr. P. xāndān.

خانه‌قا xānaqā (M. 65.7 e II 112 nota 192), convento di dervisci naqṣ-bandī.
Cfr. P. xān(e)qāh, xān(e)gāh.

خانه‌کی xānak-ī, domestico, di casa.
Cfr. P. xānegī.

خانه و خان xān-aw-xān: xān-aw-xān kirdin, saltare di tetto in tetto.

1. خانی xānī (KDS II 534: Akre, J. Blau) (Kj), v. خانوو xānū.

2. خانی Xānī: Aḥmad-ē Xānī, poeta curdo (sec. XVII), nato a Hakkārī, sepolto a Bayazid vicino alla moschea che porta il suo nome. Scrisse in Kj. il poema Mam u Zīn (q.v.). Esso fu analizzato da Jaba-Lerch, Mélanges Asiat. III, 242-255, e pubblicato nel 1920 a Istanbul. Il relativo glossario rimato arabo-curdo detto Nū-bār «Le primizie» (q.v.) del 1682 fu pubblicato da Yūsuf Ziyā'uddīn e in facsimile da von Lecoq, 1, 1-47 (E.I.).

1. خاو xāw, 1. crudo; 2. languido: dil xāw būn-awa, sentirsi languido; (M. 242.31) tranquillo; 3. superficie villosa, pelo del panno. Cfr. Kj. xāv, Pahl. P. xām.

2. خاو xàw (M. 106.20, 200.14) (Mu.), escuderia.
Cfr. àxòr, Pahl. àxwarr(?)

خاواڤ xà-wàq, punto esclamativo.

خاوان xàwàn, pr. da-xàwèm, essere trattenuto, tardare, indugiare.
Cfr. xilàfàn, xalafàn

خاوانون xàwàndin (KDS I p. 234) (A. خان يخون ?), ingannare.
Cfr. xilàfàndin 2., xalafàndin.

خاوڕس xàw-ris (M. 85.27), tessuto morbido.

خاولی xàwlì (KDS II 590: Akre) (Kj.) (A. P. حوله → T. havla), asciugamano.

خاوه خاو xàw-a-xàw: xàw-a-xàw kirdin, andare a zonzo, bighellonare.

خاوه‌ر xàwar, sole; oriente.
Cfr. xòr; P. xàvar.

خاوه‌ن xàwan, padrone.
Cfr. xwàwand, xàwand, Kj. xwadàn, xudàn, xòdàn, P. xodàvand → U. xàvind, marito.

خاوه‌ن پاره xàwan-pàra (+P.T.), ricco.
Cfr. Kj. xwadì-màl.

خاوه‌ند xàwand, v. خاوه‌ن xàwan.

خاوه‌ن ماڵ xàwan-màl, padrone di casa.
Cfr. xàna-xwè.

خاوێن xàwèn, puro, pulito

خایانون xàyàndin, pr. da-xàyènim, durare.

خایینتی xàyìntì (P.S. 30.19), v. خیانت xiànat.

خبر xibir (J. Blau) (Kj.) (A. حبر), inchiostro.

خبردانک xibir-dànk (J. Blau) (Kj.), calamaio.

خپ xip, zitto.

ختووکه xitùka, solletico; xitùka dàn, fare il solletico, solleticare.

خچیان xiçyàn (KDS I p. 239: Akre) (Kj.), pr. di-xiçyèm, essere preso, essere ingannato.

خدام xidàm (KDS II 577: Akre) (Kj.) (A. خدام), serve; az xidàm (KDS II 746 Bar. e p. 375), sono la serva; agli ordini! (un uomo dice: az xulàm oppure az bandì (ibidem).

خدر Xidr (A. خضر), n. pr. m.; «il Verde», un essere soprannaturale che sta di guardia

all' acqua di vita (àw-ì jìn) e ricomesso con il profeta Elia; (J. Blau, Am. Sindj. pp. 204-5 nota 204) « Sarebbe il compagno di viaggio di Mosè (Corano, Sura 18 La caverna 60-82). Certi commentatori lo considerano come un walì, santo; altri lo identificano col profeta Elia ... Secondo Jaba, Recueil de notices et récits kurdes, S. Pétersbourg. 1860, « Les Kurdes reconnaissent deux anges gardiens, le Saint Hyzyr sur terre et Saint Élie sur mer. »; Xidr Alyàs (M. 217.21 e II 546 nota 10), Xidr Ilyàs (M. 12.12), Xidr Elia. Nelle credenze curde è guida e protettore dei viaggiatori (cfr. çàk-a swàr); (J. Blau, ibidem) « Khidr Elyas, che talora appare in sogno ai suoi fedeli, o in sfere di luce, ha anche la fama d'ispirare i poeti e viene ad essere la musa che dona ai loro canti bellezza sovrumana »; Xidr-ì zìnda (M. 217.21), Xidr l'eterno. Cfr. Xizr.

خزمەت xidmat (J. Blau) (Kj.), v. خزمەت xizmat.

خرا xirà (S. 221, J. Blau) (Kj.), v. خراپ xiràp.

خراب xiràb (J. Blau, Am.), v. خراپ xiràp.

خراپ xiràp (T. harap ← P. خراب ← A. « rovina ») cattivo, malvagio; guasto, corrotto; male; xiràp bùn, guastarsi, sciuparsi; corrompersi; xiràp kirdin, guastare, sciupare; corrompere; rovinare; sabotare; xiràp wutin, parlar male, sparlare. Cfr. xiràb, xaràb, xarà, Kj. xirà.

خراپکار xiràp-kàr, malfattore; corruttore; sabotatore.

خراپە xiràpa, cattiveria, malvagità; male; guasto, corruzione, rovina.

خرابی xiràp-ì, v. خراپە xiràpa.

خران x(i)ràn, pr. da-x(i)rèm, pass. di خستن xistin.

خربە xirba (J. Blau) (Kj.) (A. خربة), rovina.

خرپ xirp, grassoccio, paffuto; xirp xaw lè kawtin, dormire sodo.

خرت xirt, anno di vita degli animali; ciclo.

خرتەخرت xirt-a-xirt, battito, tictac. Cfr. xurpa.

خرتەڵە xirt-àla, خرتیلانە xirt-ìlàna, v. خڕکەڵە xir-kàla.

خرچە xirça, specie di meloncino verde.

خرچەخرچ xirç-a-xirç, scricchiolio.

خرخال xirxàl (M.257.17) (A. خلخال), ornamento d'oro, armilla; xirxalàn (M.300.10) pl., armille alle caviglie.

خرس xirs (P. خرس orso?), goffo, lento.

خرش xirz (S.115.170), vesti trapunte d'oro e d'argento. Cfr. Kj. xizir

خرمچاندن xirmiçàndin (J. Blau) (Kj.) (A. خرمش), pr. di-xirmiçìnim, graffiare, escoriare, scalfire

خرنگ xiring, tintinnio. Cfr. xirāndin.

خرۆجر xir-ò-cir, chiasso, baraonda.

خرۆشان xiròzàn, pr. da-xiròzèm, 1. vociare, vociferare, schiamazzare; 2. agitarsi, tumultuare. Cfr. Pahl. xròstan, P. xorùšidan, Bal. kròs, gallo.

خرێ xirè, mente, intelletto, ragione. Cfr. Pahl. xrad, P. xerad.

1. خڕ xir, rotondo; xir bùn-awa (M.141.1), raccogliersi, radunarsi, riunirsi; xir kirdin-awa, raccogliere, radunare, riunire; xir hal-dàr, fare la danza del ventre. Cfr. Pahl. gird, P. gerd.

2. خڕ xir (M.113.34,37), fossa, forra, precipizio; (KDS II 247) letto di torrente a secco, greto.

خڕاندن xirāndin t., pr. da-xirènim, tinnire, tintinnare.

خڕکە xirka, malleolo.

خڕکەڵە xir-kala, rotondetto; basso e grosso; tozzo, tarchiato. Cfr. xirtala, xirtilàna, xirilàna.

خڕنووک xirnùk (KDS II 530 Sùrçì) (A. خرنوب) carrubo; (M.114.1) quercia. Cfr. Kj. xarnùf

خڕەخڕ xir-a-xir, tintinnio; (S.227) rantolo.

خڕەخڕە xir-a-xira (M.259.37, 261.16), gola fra monti, passo di montagna. Cfr. 2. xir.

خڕەک xirak: p xirakè hàtin (KDS II 711A: Am), si radunarono. Cfr. 1. xir.

خڕی xir-ì, rotondità. Cfr. Pahl. gird-ih.

خڕیلانە xir-ìlàna, v. خڕکەڵە xir-kala

خز xiz, scivoloso, sdrucciolevole.

خزان xizān, pr. da-xizēm, 1. scivolare, sdrucciolare; sgusciare strisciare. Cfr. xizān, P. xazidan.

خزاندن xizāndin, pr. da-xizēnim, (far) scivolare; sgusciare i., strisciare.

خزر Xizr, v. خدر Xidr.

خزم xizm, parente, congiunto.

خزماتی xizmāti (J. Blau), v. خزمایەتی xizm-āyatē

خزمایەتی xizm-āyatē, parentela.

خزم وخوێش xizm-u-xwēz (KDS II 193) (-ūē, -wō) parenti. Cfr. xwēz.

خزمەت xizmat (T. hizmet ← خدمة), servizio, favore; alla presenza di, presso, davanti; bō xizmat Farx da-hāt-a xwāra (M. 178.21) (Mu), scesero davanti a Farx ka a-gāt-a xizmat zā, quando arriva al cospetto del re; la xizmat (M. 98.11) via dalla presenza di, via da qu.; xizmat kirdin, servire, rendere servizio; bō xizmat-ī kas-ēk hātin, visitare qu., venire da qu.
Cfr. xidmat, xilmat, xālmat.

خزمەتکار xizmat-kār (M. 133.15, 458.9), servitore.

خزمەتکاری xizmat-kār-ī (M. 65.16), servizio.

خزمەتگوزار xizmat-guzār (M. 239.19) (+P.), che rende servizio, servizievole.

خزمەچی xizma-çī (KDS II 605: Akre) (+T.), servitore.

خزمەکار xizma-kār, v. خزمەتکار xizmat-kār.

خزێم xizēm (S. 263.12), v. خەزێم xazēm.

خزێم شۆر xizēm-zōr (S. 263.12), che porta un anello pendente dal naso.

خزنده xizinda (P. خزنده), rettile.

خزن وگەنگاشە xizn-u-gangāza (S. 109.12), collera e astio.
Cfr. xizm.

خسارەت xisārat (J. Blau: Am.) (Kj.), v. خەسارە xasāra.

خستن xistin, pr. da-xam, Kj. di-xim, pass. xirān, gettare; mettere, porre, deporre, scaricare; xistin-a pizt gwē, trascurare, tralasciare; xistin-a sar

sovrapporre, aggiungere; xistin-a kàr, mettere in atto, far lavorare, far funzionare, manovrare; la-sar aw bir-a xistì-yàn-a (KDS II 447), si accamparono presso quel pozzo; lè xistin (J. Blau: Am. Sindj.), percuotere, battere, colpire; suonare (strumento).
Cfr. Kj. èxistin.

خش xiz, fruscio.

خشان xizàn, pr. da-xizèm, strisciare; scivolare; spregarsi.
Cfr. xizàn.

خشاندن xizàndin (KDS II 674: Akre), pr. da-xizènim, trascinare; volgere (lo sguardo).

1. خشت xizt, mattone, tegola; xizt kirdin (KDS II 496), fendere.
Cfr. Pahl. xišt, P. xešt.

2. خشت xizt, regolato, ben disposto; xizt kirdin, disporre, assestare

خشر xizir (J. Blau) (Kj.), v. خشل xizil.

خشک xizik, rettile

خشکین xizikin (S.), scivolare.

خشل xiz(i)l (M. 117.31, 129.3) (A. خَشَل testa di braccialetto), gioielli, monili, ori.
Cfr. Kj xizir.

خشم xizm, ira, collera
Cfr. Pahl. xěšm, P. xašm, Bal. hešm.

خفتان xiftàn (J. Blau) (Kj.) (A خفتان), caffettano, tunica. Cfr. xaftàn.

خڤه xiva (Kj.), v. 1. خوو xù.

خڤیا xvyà (P.S. 58.3) (Kj.), v. خویه xuya.

خڤه‌ندن xvandin (S. 108.6) (Kj.) v. خوێندن xwèndin.

خڤین xvìn (S.) (Kj.), v. خوێن xwèn

خل xil, v. خول xul.

خلاس xilàs, v. خه‌لاس xalàs.

خلاسی xilàs-ì, v. خه‌لاسی xalàs-ì.

خلاف xilàf (J. Blau: Am.) (A.), contrasto, opposizione.

خلافان xilàfàn (A. خلاف), pr. da-xilàfèm, tardare, essere trattenuto, essere impegnato.
Cfr. xalafàn, xàwàn.

خلافاندن xilàfàndin, pr. da-xilàfènim, 1. trattenere, occupare; distrarre; 2. ingannare. Cfr. xalafàndin, xàwàndin

خلمەت xilmat (J. Blau: Am., Sindj.), v. خزمەت xizmat.

خلۆر xulòr, v. خولۆر

خلەخل xil-a-xil, andatura barcollante.

خلێر xilèr, v. خولور xulòr.

خلێنکە xilènka, scarabeo stercorario.

خلیسک xilìsk, scivoloso, sdrucciolevole.

خلیسکان xilìskàn, pr. da-xilìskèm, scivolare, sdrucciolare.

خلیسکاندن xilìskàndin, pr. da-xilìskènim, fare scivolare, fare sdrucciolare.

خلتە xilta, feccia.

خلۆپە xilòpa, piccolino e grazioso, graziosetto.

1. خم xim, tinozza di tintore; (M. 277.36) colore per tingere, tintura; xim dàn, la xim dàn (M. 252.20), da ximì dàn (M. 78.22) (Mu.), tingere (panni), colorare; la xim hal-kèzàn, estrarre dalla tinozza del tintore, tingere.
Gr. xum, Pahl. xumb, P. xom.

2. خم xim: xim kirdin, soffiarsi il naso.

خم خانە xim-xàna (M. 40.24), tintoria.

خم خانەچی xim-xàna-çì (+T.), tintore.

خمە رێژە xim-a-rèja, gazza.

خمی xim-ì (M. 191.32), tintura dei panni.

خنج xinc, vezzi, leggiadria.
Gr. Kj. qanc?

خنجیلانە xinc-ìlàna, vezzoso, leggiadro.

خنکان xinkàn (A. خنق), soffocare i., strangolarsi, annegare i., annegarsi, impiccarsi.

خنکاندن xinkàndin, pr. da-xinkènim, soffocare t., strangolare t., annegare t., (M. 135.2) impiccare.

خنگ xing (S. 215.38) (Kj.), v. خوشک xuşk.

خنەخن xin-a-xin: xin-a-xin kirdin, andare a spasso, andare a zonzo.

1. خوا Xwà, Dio; Xwà-y-a, o Dio!, bò xàtir-ì Xwà, per l'amor di Dio; pişt ba Xwà, la-sar Xwà, con l'aiuto di Dio,

ba Xwà, tù Xwà, per Dio!; Xwà-t lagal, Dio con te!, addio!; Xwà àgàdàr-it bè, Xwà ḥàfiz-it bè, Dio ti protegga (saluto di congedo); Xwà Xwà brin, aspettare impazientemente; Xwà na-kà, Dio non faccia!, Dio non voglia!; Xwà hal-nà-girè, Dio non permetterà; magar Xwà har xò-y bi-zànè, Dio solo sa!
Cfr. Kj. Xwadè, Xwadì, Xudè, Xòdè; 2. xwè; Mu. Xulà, K. del Khorasan Xwalè, Pahl. Xwàdày. P. Xodà.

2. خوا xwà (KDS II 566: Akre) (Kj.; KK), v. 1. خوێ xwè.

خوا پێ داو Xwà-pè-dàw, favorito da Dio.

خواجه xwàca (M. 129.5), signore; gran mercante.
Cfr. P. x(w)àǰa (→ T. ḥoca, A. xawàǰa).

خوا حافز Xwà-ḥàfiz (P.A. خوا حافظ), Dio (ti/vi) protegga (saluto di congedo).

خوا حافزی Xwà-ḥàfiz-ì (P.A.): Xwà-ḥàfizì kirdin, salutare col saluto Xwà-ḥàfiz, congedarsi, accommiatarsi.

1. خوار xwàr, basso; vile; (M. 128.24) falso; in basso, giù, sotto; xwàr kawtin, scendere, calare; xwàr kirdin, abbassare, fare scendere, tirar giù; xwàr hàtin, venire giù, scendere.
Cfr. Pahl. xwàr, P. x(w)àr.

2. خوار xwàr, inclinato; storto; xwàr kirdin, inclinare, storcere.
Cfr. Pahl. xwahl.

خواردن xwàrdin, pr. da-xòm, IV s. da-xwà(t), pass. xuràn, 1. mangiare; nàn xwàrdin, mangiare, pranzare; (M. 214.2) bere: qàway da-xòm (Mu.), bevo il caffè; 2. subire e ausiliari di ob. composti: swènd xwàrdin, giurare.
Cfr. xuwàrdin, Kj. xwàrin, xàrin, Pahl. xwardan; xwàrìdan «bere»; P. xordan; Bal. wàrten/warag; Psh. xwaṛəl, xòṛəl.

خواردنه وه xwàrdin-awa, pr. da-xòm-awa, IV s. da-xwàt-awa, bere.
Cfr. Kj. va-xàrin, Pahl. xwàrìdan.

خواردوو xwàrdù, mangiato.

خوارده مهنی xwàrd-amanì, commestibili, viveri, cibo.

خوارديه xwàrdì-a (M. 238.2), invece di xwàrduw-a perf. di xwàrdin: ha mangiato.
Cfr. KDS I 214 a.

خوارزا xwàr-zà (KDS II 765: Zàxò) (P. خواهرزاده), v. خوشکه‌زا xuzk-a-zà.

خوارن xwàrin (Kj.), pr. di-xwim, (S., Wik. 94) di-xim, (KDS I p. 240: Gulli) di-xum, (KDS I p. 240: Şeyxàn) di-xōm, v. خواردن xwàrdin; na di-xwàr (P.S. 19.23), non (gli) piacque cfr. P. volg. ne-mi-xore, non serve, non va (bene).

خوار وخێچ xwàr-u-xèç, storto.

خواروو xwàr-ù, di sotto, inferiore, meridionale.

خواره‌وه xwàr-awa, giù, sotto, in basso, dabbasso.

خوارێ xwàrē, v. خواره‌وه xwàr-awa.

خوازبێنی xwàz-bèn-ì, domanda di matrimonio; xwàzbènì kirdin, mandare qu. a chiedere una ragazza in matrimonio; chiedere la mano di una donna.

خوازبێنی‌کەر xwàz-bènì-kar, intermediario inviato a chiedere la mano di una ragazza; pretendente alle nozze.

خواست xwàst, richiesta; desiderio; volontà.

خواستن xwàstin, pr. da-xwàzim, (ri) chiedere, domandare, pretendere, esigere, reclamare; volere, desiderare. Cfr. xàstin, Kj. xwastin, Pahl. xwàstan xwàh, P. x(w)àstan x(w)àh-, Psh. ġwaštəl, ġwaxtəl ġwàṛ-.

1. خوان xwàn, tavola, tavolo. Cfr. Pahl. xwàn, P. x(w)àn.

2. خوان xwàn (M. 210.36), v. خوێن xwèn.

خوانچه xwàn-ça (P.), tavoletta; vassoio.

خوان خانه xwàn-xàna, sala da pranzo.

خواوه‌ند Xwàwand, Dio, Signore. Cfr. xàwan, Mu. Xulàwand, Xwà, P. Xodà-wand.

خوایست xwàyizt, richiesta; desiderio, volontà; augurio. Cfr. Pahl. xwàhišn, P. x(w)àheš.

خوایه‌تی xwà-y-atì, divinità.

خوت‌خود xut-xud (M. 207.16), pensieri cupi.

خوته xuta, خوته‌خوت xut-a xut: xuta kirdin, xut-a xut kirdin, 1. imperversare; infastidire; 2. brontolare.

خوته و بۆڵه xut-aw-bōla, brontolio.

خودا xudà (M.179.7, 206.5) (P. خودا), padrone
Cfr. Xwà.

خودان xudàn (KDS II 531: Akre, f. Blau: Sindj.)
v. خوگیه xàwan; xudàn kirin (KDS II 758:
Zàxo), allevare, fr. ba-xèw kirin sub خه xèw,
Kj. ḥ-xwadà kirinê sub کرگ xwadà.

خودان-ʿayal (KDS II 609: Akre),
che ha famiglia.

خودا Xudè (KDS II 758: Zàxo, f. Blau: Sindj.) (Kj.); v. خوا Xwè.

خوڕان xuràn, pr. da-xurèm, 1. pass. di
xwàrdin; 2. prudere
Cfr. Kj. xuryàn

خوڕاندن xuràndin, pr. da-xurènim,
grattare.

خوڕاندن-awa xuràn-awa, pr. da-xurèm-awa,
pass. di خوڕاندن.

خوڕپان xurpàn, pr. da-xurpèm, palpitare
pulsare; risuscitare, rabbrabzare
rivoltarsare.

خوڕپه xurpa, palpito, battito, pulsazione;
risuscitato, rabbrabzo.

خورت xurt, 1. (M. 282.27) (lit.) raggio; 2 (Wix. 16) (Kj.):
abile, capace, robusto; shaft gà xurt
(S. 121, 330) (Kj.), le sette vacche grasse,
Cfr. sub Kj. 2. jàr. Cfr. Kj. xòrt.

خورت-ī (Kj.), abilità; forza;
pr. xurtī (KDS II 532: Akre), con la forza.

خورچ xurc, v. خورجین xurcìn.

خورجین xurcìn (M. II 331 nota 2), bisaccia,
sporta, borsa.
Cfr. xurc, Kj. xìrcik, T. xorǧìn.

خوردا xurdàd, terzo mese solare iranico:
22 maggio - 21 giugno.
Cfr. P. xordàd.

Le خورما xurmà, dattero; dàr-a xurmà,
palma da dattero.
Cfr. Pahl. P. xormà.

خورمالیغ xurmà-ɣiɣ (M. 221.3) (+T.),
palmeto di datteri: daz-ti Xurmàlìgì,
Piana delle palme da dattero.

1. خورمال xurmàl (M. 250.2), color del dattero.
Cfr. P. xormà-ī

2. خورمال Xurmàl, خورمال Xormàl (KDS II
179 e p. 370), villaggio ai piedi dei monti
Àvròmàn (Hawràmàn) nell'Iraq nord-
o occidentale.

خوڕوخوین xur-ò-xìn (KDS II 746: Am.) (Kj.),
sangue. Cfr. خوین xwèn.

خورووج xurūc (M.22.4) (A. خروج), sortita, attacco, carica.

خورێن xurēn, affamato, digiuno.
Cfr. Pahl. xwārēn, commestibile.

خوری xurī, lana.
Cfr. Kj. hirī.

خوران xuryān (KDS I p.240: Akre), v. خوران xurān.

خوریکه xurīka, vaiolo.

خورین xurīn (KDS I p.233: Mu.), v. خوران xurān.

خوڕ xur̄, corrente, flusso.

خوڕان xur̄ān, pr. da-xur̄ēm, scorrere, fluire.

خوڕه خوڕ xur̄-a-xur̄, mormorio d'acqua che scorre.

خوڕه‌مدڵ Xurramdil: Mustafā Xur̄amdil (A.P. مصطفی خرمدل) grammatico di curdo (K., Mu.) autore in persiano di sarf-e dastūr-e zabān-e kordī, Mahābād 1968.

خوڕین xurīn, 1. spingere avanti gli animali, pungolare; guidare (veicolo); 2. (M.279.11) parlare con violenza; (KDS I p.240: Akre); (M.209.8) esortare le truppe; (S.79.3, 29; 91.9, 154.38, 157.61) chiamare; (M.73.9) mormorare; (M.245.3) nitrire.

خوسپ xusp, maldicenza sparlando dietro le spalle di qu.

خوشک xuʒk, sorella.
Cfr. Kj. xwah, xwōh, xūh, xwiʒk, xang, xōng, xōhing, xung, xing; KK. xwa, xwašek; Pahl. xwah(ar), P. x(w)āhar, Bal. guhār, gwār, Psh. xōr.

خوشکیتی xuʒk-ā-y-atī, affetto sororale, intimità come fra sorelle.

خوشک شوو xuʒk-ʒū, cognato (marito della sorella).
Cfr. P. šōhar-x(w)āhar

خوشک و برایتی xuʒk-u-brā-y-atī (M.129.12), essere fratello e sorella.

خوشکوله xuʒk-ōla (M.113.15), sorellina.
Cfr. xuʒk-ēlē.

خوشکه‌زا xuʒk-a-zā (+P.), nipote (figlio o figlia di sorella) Cfr. Kj. xwār-zū, P. x(w)āhar-zāde

خوشکێلێ xuzk-ēlē (M.116.12), sorellina!
Cfr. xuzk-ōla.

خوشه xuza, sciacquio.

خول xul : xul xwārdin, ruotare i, girare i;
xul dān, fare ruotare, girare t.
Cfr. xil, til, gil.

خولاندنه‌وه xulāndin-awa, pr. da-xulēnim-awa,
fare ruotare, girare t.

خولانه‌وه xulān-awa, pr. da-xulēm-awa,
ruotare i, voltarsi, girare i.

خولور xulōr : xulōr brēn-awa, rotolare.
Cfr. xilōr.

خوله Xula (A. محمود), n. pr. m. dim.

خولیا xulyā (T. hulya P. ماليخوليا ← gr. μελαγχολία),
malinconia; nostalgia.

خولا Xulā (Mu.), v. خوا Xwā;
Xulā hātin, vagabondare.

خولابه‌نده Xulā-banda (M.292.4 e II 452 nota 55)
n. pr. m.; moneta equivalente allo ʿabbāsī.
Cfr. P. Xodā-bande.

خولاحافز Xulā-ḥāfiz (M.275.27) (Mu.),

v. خواحافز Xwā-ḥāfiz.

خولاحافزی Xulā-ḥāfiz-ī (Mu.),
v. خواحافزی Xwā-ḥāfiz-ī.

خولاکه‌ی Xulākay (M.32.31, 247.34) (Mu.),
o Dio!

خولاگیر Xulā-gīr (M.33.17) (Mu.) (+P.),
colto (nel peccato) da Dio.

خولام xulām (A. غلام), schiavo, servo;
az xulām (KJ II 536: Akre) (Kj.), sono
(vostro) servo! Cfr. Kj. xōlām.

خولاوه‌ند Xulā-wand (Mu.), v. خواوند Xwā wand;
Xulāwand-ī ʿālamīn (M.165.35), Xulā-
wand-ī ʿālamēān (M.32.25) (A. رب العالمين),
il Signore dei mondi.

خولق xulq (A. خلق), carattere, indole, costume;
xulq-ī kas-ēk kirdin, invitare qu.

خولقاندن xulqāndin (M.293.33) (A. خلق),
pr. da-xulqēnim, creare.

خولک xulk, v. خولق xulq.

خوم xum, v. خم xim.

خومار xumār (A. خمار), stordimento dopo

un' ubriacatura; ebbrezza, ubriachezza.

خوما-ڕێ Xumā-rē (M.132.22), n. pr. di una fonte.

خوم خانە xum-xāna, v. خم خانە xim-xāna.

خوم خانەچی xum-xāna-ǧì, v. خم خانەچی xim-xānaǧì.

خوم-ڕێژە xum-a-rēǧa, v. خم-ڕێژە xim-a-rēǧa.

خوناو xunāw, خوناوکە xunāwka, nuziada fpr. Kj. xunāv; xunakaū.

خونجە xunǧa, fiocciolo.
Cfr. P. ǧonče.

خوندکار xundkār (M.13.26, 36.1, 257.23), reggente, monarca, sultano.
Cfr. xunkār, P. xonkār; àxond?

خوندن xundin (KDS p.233: Kögm, p.210: Amre) (Kj.), fr. di-xunim, v. خوێندن xwèndin.

خونەوکار xunawkaū (M.85.33), uniditù.
Cfr. xunāwra, xunāw; Pshk. xunawǩ. Kōniǩ; cfr. ǧinik.

1. خوڕ xuṛ (P.8.23) (Kj.), v. خوشک xušk.

2. خوڕ xuṛ (J.Blau: Sindji) (Kj.), v. 1. خور.

خوێ xwèṛ (P.9.15.20) (Kj.), v. خوشک xušk.

1. خوا xwa (Kj.), v. خۆ xò.

2. خوا xwa (KK), v. خوشک xušk

خوادان xwadān (Ş.226) (Kj.), v. خاوەن xāwan.

خوادێ xwadè (Ş.205) (Kj.), padrone; (J.Blau) v. 1. خوا Xwā.

خوادێ xwadè (Ş.218, Wīk.10) (Kj.) v. خوادێ xwadè; ba-xwadè xirin (P.S.1.7), allevare cfr. Kj. xudān kirin sub 1. خودان; ba-xèw kirdin sub خێو xèw.

خوادێکیفلات xwadè-kiflat (P.S.16.15) (Kj.) (A. خاوەنکێف), padre di famiglia.

خوادێمال xwadè-māl (P.S.33.17), ricco, danaroso.
Cfr. xāwan-pāra.

1. خوار-ا xwar-ā (J.Blau) (Kj.) (+P.), mangione, ghiottone; voracc.

1. خوار-زا xwar-zā (J., Ş.205) (Kj.) (+P.), v. 1. خوشک xušk-zā.

خوەزاندن xwazàndin (J. Blau) (Kj.), pr. di-xwazìnim, invidiare.

خوەزۆک xwaz-òk (J. Blau) (Kj.), invidioso.

خوەزی xwazì (Kj.), 1. (S. 218) desiderio; na xwazì (S. 209) non importa; 2. (Wik. 71), v. خۆزگە xòzga. Cfr. Kj. xòzì.

خوەستن xwastin (S. 199, J. Blau), pr. di-xwazim, v. خواستن xwàstin.

خوەش xwaş (J. Blau) (Kj.), v. خۆش xòş.

خوەشی xwaş-ì (S. 195) (Kj.), v. خوشی xòş-ì.

خوەکوشتن xwa-kuş-ì (J. Blau) (Kj.), suicidio. Cfr. P. xod-koš-ì.

خوەلی xwalì (Kj.), v. خۆڵەمێش xolamèş.

خوەلی سەر xwalì-sar (S. 206) (Kj.), che ha cenere sulla testa: infelice, disgraziato.

خوەندن xwandin (KDS I p. 240; Gullì, Sheikhan) (Kj.), pr. di-xùnim, (J. Blau) di-xìnim, (J. Blau: Sindj.) di-xwìnim, v. خوێندن xwèndin.

1. خوەه xwah (J. Blau) (Kj.), v. خوشک xuşk.

2. خوەه xwah (J. Blau) (Kj.), v. 1. خوو xù.

خوەهشک xwahişk (J. Blau: Sindj.), v. خوشک xuşk.

خوەیە xwaya (J. Blau: Sindj.), v. خویە xuya.

1. خوێ xwè (-üè, -wö), sale; Daşt-ì xwè (M. 15, 16 e V. 28 nota 30), Piana del sale, la depressione paludosa e di saline situata a sud del lago di Urmia fra Bìnàb e Solduz.
Cfr. Kj. KK. 2. xwà, Bal. (h)wàd.

2. خوێ -xwè (-üè, -wö): xàna-xwè, padron di casa.
Cfr. Xwà, xèw, bàxvè.

خوێدان xwè-dàn (-üè-, -wö-), saliera.

خوێری xwèrì (-üè-, -wö-) (Mu.) (M. 202, 17), povero, misero; (M. 217, 30) pigro; (M. 182, 12) dissoluto, vagabondo, avventuriero; (M. 154, 29) furfante.
Cfr. 1. xwàr?, Mu. xòràì?

خوێش xwèş (-üè-, -wö-), parente.
Cfr. Pahl. xwèš, P. x(w)ìš.

خوێشایەتی xwèş-à-y-atì, parentela.

خوێن xwèn (-üè-, -wö-), sangue; xwèn-ì dil, dolore, strazio; xwèn gumbùn

essere in vendicato (sangue versato);
xwên xwàndin-awa, essere nervico acerrimo;
xwênî ǧi kab-ên kitândin (M. 223.24)
(Mu.), vendicare il sangue di qu.;
xwên kirdin, versare il sangue, uccidere;
ǧa xwên kirdin (M. 233.19) insanguinare;
xwên lê hâtin, sanguinare.
Cfr. Kj. xwîn, xwîn, Mu? ?. xwân,
Pahl. xôn, P. xûn, Psh. wîna.

خوێنئاو xwên-âw, tormento, sofferenza.

خوێناوی xwên-âwî (M.), sanguinoso, insanguinato.

خوێنبایی xwên-bâ-î, prezzo del sangue, vendetta.

خوێنخواز xwên-xwâz, che vuole vendetta

خوێنخۆر xwên-xôr, sanguinario.
Cfr. P. xûn-x(w)âr.

خوێندکار xwênd-kâr, studente.

خوێندن xwêndin (-êê-, -wê-), 1. cantare, (M. 176.21) cantare (uccello); 2. chiamare; 3. recitare, declamare; 4. leggere; studiare; da ǧar xwêndin-yân nân (M. 212.17), ǧo misero ad imparare a leggere.
Cfr. Kj. xwandin, xwandin, xândin, xôndin, xundin, xîndin; Pahl. xwandan, xwân-; P. x(w)ândan; Bal. wânten/wânag.

خوێندەوە xwêndin-awa, (ri)leggere, studiare.

خوێندەوار xwênda-wâr, istruito, colto.

خوێندەواری xwênda-wâr-î, istruzione, cultura.

خوێنڕێژ xwên-rêj, sanguinario, assassino

خوێنساڕد xwên-sârd, che ha il sangue freddo, calmo, indifferente. Cfr. P. xûn-sard

خوێنساردی xwên-sârd-î, calma, indifferenza
Cfr. P. xûn-sard-î.

خوێنکەر xwên-kar, uccisore, assassino

خوێنگەرم xwên-garm, appassionato, passionale, ardente; entusiasta.
Cfr. xûn-garm

خوێنگەرمی xwên-garm-î, passione, ardore; entusiasmo.
Cfr. P. xûn-garm-î.

خوێنئاوێ xwên-a-xwê, vendicatore del sangue, ultore.
Cfr. ż-xwê

خوێنەر xwênar, lettore.

خوێنین xwên-în, 1. sanguigno; 2. san-

guinoso; sanguinolento.
Cfr. P. xùn-in.

خوێیەڵان xwè-y-ālàn, salina.

خوشک xwìsk (J. Blau) (Kj.), v. خوشک xusk.

خوین xwìn (M. 76.16) (Mu. Kj.), v. خوێن xwèn.

خویە xuya (Wik. 100, J. Blau) (Kj.), apparente, evidente, manifesto, chiaro.
Cfr. Kj. xviyà, xòya, P. hoveydà.

خۆ xò, 1. sè, se stesso (di solito riferito al soggetto); xò-m io (me) stesso, mi; xò-t, tu (te) stesso, ti; xò-y, lui (lei) stesso/a, se stesso/a ecc.; bò xò-m, io stesso, da me; la xòm-awa, da me (stesso); la xò bìn, sacrificarsi; 2. proprio, appunto, invero; ma; 3. parente, amico.
Cfr. Kj. xwa, Pahl. xwad, P. xod, Bal. wat, Psh. xpsl (<xva-padiya-), xò.

خۆئی xò-ì, egoismo.

خۆبین xò-bìn, egoista.

خۆبینی xò-bìn-ì, egoismo.

خۆپەرست xò-parist, egoista, egocentrico.

Cfr. P. xod-parast

خۆپەرستی xò-parist-ì, egoismo.
Cfr. P. xod-parast-ì.

خۆپەسەند xò-pasand, presuntuoso, vanitoso, vanesio
Cfr. P. xod-pasand

خۆپەسەندی xò-pasand-ì, presunzione, vanità.
Cfr. P. xod-pasand-ì.

خۆخ xòx (J. Blau) (A. خوخ), pesca (frutto).

خۆخۆر xò-xòr, che si divora da sè; intestina (guerra).

خۆدار xò-dàr (+P.), moderato, temperante, controllato.
Cfr. P. xod-dàr.

خۆداری xò-dàr-ì (P. خودداری), moderazione, temperanza, autocontrollo; xo-dàrì kirdin, trattenersi, moderarsi, controllarsi

خۆدان xodàn (J. Blau: Am.) (Kj.) v. خاوەن xàwan; xodàn kirin v. xudàn kirin sub خودان xudàn.

خۆدێ Xòdè (J.Blau: Am), v. 1, 1 خۆرا Xwà.

خۆر xòr, sole; xòrhal-àt, il sole sorge; xòr ḥà-gìr, il sole tramonta
Cfr. KK ḫöar, Pahl. xwar, P. xòr, ḫvar, Pzh. ḫmar, n(a)mar.

خۆراک xòràk (P. آخۆ). cibo, pasto, vivanda.

خۆرئاوا xòr-àwà, tramonto del sole, occidente, ponente, occaso.
Cfr. ḫ. àwà.

خۆرت xòrt (P.S., J.Blau)(Kj.), giovane.
Cfr. Kj. xwrt, ḫur, K. wird Pahl. xwurd P. xord Bal. ḫirtìn «piccolo».

خۆرتاری xòrt-àr-ì (Wlk. 16)(Kj.), gioventù.

خۆرچک xòrcìk (J.Blau: Am.), v. خورچین xurcìn.

خۆردە xòrda (KDS 593: Sùrsì)(P. خۆرد): xòrda kirìn, cambiare denaro in spiccioli

خۆرێشت xòrìšt, cibo.
Cfr. Pahl. xwarišn, P. x(v)orešt.

خۆرمال Xòr-màl, v. خورمال Xur-màl.

خۆرهەڵات xòr-ḥal-àt (< ḫal-àt), sorgere del sole, alba; oriente, levante.

خۆرهەڵاتنەس xòrḥalàt-nàs, orientalista
خۆرهەڵاتناسی xòrḥalàt-nàs-ì, orientalismo.

خۆرایی xòràì (M. 201.7 (di greggio) M. 155.26 (Wlw.), abbandonato; kàr-èk-ì xòràì-ya (M. 60.13), è una cosa vana!; ḫa xòràì (M. 143.27) invano; gratuitamente; xòràì kirdìn (M. 149, 17-18), abbandonare
Cfr. Ma. xwēṛē!

خۆزگە xòzga (< xwāz ka?), possa essere che, possa che, avvenga che, magari! (intinan) xòzga ḫì-t-ḫirdàya, magari tu sincerassi!; xòzga b' aw rōj-a, felice quel giorno!; xòzga ḫa wàn, beati loro!
Cfr. xōzyà, Kj. xwazì, xòzì.

خۆزی xòzì (J.Blau: Am.)(Kj.), v. خۆزگە xòzga, Kj. خۆزی xwazì.

خۆزیا xòzyà, v. خۆزگە xòzga.

خۆسەر xò-sar, ostinato, testardo, caparbio, pertinace.

خۆسەری xò-sar-ì, ostinazione, testardaggine, caparbietà, pertinacia.

1. خۆش xòʒ, 1. lieto, piacevole, buono; pè-m xòʒ-a, mi piace, mi fa piacere; min tò-m xòʒ da-wè, tu mi piaci; zòr-yàn pè xòʒ bù(n), ne furono molto contenti; sar-tàn xòʒ (M. 163. 32) che la vostra testa stia bene! (espressione di condoglianze); xòʒ bùn-awa, guarire i., rimettersi; xòʒ kirdin, allietare, fare piacere; xòʒ kirdin-awa, guarire t., rasserenare; xòʒ wìstin, voler bene, amare; xòʒ hàtin, benvenuti!; 2. velocemente, presto. xòʒ-ì bù hangàwa (M. 201. 10) (Mu.) spedì il passo; xòʒ-ì d-ājwà-aw èlçì-a (M. 205. 27) (Mu.) velocemente cavalcò questo mezzo.
Cfr. Kj. xwaʒ, Pahl. xwaš, P. xoš; Bal. waš; Psh xòž/xòg, f. xwaža/xwaga «dolce»

2. خۆش xò-ʒ, anche sè (lui, lei) stesso/a.

خۆش باور xòʒ-bāwar (P. خوش باور), credulo.

خۆش بۆن xòʒ-bòn, profumato, olezzante, fragrante, odoroso.
Cfr. bòn-xòʒ, P. xoʒ-bù.

خۆش بخت xòʒ-baxt, fortunato, felice.

خۆش بخت xòʒ-baxt-ì, fortuna, felicità.

خۆش بەز xòʒ-baz (M. 92. 22), che corre veloce.

خۆش حال xòʒ-ḥàl (+A), contento, felice, beato.

خۆش حالی xòʒ-ḥàl-ì, contentezza, felicità, beatitudine.

خۆش خوەش xòʒ-xwaʒ (M. 241. 22), subito, all'istante.

خۆش خۆشانی xòʒ-xòʒ-ànì (KDS II 529: Sùrçì) adagio?, presto?

خۆش خوو xòʒ-xù (+P.), di buon carattere, bonario. Cfr. xù-xòʒ.

خۆش دەماغ xòʒ-damāǵ (M. 279. 37) (+A دماغ cervello o P. دماغ naso?), letizia.

خۆش پۆرت xòʒ-r̄awt, che ha buona andatura (cavallo).

خۆشناو Xòʒnàw, 1. (KDS I p. XI, II p. 187). Zona del Kurdistan iracheno a sud di Rawàndiz; 2. xoʒnàw, specie di uva nera.

خۆشنوود xòʒnùd (P. خشنود), lieto, contento.

خۆشنوودی xòʒnùd-ì (P. خشنودی), letizia, contentezza.

خۆشنووس xoš-nùs, calligrafo.

خۆشنووسی xoš-nùsì, calligrafia.

خۆشەویستار xoš-wistàr, eloquente, facondo.

خۆشەویست xoš-a-wist (M.159.17), amato, caro, diletto.

خۆشەویستی xoš-a-wist-ì, affetto, amore.

1. خۆشی xoš-ì, piacere, letizia, contentezza, gioia, felicità; ha xoši hìç àràm-ì na ḥùn, non stare in pace dalla gioia; xoši w çèrì ḥè kirdin, salutare e chiedere come uno sta; kar-ì xoši kirdin (M.140.33) fare le condoglianze; bàng-èk-ì xoši-yàn-è dàwa (M.149.16), fecero le condoglianze.
Cfr. Pahl. xwaišn, P. xoši, Kal. kaši, Sch. (← P.) xwaša/xwaxa.

2. خۆشی xò-ẓ-ì, amore (lui) stesso/a.

خۆف (A. خۆف), paura, timore, spavento; xoḥ kirdin, impaurirsi, spaventarsi; xoḥ katin (J.Blau: Sindi)(Kj.), prendere paura, impaurirsi; xoḥa ma-ka (P.3.15.13)(Kj.) non aver paura!, non temere!
Cfr. xawf.

خۆکرد xò-kird, fatto da sè.

خۆڵەژان xòlàza (A. خۆلەژان), rimescolio, scuoto, commozione.

خۆلام xolàm (J.Blau: Am.)(Kj.), v. مۆڵام xwàlàm.

خۆڵی xolì (J.Blau: Am.)(Kj.), v. خۆڵەمێش xolamèš.

خۆڵ xōl (Arm. xoł; cfr. Ebr. ḥōl «sabbia» NR. ḥ > x) 1. terra; polvere; 2. spazzatura, immondizie, rifiuti.

خۆڵاوی xōl-àwì (+ A.), spruzzo di terra; impolverato, polveroso.

خۆڵەمێش xolamèš, cenere.
Cfr. Kj. xwalì, xòlì.

خۆڵەمێشی xolamèš-ì, cinereo, grigio.

خۆماڵی xò-màl-ì, allevato in casa, domestico, casalingo.

خۆمانی xò-màn-ì, nostrano.
Cfr. P. xod-emàn-ì.

خۆیندن xòndin (KPST 233: Surgì), pr. a-xwènim, v. خوێندن xwèndin.

خۆنگ xòng (J. Blau: Sindj.) (Kj.),
v. خوشک xuzk.

خۆه xòh (S. 161. 85), v. 1. خوو xù

خۆهنگ xòhing (J. Blau: Sindj.) (Kj.),
v. خوشک xuzk.

خۆهەڵبەست xò-hal-bast, inventato, forgiato.

خۆیە xòya (J. Blau: Am.) (Kj.),
v. خوید xuya.

1. خوو xù, sudore; xù dàn (J.), sudare.
Cfr. Kj. xiva, 2. xuh, 2. xwah, xòh, Paht. xwēy,
P. x(w)ey, Psh. xwala.

2. خوو xù (P. خو), carattere, indole, abitudine
Cfr. hò, hò-gir, Paht. xòg.

خووا Xùà, Xuwà, v. خوا Xwà.

خووار xùàr, xuwàr, v. 1. e 2. خوار xwàr.

خووارد xùàrdin, xuwàrdin, v. خواردن xwàrdin.

خوواستن xùàstin, xuwàstin خواستن xwàstin.

خووان xùàn, xuwàn, v. 1. e 2. خوان xwàn.

خووخۆش xù-xòz, v. خۆش خوو xòz-xù.

خوود xùd (P. خود), elmo, casco.
Cfr. Psh xul, xwalsi.

خووریني xùrìn-ì (J. Blau: Am.),
prima colazione.
Cfr. xwàrdin, xòràk.

خووز xùz, v. هێز hèz.

خووسار Xùsàr (M. 160. 18) n. pr. di luogo:
Xonsàr.

خووسان xùsàn, pr. da-xùsèm, bagnarsi,
inzupparsi, impregnarsi.
Cfr. P. xìs bagnato; Paht. xwèd?

خووگ xùg, maiale, porco; cinghiale.
Cfr. Paht. xùkar(ag), xùg, P. xùk.

خووگر xù-gir, v. هۆگر hò-gir.

خوون xùn (KDS II 687: Akre, J. Blau: Am.)
(Kj.), v. خوێن xwèn.

خووناڤ xùnàv (J. Blau) (Kj.),
v. خوناو xunàw.

خوون شیرین xùn-zìrìn (KDS II 650: Akre),
bello, delicato, fine.

خوونکار xùnkàr (M. 18. 9), v. خوندکار xundkàr.

(S.190) moneta pari a cento dramme.

خوونەرم xù-narm, mite, bonario, accomodante.

خووە xùh (P.S.18.13) (Kj.), v. خوشک xuşk.

خووێ xùè, xuwè, v. 1. خوێ xwè.

خووێن xùèn, xuwèn, v. خوێن xwèn.

خووێندن xùèndin, xuwèndin, v. خوێندن xwèndin

خەبات xabàt, sforzo, lotta; (J.Blau) lavoro; xabàt kirdin, sforzarsi, lottare.

خەباز xabàz (S.120.314, KDS II 707 A: Am.) (A. خبّاز), panettiere, fornaio.

خەبەر xabar (A. خبر), 1. notizia, informazione, conoscenza; fama; xabar dàn, informare; xabar bùn-awa, svegliarsi; xabar kirdin-awa, svegliare; 2. (S.217) parola, cfr. Tsh. xabara.

خەبەردار xabar-dàr (A.P. خبردار), informato, al corrente; attenzione!

خەبەرنامە xabar-nàma (J.Blau) (Kj.), vocabolario, dizionario.

خەبیر xabìr (S.120.298, M.294.13) (A. خبیر), conoscitore, esperto.

خەپک xapik (J.Blau) (Kj.), trappola.

خەپەتۆڵە xapatòla, paffuto.

خەت xat (A. خطّ), linea; (M.102.10) scrittura, calligrafia; (KDS II 612: Akre) lettera (cfr. U.); (KDS II 612: Akre) solco.

خەتا xatà (M.60.17, 206.34) (A. خطاء), colpa, peccato.

خەت و خاڵ xat-u-xàl: xat-u-xàl kirdin, truccare il viso.
Cfr. xàl-u-mil.

خەتوە xatwa (A. خطوة), passo.

خەتەر xatar (A. خطر), pericolo.

خەتەرناک xatar-nàk (A.P. خطرناک), pericoloso.

خەتەنە xatana (A. ختن), circoncisione; xatana kirdin, circoncidere.

خەتەنە سوورانە xatana-sùràn, cerimonia e festa per la circoncisione.

خەجالەت xacàlat (A. خجالة), vergogna; xacàlat bùn (M.64.31), xacàlat lè bùn

(M.95.14), vergognarsi.

خەجالەتبار xacàlat-bùr (M.87.23), vergognoso, timido.

خەجێ Xacè (A. خديجة), n. pr. f.

خەدەنگ xadang (M.201.36), freccia, dardo, strale.

خەرا xarà (M.82.14, 149.26), v. خراپ xiràp; Xulà xarà kà (M.227.15) (Ma), Dio mandi in rovina!

خەراب xaràb, خەراپ xaràp, v. خراپ xiràp.

خەرابمالی xaràb-màl-ì (S.216) (Kj.), che manda la casa in rovina.
Cfr. màl-xaràb, xàna-xaràb.

خەرار xaràr, sacco.

خەرافات xaràfàt (A. خرافات), favole, fantasticherie, vaniloquio.

خەرامان xaràmàn (P. خرامان), che cammina graziosamente; n. pr. f.

خەرب xarb (J. Blau) (Kj.), v. غەرب garb.

خەربەند xarband (P. خربق), ellebro.

خەرپشت xar-pizt (P.+), «schiena d'asino»: contrafforte.

خەرتەل xartal (M.21.27) (T. kartal, aquila), aquila?; gufo reale?

1. خەرج xarc (A. خرج), spesa; xarc kirdin, spendere.

2. خەرج xarc (M.73.26, 225.17) (P. خراج), tributo.

خەرجی xarc-ì, denaro per spese minute (Cfr. T. harçlik → Gr. χαρζιλίκι).

خەردەل xardal (A. خردل), senape.

خەرقە xarqa (A. خرقة), mantello di derviscio (M.201.11) giubba di pelliccia.

خەرمان xarmàn, raccolto (agricolo).
Cfr. P. xarman.

خەرمانان xarmàn-àn, tempo del raccolto.

خەرمان لۆخە xarmàn-lòxa, spigolatura.

خەرمەن xarman, gran quantità; gioia.
Cfr. xarmàn.

خەرنووف xarnùf (Wik.94), baccello.
Cfr. xirnùk.

خەرەفان xarafān (A. خرف), pr. da-xarafèm, vaneggiare.
Cfr. xarāfāt.

خەریتە xarīta (A. خريطة ← Gr. χάρτης), carta geografica.

خەریک xarīk (A. غريق), assorto, occupato, intento; xarīk-ī nūsīn būn, stare scrivendo.

خەریک وخەرکاو xarīk-u-xark-āw (+A.P. غرقاب acqua profonda), sprofondato, assorto.

خەڕات xarāt (M. 288. 34) (A. خرّاط), tornitore.

خەڕۆ xarò, presuntuoso.

خەڕەک xarak, filatoio.

خەزا xazà (KDS II 459) (A. غزاء), guerra, spedizione militare, campagna; (KDS II 459) conquista; (M. 229. 1) guerra santa.

خەزاپیرۆزە xazà-pīròza (M. 245. 32) (A.P. غزا پیروزی) augurio di vittoria nella guerra per la fede.

خەزال xazàl (KDS II 749: Zàxò) (A. غزال), gazzella; (M. 87. 20) n. pr. f.

خەزنە xazna (P.S. 28. 19) (A. خزانة), v. خەزێنە 1.

خەزوور xazūr, suocero
Cfr. P. xosor, Bal. wasirk, Psh. xəsər/səxər.

خەزەنن Xazand, n. pr. m.

خەزێم xazèm (M. 249. 29) (A. خزام), anello applicato al naso (monile muliebre che in U. è detto nathnì o bulàq, in Bal. polòk, puloh).
Cfr. xizèm.

خەزێنە xazèna (A. خزينة), 1. (M. 202. 29) tesoro; deposito d'acqua calda nel bagno pubblico; (M. 41. 18, 137. 9) grembo materno.
Cfr. xazīna, xazna, xizna.

خەزینە xazīna (KDS II 563: Akre), v. خەزێنە xazèna 1.

خەسار xasàr (A. خسار), danno, perdita; xasàr būn, andare perduto; (M. 160. 15) andare in rovina; xasàr dàn, danneggiare, perdere; xasàr kirdin, danneggiare, rovinare, perdere.

خەسارە xasàra (M. 220. 34) (A. خسارة), perdita; çūn ba xasàra, andare perduto, venire sprecato. Cfr. xisàrat.

خەسانەن xasàndin (A. خصيّ), pr. da-xasènim, castrare.

خەست xast, denso, forte (tè).

خەستە xasta (T. hasta ← P. خسته stanco), malato.

خەستەخانە xasta-xàna (T. ← P.), ospedale.

خەسرەو Xasraw, n. pr. m.: Cosroe.
Cfr. P. (Xusraw >) Xosrô.

خەسو xasù, suocera.
Cfr. Bal. wasù, Psh. xwašwè, xwaxwè, P. xaš, xoš.

خەشاندن xaẓàndin (J. Blau) (Vj.)
v. خەشاندن ḥaẓàndin.

خەشخەش xaẓxàẓ, papavero
Cfr. P. xašxàš.

خەشم xaẓìm (S. 108.6) (A. حشم stordire?), stupido.

خەفتان xaftàn (Wik. 94), v. خفتان xiftàn.

خەفتن xaftin, v. خەوتن xawtin.

خەفەت xaffat (M. 119.1), v. خەفەت xafat.

خەفە xafa: xafa bùn, soffocare i.; xafa kirdin, soffocare t.
Cfr. P. xafe.

خەفەت xafat, angoscia, ansia, affanno

خەفەتان xafatàn, pr. da-xafatèm, angosciarsi.

خەفەتبار xafat-bàr, angoscioso.

خەفەتباری xafat-bàr-ì, angoscia.

خەفەخانە xafa-xàna (M. 216.10), stanco di rimanere nella scuderia (cavallo).

خەلا xalà (S. 122.357) (A. غلاء), alto prezzo; carestia.

خەلاس xalàs (A. خلاص): xalàs bùn (M. 233.21) salvarsi; liberarsi; finire i; xalàs kirdin, salvare, liberare; finire t.
Cfr. xilàs.

خەلاسکەر xalàs-kar, salvatore, liberatore, il Redentore.

خەلاسی xalàs-ì, salvamento, salvezza, liberazione, redenzione.
Cfr. xilàs-ì.

خەلە xala (A. غلّة), cereali, grano.

خەلیان xalyān (KDS I p. 234: Akre) (A. خلّى ?), slogarsi.

خەلیج xalìc (A. خليج), golfo.

خەلیفە xalìfa (A. خليفة), califfo.

خەلیل Xalìl (KDS II 771: Zaxò e p. 347) (A. خليل), n. pr. m.

خەلیلە xalìla (A. خلالة), 1. stuzzicadenti; 2. piatti da suonare usati dai Yazidi nei loro riti religiosi.

خەڵات xalāt (M. 93.14) (A. خلعة), veste data in dono come gratifica, veste d'onore, dono a un dipendente, ricompensa; xalāt kirdin (M. 293.5), donare una veste d'onore; (M. 126.7) beneficare, favorire.

خەڵق xalq (A. خلق), gente, persone; popolo; atò xalq-ī kwè-y?, tu di dove sei? xalq kirdin, creare cfr. xulqàndin.

خەڵقەت xalqat (A. خلقة): xalqat kirdin, creare.

خەڵک xalk, v. خەڵق xalq.

خەڵمەت xalmat (G. kalmet) (Kj.?), v. خزمەت xizmat. Per l < d cfr. pālṣāy, Xulà.

خەڵوار xalwār (P. خربار): ba xalwār (M. 21..) a carichi (portati da un) asino.

خەڵوەت xalwat (A. خلوة), solitudine, ritiro, intimità, segretezza; xalwat-a (M. 195.3..) vogliamo rimanere soli.

خەڵووز xalūz, carbone di legna.

خەڵووزدان xalūz-dàn, braciere.

خەڵەت xalat (G. Blau) (Kj.) (A. غلط), errore.

خەڵەتان xalatàn, pr. da-xalatèm, essere imbrogliato, essere preso in giro.

خەڵەتاندن xalatàndin, pr. da-xalatènim, imbrogliare, turlupinare, essere preso in giro;
càr-èk-it xalatàndim Xwà bi-t-girè
dù càr-it xalatàndim Xwà bi-t-girè
sè càr-it xalatàndim Xwà xò-m bi-girè
Una volta me l'hai fatta. Che Dio ti prenda.
Due volte me l'hai fatta. Che Dio ti prenda.
Tre volte me l'hai fatta. Che Dio prenda me.
(detto popolare, Sul.)

خەڵەفان xalafàn, pr. da-xalafèm, v. خلافان xilàfàn, خاوان xàwàn.

خەڵەفاندن xalafàndin, pr. da-xalafènim,

v. خلافاندن xilāfāndin, خواندن xwāndin.

خەم xam (A. غم), affanno, preoccupazione, tristezza, dolore; xam-it na-kè, non preoccuparti!, xam xwārdin, angosciarsi, preoccuparsi; rattristarsi, addolorarsi; xamān kēšān (M.297.20) angosciarsi; addolorarsi, affliggersi.

خەمخوار xam-xwār, v. خەمخۆر xam-xōr; (M.65.15) confidente, consolatore.

خەمخۆر xam-xōr, angoscioso, preoccupato; afflitto.

خەمین xam-ēawēn, mestizia, tristezza, consolante, consolante.

خەمس xams (K.P.S II 519: Ṣūrgī) (A. خمس = quinto), stalla.

خەمگین xam-gīn (M.47.1, 175.11) (AP. غمگین), triste, mesto, addolorato.

خەماندن xam(i)ēān (WE, J.Blau Anm) (A. خلط), v. dar-(kyd.) xam(i)ēēm, (ad)ornarsi, decorarsi.

خەماندن xam(i)ēāndin (WE., Wīk.10, J.Blau Anm.), v. da-xam(i)ēēnim, Kyd. di-xam(i)ēīnim, (ad)ornare, decorare.

خەمناک xam-nāk (M.175.12) (AP. غمناک), triste, mesto; afflitto.

خەمناکی xam-nāk-ī (M.79.37) (AP. غمناکی), tristezza, mestizia; afflizione.

خەمەخۆر xam-a-xōr-a, airone.

خەنجەر xancar (A. خنجر), pugnale.

خەندیگاندن xandigāndin (K.P.S II 534: Awre, J.Blau xanigānin) (Kyd.) pr. di-xandigīnim, v. خەنیگین xinēāndin.

خەندەق xandaq (P.A. خندق), fossato (Cfr. Pahl.P. kandan Pāz. kanāh, scavare).

خەنیگ xanigīn (J.Blau) (Kyd.), v. خەنیگین xinēān

خەنگ xang (S.217.79) (Kyd.), v. خوشک xuzk.

1. خەنە xana (A. حنّاء), henna; Lawsonia alba S.; xana kirdin (M.172.31), tingere in rosso con la henna (dita, palmo della mano, pianta del piede, capelli); kisk-ēkē da-nè da xanay (M.267.13) (Mu.), si tinge un ricciolo con la henna.

2. خەنە xana: xana kirdin, schioccare il palato.

3. خەنە xana (P. خنده), risata, riso, Gr. kanin.

خەنەبەندان xana-bandān; ʒaw-ì xana-bandān, la serata precedente le nozze durante la quale le parenti e amiche degli sposi si riuniscono per tingersi mani e piedi con la henna.

خەنی xanì (M. 203.3) (A. هنی), allegro.

خەنیم xanim, avversario

خەنین xanin (P. خنزیدن), v. کەنین kanin.

خەو xaw, sonno; sogno; ʒirin xaw (M. 71.7) dolce sonno; xaw na çun a çaw, non prender sonno; di xaw na çun (Wiq. 71) (Kj.), (bi) xaw na çun (J. Blau) (Kj.), addormentarsi; dè xaw-rà çit (KDS II 562; Akre) (Kj.), si addormenterà; xaw lè kawtin, prender sonno, addormentarsi, dormire; xizp xaw lè kawtin, addormentarsi profondamente, dormire sodo; xaw hātin, venir sonno, addormentarsi; la xaw hāt-stān, svegliarsi (Gr. A. قام من النوم); xaw ditin, xaw dīn, xaw bīnin, sognare, fare un sogno. Gr. xawn. Gr. Pahl. xwāb, P. x(w)āb, Bal. wāb, Psh. xòb.

خەوئالوو xaw-ālū (P. خواب آلود), assonnato, sonnolento, sonnacchioso.

خەوتن xawtin, pr. da-xawim, dormire. Gr. xaftin, Pahl. xuftan, P. xoftan, Bal. wapten; P. (denominativo) x(w)ābīdan.

خەوتنان xawtin-ān, preghiera della sera (A. عشاء); bāng-ì xawtinān, chiamata alla preghiera della sera.

خەوتوو xawtū, addormentato, dormiente.

خەوخۆر xaw-xòr, alloggio e vitto.

خەوخۆش xaw-xòʒ, buon sonno

خەوف xawf (M. 268.32), v. خۆف xòf.

خەوگا xaw-gā, camera da letto.

خەون xawn, sogno; xawn dīn, sognare; xawn-ik b xaw-ē xwā dì vè ʒāvè (P.S. 15, 11-12) (Kj.), fece un sogno quella notte.
Gr. xaw; Pahl. xwamn.

خەوواس xawwās (M. 32.4, 249.3) (A. غوّاص), tuffatore.

خەیات xayāt (A. خیّاط), sarto.

خیار xayàr (M.245.8) (Mu), v.
خیار xiyàr.

خیال xayàl (A. خیال), immaginazione;
(M.257.36) fantasia, fantasticheria,
sogno; xayàl kirdin, immaginare,
figurarsi, fantasticare.

خیاله xayàl-a pilàw, castelli in aria.

خیان xayàn (M.296.36) (A. خائن),
traditore.

خیبه xaybat (A. خیبة): xaybat kirdin
(M.253.11), disprezzare.

خیر xayr, v. خیر xèr.

خیر xayr (T. hayir ← P.A. خیر, تخیر)
no.

خیل xaylì (J. Blau Sindj.), velo da
sposa. Cfr. xèlan.

خیچ xèç, obliquo.

خیر xèr (A. خیر), bene, bontà; beneficenza,
carità; xèr bè, che vada bene!;
xèr bèin, benvenuti!; ba xèr çì,
che tu vada salvo, p xèr bi-çin (KDS II
4: Akre); (Kj.) andate nel bene! (saluto a chi
va, cfr. fr. bło ua ło, A. مع السلامة);
ba xèr dèì-awa (Sul. èì-awa), ben
tornato!

خیرا xèrà, rapido, veloce, presto;
xerà xèrà, presto presto.
Cfr. xèr, e per il passaggio semantico
bene > presto cfr. xèz.

خیرائی xèr-à-ì, rapidità, velocità, prestezza

خیرات xèràt (A. خیرات), beneficenza,
carità; (M.192.24) cibo dato in occa-
sione di un funerale.

خیراندار xèràn-dàr (+P.), fortunato,
fausto, prospero.

خیرخواز xèr-xwàz, che augura bene,
benevolo, favorevole.

خیروبرکت xèr-u-barakat (KDS II 585: Akre)
(A. خیروبرکة), benedizione.

خیروخیرات xèr-u-xèràt (M.195.9)
(A. خیروخیرات), beneficenza, carità, elemosina

خیرومند xèr-aw-mand (+P.), benefico.

خیز xèz, sabbia, arena.
Cfr. Kj. xìz.

خێزان xèzàn, famiglia.
Cfr. Kj. xìzàn; xizm?

خێزەر xèzar (M.27.36), tetto di pasche rivestite di terra, tramezzo, assito.

خێزەڵان xèz-ālàn, luogo sabbioso.

خێسە xèsa, sguardo furtivo; xèsa dàn, sbirciare.

خێل xèl (A. احول), strabico.

خێڵ xèl (M.264.5)(Mu)(T.M. ایل ئیل), tribù; (M.114.16) villaggio.
Cfr. èl, ʿèl.

خێڵات xèlāt (M.83.9)(Mu)(T.A. ایلات); nomadi.

خێڵەک xèlak (M.53.5), velo.
Cfr. Kj. xaylì.

خێڵەکی xèl-ak-ì (M.83.37)(Mu), nomade.

خێڵەوخوار xèl-aw-xwàr; xèlawxwàr çùn, transumare verso le terre basse (per l'inverno).

خێڵەوژوور xèl-aw-jùr; xèlawjùr çùn, transumare verso le terre alte (per l'estate).

خێو xèw (M.222.19)(Mu.) padrone; fantasma di una casa; ba xèw kirdin (M.140.8), allevare, cfr. Kj. b xwadì kirin sub خوەدی xwadì.
Cfr. bàxvè, Pahl. axw; Xwà?

خێوەت xèwat (M.130.22)(A. خیمة), tenda (di nomadi, da campo); xèwat hal-dàn, piantare la tenda.
Cfr. xìwat, Kj. xìvat, xìv.

خیار xìàr, xiyàr (L.226). (P. خیار) cetriolo
Cfr. xayàr

خیال xìàl, xiyàl (J. Blau) (Kj.), v. خەیال xayàl.

خیان xìàn, xiyàn, v. خەیان xayàn.

خیانەت xìànat, xiyànat (A. خیانة), tradimento; perfidia; inganno.

خیرەد xìrad (P. خِرد), v. خرێ xìrè.

خیز xìz (M.166.14), v. خیز xèz.

خیزان xìzàn (J. Blau) (Kj.), v. خێزان xèzàn.

خیزمەت xìzmat, v. خزمەت xizmat.

خیزنه xìzna (P.S. 28.18), v. خەزێنە xazĕna

خیزه‌خیز xìz-a-xìz, sibilo.

خیڤ xìv (J. Blau: Sindj.), v. خیوەت xĕwat.

خیڤەت xìvat (J. Blau), v. خیوەت xĕwat.

خیگە xìgu, otre.

خیندن xìndin (KDS I p. 233; Anbil), pr. da-xìnim, v. خوێندن xwĕndin.

خیوەت xìwat (KDS II 525; Sürçi), v. خیوەت xĕwat.

د d

د d(i): (Kj.), v. 2. ده da1, 3 ده da-. (Nella pronuncia t- per 2. ده da-1).

1. دا dà-, preverbio indicante abbassamento.
Gr. 4. rò-, Kj. 2. rù-.

2. دا -dà, posp. loc.: la àw-dà; la àwì-dà (Mu.), nell'acqua.
Gr. 2. -rà (KDS I 236 b), 3. -à; Kj. 5. da

3. دا dà (KDS I 281 b, 311, J. Blau: Am. 83).
1. (Kj.) particella dell'imperfetto presente;
2. (KDS I 310) (Kj.): dà bi-çìn (KDS II 522: Sürçi), su, andiamo!

4. دا dà: dà Xulà (M. 29.34, 71.14) (Mu.) per Dio!

5. دا dà, v. دایل dàyk.

دائین dàìn (Kj.), pr. di-dim, v. 3. دان dàn.

دابا dàbà, v. دەعبا da'bà.

دابڕین dà-birìn, tagliare via, detrarre; assegnare.

دابوون dà-bùn, sottomettersi, piegarsi.

دابەزاندن dà-bazàndin, 1. (M. 301. 22-3),

fare scendere da cavallo; buttar giù da cavallo; 2. arrivare e scendere (corteo della sposa alla casa dello sposo).

دابەزین dà-bazin, scendere da cavallo, smontare; correre; arrendersi.

دابەستن dà-bastin, legare, fissare; allevare, ingrassare (bestie da macello).

دابەستە dà-busta, (agnello) ingrassato per il macello.

دابەش dà-baz: dà-baz kirdin, dividere, ripartire.

دابین dà-bin, garanzia.

داپچڕین dà-piçirin, spalancare.

داپۆشان dà-pòzàn, (ri)coprirsi, (ri)vestirsi.

داپۆشاندن dà-pòzàndin, (ri)coprire, (ri)vestire.

داپڕین dà-parin, saltar giù.

داپیر dà-pir, v. پیرەدایک pir-a dàyk.

داپیرۆچکە dà-pir-òçka, «nonnina»: ragno.

داتەشین dà-tazin, incidere, intagliare, scolpire.

داتەکان dà-takàn, scrollarsi, crollare; cadere (frutto.

داتەکاندن dà-takàndin, scrollare, far crollare, far cadere.

داچاندن dà-çàndin, seminare.

داچقاندن dà-çiqàndin (Wik. 101) (Kj.), v. داچەقاندن dà-çaqàndin.

داچلەکاندن dà-çilakàndin, fare scattare, far sussultare.

داچلەکین dà-çilakin, scattare, sussultare, trasalire.

داچوون dà-çun, abbassarsi, decadere.

داچەقان dà-çaqàn, 1. conficcarsi, piantarsi; 2. spalancarsi.

داچەقاندن dà-çaqàndin, 1. conficcare, piantare; 2. spalancare, Cp. dà-çiqàndin.

داخ dàx (P. داغ), 1. marchio rovente; dàx kirdin, marchiare, 2. afflizione, dolore; ahimè!; ba dàx-awa, purtroppo; dàx xwàrdin, affliggersi, addolorarsi;

àx kirdin, affliggere, addolorare.
p. dàg.

داخ dàx-dàr (P. داغدار), afflitto, addolorato.
Cfr. dàg-dàr.

داخرا dà-xiràw, chiuso.

داخس dà-xistin, 1. gettar giù, metter giù,
eporre; 2. chiudere.

داخ dàxil (A.), entrante, dentro;
àxil bùn, entrare; dàxil kirdin,
introdurre.

داخ dà-xwà, forse che.

داخوا dà-xwàz-ì, richiesta, domanda
i matrimonio.

داخ dà-xòràw, torvo (occhio).

داخ dà-xalàndin (M. 279.29), sbattere,
gar vagare.

دا dàd, 1. giustizia, equità; dàd
wàstin, chiedere giustizia; dàd gutin
1.260.9) pronunciare sentenza di giu-
izia; 2. lamento, compianto; dàd-èk-ì
ràn (M. 251.22), o grande sventura!
. Pahl. P. dàd.

دا dàdàr, Creatore; dàdàr-ì gèhàn,
il Creatore del mondo.
← Pahl. dàdàr.

دادان dà-dàn, impartire; deporre; metter
giù; cadere (pioggia); perdere (acqua);
temperare (matita); (S. 130.47, S. 205) (Kj.)
chiudere (la porta).

داد پرور dàd-parwar (P. دادپرور), giusto, equo.

داد پروری dàd-parwar-ì (P. داپروری),
giustizia, equità.

داد خواز dàd-xwàz, attore in giudizio.
Cfr. P. dàd-x(w)àh.

دادر dà-dir, lacero, stracciato.

دادران dà-diràn, lacerarsi, stracciarsi,
strapparsi.

دادرین dà-dirìn, lacerare, stracciare,
strappare, squarciare.

دادگا dàd-gà (P. دادگاه), tribunale, corte
di giustizia.

دادگر dàd-gar (P. دادگر), giudice.

دادگری dàd-gar-ì (P. دادگری), giurisdizione,
giustizia.

دادمن dàd-man (P. دادمند), giusto, equo.

دادوبیداد dàd-u-bè-dàd, lamento per un torto subito; grido di aiuto

دادوفریاد dàd-u-faryàd (P. دادوفریاد), v. دادوبیداد dàd-u-bè-dàd.

دار dàr, 1. albero; 2. legno; dàr kirdin, far legna; 3. bastone, asta, pertica; (M. 229.14) trave; (M. 146.8) palo, pilastro; 3. forca.
Cfr. Pahl. P. dàr.

دارا Dàrà (P.), n. pr. m.: Dario; çàrşèw-èk-ì Dàrà (M. 262.16), un velo di seta marezzata.

دارا 2. dàrà (P.), ricco, abbiente.

دارائی dàrà-ì (P.), ricchezza.

داراز dàràz (J. Blau) (Kj.), sentenza, giustizia.

داراسا dàr-àsà (M. 33.2) (+A. عصا), bastone di viandante.
Cfr. dàr-hàsà.

دارانوه dàràn-awa, pr. da-dàrèm-awa, svenire.

داراووس dàr-àwus, vento tepido di primavera.

داربر dàr-bir, taglialegna.

داربندق dàr-bindaq (J. Blau) (Kj.), nocciolo.
Cfr. findiq

داربست dàr-bast (J. Blau: Am.) (Kj.); v. داروهیت dàr-a mayt.

داربند dàr-band, telaio; struttura.

داربروور dàr-parwar, arboricultore.

داربروری dàr-parwar-ì, arboricultura.

دارتاش dàr-tàş, falegname.

دارتراش dàr-tiràş, incisore in legno; falegname.

دارچین dàr-çìn, دارچینی dàr-çìnì, cannella.

دارخرووک dàr-xirnùk (M. 114.1), legno di quercia.

داردهست dàr-dast, bastone.

دارستان dàr-istàn, bosco, selva.

دار سەق dàr-ṣaq, gruccia.

دار عەکاز dàr-ʿakàz (+A. عكاز), verga, bastone.

دار فرۆش dàr-firòz, vendetore di legname.

دارک dàrik (P.S. 20.23) (Kj.), v. دار dàr 1.; dàrk, fusto, tronco; (J. Blau: Am.), sterpi.

دار کاری dàr-kàr-i, bastonata; dàr-kàri kirdin (M. 213.15), bastonare.

دار کونکەرە dàr-kun-kar-a, picchio.

دار کەر dàr-kar, legnaiolo.

دار گلیاس dàr-gilyàs (J. Blau) (Kj.), v. dàr-a gèlàs sub گێلاس gèlàs.

دار گوز dàr-gùz (J. Blau) (Kj.). v. dàr-a gwèz sub گوێز gwèz.

دار و پەردوو dàr-u-pardù (M. Cus.), 1. materiali per fare il tetto; 2. macerie.

دارەدار dàr-a-dàr (J. Blau) (+P.), alberato.

دارەمەیت dàr-a-mayt (+A. ميت), bara.

دارهاسا dàr-hàsà (M. 42.28), v. داراسا dàr-àsà.

دارێ کەڤان dàr-è-kavàn (S.) (Kj.), arcibaleno.

داری چەنگە Dàr-i-cang-a (M. 254.17), n. pr. di una località non identificata.

دارین dàr-ìn, دارینە dàr-ìn-a, ligneo, di legno.

دارزان dà-rizàn, decomporsi.

دارژان dà-rijàn, versarsi, spandersi.

دارژاندن dà-rijàndin, versare, spandere.

دارشتن dà-riṣtin, 1. versare, fondere; 2. porre le fondamenta, fondare.

دارو dàrù, farmaco, medicina; dàrù-y garm-àw, depilatorio usato al bagno turco. Cfr. Pahl. dàrùg, P. dàrù.

دارووتان dà-rùtàn, denudarsi; diventare brullo.

دارووجان dàrù-càn (+P.), farmaco dell'anima (pula del riso).

دارووخان dà-rùxàn, crollare, rovinare i.

دارووخاندن dà-rùxàndin, far crollare.

داڕێژگە dà-rèj-ga, stampo.

داس dàs, falce; dàs-i màng, falce della luna.
Cfr. Pahl. P. dàs, Psh. lòz.

داستان dàstàn, poema, storia.

داسخاله dàsxàla (M. II 448 nota 31), falce con manico lungo e trinciante corto ricurvo.
Cfr. P. dast-qàle, dàsqàle.

داسک dàsk, barba del frumento o dell'orzo.

داسنی dàsinì (M. 33.7; 251.36), adoratore del diavolo cioè yazìdì (q. v.)

داسوولکه dàs-ùlka, falcetta.

داش dàz (T.), pedina, pezzo degli scacchi.

داشت dàzt, primo incasso della giornata dopo aver aperto il negozio.
Cfr. P. dast-fâl.

داشتن dàztin, fr. da-dèrim, irrigare, annaffiare.

داشکان dà-zikàn, essere dekatto; diminuire, calare.

داشکاندن dà-zikàndin, detrarre; far diminuire, far calare.

داشەکان dà-zakàn, scrollarsi; ondeggiare.

داشێلان dà-zèlàn, schiacciare.

داعەبا dà'abà (M. 186.34), v. دەعبا da'bà.

داغ dàǧ, v. داخ; dàǧ kirdin, arroventare, scaldare, scottare.

داغان dàǧàn; dàǧàn kirdin (M. 213.27), spendere; sciatacquare.

داغدار dàǧ-dàr (M. 299.18), v. داخدار dàx-dàr.

داڤ dàv (P.S. 32.9, J. Blau) (Kj.), v. داو dàw.

داقنان dà-qinàn, languire; declinare.

داک dàk, v. دایک dàyk.

داک برا dàk-birà, fratellastro (fratello uterino).

داکردن dà-kirdin, deporre; (M. 194.26) versare; (M. 115.18) applicare, spalmare.

داکرن dà-kirin (S. 122.367) (Kj.), accumulare, ammassare.

داکوتان dà-kutàn, battere, percuotere; conficcare.

داکو dà-kò (J. Blau) (Kj.), affinchè.

داکه dàka, passero femmina.

داکه‌وتن dà-kaftin (J. Blau: Am.) (Kj.), v. داکه‌وتن dà-kawtin.

داکه‌وتن dà-kawtin, 1. decadere, esaurirsi; 2. diffondersi.
Cfr. Kj. dà-kaftin

داکه‌وتوو dà-kawtù, decaduto, esaurito

داکیشان dà-kèzàn, tirar giù, abbassare.

داگرتن dà-girtin, prendere giù; atterrare; sopraffare, battere; (G.) chiudere; nascondere, velare; xò lè dà-girtin, appostarsi; caricare (arma).

داگه‌ران dà-garàn, scendere.

داگیر dà-gìr (+P.): dà-gìr kirdin, occupare; dà-gìr kiràw, occupato,

داگیرسان dà-girsàn, accendersi, infiammarsi,

داگیرسانون dà-girsàndin, accendere, infiammare.

داگیرکه‌ر dà-gìr-kar, occupante, invasore.

دال dàl, aquila.
Cfr. Pahl. dàlman.

دالقاندن dàliqàndin (J. Blau: Am.) (Kj.) (A. علّق ?); pr. di-daliqìnim, appendere.
Cfr. dalàndin ?

دالیک dàlek (KK.), v. دایک dàyk.

دالان dàlàn, corridoio; portico, loggia; atrio.
Cfr. T. dàlàn.

دالل dàl(i)k, v. دایک dàyk

داما dàmà (Eur.), gioco della dama.

دامان dà-màn, 1. (M. 35.22) rimanere indugiare; 2. essere in stato di bisogno, mancare di.

دامرکان dà-mirkàn, calmarsi, placarsi

دامغه dàmga (T. طامغه > damga), bollo; sigillo. Cfr. taxm.

دام و ده‌زگا dàm-u-dazgà, amministrazione

دامه‌زران dà-maznàn, stabilirsi, fissarsi; istituirsi

ئۆلا dämën, v. ئۆلا däwën;
dast-i min-ä dämën bë (M.120.15). (Hlu.), la mia mano sia (sul) tuo lembo della vostra veste: vi supplico; dämën-i kas-ën girtin (M.161.2), supplicare qu.

ئۆلا dämën-gïr (M.216..15) (P. ئۆلا) che afferra il lembo della veste. di qu.: supplice; dämën-gïr bün, supplicare, implorare.

1. ئۆلا dän, dente; dän-i pišir, dente incisivo; dän-i xirë, dente del giudizio; dän ba xä-y-dä girtin, tornare in bë, ritornare.
Cfr. Hlu. didän, Kj. d(i)män, drän; Pahl. P. dandän, Bal. da(n)tän.

2. ئۆلا dän, grano, chicco.
Cfr. dansi, Pahl. dän(ag), P. däne.

3. ئۆلا dän, pr. da-dam IIIs. da-dä(-i) imper. IIs. bi-da IIp. bi-dan; pr. Kj. di-dim, dare; porre; colpire; spingere; andare; dä-y-a dazt, andò (presa) verso la pianura; dän bar, lasciar andare, mollare (esp. bar-dän), spingere; dän ba arz-ä, atterrare, abbattere; bë dän, battere, percuotere, colpire; suonare (strumento); ba yt-ën dän, battere qc., colpire qc.; ba darya dän, bussare alla porta; dän ba-r (Win. 94), dän-a ba-r (Win. 70) (Kj.), mettere insieme, raccogliere, comporre.
Cfr. Kj. däin, Pahl. dädan, dah- (P. vdg. pr. mi-dam), Bal. dätën, da-.

H. ئۆلا dän (3.83.24) (Kj.), dono, regalo
Cfr. 3. dän.

ئۆلا dän-äjin, stuzzicadenti.

ئۆلا dän-ëza, mal di denti.

ئۆلا dän-ä yut (J. Blau: Am) (Kj.), frumento pestato.

ئۆلا dä-nän, pr. dä-da-nëm, porre, deporre, mettere; stabilire; comporre, lasciar andare, (M.195.28) far sedere; imbediare; (KDSt 696: Awr) accamparsi; (KDSt 726: Am.) stabilirsi, stanziarsi
Cfr. dänyën, Kj. dä-nïn; ëä-nän.

ئۆلا dän-dar (+P.), dentato.

ئۆلا dä-n(i)rän, pr. dä-da-n(i)rëm, frass. di ئۆلا dä-nän.

ئۆلا dänëda (J. Blau: Am) (Kj.), v. ئۆلا dwänza.

دانزغ dànizǧa (M. 13.11), denominazione di una qualità superiore di spade.

دانسا dàn-sàz (+ P.), dentista. Cfr. drān-sāz.

دانسق dànisqa, raro. Cfr. dànizǧa.

دانگ dàng, un sesto di bene immobile; grado. Cfr. P. dàng.

دانگه dàn-ga: dànga-y mālān (M. 172.33) (Mu.) luogo di deposito del foraggio per l'inverno nelle case.

دانوشتان dà-nuštàn, curvarsi, (ri)piegarsi.

دانوشتاندن dà-nuštàndin, curvare, (ri)piegare.

دانوو dàn-ù, grano, granaglie, cereali.

دانوولە dàn-ùla, pappa di frumento bollito e ceci.

1. دانە dàna (M. 214.10), un grano, un pezzo, un'unità, n. numeratore: pènc dàna mirwàr, cinque perle. Cfr. P. dàne (→ T. tane).

2. دانە dàn-a, dare a, mettere a (in, su)

دانەخۆرە dàn-a-xòra, che mangia grano: uccello domestico.

دانەر dà-nar, 1. fondatore, 2. compositore, autore. Cfr. dà-nèr.

دانەڤ dàn-av (Kj.), v. دانەوە dàn-awa.

دانەواندن dà-nawàndin, chinare, abbassare.

دانەوە dàn-awa, imper. II s. bi-da-wa, bi-da-z-awa, ridare, restituire, rendere. Cfr. Kj. dàn-av, P. và-dàdan.

دانەوێلە dànawèla, granaglie, cereali.

دانەوین dà-nawìn, chinarsi, abbassarsi.

دان هوورک dàn-hùrk' (J. Blau: Am.) (Kj.), frumento pestato minutamente con cui si fa il ساوار sàwàr (q.v.). Cfr. wurd, Kj. hur (?).

دانێ dà-n-è: sèw-èk-i dà-n-è, diede a voi (a loro) una mela.

دانێر dà-nèr, 1. v. دانەر dà-nar; 2. (J. Blau) (Kj.), giudice.

دانیار dà-nyàr, oggetto, tema, argomento.

دانیشاندن dà-nìšàndin, far sedere, accomodare;

insediare, stanziare, stabilire.

دانیستن dà-niştin, sedere, sedersi; insediarsi, stanziarsi; risiedere, abitare, dimorare; restare, stare; posarsi, appollaiarsi; calare i., atterrare i.
Cfr. rō-niştin, niştin, Kj. rū-niştin (pr. rū-n-), Pahl. nišastan, nišin, P. nešastan, nešin-, Bal. nešten, (m)nind-, Psh. kše/kxè/kè-nàstsl, kšèn-/kxèn-, kèn-.

دانیشتوو dà-nişt-ù, residente, abitante.

دانی فیل dàn-ì fil (+A. فیل ← P. پیل), avorio. Cfr. didàn-fil-ì,
P. dandàn-e fil; fil-dandàn (; T. fildiş).

دانین dà-nìn (L. 191, J. Blau) (Kj.),
v. دانان dà-nàn; (P. S. 32. 28) posarsi;
zarb dà-nìn (KDS II 742: Am.), vibrare un colpo.

1. داو dàw, trappola, laccio, insidia;
dàw dà-nàn, tendere una trappola, tendere un'insidia.
Cfr. dàwa, Kj. dàv, Pahl. P. dàm; Psh. lùma.

2. داو dàw, puntata al gioco, posta;
dàw dà-nàn, puntare, mettere in gioco.
Cfr. P. dàw

3. داو dàw (M. 22.5), corsa;
dàw dàw kirdin (M. 250.2) riordinare a uno a uno.
Cfr. Pahl. daw-, P. dou, dav-.

4. داو dàw (J. Blau: Sindj.) (Kj.), grembo.

داوا dàwà (A. دعوى), pretesa, esigenza, richiesta, domanda; dàwà kirdin, pretendere, esigere, (ri)chiedere, reclamare, domandare; dàwà-y jin kirdin (KDS II 194), chiedere la mano di una donna.
Cfr. daʿwà.

داواکه dàwà-kar, pretendente, richiedente, attore in giudizio.
Cfr. daʿwà-kar.

داوباز dàw-bàz (+P.), imbroglione, truffatore.

داودرمان dà-w-darmàn (A. دا +), medicine, medicamenti, farmaci.

داومان dàw-màn-a (M. 153.10), perf. I pl. di dàn: (l') abbiamo data.

داوود Dàùd, Dàwud (M. 13.16 e II 25 nota 21) (A. داود), n. pr. m.: Davide; denominazione di una qualità superiore di corazze poiché, secondo la leggenda islamica, Davide fu un ottimo fabbricatore di corazze.

داوودی Dàud-ì, Dàwud-ì, 1. ʒàr-ì Dàwudì (M.142.37), n. pr. di una città; 2. ʒat-ì Dàwudì (M.174.27) (A شطّ +), n. pr. di un fiume; 3. gul-ì dàwudì, crisantemo.

داوورتن dà-wurtin (M.78,37) (Mu), accomparsi; dà-wurì (M.137.10) (tu) arrivi; dà-wurì (M.143.27) (dà-wurìn?), si pose. Cfr. hàwurdin, hirdin.

داوه dàwa (M.178.31), trappola, rete. Cfr. 1. dàw.

داوه‌ت dàwat (A. دعوة), invito, ricevimento, festa; (G.) nozze; (M.246.30) festa da ballo; dàwat kirdin, invitare; (M.127.17, 153.34-5) far festa, dare una festa; (M.246.35 e II 386 nota 2) cantare canzoni perchè i partecipanti alla festa ballino: la danza curda si esegue al ritmo del canto del ballerino che sta a capo e conduce la ronda; dàwat girtin (M.124.23), festeggiare.

داوه‌ر dàwar (P. داور), arbitro.

داوه‌شان dà-waʒàn, scrollarsi, sgretolarsi, cadere in rovina.

داوه‌شاندن dà-waʒàndin, scrollare, sgretolare, demolire.

داوه‌شاو da-waʒàw, rovinato, crollato.

داوه‌ن dàwan (M.188.32), v. داوێن dàwèn.

داوێشتن dà-wèʒtin, gettar giù, deporre, scaricare.

داوێن dàwèn, 1. falda, lembo di veste, bordo; gonna; dàwèn kirdin, supplicare, implorare; dàwèn hal-girtin, rimboccarsi la veste; 2. falda di monte, pendice. Cfr. dàwan, dawèn, dàmèn, P. dàman, dàmàn, Psh. lman.

داوێن پاک dàwèn-pàk, puro, onesto, probo.

داوێن پیس dàwèn-pìs, impuro, dissoluto, disonesto.

داویان dàwiyàn (J. Blau) (Kj.), finire i., terminare i.

داوی جاڵجاڵۆکە dàw-ì càl-càlòka, ragnatela.

داوین dàwìn (J. Blau) (Kj.), v. دوائین dwàìn.

داویه dàw-ì-a, perf. III s. di dàn: ha dato.

داهاتن dà-hàtin, scendere, calare;

accadere, avvenire, succedere; provenire; ša-šur dà-ɣatin, sopravvenire.

يَلَاتْ dà-ɣàtin, ventura, prossima.

ژَدَاتْ dàɣàl, sventurapaizzeri.

ژِيژِيَاتْ dà-ɣèztin, far scendere, calare, abbassare; (M.159.2) lasciar fluire (i capelli).
Cfr. dà-ɣèlàn

ژِيَاتْ dà-ɣèlàn (Y.Bläu:Am.)(Kj.), v. ژِيژِيَاتْ dà-ɣèztin.

ژِيَاتْ dà-ɣènàn, 1. portare giù, tirare giù, abbassare, calare; 2. spettinare; 3. proporre; inventare.

ژِيَاتْ dàɣàn (M.142.11), nutrice, balia
Cfr. Kj. dàɣìn, Pahl. dàɣagàn-ìh, balialico.

ژِيَاتْ dàɣ-pìr (Y.Bläu:Zindj.), v. ژِيَاتْ dà-pìr.

ژِيَاتْ dàɣra (A. ژِيَاتْ), ufficio, amministrazione.
Cfr. dàɣara.

ژِيَاتْ dàɣzè (M.95.34), arde.

ژِيَاتْ dàɣk, madre; ɣa dàɣk bùn, nascere.
Cfr. dàɣag, dàɣa, dàɣ, daɣ(i)k, dà, Kj. dè, dì; Kh. dalèk; Pahl. dàɣag P. dàɣe, balia.

ژِيَاتْ وَبَاتْ dàɣk-u-bàb, ژِيَاتْ وَبَاتْ dàɣk-u-bùbàn (M.213.33)(due), v. ژِيَاتْ وَبَاوْ dàɣk-u-bàwn.

ژِيَاتْ وَبَاوْ dàɣk-u-bàwk, genitori.
Cfr. dàɣk-u-bab(àn), Kj. dè-w-bàv.

ژِيَاتْ dàɣk-ì, materno.

ژِيَاتْ dàɣm (A. ژِيَاتْ), ژِيَاتْ dàɣmà (T. dayma + A. ژِيَاتْ) sempre.
Cfr. Kj. dìm.

ژِيَاتْ dàɣmaɣmudàm (M.51.2)(A. ژِيَاتْ), costantemente, continuamente.

ژِيَاتْ dà-y-m-è, pr. III s. di dàn con desinenza oggetto 3 s. e prep. encl. -è: me(ho/ha) diede.

ژِيَاتْ dà-ɣnàn (KPS II 753: Zaxo)(Kj.), v. ژِيَاتْ dà-nàn.

ژِيَاتْ dà-ɣn-è, pr. di dàn con desinenza ogg. 3 pl. e prep. encl. -è: nèzɣ-ì awrò-y dàɣn-è (M.163.29) ci ha dato la sorte per oggi.

1. ژِيَاتْ dàɣa, 1: (M.24.20, 41.19) nutrice, balia; 2. (11.232.1) madre, mamma; dàɣa ɣyùn, mamma cara!; 3. pianticella da trapiantare.
Cfr. dàɣk.

2. دایه dà-y-a, p. di dàn con prep. encl. -a: nàn-ì dày-a pyàw-aka, diede pane all'uomo.

دایره dàyara (A. دائرة), cerchio, circolo, circondario, distretto.
Cfr. dàyra.

دایگ dàyag (S.108.6), v. دایک dàyk.

دایه گوره dàya-gawra, nonna, ava.

دایه لی dàyalè, mammina!
Cfr. 1. dàya.

دایه ن dàyàn, v. دایان dàyàn.

دایین dàyìn (J. Blau) (Kj.), v. دایان dàyàn.

دب dib (P.S. 27.4) (A. دُبّ), orso.

دبورت خانه dibrit-xàna (M.37.22) (A. تابوت), arsenale; (M.140.20) tesoreria; deposito.

دبی di-bè (P.S. 25.12, S. 215) (Kj.), invece di di-bèja pr. III s. di gòtin: dice.

دجله Dicla (A. دجلة), n. pr. di fiume: il Tigri.

ددان didàn (G.) (Mu. Kj.), v. 1 دان dàn; didàn-qìl-ì (G.), v. دانی فیل dàn-ì qìl.

ددو didò (J. Blau: Sindj.) (Kj.), v. ددوو didù.

ددوو didù (P.S. 20.8, 15.62, S. 194, 226) (Kj.), due.
Cfr. dù, Kj. didò; Pahl. didom, secondo.

1. درا dirà, pass. p. III s. di dàn: fu dato.

2. درا dirà (M.117.1), v. 1. دراو diràw.

دراف dràf (G.) (Kj.), v. 1. دراو diràw.

1. دران dràn (J. Blau) (Kj.), v. 1. دان dàn.

2. دران d(i)ràn, pr. da-drèm, pass. di dàn.

درانساز dràn-sàz (J. Blau) (Kj.) (+P.), v. دانساز dàn-sàz.

1. دراو diràw (A. درهم ← Gr. δραχμή), denaro, soldi, moneta; diràw hè dàn, coniare moneta.
Cfr. 2. dirà, diram, dirham, Kj. dràf, Pahl. drahm.

2. دراو d(i)ràw, pp. pass. di dàn: dato.

دراودوست diràw-dòst, amante del denaro, avido.

دراوسی diràwsè (P. درهم سایه), vicino n.
Cfr. àwsè, daràwsè.

دراوه d(i)ràw-a, pass. perf. III s. di dàn: è stato dato.

دراهانی dirā-hanē: l dirā-hanē (KDS II 611: Akre) (Kj.), in quel luogo, là.
Cfr. 2. dar (Kj.), dar-ā-hē.

درز dirz, fessura, crepa, incrinatura, spacco.

درزان dirzān, pr. da-dirzēm, fendersi, crepársi; spaccarsi.
Cfr. darizāndin.

درست dirist (J. Blau) (Kj.), v. دروست dirust.

درک dirk (Kj.), v. 2. دور dar: l wē dirkē (KDS II 705: Am.), (di)lā; j wē dirk-a (KDS II 706A), (di) qua.

درکاندن dirkāndin, pr. da-dirkēnim, svelare, propalare; proferire.

درکه dirka, suono; parola.

درنج dirinc, demone, folletto.

درنگاندن diringāndin, pr. da-diringēnim, fare vibrare uno strumento musicale a corde.
Cfr. ciringāndin, ziringān.

درنگه درنگ diring-a-diring, vibrazione di strumento musicale a corde.

دروس dirus, v. دروست.

دروست dirust, giusto, corretto, retto; dirust būn, fabbricarsi, farsi, prodursi; dirust kirdin, preparare, fabbricare, fare, produrre.
Cfr. dirus, Kj. dirist, durust, Pahl. drust, P. dorost.

دروست بیژ dirust-bēj, verace, veridico, sincero.

دروست کار dirust-kār, onesto, retto, probo.

دروست کر dirust-kar, fattore, fabbricatore, fabbricante, produttore.

دروستی dirust-ī, giustezza, correttezza; rettitudine.
Cfr. Pahl. drust-īh, P. dorost-ī.

دروشم diruṣm, emblema, stemma.
Cfr. dirawṣ?

درویّنه dirwēna, mietitura, raccolta; dirwēna kirdin, mietere, raccogliere.
Cfr. 1. diraw, 1. d(i)rūn, P. derou.

درو d(i)rō, menzogna, bugia, falsità; dirō wutin (kirdin), mentire; dirō dar-xistin, smentire.
Cfr. durū, Kj. diraw, daraw, Pahl. drō, P. dōrūg, Bal. drōg.

دروزن d(i)rōzin, menzognero, mendace,

bugiardo, falso.
Cfr. Kj. dirō²ùn, dirō²ùn; Pahl. drōzan, Parth. drōγγon.

دوزگ > dirō-w-dalasa, falsità, frode.

دۆژن > dirō²ùn (KPS II 639: Akre) (Kj.),
دڕۆژن > dirō²ùn (KPS II 508: Surği) (Kj.),
v. ڕۆژ > dirōzin.

دڕوار > drùar (G.) (Kj.), cucitura.

دڕووتن > d(i)rùtun (J. Blau) (Kj.),
v. a ڕووتن > d(i)rùn.

دڕێنراو > dirùtì (G.) (Kj.), cucito a.

دڕاو > dirùd, strutto. Cfr. Pahl. drōd, P. dorūd.

دڕوێنەر > d(i)rùnàr, cucitura, cucito n.
Cfr. durùnàn

ڕووتن > d(i)rùn, pr. da-d(i)rùn, mietere, raccogliere, fare il raccolto.
Cfr. Pahl. drūdan, drūn-, P. derūdan, derav-, derow-.

٢. ڕووتن > d(i)rùn, pr. da-d(i)rùn, cucire.
Cfr. Kj. d(i)rùtin, Pahl. dōxtan dōz; darz «cucitura», darzag «sarto», P. duxtan duz-; darz, darzi; Zaz. dišt- pr. derz-. Cfr. anche durùndin.

دڕزوو > d(i)rùn-kar (J. Blau) (Kj.), sarto.

١. ڕووتن > d(i)rùn-awa, mietere, raccogliere

٢. ڕووتن > d(i)rùn-awa, ricucire.

دڕەو > dirham (KPS II 582: Akre)
Cfr. 1. dirùw.

دڕەخت > d(i)raxt, albero.
Cfr. Pahl. draxt, P. deraxt, Bal. drahč, dračk

دڕەم > diram (KPS II 511: Surği), v. a ڕاو > dirùw

دڕەنگ > d(i)rang, tardi; b'am dirang waxta, ora tardi; d(i)rang kaxtin tardare i.; d(i)rang xistin, (ri)tardare t.
Cfr. derang, Pahl. drang P. derang, ritardo.

١. ڕاو > dirùw (S. 124. 453, J. Blau; Am.) (Kj.),
v. ڕێژەنا > dirùwèna, dirùw kirdin (KPS II 192)
mietere, raccogliere.
٢. ڕاو > dirùw (J. Blau: Am.) (Kj.), v. a ڕۆ > d(i)rō.

ڕەوز > d(i)rawz, stenardo.
Cfr. dirawzm?; Pahl. drafš, P. derafš.

ڕەوزان > d(i)rawzàn, pr. da-drawzèm, brillare, splendere, fulgere.
Cfr. Pahl. drafšidan, P. derafšìdan.

ڕەوزانەوە > d(i)rawzàn-awa, risplendere, rifulgere, rilucere.

دریژ d(i)rĕj, lungo; d(i)rĕj kĕjàn, durare, protrarsi, dilungarsi; stendersi; d(i)rĕj kirdin, allungare, stendere, coricare.
Cfr. Pahl. dràz, dagr. P. deràz, Bal. dràj.

دریژائی d(i)rĕj-à-ì, lunghezza.

دریژدار d(i)rĕj-dàr, durevole, duraturo.

دریژه d(i)rĕj-a, protrazione, durata.

دریژی d(i)rĕj-ì, v. دریژائی d(i)rĕjàì.

دریغی d(i)rĕǵ-ì: dirĕǵì lè kirdin, astenersi.
Cfr. P. darig.

دریله drĕla (S. 112. 96) (Kj.), bosco, macchia.
Cfr. dirù, Kj. drì.

دری drì (J. Blau) (Kj), v. دِرک dirk.

دریاز Diryàz (M. 248. 32 e II 389 nota 11, 291. 8 e II 451 nota 51), n. pr. di un villaggio situato nel distretto Şàrwĕràn a due ore di cavallo a nord-ovest di Mahàbàd.

1. دِر dir, strappo, lacerazione; 2. feroce.

2. دِر dir (KDSI 708 A: Am.), v. دور.

دِران diràn, pr. da-dirĕm, lacerarsi, stracciarsi, strapparsi, rompersi.
Cfr. Kj. diryàn, P. darridan.

دِراندن diràndin (S. 119. 281 deràndin), pr. da-dirĕnim, lacerare, stracciare, strappare, rompere; sbranare; straziare.
Cfr. dirìn, P. darridan.

دِرک dirk, 1. spina, rovo; 2. lisca di pesce.
Cfr. dirù, Kj. drì.

دِرکن dirk-in, v. دِرکاوی dirk-àwì.

دِرک ودال dirk-u-dàl, boscaglia, macchia.

دِرکه dirka, varicella.

دِرنال dir-nàl, 1. solco scavato dall'acqua; 2. stretto di mare.

دِرنده dirinda, animale feroce, belva, fiera.
Cfr. P. darrande ma U. (← P.) dirinda.

دِرنه dirna: dirna lè girtin, ostinarsi, intestardirsi.

دِروک dir-òk, lacerante; straziante.

دِروو dirù (M. 165. 16), cespuglio spinoso, rovato. Cfr. dirk, Kj. drì, drĕla.

ئ‌ێ‌ دێ‌ر‌ێ‌ , ferocia.

ئ‌ێ‌ دێ‌ر‌ێ‌ن (KPSI p. 235 : Anre) (Kj.), pr. di-dێ‌ر‌ێ‌m , v. ئ‌ێ‌ دێ‌ر‌ان.

ئ‌ێ‌ دێ‌ر‌ێ‌ن , v. ئ‌ێ‌ دێ‌ر‌ان‌دن ; (M. 237.11) escavare.
Cfr. Pahl. P. darrîdan.

ئ‌ێ‌ دێ‌ز , fiadro.
Cfr. Pahl. duz(d), P. dozd

ئ‌ێ‌ دێ‌ز , rocca, forte, fortezza.
Cfr. Pahl. P. diz.

ئ‌ێ‌ دێ‌ز‌ێ‌ , furto ; fa dizî (M. 167. 38), furtivamente, di nascosto ; dizî kirdin, rubare.
Cfr. Pahl. duzd-îh, P. dozd-î.

ئ‌ێ‌ دێ‌ز‌ێ‌ن , rubare.
Cfr. Pahl. duzdîdan, P. dozdîdan, Bal. dozag.

ئ‌ێ‌ گ‌ێ‌ دێ‌ز‌ێ‌ن‌ا‌و‌ , rubare di nuovo ; خ‌ۆ دێ‌ز‌ێ‌ن‌ا‌و‌ , nascondersi.

ئ‌ێ‌ دێ‌ژ (J. Blau) (Kj. fatto artificialmente dal seguente), contro.

ئ‌ێ‌ دێ‌ژ‌م‌ن , nemico.
Cfr. dujmin, Pahl. dušmen, P. došman.

ئ‌ێ‌ دێ‌ژ‌م‌ان‌ , ostile, nemico.

ئ‌ێ‌ دێ‌ژ‌م‌ان‌ا‌ت‌ێ‌ (J. Blau) (Kj.), v. ئ‌ێ‌ دێ‌ژ‌م‌ان‌ا‌ت‌ی.

ئ‌ێ‌ دێ‌ژ‌م‌ان‌ا‌ت‌ی , inimicizia, ostilità.
Cfr. Pahl. dušmen-âdîh

ئ‌ێ‌ دێ‌ژ‌وار , difficile, difficoltà.
Cfr. Pahl. d šwâr, P. došvâr.

ئ‌ێ‌ دێ‌ژ‌وار‌ێ‌ , difficoltà.
Cfr. Pahl. dušwâr-îh, P. došvâr-î.

ئ‌ێ‌ دێ‌ژ‌ێ‌ن , sporco.
Cfr. xâwên.

ئ‌ێ‌ دێ‌ژ‌ێ‌ن‌ی , sporcizia.

ئ‌ێ‌ دێ‌ژ‌ی , v. ئ‌ێ‌ دێ‌ژ.

ئ‌ێ‌ دێ‌س‌کار ; dargal kêr-a diskarê (M. 255.27), insieme a colui che sposò kêr.

ئ‌ێ‌ دێ‌ز , cognata (sorella del marito).

ئ‌ێ‌ دێ‌ز ; diz kirdin, passare (al gioco delle carte).

ئ‌ێ‌ دێ‌ز‌ا (Wîk. 11), v. ئ‌ێ‌ دێ‌ز‌ا.

دیفاع دیفاع (A.), difesa; دیفاع کردن, difendere.

1. دین دی(ی)ن (J.Blau: Am.)(Kj.), naso.

2. دین دی(ی)ن (A. دفن): دفن کردن, seppellire, sotterrare.

دی‌وه دی-وه (Š.200,209)(Kj.), v. ایوارتا-وه, ایوارتا-وه.

دیگات digat, v. دیگای digat.

دک دیک, v. دوو دوک; دیکو har-tik, entrambi.

دیوان (KPS I 5 1: Ahre, J.Blau)(Kj.), v. دوکان dukān.

دیم di-kim (Kj.). pr. I p. di kirin (q.v.) fare.
دیگال di-gal (J.Blau)(Kj.), v. دوگال du-gal.
دل dil (Kj.), v. دل dil.

دل‌خوش دل-خوش (Wik. 94)(Kj.), commosso, impietosito, v. دل خوتان sub دل dil.

دلوان دلوان (Wik. 16)(Kj.), amorevole, affettuoso.

دل dil, cuore; animo; دل کردن gradire; دل-پی-وا بون, stare a cuore, piacere; avere a cuore, amare; دل-ی کم بون, (KPS II 217), esser meno sensibile; دل کردن awa, svenire; دل گیان, scoraggiarsi, andare in deliquio; دل تی گیان, agitarsi, scomporsi, disgustarsi; دل-ی من لی دیسا (J.Blau)(Kj.), ho desiderio; دل پی دان, appassionarsi, amare; دل sa دل دان, esitare, titubare; دل دان awa, confortare; دل خوتان, commuoversi, impietosirsi, affliggersi; دل کردن, scoraggiare, scovare, sconfortare; دل خراب بون, disgustarsi, nauseare; دل لی دان (P.S. 20.18)(Kj.), innamorarsi; دل هه-گرتن, approvare, acconsentire; دل گوری, cambiar parere, ricredersi; دل هاتن, avere il cuore (l'animo) di fare qc.; دل نا-هاتن, essere scontento, non tollerare: دل-ی من نا-ی-ه (M. 257.12), il mio cuore non è contento; دل نه هیشتن, non aver il cuore (l'animo) di; دل هیشتن-ا-جی, mettere il cuore in pace, tranquillizzare, rincuorare.
Cfr. zir, Kj. dil, Pahl. dil, P. del, Gr. ζέλ, Bal. zird, Pth. zrd, Av. zərəd(aya)- (d- probabilmente ← P.).

دلارا دل-ارا (P. دلارا), piacevole, amabile.

دلاوه دل-اوه (P. دلاور), coraggioso, animoso
Cfr. دلیر.

دلبر dil-bar (M. 301.6) (P. دلبر), che porta via il cuore: seducente; amata.

دلپاک dil-pāk, puro di cuore, onesto, sincero.

دلپیری dil-pir-ì (M. 47.8), pienezza del cuore; commozione; tristezza, sconforto.

دلپسند dil-pasand (P. دلپسند), piacevole, gradevole, gradito, accetto.

دلترسیده dil-tirsèn, spaventoso, sgomentoso.

دلتر dil-tar, tenero (di cuore), sentimentale; cordiale.

دلتنگ dil-tang, angustiato, triste, mesto, afflitto, angosciato; preoccupato; nostalgico.

دلتنگی dil-tang-ì, tristezza, mestizia, afflizione, pena, angoscia; cruccio, preoccupazione; nostalgia.

دلچسپ dil-çasp, attraente, interessante, avvincente.

دلخواز dil-xwàz, desiderio, volontà; Cfr. P. del-x(w)āh.

دلخوازی dil-xwàz-ì, desiderio, piacere; ba dil-xwàzì (M. 234.14) a piacere.

دلخوش dil-xòz, lieto, contento; allietante, confortante; dil-xòz kirdin, allietare, consolare. Cfr. P. del-xoš.

دلخوشی dil-xòz-ì (M. 154.6), letizia, contentezza, gioia; conforto, consolazione; dil-xòzì dàn, condolersi; confortare.

دلدار dil-dàr (P. دلدار), innamorato, amante; Dil-dàr, n. pr. di un poeta curdo, pseudonimo di Yūnis Rā'ūf (sec. XX).

دلداری dil-dàr-ì (P. دلداری), amore.

دلرفین dil-rifèn, che rapisce il cuore: affascinante, seducente. Cfr. P. del-robā.

دلروش dil-rāz, che ha il cuore nero: sospettoso, astioso.

دلرنجاو dil-rancàw, risentito, offeso.

دلساده dil-sàda, semplice, ingenuo.

دلسارد dil-sàrd, indifferente, apatico, insensibile.

دلسوز dil-sòz (P. دلسوز), amorevole, sollecito.

دلشاد dil-zàd, gioioso, allegro, felice.

دلشکاو dil-zikàw, scoraggiato, abbattuto,

sconfortato; meglio.
Cfr. P. del-šekaste.

دڵ شکەستی dil-zikast-ī (M.99.25)(P. دل شکستگی) scoraggiamento, abbattimento, sconforto.

دڵ کەرەوە dil-kar-awa, che apre il cuore; rincuorante, rinfrancante; incantevole.

دڵ کێش dil-kēz, attraente, avvincente, accattivante, affascinante.

دڵ گران dil-girān, depresso, abbattuto, accasciato.

دڵ گەرم dil-garm, appassionato, passionale; ardente, entusiasta.

دڵگیر dil-gīr (P. دلگیر), turbato, preoccupato, crucciato.

دڵ گیرانی dil-gīr-ān-ī (M.252.14), turbamento, preoccupazione; pena, affanno.

دڵمەند dil-mand, accorato, commosso.

دڵ نەرم dil-narm (G.), clemente; tenero, sentimentale.

دڵ نەوا dil-nawā, gentile, amabile.

دڵ نیا dil-nyā, fiducioso.

دڵ وجان dil-u-cān (P. دل وجان): ba dil-u-cān (M.235.8), con anima e cuore.

دڵۆپ dilōp, goccia, stilla; dilōp kirdin, sgocciolare, stillare.
Cfr. Kj. dulōp; Bal. tremp? (Ingl. drop?!).

دڵەخورپێ dil-a-xurpē, palpito del cuore, batticuore.

دڵەکوتێ dil-a kutē, batticuore.

دڵەگان dil-a gān (G.), lussurioso.

دڵ هیلاک dil-hilāk (M.267.20)(+A. هلاک), che si strugge il cuore.

دڵێر dilēr (P. دلیر), coraggioso, ardito, ardimentoso; dang-im bi-bē dilēr (M.119.17), che la mia voce divenga allegra!
Cfr. dil-āwar.

دم dim (M.147.36, 196.5, 230.19), faccia, viso, muso; dim bah(i)r, riva del mare; la dim rūbārān (M.253.10), sulle sponde dei rivi.
Cfr. 1. dam.

دمام di-mām (S.261.7), v. دۆت مام dōt-mām.

ڕۆژدیم : Rwrc-ī Dīmdīm (M.12.26), la fortezza Dimdim, situata a nord-ovest di Mahābād/Sāwcbulāg nel Kurdistān iraniano. Negli anni 1608-9 il principe curdo Amīr Xān Bīrādōst e i suoi, asserragliati nella fortezza, opposero una lunga strenua resistenza all'assedio del re persiano Šāh 'Abbās II finché caddero e il re entrò. È questo l'argomento di uno dei canti epici curdi più significativi, dotato di grande forza rappresentativa. La versione migliore dell'epos, che è l'originale e la più bella, fu raccolta da Oskar Mann (M.12-16 e II 19-40 trad. tedesca), mentre una versione settentrionale (Kj.) era stata raccolta dal Socin (v. XC) in dialetto del Bohtān. Cfr. Bīrā-dōst, Šāh-zēīn.

ئ> dīn (Kj.), v. 1. <ی> dī.

ئاڵ d(ī)nān (S.)(Kj.), v. 1. ئاڵ dān.

ئاس ding, catino.

ئینامێت dinamēt (KDSII 724: Am.)(Kur.), dinamite.

ئێ> dinē (J.Blau)(Kj.), v. ئیس dinyā.

ئیس dinyā (A. ئیس), mondo; dinyā ئێ-a (KDSII 595: Akre), è giorno; dinyā ئەتاو-a

(KDSII 544: Akre)(Kj.), c'è il sole. Cfr. dunyā, Ky dinē.

ئیدیس dinyā-dītī (J.Blau)(Kj.), v. ئیدیس dinyā-dīw.

ئیدیس dinyā-dīw, che ha visto il mondo, esperto. Cfr. Kj. dinyā-dītī, P. jahān-dīde.

ئ/ئاگەڕاو dinyā-garāw, che ha girato il mondo. Cfr. P. jahān-gard.

ڕۆژ> dīrō (J.Blau: Sindj.)(Kj.), v. ڕۆژ> dwrō.

ڕۆژ> dīrū (KDSII 606: Akre)(Kj.), ieri. Cfr. Kj. dwrū, durū, dōh; P. dī, Gz. ḥtrī, Bal. rī, Tal. zer (Sar. ḥyas, Gz. ḥtrs, Sat ḥeri, Ssl. i gosr ecc.); Sut. dwē-nē, dwē-ka.

ڕۆژئاوا Dīrī (KDSII 771: Zāxō)(Kj.), gli Arreni da Dihe (Turchia) e stabilitisi a Zāxō (q.v.) ove fanno i tessitori.

ڕۆژ> dū (S.200)(Kj.), v. 1. ڕۆژ> dū.

ڕۆژ> dwā, dietro; dopo, poi; seguente; ڕۆژ ڕۆژەوە (M.29.35) indietro; ڕۆژا dwā-y, dietro a, al seguito di; in seguito a; ڕۆژای ئەوەی dwā-y aw-a-y ka, dopo che; ئەوەڕۆژەوە dwā aw-a-ra (Sut.), d'ora in poi; ئەوەڕۆژەوە dwā aw-a-ra, da allora in poi.

l'aw rōj-a ba dwà, da quel giorno in poi; ṣawṣì dwà, la notte seguente; ba dwà-dà çūn, seguire; andare a cercare (prendere); dwà xistin, posporre, rinviare, differire; dwà kawtin, essere indietro, rimanere indietro; inseguire.
Cfr. 2. dū.

دوائی dwà-ì, 1. fine f., termine; dwài pè hènàn, portare a termine; 2. seguente, successivo, posteriore, ultimo, finale.
Cfr. Kj. dumài, dàwìn.

دوائین dwà-ìn, v. دوائی dwà-ì 2.

دوابین dwà-bìn, previdente, prudente.

دوابینی dwà-bìn-ì, previdenza, prudenza.

دواپارێز dwà-pàrèz, retroguardia.

دواتر dwà-tir, più indietro; più tardi.

دواڕۆژ dwà-rōj, avvenire, futuro.

دوازدان dwàzdàn, dodici, v. دوازه dwànza.
Cfr. Pahl. dwàzdahàn.

دوازده dwàzda, v. دوازه dwànza

دواکەوتوو dwà-kawtū, arretrato, retrogrado.

دواڵ dwàl, pinze, molle f. pl.

دوامین dwàmìn, ultimo, estremo.
Cfr. dwà-ì 2.

1. دوان dwàn, pr. da-dwèm, (KDS I 227) da-dùm, parlare, discorrere.
Cfr. Pahl. dawìdan, dawistan, daw-.

2. دوان dwàn, due.
Cfr. 1. dū.

دواندن dwàndin, pr. da-dwènim, far parlare; ma-y dwènin (M. 225.6), non parlategli.

دوانزده dwànzda (J. Blau: Am.), (Kj.) v. دوانزه dwànza.

دوانزه dwànza, dodici. Dwànza ìmàm (KDS II 245 e p. 372), i dodici imàm degli sciiti duodecimani; n. pr. di un villaggio nel Kurdistan iracheno.
Cfr. dwàzda, dwàzdàn, dànzda, dwànzda, Pahl. dwàzdah, P. davàzdah, Psh. dòlas.

دوانزه گرێ dwànza-girè, duodeno.

دوانزەم dwànza-m, دوانزەمین dwànza-m-ìn, dodicesimo.
Cfr. Pahl. dwàzdah-om, P. davàzdah-om, Psh. dòlas-əm.

دواهێنان dwà-hènàn, portare a termine, terminare t., concludere; conclusione.

دوایەک dwà-yak, ultimo.

دورد durd, sedimento, feccia.
Cfr. P. dord.

دوروست durust (S.221), v. دروست dirust.

دوروو durū (M.150.36), v. درۆ dirō;
agar bi-kà durūyān (M.235.14) se dice bugie.

دورووس durūs (M.189.16), v. دروست dirust.

دورووغ durūġ (M.123.23), v. درۆ dirō.

دوروومان durūmān (M.247.35),
v. دروومان d(i)rūmān.

دوڕ dur̄ (M.247.20) (A. دُرّ), perle, perla.
Cfr. dir̄.

دوڕناس dur̄-nās (KPS II 230), intenditore di perle.

دوژن dujin (J. Blau) (Kj.), v. دوشوم duzum.

دوژمن dujmin (KPS II 546: Akre),
v. دژمن dijmin.

دوشوم duzum (G.) (P. دُشنام) (Kj.),
«ingiuria con parole», insulto, insolenza.
Cfr. Kj. dujin; Sor. jinēw.

دوعا duʿà (A. دُعاء), preghiera; (G.) augurio,
duʿà kirdin, pregare; duʿà bō kirdin,
pregare per, benedire, augurare; duʿà
lē kirdin, inveire, maledire; duʿà-y
xēr kirdin, benedire.

دوعاخوا duʿà-xwàz-ì, commiato, addio;
duʿà-xwàzì kirdin, accomiatarsi,
prendere congedo.

دوکان dukàn (A. دُکّان) bottega, negozio;
dukàn hal-girtin (M.251.21), chiudere
bottega.
Cfr. dikàn, dūkàn.

دوکاندار dukàn-dàr (+P.), bottegaio, negoziante.

دوگمە dugma (T.), bottone.

دولدول Duldul (M.12.18, 230.2), n. pr.
del mulo di ʿAlī.

دولگە dulga, scolopendra, millepiedi.

دومائی dumāī (S.181.13) (Kj.), v. دوائی dwaì 2.

دومارەکۆل du-màr-a-kol (+T.), scorpione.
Cfr. dū-pizk.

دونیا dunyà (M.247.37, 296.22),
v. دنیا dinyà.

دوهن duhn (KDS II 757: Zàxò) (A. دُهن), grasso; duhn dàn, spalmare di grasso, ungere; duhn kirin (P.S. 21. 28) (Kj.), spalmare, ungere.
Cfr. Kj. dòn.

دوهۆک Duhòk, n. pr. di una città del Kurdistan iracheno.

دوهوو duhù (KDS II 761: Zàxò, J. Blau: Am.), v. دهوو dihù.

دوهوول duhùl (J. Blau) (Kj.), v. دەهۆڵ dahòl.

دوهی duhì (KDS II 715: Am., J. Blau) (Kj.), v. دهوو dihù.

دوێ dwè: yè dwè (KDS II 562: Akre), il secondo. Cfr. dwà

دوێت dwèt (-üè-, -wö-), v. دەوێت dawèt.

دوێردک dwèrdik (-üè-, -wö-), v. دووکێردە dù-kèrda

دوێکە dwè-ka (-üè-, -wö-), v. دوێنێ dwènè

دوێنێ dwè-nè (-üè-, -wö-), ieri.
Cfr. dihù; per l'uscita cfr. sib-aynè.

دۆ dò, siero di latte.
Cfr. Kj. daw, P. dùg.

دۆت dòt, figlia, fanciulla.
Cfr. KKdet, Phl. duxt(ar), P. doxt(ar), Bal. dottag.

دۆتمام dòt-màm (KDS II p. 375) (+A. عمّ); cugina paterna.
Cfr. Kj. di-màm, P.A. doxtar-amù.

دۆتمیر dòt-mìr (Wik. 71) (+A.), figlia di principe.

دۆتن dòtin (J. Blau) (Kj.), di-dòzim, v. دۆشین dòzin.

دۆخ dòx, grado, livello; situazione, circostanza.

دۆختۆر dòxtòr, دۆختوور dòxtùr (Lur.), dottore.

دۆخوین dòxwìn (S. 217) (Kj.), v. دۆخین dòxìn.

دۆخە dòxa, regolamento della pastorizia per cui latte e latticini vanno al pastore mentre al padrone del gregge vanno i parti degli animali.

دۆخین dòxìn (P.S. IV. 18; S. 206), cintura delle brache delle donne.
Cfr. dòxwìn, band-a xwèn.

دۆر dòr (A. دَور): bi dòr (S. 218) (Kj.), a turno; di dòr-à (Wik. 70, J. Blau) (Kj.), intorno; li-dòr (P.S. 8. 31) (Kj.), intorno; dòr girtin (J. Blau), circondare, attorniare, accerchiare.

دۆژرنگ dòrjing, v. دۆرنج dòrinc.

دۆرگرتی dòr-girtì (Wik. 71) (Kj.), circondato.

دۆرماندۆر dòrmàndòr (KDS II 771: Zàxò, J. Blau dòrmàdòr), v. دەورەندەور dawr-an-dawr

دۆرنج dòrinc, fuliggine.

دۆران dòrān, pr. da-dòrēm, perdersi, andar perduto.

دۆراندن dòrāndin, pr. da-dòrēnim, (Kj. di-dorinim), perdere; tralasciare (la preghiera): dòrāndù-t-in hamù nwèja (M.), le hai tralasciate tutte, le preghiere; rinnegare (la religione); rischiare, mettere in pericolo: ma-çò xò-t da-dòrēnì (M. 208.5), non andare a metterti in pericolo.

دۆزەخ dòzax (P. دوزخ), v. دۆژە dòja.

دۆزەق dòzaq (M. 137.5), v. دۆژە dòja.

دۆزین dòzìn, (ri)cercare, indagare, frugare.

دۆزینەوە dòzìn-awa, (ri)trovare, rinvenire.

دۆژ dòj, v. دوش dòz.

دۆژە dòja (J. Blau dòjah), inferno.

Gr. dòzax, dòzaq, Pahl. dušox, P. dùzax, Bal. dozoh.

دۆست dòst, amico, amato, diletto, caro. Gr. Pahl. Bal. dòst, P. dùst.

دۆستانە dòst-àna, amichevole, amorevole, amoroso. Gr. P. dùstàne.

دۆستایەتی dòst-à-y-atì, amicizia, affetto, amore, amorevolezza.

دۆستی dòst-ì, v. دۆستایەتی dòst-à-y-atì. Gr. Pahl. dòst-ih, P. dùst-ì.

دۆش dòz: dòz-dà màn, imbarazzarsi, rimanere perplesso. Gr. tùz.

دۆشاڤ dòz-àv (J. Blau) (Kj.), دۆشاو dòz-àw.

دۆشاو dòz-àw (KDS II 519: Sùrçù), sciroppo d'uva. Gr. Kj. dòz-àv.

دۆش دۆش dòz-dòz (M. Cus.), languidamente.

دۆشەک dòzak (T. dözek), دۆشەگ dòzag (M. 245.22), materasso. Gr. dùzak.

دۆشەمێ dòz-a mè, pecora.

دۆشەنی dòzanì, animale da latte.

دۆڤین dòṣìn, mungere.
Gr. Kj. dōtin, dūtin, Pahl. dōxtan, dōšidan, dōš-, P. dūxtan, dūšidan, dūš-.

دۆغری dòġrì (J. Blau: Lindj.) (T. طوغری > doġru) (Kj.) dritto, direttamente; giusto, vero: doġrì-ya (P.S. 19.16), è vero.

دۆکولیو dò-kulīw, pietanza di riso con cagli di latte.

دۆل dòl (J. Blau) (Kj.), v. دەهۆل dahòl; dòl lè dàn (KDS II 702: Akre), battere il tamburo.

دۆلک dòlk (J. Blau) (Kj.); v. 1. دۆڵ dòl.

1. دۆڵ dòl, valle.
Gr. dòlk, Kj. dòlk.

2. دۆڵ dòl, secchio; catino; mortaio.
Gr. dōlka, Kj. dawlik, Pahl. dòl (→ A. دَلو), P. dùl.

دۆڵاب dōlàb (P. دولاب); 1. armadio (cfr. → T. dolap → Gr. νλολάπα, νλουλάπι); 2. (M. 284.12) astuzia.

دۆڵچە dòl-ça, secchiello; bacinella.

دۆڵک dolk, v. 1. دۆڵ dòl.

دۆڵکە dòlka, 1. secchio; catino; 2. Acquario (zodiaco).
Gr. 2. دۆڵ dòl.

دۆڵمە dōlma (T.), ripieno, farcito.

دۆلەو دۆڵ dòl-aw-dōl (M. 209.10), di valle in valle.

دۆڵیانە dolyàna, canaletto di legno attraverso il quale il grano passa al mulino.

دۆم Dòm (M. 124.2 e II 204 nota 73, 178.32, 246.30 e II 386 nota 1, II 392 nota 23, II 393 nota 27), tribù nomadi, sorta di zingari esperti lavoratori del cuoio, fabbri, musicanti.
Gr. Bal. ḍomb «una tribù», ḍom «cantastorie»; U. ḍom «bassa casta indù; categoria di musici».

2. دۆم dòm: dòm kirin (Wik. 170) (Kj.), v. dawàm kirdin sub دەوام dawàm.

دۆمەندۆر domandòr (KDS II 718: Am.)
v. دەوەندەور dawrandawr.

دۆمیلە dòmìla, specie di uva rossa.

دۆمینەتی dòmìn-atì (M. 221.22), in secondo luogo.
Gr. dūmìn.

دۆن dòn (J. Blau) (Kj.), v. دوهن duhn.

دۆه dòh (P.S. 21.5, 27.27, J. Blau: Sindj.) (Kj.), v. دهوو dihù.

دۆهل dòhl (J. Blau: Sindj v. دهۆل dahòl.

دۆی dòy: ḥaywàn-ì dòy, animale che dà latte.
Cfr. dò, dòzanì.

1. دوو dù, due; ba dù tìràn (M. 207.11) con due frecce; yak da dù (P.S. 15.6) (Kj.), uno dei due
Cfr. dùk, dik, tik, Pahl. dò, P. do, Psh. dwa, J. dwè.

2. دوو dù (M. 219.7), coda; v. دوا dwà; l dù (KDS II 534: Akre), dopo, in seguito.
Cfr. Kj. dùv, Pahl. dum(b), P. dom(b), Psh. lom.

3. دوو dù, fumo; dù dàn, mandar fumo, fumare.
Cfr. Pahl. P. dùd, Bal. dùt, Psh. lù.

دووئاوان dù-àwàn, confluenza di due corsi d'acqua.
Cfr. P. do-àb.

دووا dùà, duwà, v. دوا dwà.

1. دووان dùàn, duwàn, v. 1. دوان dwàn.

2. دووان dùàn, duwàn, v. 2. dwàn.

دووانین dùàndin, duwàndin, v. دوانین dwàndin

دووانزده dùànzda, duwànzda, v. دوانزده dwànzda.

دووانزه dùànza, duwànza, v. دوانزه dwànza.

دووباره dù-bàr-a (M. 263.23), di nuovo, ancora.
Cfr. P. dobàre.

دووبەختی dù-baxt-ì, rischioso, incerto.

دووبەره dùbara, alveare.

دووبەرەکی dù-bar-ak-ì, dissenso, dissidio.

دووپات dù-pàt: dùpàt kirdin, ripetere.

دووپایله dù-payla, canguro.

دووپشک dù-pizk, scorpione.
Cfr. du-màr-a kòl.

دووپەری dù-par-ì: rimbèk-ì dù-par-ì (M. 214.19), una lancia a doppio taglio.

دووپەل dù-pal, biforcuto.

دووپێ dù-pè, bipede.

دووتا dù-tà, doppio.

دووتن dŭtin (G.) (Kj.), pr. di-dŭzim, v. دۆشین dŏzin.

دووچار dŭ-çār: dŭçār bŭn, incontrare, incorrere, subire.
Gr. P. dočār.

دووچەرخە dŭ-çarx-a, bicicletta.
Gr. P. do-čarx-e.

دووخ dŭx, fuso.
Gr. Pahl. dŏk, P. dŭk.

دووخاله dŭ-xāl-a, due punti.

دوود dŭd (P.), v. 3 دوو dŭ.

دوودڕک dŭ-dirik (M. 161. 5), v. دڕک dirik.

دوودڵ dŭ-dil, esitante, titubante, irresoluto, incerto, perplesso.
Gr. P. do-del.

دوودڵی dŭ-dil-ì, esitazione, titubanza, irresolutezza, incertezza, perplessità.

دوودمان dŭdmān, focolare, famiglia, stirpe.
Gr. dŭndar; Pahl. dŭdag, P. dŭde, dŭdmān.

دوودەر dŭ-dar (M. 139. 25), finestra a due battenti.

دوور dŭr, lontano, distante; la dŭr-awa, da lontano; dŭr bŭn-awa, allontanarsi; dŭr xistin-awa, allontanare, rinviare; dŭr kĕzān, dilungarsi, allontanarsi.
Gr. Pahl. P. dŭr, Bal. dŭr, dir, Psh. lsri.

دووراندن dŭrāndin, pr. da-dŭrĕnim, v. 2. d(i)rŭn.

دوور او دوور dŭr-āw-dŭr, da lontano, in lontananza.

دووربەدوور dŭr-ba-dŭr (M. 159. 37, 160. 28, 287. 12), v. دوور او دوور dŭr-āw-dŭr.

دووربین dŭr-bin, 1. lungimirante, previdente; 2. cannocchiale, binocolo.

دووربینچی dŭr-bin-çì (+T.), vedetta, osservatore.

دووربینی dŭr-bin-ì, lungimiranza, previdenza.

دووردەست dŭr-dast (J. Blau), lontano, distante.

دوورمەکان dŭr-makān (M. 50. 32) (+A. مکان), venuto di luogo lontano.

دوور و درێژ dŭr-u-dirĕj (M. 39. 25), lungo, esteso; prolisso.

دوور وەڵات dŭr-walāt (M. 266. 12) (+A. ولاية), la cui patria è lontana; che è di paese lontano.

دووره و پەڕێز dŭr-aw-parēz, discosto; dŭrawparēz wastŭn, rimanere alla larga, essere fuori portata.

دووری dŭr-ī, lontananza, distanza. Cfr. Pahl. dŭr-ih, P. dŭr-ī.

دووڕوو dŭ-r̄ŭ, duplice, ambiguo, falso, ipocrita.

دووڕەگ dŭ-r̄ag, ibrido, bastardo.

دووڕەنگ dŭ-r̄ang, bicolore; falso.

دووڕێیان dŭ-r̄ēyān, bivio, crocicchio, incrocio.

دووزان dŭzān (S.) (Kj.), rasoio. Cfr. Kj. dĭŭzān.

دووزمان dŭ-zimān, 1. bilingue; 2. (295.18) ambiguo, falso, insincero.

دووزەلە dŭ-zala, flauto doppio di canna o di osso d'uccello.

دووسبەی dŭ-sibay, دووسبێ dŭ-sibē (J. Blau, Sindj.) (+A. صبح), dopodomani, posdomani.

دووسم dŭ-sim, artiodattilo.

دووسەر dŭ-sar, bicefalo; xēwat-ēk-ī dŭ-sar (M. 106.37), una tenda a due porte.

دووسەرە dŭ-sar-a: dŭ-sara-yān r̄ā-kēzāwa (M. 40.3), l'hanno condotto con due briglie alla testa (cavallo).

دووش dŭz (J. Blau) (Kj.), lato, direzione.

دووشەک dŭzak (M. 278.15), v. دۆشەک dòzak.

دووشەم dŭ-zam (S. 202) (Kj.); v. دووشەموو dŭ-zamŭ.

دووشەموو dŭ-zamŭ, دووشەمە dŭ-zama, sabato. Cfr. do-šambe.

دووفاق dŭ-fāq, biforcuto.

دووڤ dŭv (P.S. 8.31, J. Blau) (Kj.), v. 2. دوو dŭ; dŭv-r̄ā (KDS II 736: Am.), dietro; dà p. dŭv-dà (KDS II 749: Zàxò), inseguì; di dŭv harin (P.S. 15.17), andar dietro, seguire.

دووقات dŭ-qāt (+T.), a due piani.

دووقەد dŭ-qad (+A. قدّ), ripiegato; duplice.

دووک dŭk, v. 1. دوو dŭ; dŭk-mān, noi due.

دووکان dŭkān, v. دوکان dukān; la sar dŭkān-ī sarācānī (M. 219.35) (Mu), nella bottega del sellaio.

دووکاندار دùkān-dār, v. دوکاندار duxān-dār.

دووکەڵ dùkāl (Q.), fumo; dùkāl-ì qannay (M.115.20), fumo del narghilè.
Cfr. Kj. dùkēl.

دووکەڵاوی dùkāl-āwì (+A.), fumoso.

دووکەڵکێش dùkāl-kèš, fumaiolo, camino.
Cfr. dù-kèš, P. dūd-kaš.

دووکەوانە dù-kawān-a (calco su A. قوسان), due archi: parentesi.

دووکێردە dù-kèrd-a, due coltelli; forbice.
Cfr. dwèrdik.

دووکێش dù-kèš, v. دووکەڵکێش dùkāl-kèš.

دووکێڵ dùkèl (KPS II 745: Am., f. Blau) (Kj.), v. دووکەڵ dùkāl.

دووگ dùg, coda grassa di ovino.

دوولا dù-lā, doppio, duplice.
Cfr. P. do-lā.

دوولایی dù-lā-ì, a due lati; kawāy-èk-ì dù-lā-ì (M.96.10), un manto a due lembi incrociati.

دووڵوپ dùlop (S.187.144), v. دوڵپ dulop.

دووما dùmā, gruppo, famiglia; stirpe; erezione.
Cfr. P. dombal.

دووماڵ dùmalān, tartufo.
Cfr. P. dombalān.

دووموو dùmù (M.61.15, 101.14, 263.19), v. دووو duwam.

دووندان dùndān (f. Blau) (Kj.), prole, progenie, posterità.
Cfr. dùdmān.

دووو duwam, دووموو duwam-ù, secondo.
Cfr. dùmù, Pahl. dōwom, P. dovvom(-ìn), Pzh. dwahom.

دە 1. da, dieci.
Cfr. Pahl. P. dah, Pzh. Gas.

دە 2. da (-dà), 1. prep. di stato in luogo: da āw-ì-dà, nell'acqua, cfr. Ga, Kj. d(ì), t-, Q(i); 2. introduce nel rapporto di appartenenza: dagāl kiç-ì da tù (M.122.17), con tua figlia; Ga gòm-ì da ẓìnè (M.83.6), nella profondità azzurra, cfr. Zkh. de (P. az); Pzh. da/dz; ricorre anche in Kj.: yak da dù (KPS 15.6), uno dei due.

3. da- (Sor.-dà) pref. del pr. indicativo e dell'imperf.; in -dà anche pref. del p. cioè

imperf. = p., v. دەبۆ da-bŏ, دەچۆ da-çò.
Gr. Kj. di, t-, Sürçü ta-, a-, Sul. a-.

4. دە da, particella esortativa; d'az (P.3.8.26) (Kj), che io...
Gr. 3. dà 2.

5. دە -da (Kj.), v. 2. دا -dà.

دەبا da-bà, sia!, orsù!

دەباخانە dabā-xāna, v. دەباغ خانە dabāǵ-xāna.

دەباشیر dabāzīr, v. تەباشیر tabāzīr.

دەباغ dabāǵ (A. دِباغ), concia;
dabāǵ kirdin, conciare.

دەباغچی dabāǵ-çī (+T.), conciatore.

دەباغ خانە dabāǵ-xāna, conceria.
Gr. dabā-xāna.

دەبان dabān, دەبانە dabāna, damascato;
ba xancar-ēk-ī dabān (M.206.19), con un pugnale damascato.
Gr. sub Kilīç.

دەبانچە dabānça (KDS II 536: Akre, J. Blau) (Kj.), v. دەمانچە damānça.

دەبدەب dabdab (M.22.20) (A. دبدب far risonare, il suolo camminando (zoccolo di cavallo)?), salmerie.

دەبدەبە dabdaba (A. دبدبة rumore di zoccolo di cavallo sul suolo), fasto, pompa.

دەبراندن dabirāndin (J. Blau) (Kj.) (A. دبّر), pr. di-dabirīnim, disporre, provvedere, arrangiare.

دەبوا da-bwā, ott. III s. di bün: occorrerebbe, bisognerebbe, si dovrebbe.
Gr. da-bà, da-bē, 2. bà.

1. دەبۆ da-bò, deposito di munizioni; caserma.

2. دەبۆ da-bò (M.213.13) (Mu.) invece di bü p. III s. di bün, bòn: divenne, fu.

دەبە daba (M.16.25) (A. جعبة), corno per la polvere da sparo.

دەبەر da-bar (M.69.31, 231.28) (Mu.) v. لەبەر la-bar;
da-bar kirdin (M.41.24), mettere addosso, indossare, vestire.

دەبەست dabast (P. دربست): dabast kirdin (M.176.30), sbarrare.

دەبەنگ dabang, insensato.

ڕێ> da-bè, ڕێ ئ a-bè (Suh), pr. IV s. di bûn; 1. diventa; è; karà; 2. occorre, bisogna, si deve; da-bè bi-ĥênì, devi portarlo (in qua).

پێم> da-bèm پێم> da-byèm, pr. I s. di bûtin: odo, sento.

ڕ> dap (J.Blau), r. ئ> dapak.

ئ> dapak (KDS II 659: Amre) (Kj.), tavola, asse.

ڕ> da-ço (M. 214.7) (Alu.), invece di çè, pr. IV s. di çûn, çon: andò.

ڕ> daĥz (A. ڕ): daĥz-a karè (S.) (Kj.) asinello.
Cfr. daĥzak, daĥzik, caĥzk, càĥzicka, càĥzika.

ڕ> daĥzat (M. 277.32) (A. ڕ), spavento, paura.

ڕ> daxsò (J.Blau) ڕ> daxsòn (Wik. 72), invidioso; geloso.

ڕ> daxl(i)ĥ (G. 125.451, KDS II 272-12 àxò, J.Blau-Tirdj.) (A. ڕ> reddito), cereali, grano.
Cfr. daĥl.

ڕ> daxla (A. ڕ>), raccolto.

ڕ> dar, fuori; proverbio;

ڕ> dar-sa (KDS II 273: Càxò) (Kj.), da fuori.

ڕ> dar, porta
Cfr. Kj. darù, Pahl. P. dar, Lat. foris, Gr. thura, Pers. war, Ing. door.

ڕ> dar (P.S. 20.10; J.Blau) (Kj.); luogo; posto; kè darè (KDS II 566: Amre), dove?; wè darè (KDS II 536: Amre), lì wè darè (J.Blau), là, lì.

ڕ> dar-àmad (P. ڕ>), rendita, reddito, provento, profitto.

ڕ> dar-àmàn (J.Blau) (Kj.),
v. ڕ> dar-hênàn.

ڕ> dar-àwkè, r. ڕ> diràwbè.

ڕ> darāc (S. 113. 278) (A. ڕ>), scala.

ڕ> dar-àhà (J.Blau) (Kj.), laggiù; la darāhà (P.3,9.27), da quella parte; çò darāhè (KDS II 529: Surçì), andò via.

ڕ> dar-ènàn, v. ڕ> dar-hênàn.

ڕ> darb (T. ← A. ڕ), colpo.

ڕ> dar-bàr (P. ڕ>), corte reale, reggia

ڕ> dar-bàra (P. ڕ>), riguardo a,

دەرباز dar-bāz: darbāz kirdin, attraversare, scappare; darbāz kirin (J.-Blau) (Kj.), far attraversare; (J.-Blau, Sindj.) attraversare di corsa, precipitarsi.

دەرباسی dar-bās-ī (P.A. دربحث), a proposito di, circa.

دەربردن dar-birdin, portar fuori, esportare, sopportare.

دەربڕین dar-biřīn, esprimere, dichiarare; manifestare, rivelare, svelare.

دەربوون dar-būn (J.-Blau), apparire; esulare, esser fuori dalla portata.

دەربە darba (M.277.31) (A. درب), porta.

دەربەدەر dar-ba-dar (M.265.32), vagabondo, ramingo, errante.
Cfr. P. dar-ba-dar

دەربەدەری dar-ba-dar-ī, vagabondaggio, vita errante.

دەربەند dar-band (M.258.5) (P. دربند), gola fra monti; passo di montagna; dar-band būn (M.123.12), sentirsi vincolato, farsi scrupolo; xò min dar-band nīm (M.264.22), per conto mio non ho nulla in contrario.

دەرپۆشک dar-pōzk (KDS II.703: Am.), coperchio.

دەرپەڕین dar-pařīn (M.157.8), saltar fuori; sfuggire, scappare, sgusciare via; erompere, prorompere; sussultare.

دەرپێ dar-pè, pantaloni, calzoni, brache.

دەرپی dar-pī (J.-Blau) (Kj.), vs. دەرپێ dar-pè.

دەرچوون dar-çūn, andar fuori, uscire, sfuggire; dagal-ī dar nā-çin (M.222.26), con lui non la spuntano.

دەرحاله dar-ḥāla (P.S.115.128) (P.A. درحال) all'istante, subito.

دەرحەقی dar-ḥaq-ī (P.A. درحقّ), riguardo a, in merito a.

دەرخستن dar-xistin, esprimere, dichiarare; manifestare, esternare; mostrare, rivelare, scoprire.

دەرخوارد dar-xwārd, nutrimento, cibo; dar-xwārd dān, nutrire, cibare.

دەرد dard, dolore, sofferenza; pena; angoscia, preoccupazione, affanno; dard-ī xò řiztin, dare sfogo all'animo; sfogarsi; dard kēzān, soffrire, patire; dard girtin, soffrire, penare.

1. دڵ‌ێ‌ <> dardān, pl. di‌ <> dard.

2. دڵ‌ێ‌ <> dar-dān, estrarre, tirar fuori; espellere; lasciar andare.

ر‌ا‌ <> dard(i)-dār (M.300.23) (+P.), sofferente, dolente, addolorato.

دڵ‌ێ‌ <> dard-kēš, sofferente, travagliato.

دڵ‌ێ‌ <> dard-man (P. ‌ <>), addolorato, afflitto.

ر‌ا‌ <> dard-a-dār, v. ر‌ا‌ <> dard(i)-dār.

ڕ‌ەنج‌ <> dard-a-ṛarē, preoccupazione, cruccio, grattacapo.

دڵ‌ێ‌ <> dard-a-kōpān, tetano.

ک‌ <> dard-ī, proprio come.

ک‌ <> dard-ī dil, dolore, pena; affanno, ansia, angoscia.

1. ‌ <> darz (J.B.Blau), fessura, crepa.

2. ‌ <> darz, v. ‌ <> dars.

دڕ‌ێ‌ <> darzāndin (J.B.Blau) (Kj.), di-darzīnim, fendere, spaccare. Cfr. dirr, dirzān.

ز‌ <> , 1. ago; kun-a darzē, cruna dell'ago; darzē wazāndin, agitare l'ago cucendo; 2. sarto.

Cfr. Pahl. darzig P. darzī «sarto», darzan «ago», Tab. derzem «cucio», (→ A. ‌ <> «cucire»?, ‌ <> «sartù», → T. terzi «sarto»).

دڕ‌ێ‌ <> darzīn (Ş.201, J.B.Blau) (Kj.), v. دڕ‌ێ‌ <> dirzān.

‌ <> dars (M.46.35) (A. ‌ <>), apprendimento, studio, lezione; dars gōtin (KPS II 788: Zāxō) (Kj.), dare lezioni, insegnare.

دڕ‌ێ‌ <> darīstin (KPS I p. 235: Akre) (Kj.), pr. di-darīzim, v. دڕ‌ێ‌ <> darzāndin.

ک‌ <> darzōk (KPS II 720: Am.) (Kj.), v. ک‌ <> dartīzōk.

ف‌ <> dar-fik(ī)n (P. ف‌ <>), trarre, pensiero; ama dar-fikr-īn (M.112.6), stiamo riflettendo.

ڤ‌ <> dar-va (J.B.Blau) (Kj.), v. ‌ <> dar-awa.

ق‌ <> dar-qat: dar-qat hātin, avere il sopravvento. Cfr. daraqat.

گ‌ <> dark, v. گ‌ <> dar-gā.

ڕ‌ک‌ <> dar-kird, prodotto, ricavato; esportazione

دەرکردن dar-kirdin, far uscire, espellere, mandar via, scacciare; esportare.

دەرکە darka, v. دەرگا dar-gā.

دەرکەتن dar-katin (Kj.), v. دەرکەوتن dar-kawtin; li hav dar na-kava (S.227), non concordano.

دەرکەوت dar-kawt, apparenza.

دەرکەوتن dar-kawtin, uscire; apparire; wā dar-kawtin, parere, sembrare.

دەرکێشان dar-kēšān, tirar fuori, estrarre.

دەرگا dar-gā, 1. porta, portone, portale; la dargā dān, bussare alla porta; dargā ēxistin (S.116.203)(Kj.), chiudere la porta; 2. (M.22.10) trono.
Cfr. darga, darka, dark; P. dar-gāh.

دەرگانە dargāna, 1. porta; 2. imposta sullecase.

دەرگوش dargūš (J.Blau)(Kj.), culla.

دەرگەزێن Dargazēn (M.14.19 e II p.27 nota 28), n. pr. di un villaggio nel Kurdistan iracheno non lontano da Sulaymāniyya.

دەرگە darga, v. دەرگاه dar-gāh.

دەرگەڤان darga-vān (J.Blau), دەرگەهڤان dargah-vān (P.S.36.100)(Kj.), v. دەرگەوان darga-wān.

دەرگەوان darga-wān, portiere, portinaio.
Cfr. Kj. darga-vān, dargah-vān.

دەرمان darmān (M.17.16), 1. medicina, farmaco, rimedio; darmān kirdin, curare; rimediare; 2 (M.287.34) polvere chimica.
Cfr. Pahl. P. darmān.

دەرمان خانە darmān-xāna, farmacia.

دەرمان خوارد darmān-xwārd; darmān-xwārd kirdin, avvelenare.

دەرمان فرۆش darmān-firōš (J.Blau), farmacista.

دەرنجە darinca (J.Blau)(Kj.)(A. درجة), scala.
Cfr. darāc, daraca.

دەروازە darwāza (P. دروازه), porta di città, portale.
Cfr. Bal. darbāča «finestra».

دەروبەر dar-u-bar, paese, contrada, regione.

دەروێش darwēš, povero, mendico; derviscio, mistico.
Cfr. P. darvīš.

دەرێز, os Darrèz-braga (KPST), n. pr. m.

دەرێزی, os darrèz-ì, povertà, umiltà.

دەر, os darè, esterno, esteriore; via d'uscita

دەرین (P. دەرێ, >), interno, interiore; anima.

دەر, os dara, valle.
Cfr. P. darre

دەرەبڕ, os dar-a-brà, specie di sua.

دەرەبەگ, os dar-a-brag, feudatario, bey.

دەرەبەگی, os dar-a-brag-ì, feudalesimo.

دەرەجە, os daraca (A. دەرەجە), grado, gradino, scalino, scala; darcèt Asmànì (KPST 542; Akre), le scale del cielo.
Cfr. darinca, darăc.

دەرەگەت : daragat : daragati brà-è, essere pari a, essere in grado di; daragati nà-è (M. 229.7) non ce la fanno contro di lui.
Cfr. dargat.

دەرەنگ, os darang (J. Blau) (Kj.), v. دیرەنگ dirang

دەرەو, os daraw (Q. 214, J. Blau) (Kj.), v. دیرۆ dirò; daraw kirin, mentire.

دەرەوە, os dar-awa, fuori; Q. awè-ẓ ha dar-awa (M. 173.19), oltre a questo.

دەرکەتن, os dar-kàtin, venir fuori, uscire; apparire; risultare.

دەرهێنان, os dar-hènàn, estrarre, cavar fuori; seguainare; recare, rendere, produrre.
Cfr. dar-ènàn.

دەرێ, os darè, v. دەرەوە os dar-awa; darè ha (M. 212.34), fuori da.

دەری, os darì (Q. 206, J. Blau) (Kj.), v. داری os dar; darì girtin (P.S. 22.18), chiudere la porta.

دەریا, os daryà (M. 81.16) (P. دەریا, >), mare; (M. 175.6) fiume.
dalyà,
Cfr. karyà, zirè, Parth. drayà(h).

دەریاوان, os daryà-vàn (J. Blau) (Kj.), marinaio.
Cfr. karyà-vàn; P. daryà-vàn (ammiraglio)

دەریاوانی, os daryà-vàn-ì (J. Blau) (Kj.), marina
Cfr. daryà-vàn-ì

دەریێ, os darì-zàn (J. Blau) (Kj.), scoglio.

دەز, os 1. daz, v. دەس das.

دەز, os 2. d'az (P.S. 8.26), v. 4. os da.

دەزگا, os daz-gà (P. دەزگا), officina, cantiera;

stabilimento; (J. Blau) telaio.

دەزگران daz-giràn, maldestro, goffo.

دەزگرتی daz-girtì (J. Blau: Sindj.) (Kj.),
v. دەزگیران daz-giràn.

دەزگیران daz-giràn, fidanzato, fidanzata
Gr. das-giràn, Kj. daz-girtì, das-girtì, dast-girtì, das-gir, Pahl. dast-gir.

دەزمایە daz-màya, capitale (fondi, averi)
Gr. P. sar-màye.

دەزمایەدار daz-màya-dàr (+P.), capitalista.
Gr. P. sar-màye-dàr.

دەزنوێژ daz-nwèj (-üè-, -wö-), abluzione rituale; daz-nwèj hal-girtin (M. 33, 8), fare l'abluzione rituale.
Gr. das(t)-nwèj, Kj. dast-nivèj, daz-namèj, dast-nimèj (P. àb-dast).

دەزنەمێژ daz-namèj (P.S. 8, 18) (Kj.),
v. دەزنوێژ daz-nwèj.

دەزوو dazù, filo, refe.
Gr. Kj. dazì, Bal. dasag.

دەزی dazì (J. Blau) (Kj.), v. دەزوو dazù.

دەس das, 1. mano, v. دەست dast con cui la voce va integrata; das ba cè, subito, immediatamente; das awèştin, assalire, aggredire; la das çùn, sfuggire di mano, andare perduto, perdersi; das lè xistin, toccare; das dàn, convenire, adattarsi; das dàn-a, por mano a, iniziare a; das lè dàn, toccare; das şòyştin, aver potere, essere capace; das şikàn, imbarazzarsi, smarrirsi; das kirdin ba, das pè kirdin, cominciare, iniziare; das kawtin, capitare in mano, essere trovato, essere ottenuto; das hal-girtin (M. 262, 36), astenersi, rinunciare, desistere; das gayştin, aver tempo; das pè-wa nàn, sbarazzarsi; das tè nàn, intervenire; das hàtin, essere possibile, riuscire; 2. genere, specie.

دەس ئاوێژ das-àwèj, aggressore.

دەسا da-sà, allora.

دەساودەس das-àw-das, di mano in mano.

دەس بەتاڵ das-batàl (+A.), disoccupato; scioperato.

دەس بەسەر das-ba-sar, sotto controllo, sorvegliato.

دەس das-ba-gîf (+ Adj.), sperdaccione, prodigo.

دەس das-bên (M.232.12, 293.7), assistente, aiutante.

دەس das-pâk, onesto, probo, specchiato.

دەس das-pîs, disonesto, corrotto.

دەست dast (P. دست), 1. mano; (M.174.2) zampa anteriore del cavallo; la dast a râst, a(mano) destra; la dast-a çap, a(mano) sinistra, a(mano) mancea; dast-ê xôş bê (M.Cus.) la tua mano sia lieta: sia felice!; dast âvîtin (J.Blau: Sindj.) (Kj.), intraprendere; dâna dast-ê kas-êk, dare in mano a qc, consegnare; dast ber-dân, lasciar andare, desistere, rinunciare; dast kirin (S.225) (Kj.), metter mano, toccare; dast kirin ba, dast pê kirin, cominciare, iniziare; dast pê kirin-ê pirê kir (KDSI 775: Zaxo) (Kj.), cominciò a costruire il ponte; dast dirêj kirin, stendere la mano; assalire, attaccare, aggredire; dast hat-girtin (M.38.23, 272.17), desistere, rinunciare; astenersi; la dast hatin, poter farsi, essere fattibile, riuscire; 2. capacità, potere; dast-ê şi'r-ê hebû (KDS II 171), aveva talento per la poesia; 3. genere, specie; 4. capo di vestiario: dast-ê cil, un vestito; 5. dast-ê âvrîşim (M.220.8), un gomitolo di filo di seta.

Cfr. das, zast (Soane), Av. zasta-; Pahl. P. dast; Pkh. ças.

دەستار dast-âr, mulino a mano; dastâr kirin, macinare. Cfr. âr-ân.

دەستبەژنو dast ba-jnô-wa (M.251.28) (Mu.), دەستەوژنو dast-aw-jnô.

دەستدرێژ dast-dirêj, «manus longa»: potente, influente; intraprendente; aggressivo.

دەستدرێژی dast-dirêj-î, sopruso, angheria; attacco, aggressione.

دەستڕاڕە dastirâra (M.1-0.2, 146.16), fascia, benda.
Cfr. das-râra.

دەستڕێک dastirêk (M.226.36), دەستڕۆک dastirôka (M.79.13), fazzoletto (anche per la testa), «foulard».
Cfr. dastrêk, dastirôka, Kj. dastrêk.

دەستێر dastîra (M.32.27), v. دەستەتێر dast-a-tîr.

دەستێژ dast-jê (J.Blau) (Kj.), bavandino.
Cfr. P. dast-bûn.

دەستاڵا dast-vâlâ (Wlk.) (Kj.), senza aver-

concluso nulla; (J. Blau) disoccupato.

دەست ڤەکری dast-va-kirì (J. Blau) (Kj.), generoso.
Cfr. das-kirāw-a

دەستک dastik, 1. manico; 2. mazzo.
Cfr. dasik.

دەست کرد dast-kird, fatto a mano, manufatto.
Cfr. das-kird, (P. dast-sàxt)

دەست کری dast-kirì (J. Blau) (Kj.),
v. دەست کرد dast-kird.

دەست کورت dast-kurt, povero, indigente, insufficiente.
Cfr. das-kurt.

دەست کورتی dast-kurt-ì, povertà, indigenza; difetto, mancanza; insufficienza.

دەست کەش dast-kaš (P. دست کش),
v. دەس کێش das-kèš.

دەست کەوت dast-kawt, guadagno, profitto; rendimento, reddito; acquisto.
Cfr. das-kawt.

دەست کێش dast-kèš, v. دەس کێش das-kèš.

دەست گرتی dast-girtì (Wik. 72) (Kj.),
v. دەز گیران daz-giràn.

دەست ما dast-mà (S. 206), che rimane in mano facilmente ottenibile.

دەستماڵ dast-mal, v. دەسماڵ das-mal.

دەستندە dastinda (M. 38. 34), assegnazione di denaro a qu. per le sue spese piccole.

دەست نڤێژ dast-nivèj (KDS II 695: Akre) (Kj.),
v. دەز نوێژ daz-nwèj.

دەست نڤیس dast-nivìs (J. Blau) (Kj.),
v. دەست نووس dast-nùs.

دەست نمێژ dast-nimèj (J. Blau) (Kj.),
v. دەز نوێژ daz-nwèj.

دەست نوێژ dast-nwèj (M. 239. 23) (-üè-, -wö-),
v. دەز نوێژ daz-nwèj.

دەست نووس dast-nùs, manoscritto.
Cfr. das-nùs.

دەست وبرد dast-u-bird (J. Blau):
dast-u-bird kirin (Kj.), prepararsi.

دەست وپێ dast-u-pè (J. Blau) (Kj.), serva.

دەستوور dastùr, 1. (M. 22. 12) consiglio, comando; istruzione; regola; maniera; 2. permesso; dastùr dàn (J. Blau), permettere.

Gr. dasūr, Pahl. dastwar (ih); P. dastūr.

دەستە dasta (P. دستە), schiera, gruppo; serie; assortimento; mazzo di carte da gioco; pacco; dasta qàyz-ēk-ì jìr-ì bulgàra (M. 214.9), un finimento di cuoio lavorato bulgaro.
Gr. Pahl. dastag.

دەستە بەر dast-a-bar (M. 284.30), aiutante; alleato.

دەستە پارچە dast-a-pàrça, sperduto, indifeso.

دەستە ستێرە dasta-stèra, costellazione.

دەستە سڕ dast-a sir̄, che deterge la mano: fazzoletto.
Gr. das-a sir̄ dastir̄a, dasir̄a, dastir̄òk

دەستەک dast-ak, palo, picchetto; sostegno; verga.
Gr. dasak; Bal. dastòk.

دەستەڵات dast-al̄-àt, v. دەسەڵات das-al̄-àt.

دەس تەنگ das-tang, povero, misero.

دەستە وتەژنۆ dast-aw-ajnò (Mu.), con le mani sulle ginocchia: abbattuto, accasciato; sgomento.

Gr. Mu. das-aw-ajnò, dast-ba ajnò-wa.

دەستە وارە dast-a-wàr-a, manciata.
Gr. bàr.

دەستوانە dast-a-wàn-a, guanto.

دەستە وخەنجەر dast-aw-xançar (M. 299.15) (+A.), con la mano sul pugnale.

دەستە ودوعا dast-aw-du'à (M. 97.27) (+A.), con le mani (levate) per pregare.

دەستە ودایەرە dast-aw-dàyara (+A.); 1. personale d'un ufficio, impiegati; 2. fautore, seguace.

دەستە ونەزەر dast-aw-nazar (M. 55.2 e II 95 nota 164; 260.2, 261.15) (+A.) in posizione di rispetto; del servo che sta con le mani che si toccano davanti al ventre e con lo sguardo fisso agli occhi del padrone.
Gr. das-aw-kamar.

دەستە ویەخە dast-aw-yaxa (+T.): dast-aw-yaxa bùn, prendersi per il colletto, azzuffarsi.

دەس چابوک das-çàbuk, abile, destro, lesto.

دەس خۆش das-xòz, congratulazioni!, bravo!

دەس خەت das-xat (+A.), calligrafia.
...r. P.A. → U. dast-xat(t) «firma».

دەس خەرە das-xarò; das-xarò kirdin,
...enare il can per l'aia.

دەس دار das-dàr (+P.), potente, influente.

دەس درێژ das-dirèj, v. دەست درێژ dast-dirèj.

دەس درێژی das-dirèj-ì, v. دەست درێژی dast-dirèj-ì.

دەس ڕاژە das-ràza, cordicella di colore tesa
...ome ringhiera sulla culla.
Cfr. dastiràza.

دەسڕۆک dasrōk (KDS II 567: Akre dasrōk),
دەسڕۆکە dasirōka (M. 298.12), v. دەستڕۆک dastirōk

دەسڕێ dasira (M. 252.20),
v. دەستەسڕ dast-a sir.

دەس سپی das-sipì, che ha le mani bianche:
...squattrinato, senza un soldo, «al verde».

دەس سوک das-sùk, che ha la mano leggera:
abile, destro.

دەس قورس das-qurs, che ha la mano pesante:
maldestro, goffo, incapace.

دەسک dasik, 1. (M. 255.34) manico, impugnatura, elsa; 2. mazzo (di fiori): dasik ba dasik-yàn kird (M. 97.24), ne fecero dei mazzi.
Cfr. dastik.

دەسکاری das-kàr-ì; daskàrì kirdin,
manomettere.

دەس کراوە das-kiràw-a, che ha la mano aperta: generoso.
Cfr. Kj. dast-va-kirì, P. dast-o-del-bàz.

دەس کرد das-kird v. دەست کرد dast-kird.
دەسک dasik, v. دەستک dastik.
دەسک سپی dasik-spì (M. 123.35), dal manico bianco (pugnale col manico d'avorio).

دەس کورت das-kurt, v. دەست کورت dast-kurt.

دەس کەوت das-kawt, v. دەست کەوت dast-kawt

دەس کێش das-kèz, guanto.
Cfr. dast-kaz.

دەس گر das-gir (KDS II 654: Akre),
v. دەزگیران dax-giràn.

دەس گرتی das-girtì (J. Blau) (Kj.),
v. دەزگیران dax-giràn.

دەس گیر das-gir: das-gir-bun, venire preso; essere trovato; das-gir kirdin (M.250.7), prendere per la mano.
Cfr. Pahl. P. dast-gir.

دەس گیران das-giràn, v. دەزگیران daz-giràn.

دەسماڵ das-màl, fazzoletto.
Cfr. dast-màl, P. dast-màl.

دەس نوێژ das-nwèj (M.241.8) (-üè-, -wö-).
v. دەزنوێژ daz-nwèj.

دەس نووس das-nùs, v. دەست نووس dast-nùs.

دەسوور dasùr (KDS II 259), v. دەستوور dastùr.

دەسەدوو das-a dù, manico dell'aratro.

دەسەسڕ das-a sir, v. دەستەسڕ dast-a sir.

دەسەشکێن das-a ʒikèn: das-a ʒikèn kirdin, ingannare con false promesse.

دەسەک dasak (KDS II 191: Warmàwa), verga o vimini per fare sgabelli.
Cfr. dastak

دەسەڵات das-al-àt (< dast-hal-hàt), capacità, possibilità; potere, autorità; dasalàt nìa, non c'è possibilità, non c'è verso.
Cfr. dast-al-àt.

دەسەمۆ das-a-mò, mansueto.

دەسەوئەژنۆ das-aw-ajnò (Mu.),
v. دەستەوئەژنۆ dast-aw-ajnò.

دەسەوکەمەر das-aw-kamar: das-aw-kamar wastàn, stare con le mani giunte sulla cintola in segno di rispetto.
Cfr. dast-aw-nazar.

دەسی das-ì, 1. manuale a; 2. prestito.

دەسیار das-yàr, aiutante, assistente.
Cfr. Pahl. P. dast-yàr.

دەسیاری das-yàr-ì, aiuto, assistenza.
Cfr. Pahl. dast-yàr-ih, P. dast-yàr-ì

دەسیسە dasìsa (A. دسیسة), frode, inganno, trucco.

دەشت daʒt (M.208.10), pianura; steppa; deserto.
Cfr. Pahl. P. dašt.

دەشتائی daʒt-à-ì, di pianura, piano,

pianeggiante.

دەشتی dašt-ī, abitante della pianura; (M.193.9) soprannome m.

پەشتی daštam (M.89.15), forse che, se.

لەگەڵ daṯbā (A. ڵەگەڵ bestia da soma), animale, bestia.
Cfr. dābā, daṯabā, daṯbār

ڕۆژی daṯwā, v. ڕۆژ> dāwā; ڕۆژ-ی daṯwāē (M.30.31)(Hw) il giorno della battaglia.

ڕۆژکەر daṯwā-kar, v. ڕۆژ> dāwā-kar; (M.242.25) querelante.

ڕۆژگەر daṯwat, v. ڕۆژ> dāwat.

داخ daġl, v. داخ> dax(i)l;
daġl kirin (M.215.30), comperare frumento.

داخڵ-ی daġl-ī-dān, cereali.

داخڵدان daġl-a-dān, riservato; recintato.
Cfr. dāx-dān

داخڵ daġal (A. داخ), imbroglione, truffatore.

داخڵی daġal-ī, imbroglio, truffa.

داخ daġ (A. داخ), supplice.

داف daf (A. داف), tamburino.
(Cfr. → T. dafīf → gr. τύμπανον).

داغدان dafandin (J.Blau: Am.) (Kj) (A. داغ), fr. di-dafinim, riscaldare.

دەفتەر daftar (A. دەف ← gr. διφθέρα; → T. defter → gr. τετράδιον), 1. registro, quaderno; ta daftar dān, registrare; ڤان تشت daftar-ā xwē-ya (S.297)(Kj), una cosa (complicata come) il quaderno della volpe!; 2. ufficio. Cfr. Pahl. daftar.

دەف daf (A. دەف): daf kirdin, respingere; soddisfare (un bisogno).

دەفە daf'a (A. دەفە), volta (tempo);
daf'-ēk-gān, una volta.

دان dan (Kj.), v. 1. دەس dam; ṭ dawē xò xudān t-brit (KDS II 550: Amre), sarà padrone di se stesso; (KDS II 783: xāxò) presso;
ṭ dan wī (KDS II 786: xāxò), davanti a lui;
dan-ē wī gē-brē (P.S.23.11), si mise a parlare (animale); dan jē bar-dān (J.Blau), cessare di parlare di qu., desistere; mostrare; dan xwaz kirin (J.Blau), far complimenti, lusingare; dan girtin (J.Blau), tacere.

دەڤار davăr (S.84.25) (Kj.), cavalli.
Cfr. dawăr 2.

دەڤك davik (J. Blau) (Kj.), tappo.
Cfr. dam-a-wăn-a

دەڤكى davk-ĭ (J. Blau) (Kj.), orale.

دەڤە dava (S.125.453) (Kj.) (T. deve), cammello.

دەڤەر davar (J. Blau) (Kj.) (A. ادوار pl. di دار ?), luogo, posto.
Cfr. dawăr 1, Bal. dawăr.

دەڤى davì (J. Blau) (Kj.), cespuglio.
Cfr. dawan.

دەق daq, piega, buono stato; daq bastin, fissarsi; daq dàn-awa, piegare; daq zikăn, sciuparsi.

دەقانەوە daqàn-awa, pr. da-daqèm-awa, piegarsi.

دەقدار daq-dàr (+P.), a pieghe; in buono stato.

دەققە daqqa (T. dakka ← A. دقيقة), v. دەقيقە daqìqa.

دەقنە daqna, elemosina, carità in viveri

دەقيقە daqìqa (A. دقيقة), minuto (dell'ora).

دەك dak, particella ottativa: magari!

دەگمەن dagman, raro, raramente.

دەگەڵ da-gal (Mu.), v. لەگەڵ la-gal.

دەل dal (Ard.), coraggioso.

دەلاقە dalàqa (M.27.4), parapetto, ringhiera; breccia, pertugio; (KDS II 235), finestra.

دەلاك dalàk (A. دلاك), barbiere.

دەلال dalàl (KDS II 775: Zàxò) (Kj.) (A. دلال civetteria), bello; (S., Wk. 101) caro.

دەلال 2 dalàl (P.S. 19.12, KDS II 617: Akre) (Kj.), v. دەڵال dalàl.

دەلالەت dalàlat (M.154.23) (A. دلالة), prova, dimostrazione.

دەلان Dalàn (M.279.28), il mare di Dalàn d'ignota identificazione.

دەلاندن dalàndin, pr. da-dalènim, colare; perdere acqua; avere una falla.

دەلەسە dalasa (A. دَلَسَ), dolo, frode.

دەلیا dalyā, v. دەریا daryā.

دەلیل dalīl (A. دلیل), causa, motivo, movente; prova, argomento; guida.

دەڵ dal, v. dēl

دەڵال dalāl (A. دلّال), sensale, mediatore. Cfr. dalāl.

دەڵالی dalāl-ī, mediazione, trattativa.

دەڵاندن dalāndin, pr. da-dalēnim, oscillare, tremare.

دەڵپ ودۆپ dalp-u-dop, sciolto, fluente.

دەڵۆ dalō 1. (P.S.46.2) (Kj.), ardito, valoroso, prode; 2. (M.252.10 e II 394 nota 32), n. pr. di una tribù nei pressi di Sulaymāniyya.

دەڵەدەڵ dal-a-dal, oscillazione; tremito.

دەڵەک dalak, faina.

دەڵەمە dalama, gelatina, crema; uovo bazzotto.

دەڵێتن da-lētin (M.287.11) (Mu.), pr. III s. di gutin: dice.

La facoltativa terminazione III s. -tin in KDS I 208 (a) (b) è data per Arbil, Rawandiz, Xōznāw e in KDS I 283 (a) per Akre, Amadia, Zāxō, Şeyxān.

دەڵێم da-lēm, تەڵێم a-lēm (Sul.), pr. I s. di wutin, gutin, kutin: dico.

دەم dam 1. (M.72.34), bocca; viso, faccia, volto; dam baḥ(i)r, riva del mare, lido del mare; costa; ba dam-ī, in conformità a, secondo; dam birdin, cominciare a mangiare, mettere in bocca; la dam dar-parīn (dar-çūn), sfuggire di bocca (parola); dam taqāndin, chiacchierare; dam çūn-a kalila, non poter spiccicare una parola; dam dā-çaqān, spalancare la bocca; dam dān-awa, sbocciare; dān-a dam, aggiungere; dam dirūn, zittire; dam sūtān, non poter trattenersi dal parlare; dam qūçāndin, tener la bocca chiusa; dam girtin, tacere, zittire; ba dam-ā mālin, impedire di parlare, schiaffeggiare; 2. lama.

Cfr. dim, Kj. dav; per ulteriori corrispondenze cfr. zār.

2. دەم dam, alito, fiato, respiro, soffio; dam dān, infondersi (tē).

Cfr. Pahl. damišn, P. dam.

3 دەم dam, momento, tempo, periodo; aw̄ damē (M. 223. 24), allora; ba dam-ī, durante; dam-ā (L. 213) (Kj.), quando.
Cfr. P. dam, damān, zamān, K. 1 zamān

4. دەم d'am (Kj.), che noi ...: d'am sünd xwin (P.S. 12.8), giuriamo!
Cfr. 4. دە da.

1. دەماخ damàx, naso.
Cfr. damāǵ, P. damāǵ.

2. دەماخ damàx (A. دِماغ), cervello; mente.

دەمادەم dam-à-dam, ogni tanto, di tanto in tanto.

دەمار damàr (J.), vena.

دەمارگرژ damàr-girj, arrogante.

دەماغ damàǵ, buon animo, buon umore; kayf-ī damāǵ hēnān (M. 196. 25), mettersi in allegria, gioire.
Cfr. 1. damāx.

دەمانچە damānça, pistola, rivoltella
Cfr. dabānça, P. tapānče, Psh. tamānča.

دەماندن damāndin, pr. da-damēnim, soffiare; ventilare il fuoco; attizzare; infondere il tè.
Cfr. damīn.

دەماودەم dam-àw-dam, di bocca in bocca; dam-àw-dam kawtin, essere su tutte le bocche.

دەماوەند Damàwand (M. 13. 20), n. pr. di un vulcano che è il monte più alto (m. 5671) della catena dell' Alborz nell' Iran settentrionale.

دەم بەست dam-bast: dam-bast kirdin, far tacere, zittire.

دەم پووچ dam-pūç, sdentato.

دەم چەوت dam-çawt, chiacchierone.

دەم چاو dam-çàw, accondiscendente, accomodante.

دەم درێژ dam-dirèj, insolente, linguacciuto.

دەم دەمی dam-dam-ī, 1. del momento, momentaneo; 2. volubile.

دەم راست dam-rāst, portavoce.

دەمساز dam-sāz (P. دمساز), amico intimo, confidente.

دەم سوور dam-sùr, valoroso, prode.
Gr. çàw-sùr.

دەم کوت dam-kut: dam-kut kirdin, tacitare.

دەم گەرم dam-garm, litigioso, attaccabrighe.

دەم نخوون dam-nixùn, capovolto.
Gr. dam-aw-nixùn.

دەم وپل dam-u-pil, conversazione.

دەم وچاو dam-u-çàw, viso, volto, faccia.

دەم ودان dam-u-dàn, bocca.

دەم ودوو dam-u-dù, comportamento.

دەم ودەس dam-u-das, دەم ودەست dam-u-dast (M.222.21, 243.36), al tempo stesso; (M.104.24) fretta, urgenza; subito.

دەم وڕوو dam-u-rù, viso, volto, faccia.

دەم وقەپۆز dam-u-qapòz, muso.
Gr. pòz; kapò.

دەمووکانە damùkàna, vischio.

دەم وکاوێژ dam-u-kàwèj, sciocchezze.

دەم ولووت dam-u-lùt, viso, volto, faccia.

دەم ولیمۆز dam-u-limòz, muso.

دەمە dama, 1. spazio di tempo, periodo; 2. mantice; 3. nevischio sospinto dal vento.

دەمە تەقێ dam-a taqè, chiacchiera(ta).

دەمە چوو dam-a çù, motto.

دەمە دەمی dam-a-dam-ì, durante, nel mentre.

دەمەرقۆپان damar-qòpàn (M.214.11), brache da cavallerizzo.

دەمەرقەچان damar-qaçàn, petardo.

دەمە قالی dam-a-qàl-ì, baruffa.

دەمەڵبەست dam-al-bast, dam-albast kirdin, mascherarsi il viso.

دەمەو dam-aw, verso, in direzione di.

دەمەوانە dam-a-wàn-a, tampone; tappo.

دەمەوخوار dam-aw-xvār, in giù, all'ingiù, in basso.

دەمەوژوور dam-aw-jūr, in su, all'insù.

دەمەوژێر dam-aw-jēr,
v. دەمەوخوار dam-aw-xwār.

دەمەونخوون dam-aw-nixūn,
v. دەم نخوون dam-nixūn.

دەمەوەر dam-a-war, pronto a di tere.

دەمەوێ da-m-awē, v. دەمەوێ a-m-awē.

دەمین damīn, soffiare i., spirare, infondersi (tē).
Cfr. Pahl. P. damīdan.

دەنا danā, 1. (M. 266.10) ordunque; (M. 270.31) dunque?, forse che, o che?; 2. (M. 145.37, 252.30) altrimenti, se no; (M. 220.36) al contrario.

دەنجا d'ancā (M. 79.29), perciò.

دەندووک dandūk, becco.
Cfr. danūk.

1. دەنک dank, grano, chicco, seme; dank-ī da hanārē (M. 63.15), seme di melagrana.
Cfr. 2. dān.

2. دەنک dank (Kj.), v. دەنگ dang; (P.S. 15.21) fama, celebrità.

دەنگ dang, 1. voce, suono, rumore; notizia, fama; esclamazione; dang dān, chiamare, esclamare, (ri)suonare; (Wik. 71) andare famoso; dang dān-awa, risuonare, (ri)echeggiare, rimbombare; dang kirdin, suonare, chiamare; (M. 95.29) parlare; dangē kirin (J. Blau) (Kj.), udire; dang katin (J. Blau) (Kj.), abbassarsi la voce; farsi rauco; 2. voto, suffragio; dang dān, votare.
Cfr. 2. dank.

دەنگ ئەڤرە dang-avra (J. dank-avra) (Kj.), rumore della nuvola: tuono.

دەنگ بێژ dang-bēj (Kj.), cantastorie, bardo, recitatore.

دەنگ خۆش dang-xōz, che ha una bella voce, cantante.

دەنگ دڵێر dang-dilēr, allegro; fiducioso.

دەنگ دڵێری dang-dilēr-ī (M. 42.11), allegria; fiducia.

دەنگ دەنگ dang-dang, rumore, rimbombo; bruzzo.

دەنگ زل dang-zil, sonoro.

دەنگ گر dang-gir, rauco.

دەنگ وباس dang-u-bās (+ A. بحث), notizie, ragguagli, informazioni.

دەنگ وسەنگ dang-u-sang, rumore, suono; clamore.

دەنگەکان dangakān pl., interiezioni.

دەنووک danūk, v. دەندووک dandūk.

دەو daw (S. 204, J. Blau) (Kj.), v. دۆ dō.

دەوار dawār (A. ادوار pl. di دار ?), 1. (M. 292.1) tenda nera dei nomadi, telo di pel di capra per la tenda; 2. (KDS II 648: Akre, 741: Am.), cavalcatura, destriero; (J. Blau) bestiame grosso; dawār-ē ñaz (J. Blau) (Kj.) bovini.
Cfr. Kj. davar, davār, tawār, tavāl

دەوام dawām (M. 124. 33) (A. دوام), durata; dawām kirdin, durare, continuare.
Cfr. 2. dōm.

دەور dawr (A. دَور), 1. giro; la dawr-ī, intorno a; dawr dān (girtin), circondare, attornare, accerchiare; 2. periodo, corso, turno; (KDS II 787: Zāxō), corso di lezioni; 3. parte (da rappresentare), ruolo; dawr nawāndin, rappresentare una parte.
Cfr. dōr.

دەور وبەر dawr-u-bar, v. دەور وپشت dawr-u-pizt.

دەور وپشت dawr-u-pizt, vicinanza, prossimità, dintorni; la dawr-u-pizt, intorno.

دەورە dawra (A. دورة), 1. giro; (M. 235. 24) perimetro, periferia; sobborghi; la dawra-y (M. 37. 7), intorno a; dawra dān (M. 132. 33), girare, andare in giro; circondare; dawra girtin (M. 104. 6, KDS II 674: Am.), circondare, accerchiare; 2. periodo, epoca; corso; 3 piatto n.

دەورەندەور dawr-an-dawr, all'intorno, tutt'intorno; dawrandawr girtin, circondare, attorniare.
Cfr. dōrmāndōr, domandōr.

دەوری dawr-ī, piatto n
Cfr. dawra 3.

دەوس daws (S. 198) (Kj.) (A. دوس), traccia; (S. 211) segno; (S. 222), posto, luogo.

دەوساندن dawsāndin (KDS I p. 235: Akre, J. Blau)

(Kj)(A. ئاژاوە), fr. di-dawizirim, premere, calcare, pigiare, schiacciare.

دۆڵ dawlik (S.114.134), v. 2. دۆڵ dol.

دەوڵەت dawlat (A. دەوڵە), f. (M.223.13), stato, nazione, governo; 2. potenza, ricchezza, prosperità; dawlat ziàt ù mal-ì àwà (M.97.28), «molta ricchezza e casa prosperata»: formula di augurio e di saluto; dawlat ziàt xwàstin (M.100.16), accomiatarsi augurando «molta prosperità!».

دەوڵەمەند dawla-man, دەوڵەمەند dawla-mand (A.P. دەوڵەمەند), potente, ricco.

دەوڵەمەندی dawla-mand-ì (Wlk.10), ricchezza.

دەوەن dawan, cespuglio; arbusto.
Cfr. Kj. davì.

1. دێ dì awè, da-wè (M.146.22)(Mlu.), v. 1. دێ awè, دی 2' awè.

2. دێ di awè, da-wè (Mlu.) in questo (quello) d'awè garmà ziziwè (M.210.3), in questo calore delle ferite.
Cfr. 2. awè, wè

3. دێ di awè, v. 3. دێ awè; çi-t dawè? che cosa vuoi? Cfr. Kj. di-vè, t-vèt.

دەوێت dawèt (J.Blau) (A. دەوێ), calamaio.
Cfr. dwèt, P. dawit.

دەوێر dawèr, v. دەوێ dawèn e composti.

دەوین dawin, correre.
Cfr. Pahl. dawidan, P. davidan.

دەهبان dahban (S.115.120)(Kj), pl. v. دەبا dabà.

دەهیک dahyik (J.Blau), دەهەک dahak (S.199)(Kj.), v. دەهێ dahy.

دەهل dahl (S.124.415)(Kj.), fresco?

دەهلیز dahliz (P. دەهلیز), corridoio.

دەهۆ dahò (M.257.14), inganno, frode.

دەهۆل dahol (M.135.20, 285.1, KDS IV 24), tamburo; 2a dahol dàn, battere (suonare) il tamburo.
Cfr. Kj. dihol, duhul, dohl, dol, P. dohol → Zl. dhol, T. davul (tutti ← A. طبل ← gr. τύμπανον/ τυμβαζον ?).

دەهۆڵ jan, dahol-jan, suonatore di tamburo, tamburino.
Cfr. A.P. tabl-zan.

1. ‹ئو› day, undicesimo mese solare iranico: 22 dicembre – 20 gennaio.

2. ‹ئو› day: day kirin (P.3.9.20) (Kj.), rispondere, parlare.

3. ‹ئو› day, ‹ئيو› dayn (g. Blau Sindj.) (Kj.), v. ‹ئايل› dàyk

4. ‹ئو› day, v. 5. ‹ێ› dê.

‹ئين› dayn (KDSII 70H: Am.) (Kj.) (A. ‹ئێ›), debito, prestito.

‹ئينار› dayn-dàr (KDSII 432: Am.) (+P.), debitore.

‹ئووئيو› dayùs (P. ‹ديوس›), lenone, ruffiano.

‹ئيم› dayam, ‹ئيمين› dayàm-ìn, decimo. Cfr. Pahl. dahom, P. dahom(ìn), Ash. dasam

‹ێ ئاوێ› da-y-awê, ‹ێ ئايێ› ay-awê (Sul.), pr. imperf. di wùstin con prm. suff. III p.: gli occorre, urge.

1. ‹ێ› dê, villaggio, paese; dê wa dê rìwdin (KDSII 193) andare di villaggio in villaggio. Cfr. Pahl. dêh, P. deh, dih, dehi Kurde.

2. ‹ێ› dê, ‹ێت› dêt, pr. III p. di hâtin: viene.

Cfr. Sul. ê(t), Kj. têt.

3. ‹ێ› dê (S. 189, g. Blau), v. ‹ايل› dàyk; yâ dê (P.S. 14.20, 19.30), madre!, mamma!

4. ‹ێ› dê (KDSII 281 (96), g. Blau Am./Sindj. 83, 102) (Kj.), particella del futuro.

5. ‹ێ› dê (KDSII 52H: Şirşû), suocera!, orsù! Cfr. 4. day.

‹ێبا› dêbà, broccato. Cfr. Pahl. debâg, P. dibâ.

‹ێباڕێ› dêbâra, prefazione. Cfr. P. dibâce.

‹ێبۆک› Dêbôk(i)r, n. pr. di città nel Kurdistan iracheno.

‹ێبۆکی› dêbôkr-î (M. 39.10), della città di Dêbôk(i)r.

1. ‹ێت› dêt, v. 2. ‹ێ› dê.

2. ‹ێت› dêt (KK.), v. ‹ێژ› dêt.

‹ێتا› dêt-a, pr. III p. di hâtin con prep. encl. -a: viene a (in).

دێتەوە dēt-awa, pr. III s. di hātin-awa: riviene, ritorna, viene di nuovo.

دێدار dē-dār (+P.), capovillaggio.

1. دێر dēr, tardi.
Gr. Pahl. dagr, P. dīr.

2. دێر dēr (KDS II 620: Akre) (A. دَیر), monastero, convento; chiesa.

1. دێران dērān, pr. da-dērim, v. دەڵ دێران hal-dērān.

2. دێران dērān (S. 215, J. Blau) (Kj.), pr. di-dērim, ventilare il grano, spulare, vagliare.

1. دێرانون dērāndin (KDS I p. 235: Zāxō) (Kj.), pr. di-dērīnim, v. 2. دێران dērān.

2. دێرانون dērāndin (KDS I p. 235: Zāxō) Kj., sudare.

دێراو dēr-āw, rigagnolo, canale d'irrigazione

دێرشەوی Dērzawā (S. 226), n. pr. di una tribù curda del Bōhtān.

دێرێ dērē: pē bi-dērē (M. 276.29) cong. III s.: che ottenga.
Gr. P. dāram, ho, abbia, Bābā Tāher دیرم, KK. dērəm.

دێریک dērīk, storia.

دێرین dēr-īn, antico.
Gr. P. dīrīn.

دێڕ dēr, riga, linea.

دێز dēz, دێزە dēza (KDS II 514: Sūrçī), grigio scuro.

دێلک dēlik (S. 206) (Kj.), v. دێڵەسەگ dēl-a sag.

دێڵ dēl, femmina.

دێڵەسە dēl-a sa (M. 167.12) (Mu. Kj.), v. دێڵەسەگ dēl-a sag.

دێڵەسەگ dēl-a sag (+P.), cagna.

دێڵەگورگ dēl-a gurg, lupa.

1. دێم dēm (S. 116.193) (Kj.), v. دیمە dīma.

2. دێم dēm, terreno non irrigato che dalla pioggia.
Gr. 1. dēma, P. deym-zār.

3. دێم dèm, pr. 1. s. di hàtin: vengo.
Cfr. Sul. èm, Kj. tèm, hèm.

1. دێمە dèma (KDS II 612: Akre), terreno secco
Cfr. 2. dèm.

2. دێمە dèm-a, pr. 1 s. di hàtin con prep. encl. -a: vengo a (in).

دێنم d-ènim, pr. I s. di hènàn: porto (in qua)
Cfr. Kj. t-ìnim.

دێو dèw, demone, demonio.
Cfr. Pahl. dèw, P. dìv, Bal. dè(b), Psh. lèwə «lupo».

دێوانە dèwàna, pazzo, folle, matto.
Cfr. Kj. dìn, dìnà, Pahl. dèwànag, P. dìvàne, Psh. lewanai.

دێ وباڤ dè-w-bàv (J. Blau) (Kj.),
v. دایک وباوک dàyk-u-bàwk.

دێو جامە dèw-càma, abbigliamento mimetizzante di cacciatore.

دێو ودرنج dèw-u-dirinc, demoni, folletti.

دێوەرژەن dewar-jan, fuliggine.

دێوەزمە dèwa-zima, incubo.

دێهات dèhàt (P.A. دهات pl.), villaggio, campagna, contado.

دێهاتی dèhàt-ì (P.A. دهات) campagnolo, paesano, rustico.

1. دی dì, altro; kas-èk-ì dì (M. 154. 32), qualcun altro; çì dì-m pè nà-kirè (M. 154. 32) non faccio altro (più); non posso fare altro.
Cfr. Kj. din, Pahl. did, didom, ditikar, P. dìgar, Bal. tì, Ant. P. duvitìya, Av. bitya, Jk. bi.

2. دی dì: hàtin-a dì, apparire; ba dì kirdin, scorgere; hènàn-a dì, produrre, attuare.
Cfr. dìtin, 1. dìn.

1. دیار dìàr, dyàr, visibile, manifesto, evidente, chiaro; dyàr-a, è chiaro, s'intende; dyàr bùn, apparire, mostrarsi, rivelarsi; dyàr dàn, mostrare, rivelare; dyàr kirdin, mostrare, manifestare, svelare.
Cfr. Pahl. dìdàr, visibile, P. dìdàr, visione.

2. دیار diyàr (A. دیار pl. di دار), contrada, regione, paese.

دیاربەکر Diyàr-bakir (A. دیاربکر), n. pr. di una città della Turchia sud-orientale; Diyarbekir.

دیارگا dìàr-gà, osservatorio, posto di osservazione.

دیاری dìàr-ì, dyàr-ì, 1. apparenza, aspetto;

apparizione, manifestazione; evidenza, chiarezza; dyārī dān, apparire, manifestarsi; dyārī kirdin, manifestare, rivelare; mostrare; definire; f. dono, regalo.

دیتر dītir (KDS II 754: Zāxō), altro.
Cfr. dī, tir, Pahl. ditīkar, P. dīgar.

دیتن dītin, pr. da-bīnim, vedere, guardare; scorgere; trovare; notare, capire.
Cfr. dīn, bīnīn, Pahl. dīdan, wēn-, P. dīdan, bīn-, Bal. disten, gend-, Psh. līdəl, win-.

دیتنەوە dītin-awa, pr. da-bīnim-awa, rivedere; ritrovare; visitare.

دیتوو dītū, visto; visione.

دیدار dīdār (M. 77.8, 277.27) (P.), vista, visione, visita.
Cfr. dīār, dyār.

دیدە dīda (M. 35.17) (P.), occhio.

دیرەگ dīrag (M. 130.22) (T. direk), palo della tenda.

دیز dīz, دیزک dīzk (S. 219, J. Blau dizik) (Kj.), دیزە dīza, recipiente a collo stretto, pentola.

دیزۆلکە dīz-ōlka, pentolino.

دیسا dī-sā (KDS II 733: Am., J. Blau) (Kj.) v. دیسان dīsān

دیسان dī-sān, di nuovo, ancora.

دیش dīz, cose varie; cianfrusaglie; quisquilie.

دیق dīq (A. دِق), tubercolosi, tisi.

دیقەت dīqat (A. دِقّة), attenzione; precisione, accuratezza; dīqat kirdin, fare attenzione, badare.

دیک dīk (Kj.) (A.), دیکر dīkir (KDS II 511: Sūrçī), gallo.

دیکەل dīkal (G.) (Kj.), v. دیک dīk.
Cfr. kal-a bāb, kal-a zēr.

دیکە dī-ka, altro.
Cfr. dī, ka, Pahl. ditīkar, P. dīgar.

دیل dīl, prigioniero.

دیلان dīlān (P.S. 26.16, M. 247.19), danza, ballo.

دیلانێ dīlānē, dondolo, dondolio; altalena.

دیلۆک dìlŏk (Kj.), canzone a ballo.

دیلی dìl-ì, prigionia, cattività.

دیم dìm (J. Blau: Sindj.) (Kj.), v. دایم dàym.

دیمانا dìmànà, apparizione, comparsa, presenza.

دیمه dìma, faccia, viso, volto.
Cfr. dìman, Kj. dèm, P. dìman, Bal. dèm, Psh. lèma «pupilla».

دیمه شۆره dìm-a zòra, asticina per applicare il cosmetico.

دیمەن dìman, vista, aspetto, sembianza, parvenza.
Cfr. dìma.

1. دین dìn, pr. da-bìnim, v. دیتن dìtin; zòr la xò-y-dà da-dì (KDS II 314), aveva una grande opinione di sè.

2. دین dìn (KDS II 509: Sùrçì, KDS II 613: Akre) (Kj.), v. دێوانە dèwàna.

3. دین dìn (A. ← Pahl. dèn), religione.

1. دینا dìnà (S. 196) (Kj.), v. دێوانە dewàna.

دینا Dìnà (M. 251.36 e II 394 nota 31), n. pr. che designa forse i Yazìdì o un loro gruppo.

دینار dìnàr (M. 296.8), nome di una vecchia moneta, il denaro; (J. Blau: Am.), unità monetaria irachena.

دینجی dìncì (?): ba dìncì (M. 155.22), in pace.

دیندار dìn-dàr (+P.) religioso, pio, devoto.

دین وهاره dìn-u-hàra (S. 118.245), pazzo e furente, pazzo furioso.
Cfr. 1. hàrì

دیو dìw (M. 122.19), lato, direzione.

دیوانخانه dìwà-xàna (A. دیوان+), 1. sala del consiglio, sala dell'udienza; 2. parte della casa o della tenda accessibile agli ospiti di sesso maschile (T. سلاملق).
Cfr. dìwàn 3, dìwàn-xàna.

دیوار dìwàr (P.), muro, parete.
Cfr. Kj. dìwèr, Pahl. dèwàr, Psh. dèwàl, P. volg. dìfàl.

دیوار کەڵ dìwàr-kal: dìwàr-kal çinìn, costruire un muro.

دیوان dìwàn (A.), 1. (M. 31.12) corte, consiglio, tribunale; dìwàn girtin (M. 23.23), tener consiglio;

3. (M. II 54 nota 41), v. دیوا خانه dìwà-xàna.

دیوان خانه dìwàn-xàna (KDS II 539: Akre), sala del consiglio, sala dell'udienza. Cfr. dìwà-xàna.

دیوێر dìwèr (Wik. 101), v. دیوار dìwàr.

دیووزان dìùzàn, dyùzàn (P.S. 182.25) (Kj.), v. دووزان dùzàn.

ر ، ڕ ، ڕ ، ڕ

1. ڕا ṙà-, preverbio indicante in genere distensione.

2. ڕا -ṙà, posp. loc.: la Yamanè ṙa (M. 78.31) dallo Yemen; da kun-ì bardàn ṙà (M. 157.3), in (da) un buco fra le pietre. Cfr. 2. dà, Kj. -ra.

3. ڕا ṙà (P. راه), v. ڕێ ṙè.

4. ڕا ṙà (A. رأی), v. ڕای ṙày.

ڕاته سپاردن ṙà-aspàrdin (M. 193.14) (Mu.), affidare, incaricare, raccomandare. Cfr. ṙà-s(i)pàrdin.

ڕاته نگه وتن ṙà-angawtin (M. 130.8), stendere.

ڕاتێخستن ṙà-èxistin (KDS II 519: Sùrçì, 584: Akre) (Kj.) v. ڕاخستن ṙà-xistin

ڕابارتن ṙà-bàrtin (KDS I p. 235: Akre) (Kj.), v. ڕابوواردن ṙa-bùàrdin.

ڕابردن ṙà-birdin (M. 194.22), v. ڕابووردن ṙà-bùrdin.

ڕابردوو ṙà-birdù, v. ڕابووردوو ṙà-bùrdù.

ربيعة Rabi'a (M.18.3c) (A. ربيع), n. pr. f.: Rabi'a di Aleppo, una mistica del sec. IX.

ربوردين ṛà-ḥwàrdin, v. ربورديين ṛà-ḥwàrdin.

ربورين ṛà-ḥòrin (KPS I p.235: ṛàxò) (Kj.), v. ربورديين ṛà-ḥwàrdin.

ربون ṛà-ḥòn (Kj.), fr. ṛà-di-ḥim, v. ربووين ṛà-ḥwìn.

ربورديين ṛà-ḥwàrdin, ṛà-ḥwàrdin, pr. ṛà-da-ḥwèrim (ṛà-ḥèrim KPS II 194 Suh.), passare t., trascorrere t.; da-gâ kas-èk ṛà-ḥwàrdin (Mu) convivere con qu. Cfr. ṛà-ḥwàrdin, Kj. ṛà-ḥàrtin.

ربوستيم ṛà-ḥwàstim (M.260.2) (< ṛà-ḥwàstim) invece di ṛà-wàstim cong. 1.s. di ṛà-wastàn che io stia.

ربوردين ṛà-ḥwrdin, passare i., trascorrere i. Cfr. ṛà-ḥurdin, ṛà-ḥirdin, Kj. ṛà-ḥòrin, ṛà-ḥrìrin

ربوردو ṛà-ḥwrdu, passato, trascorso; (gram.) passato, preterito.

ربوورين ṛà-ḥwrin (J. Klau: Am.) (Kj.), v. ربوردين ṛà-ḥwrdin.

ربووين ṛà-ḥwìn (J.; M.75.35), fr. ṛà-da-ḥim, sorgere, levarsi, alzarsi; (M.13.35) stare in guardia; la xaw ṛà-ḥwìn, svegliarsi. Cfr. Kj. ṛà-ḥòn, ṛà-ḥìn.

ربر ṛà-ḥar (P. راحر), v. ربيه ṛè-ḥar; (M.286.7), duce, comandante; (M.204,19) consigliere.

ربزين ṛà-ḥazìn (M.14.11), correre, affrettarsi

ربين ṛà-ḥìn (KPS I p.235 ḥìn) (Kj.), v. ربووين ṛà-ḥwìn; ṛà-ḥa j xaw (KPS II 750: ṛàxò), svegliati!; ṛàḥìn-o-ṛùnìštin, «alzarsi e sedersi»: maniere, comportamento cfr. ḥastàn-u-dànìštin; Ekin ṛà-ḥì j vè nàvè (3.127.486), Giuseppe si alzò di lì.

ربارين ṛà-ḥarìndin, rimuovere, spostare, levare.

ربارين ṛà-ḥarìn, sobbalzare, risultare; sollevarsi, insorgere; ḥa cè-g xò ṛà-ḥarìn, balzar su, slanciarsi.

راتو ṛàtù, aritto od assegno per studenti di teologia. Cfr. ṛad

راتكان ṛà-takàn, muoversi, scrollarsi, sobbalzare; vibrare

ڕاگەیاندن ڕاگەیاندن (J.Blau)(Kj.), fr. di-rāgīnim, fermare.

ڕاگوزەر ڕا-gūr (M.165.18), passare, entrare, penetrare.

ڕاگەڕان ڕا-garāndin (M.285.32), regolamentarsi.

ڕاگەڕاندن ڕا-gardin, ڕاگەڕین ڕا-garīn, succedere, trascorrere.

ڕاگەڕین ڕا-garīn, v. ڕاگەڕاندن ڕا-gardin.

ڕاحەت ڕāḥat (M.279.23), riposo, comodità, benessere.
Cfr. ڕاحەتی, ڕاحەت-ێ.

ڕاخستن ڕا-xistin, stendere, aprire; tappezzare, (J.Blau) ammobigliare; ڕا-xistin-hev (P.S.9.26)(Kj.), si azzuffarono.
Cfr. Kj. ڕا-ێxistin.

ڕاخوڕین ڕا-xurīn (M.232.11), gridare, esclamare, invocare.

ڕاخەر ڕا-xar (J.Blau), pavimento.

ڕادار ڕا-dār (P.,1301), doganiere, gabelliere

ڕادانەوە ڕا-dāwa, fr. ڕا-dēwm, protendere, porgere, offrire.

ڕادان ڕا-dān, versare; emettere; espellere; (M.174.11) strappare, trascinare.

ڕادە ڕāda, grado, stadio, portata.

ڕادیۆ ڕādyō (Kur.), radio (radiofonia).

1. ڕاز ڕāz: sar rāz-i kānīē (M.50.2)(Mu.), sul margine della sorgente; rāz-i kānīān (M.61.2), margine della sorgente; rāz-i kānī (M.62.2), margine della sorgente; rāz-i ǯatti (M.156.33), sponda del fiume, riva.

2. ڕاز ڕāz: rāz kirdin (M.176.36), v. ڕاست ڕāst; rāz garāwa-ba dwā-wa (M.106.13), ritornò direttamente indietro.

3. ڕاز ڕāz, mistero, segreto.
Cfr. Pahl. P. rāz.

ڕازاوە ڕāzāi (P.S.9.23)(Kj.), coricato, addormentato.

1. ڕازان ڕāzān, fr. da-rāzēm, (ad)ornarsi, decorarsi; prepararsi, disporsi, sistemarsi.
Cfr. P. ārāstan?, Av. rāzan- ?

2. رازان rà-zàn (L. 222, J. Blau), (P.S. 29.8 pr. rà-di-zim), coricarsi, addormentarsi, dormire.

1. رازاندن rāzàndin, pr. da-rāzènim, (ad)ornare, decorare; preparare, disporre, sistemare; allestire, equipaggiare.

2. رازاندن rà-zàndin (J. Blau) (Kj.), pr. rāzìnim, mettere a dormire, addormentare.

رازانه‌وه rāzàn-awa, pr. da-rāzèm-awa, adornarsi; riordinarsi, (ri)disporsi, (ri)aggiustarsi.

رازونیاز rāz-u-niyàz, lusinghe, blandizie, vezzi; amoreggiamento.

رازی rāzì (A. راضی), consenziente, soddisfatto, contento; rāzì bùn, aconsentire, soddisfarsi, appagarsi, accontentarsi; rāzì kirdin, soddisfare, appagare, accontentare.

رازیانه rāzyàna, anice; finocchio.

راژه‌نون rà-jandin (M. 113.4, 232.29), pr. rà-da-janim, rà-da-jènim, dondolare la culla, cullare; far oscillare. Cfr. rà-janìn.

راژه‌نین rà-janìn, v. راژه‌نون rà-jandin.

راس rās (M. 173.24, 176.36), v. راست rāst.

راسان rà-sàn (M. 112.35), v. راستان rà-stàn.

راسپاردن rà-s(i)pàrdin, v. راسپاردن rà-aspàrdin.

راسپارده rà-s(i)pàrda, commissione, incarico; rà-spàrda gayàndin, fare una commissione, eseguire un incarico.

راسپیری rà-s(i)pèr-ì, raccomandazione.

راست, 1. destro, a destra; 2. diritto, dritto, ritto; diretto, retto; vero; (KDS II 718: Am.), piatto a., piano a.; bi-rāst (P.S. 19.2) (Kj.), veramente?; rāst-a (J. Blau), è vero, proprio!; rāst bùn (M. 109.28 rāz bùn), alzarsi, ergersi, (rad)drizzarsi, rizzarsi; rāst bùn-awa (M. 173.24, 267.25), raddrizzarsi, rimettersi, ristabilirsi; guarire; rāst kirdin, 1. alzare, sollevare, ergere, drizzare, rizzare; correggere; (M. 132.29, 176.36) fare alzare, svegliare; 2. dire il vero, aver ragione; rāst da-kay, hai ragione; rāst hàtin (J. Blau), incontrare (cfr. T. razgelmek); rāst hènān

(M.148.34), mettere in ordine.
Cfr. ṛās; 2. ṛāz.

راستان ṛā-stān, pr. ṛā-da-stim, stare, sorgere, levarsi.

راستانه ṛāst-āna (J. Blau), veramente, proprio.

راست بێژ ṛāst-bèj, veridico, verace, sincero.

راست دڵ ṛāst-dil (J. Blau), onesto, sincero.

راست کری ṛāst-kirī (J. Blau) (Kj.), corretto.

راسته ṛāsta, linea retta; squadra, direzione, lato.
Cfr. Pahl. ṛāstag, P. ṛāste, → U. ṛāsta «strada»

راسته بازار ṛāsta-bāzār, via principale che attraversa il mercato.
Cfr. P. ṛāste «via dritta fra due file di botteghe».

راسته خۆ ṛāst-a xò: la ṛāst-a-xò (M.175.37), la ṛāst-a-xòy (M.145.12) (Mu.), in via retta, direttamente, dritto.
Cfr. ṛāst-aw-xò.

راسته ڕێ ṛāst-a ṛē, via dritta, via diretta; via giusta; (J. Blau) direttamente.

راسته قینه ṛāst-a-qīna, vero, autentico, originale, genuino; verità, autenticità, realtà.

راسته و خۆ ṛāst-aw-xò, v. راسته خۆ ṛāst-a xò

راستی ṛāst-ī, verità; veramente, in verità; ba ṛāstī, veramente, proprio, sul serio; mastī v ṛāstī, «in vino veritas»; ṛāstī hātin (J. Blau), v. ṛāst hātin sub راست ṛast; ṛāstī hènān (M.149.34), v. ṛāst hènān sub راست ṛāst.
Cfr. Pahl. ṛāst-ih, P. ṛāst-ī.

راستی پەرست ṛāstī-parist, amante della verità, veritiero, franco, sincero.

راستی پەرستی ṛāstī-parist-ī, amore della verità, franchezza, sincerità.

راسەن ṛāsan (A. رأساً ?), subito.

راعەیەتان ṛāʿayatān (M.253.27) (A. رعية pl. رعايا, sudditi) (Mu.), contadini.
Cfr. ṛāʿayat, ṛāʿīat.

راڤ ṛāv (KDS II 761: Zàxò) (Kj.), v. راو ṛāw.

راڤ و نێچیر ṛāv-o-nèçīr (KDS II 761: Zàxò) (Kj.) v. راو
Cfr. P. naxǰīr.

ڕاکردن ڕā-kirdin, 1. correre; scappare, ba ڕā-kirdin, di corsa, presto; 2. t. di ڕā-ḫistin (cfr. ڕāst-kirdin): alzare, sollevare

ڕاکرن ڕā-kirin (Kj.), v. ڕاکردن ڕā-kirdin 2; awrì ڕā-ka (K) ŠS II 657: Akre), raccogli quello!; ẕēr ڕā-ka (P.S. 9.25), sveglia il leone!

ڕاکشان ڕā-kiẕān, stendersi; sdraiarsi, coricarsi.

ڕاکشاو ڕā-kiẕāw, steso, sdraiato, coricato.

ڕاکوتان ڕā-kutān (S. 95.5), buttar sopra, applicare, mettere (la sella sul cavallo). Cfr. sub 1. ڕاکردن ẕēn.

ڕاکێشان ڕā-kēẕān, 1. trascinare; (M. 135.14) trascinar via, trasportare; (M. 213.13) condurre; aw gurgān-a ḫò mar-yān ڕā-kēẕāwa (M. 163.10), quei lupi piombarono sulle pecore; 2. stendere, (di)spiegare, aprire; coricare.

ڕاگر ڕā-gir, trattenuto.

ڕاگرتن ڕā-girtin, tenere, trattenere, mantenere; tenere in affitto; condurre, portare; osservare; (M. 53.18) accogliere.

ڕاگوزار ڕā-guẕār (M. 251.34) (P. ڕاهگذر), viandante, viaggiatore.

ڕاگەیاندن ڕā-gayāndin (M. 104.19-20, 268.9), far giungere, far pervenire, portare, recare.

ڕام ڕām, mansueto, domestico; ڕām kirin (J. Blau) (Kj.) domare, addomesticare.

ڕاماڵتن ڕā-māltin (M. 208.11), assalire, attaccare, avventarsi su.

ڕاماڵین ڕā-mālīn, spazzar via; scacciare.

ڕاما ڕā-mān, sostare, indugiare, rimanere; (M. 277.15) rimanere a guardare.

ڕامسان ڕā-misān (S) (Kj.), v. ڕامووسان ڕā-mūsān.

ڕامووسان ڕā-mūsān, ڕامووسین ڕā-mūsīn (Wlk. 94), bruciare. Cfr. ڕā-mīsān, ڕā-misīn, P. brīse, brīsīdan (→ A. بریدن, بریس) Per m < b e viceversa cfr. sub ڕێزه mēẕa, ڕۆژ ẕōẕmār.

ڕامسین ڕā-misān, ڕامووسین ڕā-mūsān, ڕا-misīn, v. ڕامووسان ڕā-mūsān.

1. ڕان ṛān, corsia.
Cfr. Kj. rah(i)n, Pahl. P. rāh, Psh. wrūn pl. wrāno.

2. ڕان ṛān, gregge, greggia, armento; mandria

Gr. r̄aw ?

راو r̄à-nàw (calco su Eur. pronomen), pronome.
Gr. il calco P. bar-nàm.

رانك r̄ànik (M. 287. 24), pantaloni, calzoni, brache.

رانی و به ربوز r̄ànì-w-barbùz (KDS II p. 376: R wandiz), vestito curdo completo di brache e giubba.
Gr. r̄ànik.

رانین r̄ànìn, guidare, condurre.
Gr. Pahl. ràyènidan, P. ràndan.

رانیه R̄ànya, n. pr. di città.

راو r̄àw, 1. caccia; caggiagione, selvaggina preda; r̄àw kirdin, cacciare, pescare; catturare; 2 (M. 137. 2), agitazione, subbuglio.

راوچی r̄àw-çì (+T.), v. راوکر r̄àw-kar.

راور r̄àwir (J. Blau), feroce; belva.

راوکر r̄àw-kar, cacciatore.
Gr. r̄àw-çì.

راوگا r̄àw-gà (M. 18. 36), luogo di caccia.

راووروت r̄àw-u-r̄ùt, scorreria, razzia.

راووشکار r̄àw-u-zikàr, caccia.
Gr. Pahl. wiškar, P. šekàr.

راوه ستان r̄à-wastàn, stare, fermarsi; (M. 256. 6) resistere, tenere duro; r̄à-wasta (M. 160. 26), fermati!; Xul̄à bi-t-kà r̄à-wastàw (M. 102. 14) (Mu.), che Dio ti mantenga in vita!
Gr. Kj. r̄à-wastyàn.

راوه ستاندن r̄à-wastàndin, fare stare, far fermare, fermare t., arrestare.

راوه ستاو r̄à-wastàw, stante, fermo; Xul̄à r̄àwastàw-it kà (M. 213. 30) (Mu.), che Dio ti preservi!
Gr. sub راوه ستان r̄à-wastàn.

راوه ستهك r̄à-wastak (J. Blau), freno.

راوه ستیان r̄à-wastyàn (KDS II 704: Am.) (Kj.), v. راوه ستان r̄à-wastàn.

راوه شان r̄à-wazàn, scuotersi, scrollarsi, agitarsi.

ڕاوەژاندن ڕا-wəžāndin, scuotere, scrollare; agitare.

ڕاوێژکە ڕا-wēj-ka, tentennamento, titubanza.

ڕاهاتن ڕا-hātin, arrivare; (M.50.31) accorrere; abituarsi.

ڕاهێبدار ڕاهێب-dār (S.121.332) (A. صاحب), indovino.

ڕاهەبار ڕāh-bar (M.263.29), v. ڕێبەر ڕē-bar.

ڕاهێڵان ڕā-hēlān (KDSII 751: ڕاکێشان), 1. sollevare; provocare; 2. inseguire.

ڕاهێنان ڕā-hēnān, 1. produrre, 2. addestrare

1. ڕاهێ ڕāhē (M.237.21) (P. رها), libero;

2. ڕاهێ ڕāh-ē (P. رهی): ڕەیک ڕاهێ بون (M.210.32) si reparorono.

ڕای ڕāy (A. رأی), opinione, parere; consiglio; (S.226) senno; ڕای کردن (M.13.30), tenere consiglio.
Cfr. 4. ڕا

ڕایگان ڕāygān (P. رایگان), gratuitamente.

ڕایەخ ڕāyax (P. رخ, ?), roba, mobilia.

ڕایەڵ ڕāyal, ڕایێڵ ڕāyēl, ordito; ڕایەڵ کردن (KDSII 408), stendere l'ordito; (M.275.16) ricoprire.

ڕب ڕib (A. رُبّ), recipiente da un quarto di litro.
Cfr. ڕبع, ڕوبع.

ڕباب ڕibāb (E.I.) (A. رباب), viola monocorde.

ڕبات ڕibat (J.Blau: Sindj.) (Kj.), piccola carovana

ڕجا ڕicā (T. ← A. رجاء), richiesta, preghiera; speranza, desiderio; ڕجا کردن, richiedere, pregare; sperare, desiderare.
Cfr. ڕجاء.

ڕجاڵ ڕigāl (J.Blau) (Kj.), v. ڕێگەڵ ڕigēl.

ڕجۆڵ ڕigōl (J.) (T. regel), congettura alquanto liquida
Cfr. ڕیگەڵ, ڕاگەڵ.

ڕیش ڕiš, barba
Cfr. ڕیدن, ڕیندن, ڕیژ, Kj. ڕش, Pahl. rēš, P. ریش, Pāz. žīra, gīra.

ڕیشدار ڕiš-dār (M.213.16) (+P.), barbuto; anziano.

سپی ږیدێن ریدێن-b(i)pì, che ha la barba bianca; canuto; anziano, maggiorente, notabile; venerando.
Cfr. rìš-b(i)pì, riš-ripìd, riš-safìd, P. rìš-sefìd, Pšk. spìn-žìrai(-gìnai), (T. akzakal). Kj. rì-spì

ږیدێن ریدێن, v. ږیدێن ریدێن.

ږێژ ریژ (A. ژێ), consenso, approvazione; soddisfazione; ریژا ڕبن (M.58.7, 129.33), acconsentire, soddisfarsi, essere contento.
Cfr. ڕازا.

ئاږێن ریژان, fr. da-ریژم, marcire, guastarsi, corrompersi; decomporsi; disgregarsi
Cfr. ڕیژن.

1. ږێژ ریژ, nalto (topo).

2. ږێژ ریژ (A ږژ), sostentamento, mantenimento; vitto; guadagno.
Cfr. ڕیزق.

ږگار ریژگار, libero; ریژگار ڕبن, liberarsi; ریژگار کردن, liberare.
Cfr. Pšk. wuzgār.

ږگاری ریژگار-ێ, libertà, liberazione.

خوازگاری ږ ریژگاری-xwāz, liberale, libertario.

خوازگاری ږ ریژگاری-xwāz-ێ, amore della libertà.

ږ ریژ-(f. Blau) (Kj.), v. ږێو ریژن.

ږێن ریژن, v. ئاږێن ریژان.

ږێو ریژن, marcio, guasto.
Cfr. Kj. ڕیژ.

ئاږێن ریژان, fr. da-ریژم, (ri)versarsi, spandersi; cadere (foglie, capelli, denti).
Cfr. ڕیژن, ڕیژتن, Kj. ڕیژیان.

ئاوێن ریژاندن, fr. da-ریژێنم, versare, spargere, far cadere.

ږد ریژد, tirchio.

ڕێژێن ریژن, versamento; ریژن-ێک-ی باڕانه (M. 209.33) (dlu.), un acquazzone.
Cfr. ڕیژن.

ئاږیان ریژیان (KDS I p.238: Akre, f. Blau) (Kj.), fr. di-ریژیم, v. ئاږێن ریژان.

ږێن ریژن, v. ئاږێن ریژان.

ڕست ریست, filo (di perle); spago; (S.114.135 rust), corda.

ئاڕستن ریستن, fr. da-ڕێژم, filare.
Cfr. ڕێستن, P. rextan, ristan, rištan, rištan, fr. ris-, Pšk. ršol.

رِستە řista, filo, fettuccia, spago, (M.108.29) corda; řista-y mirwàrì, filo di perle, vezzo di perle.
Cfr. Pahl. ristag, P. reště.

رِسق řisq, v. 2. رزق rizq.

رِسمی řismì (KDST 572: Akre), v. رەسمی řasm-ì.

رِشان řişàn (M.127.4), pr. da-řişèm, sputare.
Cfr. řijàn, řiştin.

رِشانەوە řişàn-awa, pr. da-řişèm-awa, vomitare.
Cfr. Kj. razyàn; řiştin.

1. رِشتن řiştin, pr. da-řèjim, versare, spandere, spargere; far cadere. Cfr. řèştin, řijàn, řijìn, řijàndin, Kj. rètin, řijyàn, Pahl. rèxtan, řèz-, P. řixtan, řiz-, Bal. re(h)ten, reč-; retk-; Psh. rèž-awəl/èdəl.

2. رِشتن řiştin: çàwàn řiştin, v. رەشتن řaştin.

رِشک řişk, lendine.

رِشێن řişèn, v. رِژین řijèn; řişèn-è bàrànè (M.113.26), řişèn-ì bàrànè (M.246.19) (Mu), acquazzone.

رِفاندن řifàndin, pr. da-řifènim, rapire, rubare, predare.

Cfr. Kj. řivàn, ravàndin, Pahl. rubùdan, P. robùdan.

رِڤان řivàn (KDST p.238: Akre) (Kj.), pr. di-řivèm, v. رِفاندن řifàndin.

رِڤین řivìn (Wik.101, J. Blau) (Kj.), fiamma.

رِق řiq, رِک řik (A. ريق saliva?), ira, collera, rabbia; dispetto, stizza; la řiqàn-dà, dalla rabbia; řiq lè bùn, provare dispetto, incollerirsi; stizzirsi; řiq-ì hastàn, adirarsi, arrabbiarsi, andare in collera.
Cfr. řaq(q).

رِقاوی řiq-àwì (+A.), incollerito, adirato, arrabbiato; indispettito.

رِقە řiqa (M.256.14) (A. رقي), galoppo in salita.

رِقەبەر řiqa-bar, rivale.

رِقەبەری řiqa-bar-ì, rivalità.

1. رِک řik, v. رِق řiq.

2. رِک řik, nervo; nerbo, vigore.

رِکاب řikàb (S.110.19), v. رِکێف řikèf.

رِکاعەت řikà'at (A رَكْعة), inchino nella preghiera musulmana; dù řikà'at-ì nwèj

(M. 230.8), due volte la preghiera.

رکرکین rikrikìn (Wik 100) (Kj.), battere i denti.

رکۆ rik-ò, dispettoso; testardo.

رکەعەت rikaʿat (M. 50.11), v. رکاعەت rikàʿat.
رکێب rikèb (J. Blau), v. رکێف rikèf.
رکێف rikèf (A. رکاب), staffa;
rikèf lè dàn (M. 96.30), spronare, dar di sprone.
Gr. rikàb, rikèb.

رم rim, v. رمب rimb.

رمان rimàn (A. رمّ, رمّة, cariarsi),
pr. da-rimèm, rovinare i., crollare.

رماندن rimàndin, pr. da-rimènim,
far crollare, rovinare t., demolire,
distruggere.

رمب rimb (A. رُمح), lancia.
Gr. rim, rum.

رمباز rim-bàz (+ P.), giostratore con la lancia.

رمبازی rim-bàz-ì, gioco con le lance, giostra
con le lance; rim-bàzì kirdin (M. 252.2),
giocare con le lance, giostrare con le lance.

رموزا rimù-zà (M. 138.25) (Mu), رموزنە
rimù-zina (M. 137.16), mostricciattolo.

رند rind (J. Blau) (Kj.), bello; buono;
piacevole; bene.
Gr. rand, Kj. rindik.

رندک rindik (S. 222) (Kj.), bene.
Gr. rind.

رندێن rindèn, v. ردێن ridèn.

رنگاندنەوە ringàndin-awa, pr. da-ringènim-
awa, brontolare.

رنگە رنگ ring-a-ring, brontolio; (S. 292.9)
sferragliamento (delle spade).

رنەک rinak: rinak kirdin (M. 219.29),
strigliare.

رنین rinìn, 1. grattare, raschiare;
2. (M. 146.31) graffiare; 3. strappare; cogliere
(fiori, frutti).
Gr. Pahl. P. randidan.

رە rih (J. re, S. 196, 203, J. Blau) (Kj.),
v. ردێن ridèn.

رهەت rihat (Kj.), v. رەهەت rahat; (S. 216)
pigro, pigrizia; rihat bòn (S. 216), quietarsi,

placarsi; (L.211) cancellarsi, estinguersi.

رواڵت r̄wālat, v. رووالت ruwālat.

روان r̄wàn, pr. da-r̄wèm, crescere, vegetare, germogliare, spuntare.
Cfr. Pahl. rustan, rōy-, P. rostan, rūy-

رواندن r̄wàndin, pr. da-r̄wènim, far crescere, coltivare.

روانین r̄wànin, guardare.
Cfr. r̄ùàndin, nwàr̄in, Kj. nèrin, narin, rènin, Pahl. nigeridan, P. negaristan, negar-.

روبع r̄ub' (KDS II 550: Akre), روبه r̄uba (M.246.1) (A. رُبع), un quarto.
Cfr. r̄ib.

روپی r̄ùpì (KDS II 617: Akre) (Eur. + Hi. ell.), rupia.

روتبه r̄utba (A. رُتبة), rango, ordine, grado.

روتبی r̄utb-ì (A. رُتبی), ordinale, di precedenza.

روح r̄uḥ (M.244.29), v. رۆح r̄ōḥ.

روحم r̄uḥm (A. رَحم): ruḥm kirdin (M.173.30), aver pietà, aver compassione, compatire. Cfr. raḥm.

روحم بر r̄uḥ(i)m-bar (M.63.22) (A.P. رحم بر), pietoso, compassionevole.

روحوڵا r̄uḥulà (M.62.25), v. رووحوڵا ruḥulà.

روخان r̄uxàn (KDS I p.232) (Mu.), v. رووخان r̄ùxàn.

روخسار r̄uxsàr (P. رُخسار guancia), volto.

روخسەت r̄uxsat (A. رُخصة), 1. permesso; ruxsat dàn, permettere; 2. congedo, commiato; ruxsat-à xò xàstin (KDS II 541: Akre) (Kj.), congedarsi, accomiatarsi.

روژی r̄ujì (J. Blau) (Kj.), carbone.

روستەم R̄ustam, n. pr. m.: l'eroe dell'epopea iranica; R̄ustam-ì Zàl, Rustam figlio di Zàl.
Cfr. R̄ōstam.

روستەم بەگ R̄ustam-bag: Ṣà Rustam-bagàn (M.213.13) pl., quelli (la famiglia) di R̄ustam-bag, un capo curdo mukri.

روستەم خان R̄ustam-xàn, n. pr. di un villaggio nel Kurdistan iracheno.

روم r̄um (KDS II 643: Akre), v. رمب r̄imb.

1. رۆ rō, fiume.
Cfr. rī, Skh. rī, Pahl. rōd, P. rūd.

2. رۆ rō (S.213) (Kj.), sole; rōgī-da (J.Blau) tutto il giorno.
Cfr. rōj.

3. رۆ rō (M.209.12), هەی رۆ hay rō (M.56.20), رۆرۆ rō-rō, ahi!, ahimè!, sventura!

4. رۆ rō-, preverbio indicante abbassamento usato invece di dà-.
Cfr. Kj. rū-

رۆئێشتن rō-ēztin (M.238.28), gettare.

رۆبار rōbār (J.Blau) (Kj.), v. رووبار rūbār.

رۆچوون rō-çūn, calare, scendere, affondare.

رۆح rōḥ (A. روح), spirito, animo, anima; rōḥ-ī zīrīn-im, anima mia!; rōḥ-ī çū, si scoraggiò.
Cfr. ruḥ.

رۆحدار rōḥ-dār (+P.), animato.

رۆح زل rōḥ-zil, orgoglioso, superbo.

رۆح لەبەر rōḥ-la-bar, animato.

رۆخ rōx, bordo, margine; sponda.
Cfr. Kj. rax.

رۆرۆ rō-rō (M.20.34), lamento.
Cfr. 3. rō.

رۆز rōz: rōz kirdin, cucire insieme.

رۆزگار rōz-gār (M.103.30) (P. روزگار), tempo; (M.213.6) mondo.
Cfr. rōj-gār.

رۆزی rōz-ī (M.173.19) (P. روزی), pane quotidiano, sostentamento.
Cfr. Pahl. rōzīg.

رۆژ rōj, sole; giorno; rōz bāz, buongiorno!; rōj-ēk la rōjān (M.247.9), un (bel) giorno. būn ba rōj, rōj būn-awa, farsi giorno, albeggiare, spuntare il sole; rōj kirdin-awa, vegliare fino a giorno fatto; rōj gīrān, eclissarsi il sole; ba rōj hēnān, mettere al mondo, generare, creare, produrre.
Cfr. Kj. 2. rō, Pahl. rōz, P. rūz, Bal. rōč, rōš, Psh. rwadz, wradz.

رۆژاڤا rōj-āvā (J.Blau) v. رۆژاوا rōj-āwā,

رۆژانە rōj-āna, 1. giornaliero, quotidiano; 2. diurno.
Cfr. rōj-ānī, P. rūz-āne.

ڕۆژانی rōj-ànì (J. Blau) (Kj.), v. ڕۆژانە rōj-ana.

ۆژاوا rōj-àwà, tramonto del sole; occidente, occaso, ovest; rōj-àwà bùn, tramontare il sole; rōj-èk hàt-a rōj-àwà (M. 189, 30), un giorno giunse al tramonto.

ڕۆژباش rōj-bàz, buongiorno!

ڕۆژباشی rōj-bàz-ì: rōj-bàzì lè kirdin, dare il buongiorno a qu.

ڕۆژبان Rōjbàn (M. 252 2), tribù curda non identificata.

ڕۆژبوێر rōj-bwèr: rōj-bwèr kirdin, prendersi un giorno di vacanza.

ڕۆژڕەش rōj-rāz, disgraziato, miserabile.

ڕۆژگار rōj-gàr, tutto il giorno.
Cfr. Pahl. rōzgàr (< rōz-jàr ?), tempo diurno mentre P. rūzgàr «tempo» (→ T. rūzgur «vento»).

ڕۆژگیران rōj-gìràn, eclissi di sole.

ڕۆژنامە rōj-nàma, giornale.
Cfr. P. rūz-nàme.

ڕۆژنامەچی rōj-nàma-çì, giornalista.

ڕۆژنامەچیەتی rōj-nàma-çì-atì, giornalismo.

ڕۆژنە rōjna, apertura, abbaino nel tetto.
Cfr. Pahl. rōzan, P. rōzane.

ڕۆژوو rōj-ù, digiuno.
Cfr. Kj. rōjì, Pahl. rōzag, P. rūze.

ڕۆژووان rōjuwàn, digiunante.

ڕۆژە rōja: ba rōja hènàn (M. 209, 24), dare alla luce, mettere al mondo.
Cfr. sub rōj.

ڕۆژهەڵات rōj-hal-àt, sorgere del sole, oriente, levante, est; rōjhalàt-ì nàwarāst, Medio Oriente; rōjhalàt-ì dùr, Estremo Oriente.

ڕۆژهەڵاتناس rōjhalàt-nàs, orientalista.

ڕۆژهەڵاتناسی rōjhalàt-nàs-ì, orientalismo, orientalistica.

ڕۆژی rōjì, v. ڕۆژوو rōj-ù.

ڕۆستەم Rōstam (M. 273, 34, 286, 17), v. ڕوستەم Rustam.

رۆشن rōʒin, chiaro, luminoso; fulgido; rōʒin kirdin, illuminare, rischiarare; chiarire; çaw-mān rōʒin, siamo felici di vederti.
Gr. rūn, Pahl. rōʒn, P. rōʒan, Psh. rūṇ.

رۆشنائی rōʒnāi, luce, splendore, chiarezza.
Gr. Kj. rōnāhi, P. rōšanāi.

رۆشن بیر rōʒin-bīr, illuminato (d'intelletto).
Gr. PA. rōšan-fekr.

روشەن rōʒan (P. روشن), v. رۆشن rōʒin.

رۆشەن چراغ rōʒan-çirāx (M. 279.36) (+P. چراغ), che ha una chiara fiaccola.

رۆڤی rōvī (J. Blau) (Kj.), v. ڕێوی rēwī.

رۆکردن rō-kirdin (M. 278.23), spargere, versare.

رۆکەوتن rō-kawtin, sdraiarsi, coricarsi.

رۆڵە rōla, vocativo s. o pl. rivolto a figli o figlie, ragazzi o ragazze: ay rōla, figliolo! ecc.; rōla (M. 159.29), figlie!
Gr. gil. rei, ri Maz. rikka Pahl. rēdak «ragazzo»? (cioè < *rēd-ōla «filiolus»?).

رۆم Rōm (A. روم ← Gr. ῥωμαῖος), Bisanzio, Anatolia; (M. 270.29) Turchi, Turchia.

رۆمی rōm-ī, bizantino, greco; (M. 22.25) turco d'Anatolia; la kōlān-ī dà rōmiān (M. 258.21) (Mu.), nelle strade dei Turchi.

رۆن rōn, olio, grasso; das la rōn-à brin, prosperare, aver successo.
Gr. Pahl. rōgn, P. rōgan.

رۆناک rōnāk (J. Blau), v. رووناک rūnāk.

رۆنان rō-nān (M. 134.14, 211.22), metter giù, deporre; tagbīr-ī rō-nirāwa (M. 234.32), il suo piano fu predisposto.
Gr. dà-nān.

رۆناهی rōnāhī (Wik. 101, J. Blau, S. 114; 144 rōhnahi) (Kj.), v. رۆشنائی rōʒnāi.

رۆندک rōndik (KDS II 627; Akre, J. Blau) (Kj.), lagrima.
Gr. rōnik.

رۆنیاس rōnyās, robbia.
Gr. P. rōyan.

رۆنیاس او rōnyās-āw (M. 115.18 e II p. 190 nota 47), tintura rossa di robbia per contrassegnare pecore.

رۆنک rōnik (S. 189, 207, 210) (Kj.), v. رۆندک rōndik.

ڕۆنیشانن rò-nizàndin, v. دانیشانن dà-nizàndin.

ڕۆنیشتن rò-niztin, v. دانیشتن dà-niztin.

ڕۆیش ròyztin, v. ڕۆییشتن ròyìztin

ڕوییشتن ròyìztin, pr. da-ròm III s. da-rwà(t), imper. bi-rò, andare.
Cfr. ròyìn, harò, hara, Kj. harim, Pahl. P. raftan, Bal. rapten/rawag pr. III s. ròt.

ڕۆییشتنەوە ròyìztin-awa, pr. da-ròm-awa, riandare, ritornare.

ڕۆیین ròyìn, v. ڕۆییشتن ròyìztin; ba ròyìn (M. 217.16), al passo (andatura del cavallo).
Cfr. 1. rawìn, Kj. ravìn.

ڕۆیینەوە ròyìn-awa, v. ڕۆییشتنەوە ròyìztin-awa

1. ڕوو rù, faccia, viso, volto; superficie; motivo; l'am rù-awa, a questo proposito; rù ba, verso, alla volta di; rù-m raz-a (M. 64.34), mi vergogno; xistin-a rù, mostrare, rivelare; rù dàn, accadere; rivolgersi; dàn-a rù, affrontare; rù zikàn, umiliarsi; rù kirdin bò, rù tè kirdin, (ri)volgersi, dirigersi; rù kiràn-awa, superare la timidezza, familiarizzarsi; rù girtin, presumere di, osare; rù hal-girtin, togliere i peli superflui dal viso; la rù-à wastàn, opporsi; la rù hal-na-hàtin (M. 196.12), vergognarsi, non osare; la rù-m hal-nà-è (M. 270.33-4), non so decidermi; la rù-y hal-nà-è (M. 271.4) non si addice a lui; rù nèm-a xàrè (KDS II 685: Akre) (Kj.), mi stabilisco.
Cfr. Pahl. ròy, P. rù(y), Yz. rì.

2. rù- (Kj.), preverbio v. 4. ڕو rò-.

رووال rùàl, ruwàl (G.) (Kj. sterile (di monte senza alberi; brullo.

ڕووالەت rùàlat, ruwàlat, adulazione, ipocrisia.

1. ڕووان rùàn, ruwàn (M. 14.16) pl. di rù, guance, gote.

2. ڕووان rùàn, ruwàn, v. ڕوان rwàn.

1. ڕووانن rùàndin, ruwàndin (M. 189.37), v. ڕوانین rwànìn.

2. رووانن rùàndin, ruwàndin, v. ڕوانن rwàndin

ڕووانی rùànì, ruwànì, vegetale.

رووبار rūbār, fiume, torrente. Gr. Kj. rōbār; Pahl. rōd-bār, riva di fiume, P. rūy-bār.

رووبازاری rū-bāzār-ī (+P.), richiesto (nel mercato); popolare.

رووبالگه rū-bālgih (J. Blau) (Kj.), guanciale. Gr. Kj. bālgah.

رووبه‌رووی rū-ba-rū-y, di fronte a, dirimpetto a.

رووبه‌ند rū-band (M. 30.12) (P. روبند), velo per il viso.

رووپچرین rū-piçirīn (M. 255.9), graffio al viso.

رووپه‌ل rū-pal (J. Blau), pagina.

رووت rūt, 1. nudo; rūt kirdin, denudare, spogliare; 2. brullo. Gr. Kj. rūs, P. loxt?

رووتائی rūt-ā-ī, 1. nudità; 2. radura

رووتان rūtān, pr. da-rūtēm, denudarsi, spogliarsi, svestirsi, imbrullire.

رووتاندن rūtāndin, pr. da-rūtēnim, denudare, spogliare, svestire, rendere brullo.

رووترش rū-tirz, arcigno, acre, acido (di viso).

رووت‌رووتی rūt-rūt-ī (J. Blau; Am.), povero, miserabile

رووت‌وپووت rūt-u-pūt (M. 213.10), nudo e crudo, misero.

رووت‌ورچال rūt-u-rīcāl (M. 275.35), nudo; misero. Gr. rācāl.

رووته‌ل rūtal, straccione, pezzente, cencioso. Gr. rītōl.

رووحوڵا rūhulā (M. 159.18) (A. روح الله), spirito di Dio.

رووخان rūxān, pr. da-rūxēm, crollare, rovinare i., rovinarsi, guastarsi, distruggersi.

رووخاندن rūxāndin, pr. da-rūxēnim, far crollare, demolire; rovinare t., guastare, sciupare; distruggere. Gr. rūxīn.

رووخاو rūxāw, crollato, rovinato, distrutto.

رووخۆش rū-xōz, gaio, allegro, gioviale.

رووخێنەر rūxēnar, distruttore, demolitore.

رووخین rūxīn, v. رووخاندن rūxāndin.

رووداو rū-dāw, evento, accaduto, fatto, episodio.
Cfr. rū-dirāw

رووداو rū-dirāw, v. رووود rū-d

رووور rūr (S.XV) (Sir. rūrò), oleandro.

رووڕەش rū-rāz, disonorato, infame, svergognato; rū-rāz kirdin, disonorare, infamare, svergognare.

رووڕەشی rū-rāz-ī (M. 95.28), disonore, infamia, vergogna, onta.

رووس rūs (G., KDS II 689: Akre, J. Blau: Am.) (Kj.), v. رووت rūt.

رووسارد rū-sārd, sfrontato, sfacciato.

رووساردی rū-sārd-ī, sfrontatezza, sfacciataggine; ba rū-sārdī (M. 143.26), sfrontatamente, sfacciatamente.

رووسپی rū-s(i)pī, onorato, onorevole.

رووسوور rū-sūr, col viso rosso: xānim-ī da rū-sūr (M. 254.19) (Mu.), le signore dal volto rosso.

رووسیا rū-siā (+P. سیاه), v. رووڕەش rū-raz; rū-siā būn (M. 75.7), dismorarsi, essere infamato, essere svergognato.

رووشان rūzān, pr. da-rūzēm, cancellarsi.

رووشکێن rū-zikēn: rū-zikēn kirdin, far vergognare, svergognare.

رووشیرین rū-zīrīn, avvenente, grazioso, delicato.

رووڤی rūvī (P.S. 8.10, J. Blau: Am.) (Kj.), v. ڕێوی rēwī.

رووقورس rū-qurs, sgarbato, burbero.

رووکار rū-kār, facciata.

رووگرژ rū-girj, burbero; scontroso.

رووگەش rū-gaz, gioviale, allegro.

رووماسە rū-māsa (+T. masa ← Rumeno masă ← Lat. mensa), tovaglia.
Cfr. P. rū-mīz-ī (mīz ← Portoghese mesa ← Lat. mensa).

رووماتە rūmat, guancia, gota.

رووون rūn, chiaro, luminoso, lucente, splendente; rūn kirdin, rischiarare, illuminare; illustrare.

Cfr. rōʒin.

2. ڕوون rūn (KDS II 550: Akre) (Kj.), v. ڕۆن rōn.

ڕووناک rūnāk, luminoso, fulgente, fulgido, brillante; n. pr. f.

ڕووناکائی rūnāk-à-ì, ڕووناکی rūnāk-ì, luce, chiarità, fulgore, splendore, bagliore.
Cfr. rūn-ì.

ڕوونشتن rū-niʒtin (Kj.), pr. rū-di-nim, (S. 195) rū-nim, (KDS II 520: Sūrçì) rū-nèm, v. دانیشتن dà-niʒtin.

ڕوونشتک rū-niʒt-ak (J. Blau) (Kj.), sedia.

ڕوونڤین rū-nivīn (J. Blau) (Kj.), copriletto; lenzuolo.

ڕوونی rūn-ì, v. ڕووناکائی rūnāk-à-ì.

ڕووه ruwa, copia.

ڕووه و ruw-aw, verso, alla volta di; di fronte a.

ڕووێل ruwèl, selvatico.

ره -ra (S. 214) (Kj.), v. 2. ڕا -rā, 2. دا -dā; ji ta-ra (S. 199, P.S. pronuncia štara) a te; da te

ڕەعەیەت rā'ayat (M. 228, 35) (A. رعية, pl. رَعايا → T. reaya «sotto l'impero osmanli i sudditi non musulmani» → Gr. ῥαγιᾶς), sudditi.
Cfr. rā'yatān, rā'ìat.

ڕەئس rā's (A. رأس), capo.

ڕئیس raìs (A. رئيس), capo, dirigente, presidente.

ڕەببلعالەمین Rabbil'ālamèn (A. رَبُّ العالمين), il Signore dei mondi.
Cfr. sub Mu. Xulà-wand.

ڕەببەنا Rabbanà (M. 278, 32) (A. ربّنا accusativo), il nostro Signore.

ڕەببی Rabb-ì (A. ربّی), il mio Signore.

ڕەببینی rabbinè (M. 52, 24) (A. ربّی +), la forza di Dio.

ڕەبسانەن rabisāndin (KDS I p. 238: Zàxò) (Kj.), pr. di-rabisīnim, irrigare.

ڕەبەق rabaq, intero.

ڕەبەن raban, 1. (M. 130, 28) scapolo; 2. (W. E. J. Blau) miserabile, disgraziato.

ڕەبیع rabī' (A. ربيع): rabī'-ì yakam (A. ربيع الاول), il terzo mese lunare islamico;

rabīʿ-ī duwam (A. ربيع الثاني), il quarto mese lunare islamico.

ڕەپ rap, rigido; ritto.

ڕەپێس ra-pēz (M.60.36, 178.27), v. لەپێش la-pēz.

ڕەت rat, v. ڕەد rad; rat bun, passare i.; rat dān, barcollare; rat kirdin, oltrepassare; eccedere; bar rat kawtin, incontrare.

ڕەتاندن ratāndin, pr. da-ratēnim, scacciare, spaventare.
Cfr. rad, radāndin.

ڕەتقسین ratqisīn (KDS I p. 238: Akre) (Kj.), v. ڕەقسین raqisīn.

ڕەجا racā (M.268.32, 296.37), v. ڕجا ricā.

ڕەجاڵ racāl, decaduto, spiantato, miserabile.
Cfr. rūt-u-ricāl.

ڕەجەب racab (A. رجب), il settimo mese lunare islamico.

ڕەچەل raçal, v. ڕچۆل riçōl.

ڕەچەلەک raçalak: raçalak birīn-awa, estirpare, sradicare.

ڕەحم raḥm (A. رحم), compassione, pietà, misericordia; raḥm-ī ba wān kird (M.24.11) (Mu), ebbe compassione di loro.
Cfr. ruḥm.

ڕەحمان Raḥmān (A. رحمن), il Misericordioso, Dio.

ڕەحمەت raḥmat (A. رحمة), misericordia divina.

ڕەحمەتوڵاە raḥmatūlāh (M.262.20) (A. رحمة الله), misericordia di Dio.

ڕەحوان raḥwān (A. ?), ambio.

ڕەحە raḥa (A. راحة الحلقوم → T. rahat lukum → Gr. λουκούμι), specie di dolciume, simile a gelatina di frutta, tagliato per lo più a dadetti spolverizzati di zucchero a velo e talora con inframmisti pistacchi o pezzetti di mandorle e così via.

ڕەحەت raḥat (A. راحة), quieto, tranquillo; comodo; raḥat bun, star tranquillo, star comodo.
Cfr. rāḥat, Kj. rihat.

ڕەحەتی raḥat-ī, quiete, tranquillità, calma; comodità.

ڕەحەل ṙaḥal (J. Blau Sindj.) (Kj.) (A. رَحْل bagagli), corredo della sposa; abito da festa.

ڕەحیم Ṙaḥim (A. رحيم), Misericordioso (Dio); n. pr. m.

ڕەخ ṙax (J. Blau) (Kj.), margine, bordo; (KDS II 703 A.: Am.) parete di un recipiente; ṙax-ē gundì (KDS II 727: Am.), presso il villaggio.
Cfr. ṙòx.

ڕەخت ṙaxt, 1. (M. 197.27, 244.15, 287.27), bardatura del cavallo, finimenti; 2. equipaggiamento, arnese; ṙaxt-ì bùk, corredo della sposa. Cfr. bùkèn-ì.
Cfr. P. raxt.

ڕەخسانون raxsàndin (A. رخّص), pr. da-ṙaxsènim, concedere, accordare.
Cfr. ṙuxsat.

ڕەخش ṙaxš, destriero, corsiero.
Cfr. P. raxš «fulvo, n. pr. del cavallo di Rostam».

ڕەخنە ṙaxna, 1. breccia, fessura, crepa, falla; 2. critica.
Cfr. P. raxne.

ڕەد ṙad (A. رَدّ): ṙad bùn (M. 54.9), passare i.; ṙad kirdin, respingere.
Cfr. ṙat.

ڕەدا ṙadà (M. 294.32) (A. رِضىٰ), pace.
Cfr. ṙazà.

ڕەدوو ṙa-dù (M. 212.5-6), v. کەدوو la-dù.

ڕەدە ṙada (P. ردە, fila), fondo comune per studenti in teologia.
Cfr. ṙàtù; Pahl. radag «fila».

ڕەز ṙaz, vite (pianta), vigna, vigneto; (KDS II 785: Zàxò) orto, giardino.

ڕەزا ṙazà (A. رِضىٰ), 1. assenso, consenso, accordo; ṙazà lè bùn (M. 27.18), assentire, (ac)consentire, accordarsi, mettersi d'accordo; ṙazà kirdin (M. 149.32), fare acconsentire, persuadere, soddisfare, accontentare; 2. n. pr. m.
Cfr. rizà, ṙadà.

ڕەزامەند ṙazà-mand (A.P. رضامند), consenziente, soddisfatto, contento.

ڕەزڤان raz-vàn (J. Blau) (Kj.), v. ڕەزەوان ṙaz-a-wàn.

ڕەزم razm, battaglia, combattimento.
Cfr. Pahl. P. razm.

ڕەزەگا razm-gà, campo di battaglia.

ڕەزەوان r̄az-a-wàn, vignaiolo, viticultore.
Cfr. Kj. raz-vàn, P. raz-bàn.

ڕەزیل razìl (A. رذيل), vile, basso, abietto.

ڕەزیلی r̄azìl-ì (M. 294.28), viltà, bassezza, abiezione; (KDS II 539: Akre) umiliazione.
(Cfr. T. rezillik → Gr. ρεζιλίκι).

ڕەژوو r̄ajù (KDS II 782: Zàxò) (Kj.), carbone.

ڕەسم r̄asm (A. رسم), 1. uso, usanza, consuetudine; formalità; solennità, cerimonia; tassa; r̄asm-u-ta'zìm kirdin, fare la riverenza; 2. ritratto, quadro, fotografia; r̄asm kèzàn, ritrarre, fotografare.

ڕەسمی rasm-ì A. رسمی), solenne, formale, ufficiale.

ڕەسوولوڵا r̄asùlùlà (M. 48.18) (A. رسول الله), l'inviato di Dio, il profeta di Dio (Maometto).

ڕەسەر r̄a-sar (M. 57.14-5), v. لەسەر la-sar.

ڕەسەن r̄asan, corda.
Cfr. Pahl. P. rasan.

ڕەش raz, nero.

ڕەشانی raz-à-ì, nerezza.

ڕەشاش r̄azàz (A. رشّاش), mitragliatrice.

ڕەشاڤە R̄az-àva (KDS II 725: Am.) (Kj.), n. pr. di una gola presso 'Amàdiyya.

ڕەشاندن r̄azàndin (KDS I p. 238: Akre) (Kj.) (A. رشّ), pr. di-razìnim, annaffiare, innaffiare, irrorare; (S. 116.201) aspergere, spruzzare.

ڕەشاییێک raz-à-y-èk (M. 133.8), qualcosa di nero.
Cfr. r̄az-à-ì.

ڕەش باو raz-bàw, nerastro.

ڕەش بۆز r̄az-bòz (M. 172.35), cavallo grigio.
Cfr. bòz.

ڕەش بەڵەک r̄az-bàlak (M. 217.25) (Mu.), festa da ballo.
Cfr. r̄az-a-bàlak.

ڕەشت R̄azt (M. 14.25), n. pr. di una città dell'Iran, il capoluogo del Gìlàn.

ڕەش تاڵا r̄az-tàlà (+A. طلعة), bruno di carnagione.

ئێشتن rāštin (KDS p.232: Warmāwa), tingere gli occhi col kil (q.v.).
Cfr. 2. rištin, Pahl. rāštan, *rax- «tingere».

ڕەشەوار rāš-awār (KDS II), cavaliere (vestito di) nero.

ڕەشک rāšk, invidia; rāšk pê birdin, portare invidia, invidiare.
Cfr. Av. araška-, Pahl. arešk, P. rašk.

ڕەشکار rāš-kār, v. ڕەشباو rāš-bāw.

ڕەشکەوپێشکە rāška-w-pēška: ḫāw rāška-w-pēška kirdin, abbagliare.

ڕەشکین rāšk-īn, invidioso.

ڕەشم rāšm (M.197.27), cavezza.
Cfr. rēšma, P. rašme.

ڕەشماڵ rāš-māl (KDS II 641 : Akre), tenda nera dei nomadi.

ڕەشمێرە rāš-mēr-ē, specie di uva nera.

ڕەشوڕووت rāš-u-rūt, misero, miserabile, spregevole.

ڕەشید Rāšid (A. ڕشید), n. pr. m.; Rāša-y Rāšid āgā (M.284.14 e II 442 nota 1) n. pr. di un capo dei Mangūr (q.v.).
Cfr. rāšid.

ڕەشەبا rāš-abā, turbine, tromba d'aria, ciclone.

ڕەشەبەرێ rāš-abrē-ē: na-xōš rāš-abrē (M.169.21), peste, pestilenza.

ڕەشەبەلەک rāš-abālak, v. ڕەشبەلەک rāš-bālak.

ڕەشەدار rāš-adār, olmo.

ڕەشەڕاو rāš-arāw (M.35.8, 263.34, 69.11 e II 117 nota 195) (Hw.), caccia estiva (in terreno «nero» cioè libero dalla neve).
Cfr. spē-rāw.

ڕەشەئێنە rāš-ēn-a, iride dell'occhio.

ڕەشیان rāšyān (KDS I p.238: Akre) (Kj.), pr. di-rāšyēm, v. ڕەشان rēšān-awa.

ڕەشید rāšid (A. ڕشید), netto, ortodosso; (M.52.35) valoroso; Rāšid, n. pr. m.; Rāšid Kurd, n. pr. di un poeta curdo (Kj. rec. XX).
ڕەشیدی rāšid-ī, rettitudine, virtù, valore.
ڕەشیش rāšiš (M.176.21 e II 238 nota 106), un uccello, non identificato, nero con lunghe zampe gialle.

رەعیەت ṙa'ìat (M.275.17), ṙa'yat (KDS II 641: Akre) (A. رعية), suddito.
Cfr. ṙa'ayat, ṙà'ayatàn.

رەغبەت ṙajbat (A. رغبة), desiderio, aspirazione.

رەف ṙaf (A. رفّ), mensola, scaffale.

رەفیسکە ṙafìska (M.172.8), tendine del garretto.

رەفیق ṙafìq (A. رفيق), compagno, amico.

رەفیقایەتی ṙafìq-à-y-atì, compagnia, amicizia.

رەڤ rav (J. Blau) (Kj.), fuga.
Cfr. ṙaw, Pahl. raw- P. rav- «muoversi, andare».

1. رەڤاندن ravàndin (Kj.), pr. di-ravìnim, v. رەواندن ṙawàndin.

2. رەڤاندن ravàndin (S.111.82, S.212) (Kj.), pr. di-ravìnim, v. رفاندن ṙifàndin.

رەڤوکە rav-òk-a (J. Blau) (Kj.), fuggiasco, fuggitivo.

رەڤین ṙavìn (KDS I p.238: Akre) (Kj.), v. 1. رەوین ṙawìn.

رەق ṙaq (M.296.35), duro; (M.162.23) rigido; ṙaq bùn-awa, indurirsi, irrigidirsi.
Cfr. ṙaqa.

2. رەق ṙaq(q), v. رق riq: la ṙaqq-ì xalqì (M.219.21) (Mu.), dall'ira contro la gente.

رەقانی ṙaq-ànì, suolo duro.

رەقس ṙaq(i)s (A. رقص), danza, ballo.

رەقسین raqisìn (Wik.11, J. Blau) (Kj.) (A. رقص), ballare, danzare.
Cfr. Kj. ratqisìn, A.P. raqsìdan.

رەققازە raqqàza (M.217.26) (A. رقّاصة), ballerina, danzatrice.

رەققاس raqqàs (M.36.30) (A. رقّاص), ballerino, danzatore.

رەق وتەق ṙaq-u-taq, duro, secco, stantio.
(Cfr. per l'endiade con assonanza Hi. e Il. rùkhà sùkhà).

رەقە ṙaqa, 1. (M.131.30), rigido; intirizzito; 2. tartaruga.
Cfr. 1. ṙaq.

رەقەڵە ṙaq-ā̃la, segaligno.

رەقیب ṙaqìb (P. رقيب ← A. رقيب «(stella) che sorge quando un'altra tramonta»), rivale.

رەگ ṙag, vena, radice. Cfr. rah, Pahl. rag, rahag,

P. rag.

ڕەگەز r̄agaz, stirpe, razza, etnia, nazione, (J. Blau) popolo.

ڕەگەرایەتی r̄agaz-ā-y-atì, coscienza etnica, nazionalismo.

ڕەلم r̄alm (M. 130.19) (A. رَمْل sabbia), deserto di sabbia.

ڕەمال r̄amàl (A. رمّال), geomante.

ڕەمانە r̄amāna: r̄amāna kirdin (M. 221.4) (Mu.), spezzare il garretto a un cavallo.

ڕەمل r̄aml (A. رمل), geomanzia.

ڕەمەزان r̄amazān (A. رمضان), il nono mese lunare islamico durante il quale è prescritto il digiuno diurno: ramaḍàn; hamū kas kawt-a sar-u-pā-y r̄amazānē (M. 168.18) (Mu.), tutti s'impegnarono nel (digiuno del) ramaḍàn.

ڕەنج r̄anc, fatica, sofferenza, patimento, pena; r̄anc birdin, faticare; r̄anc kēzān, penare, patire, soffrire.
Cfr. Pahl. P. ranǰ.

ڕەنجان r̄ancān, pr. da-r̄ancēm, penare, patire, soffrire; risentirsi, offendersi; umiliarsi.

ڕەنجاندن r̄ancàndin, pr. da-r̄ancēnim, far soffrire, tormentare; offendere, umiliare.

ڕەنج بەخەسەر r̄anc ba xasar, la cui fatica va sprecata.

ڕەنج بەر ranc-bar, lavoratore, operaio, manovale.
Cfr. r̄ènc-bar.

ڕەنجوور r̄ancùr (P. رنجور), sofferente; risentito, offeso.
Cfr. Pahl. ranǰ-war.

ڕەنجیدە rancīda (M. 230.29) (P. رنجیده), risentito, offeso, sdegnato; umiliato.

ڕەند r̄and (M. 285.24), sbagliato, temerario; (M. 19.20) magnifico; (S. 115.176) bello.
Cfr. Kj. rind, rindik, P. rend.

ڕەندۆڵی زەرزانی R̄andōl-i Zarzānì (M. 127.29 e 17 210 nota 15) (Mu.), n. pr. di un monte situato ad occidente di Uznù nel Kurdistàn iraniano.

ڕەندە r̄anda, pialla.
Cfr. r̄inin; P. rande.

رەنگ ez. rang, colore, tinta, colorito; colorítura, tintura; genere, sorta; ba çi rangàn (M.173.2), in nessun modo; rang parîn, impallidire, stingersi; rang tèk çûn, scolorarsi, sbiadirsi; rang dàn (M.173.2), colorare, tingere; rang rîştin, tingere, pitturare; rang kirdin, colorare, tingere; rang hènàn u birdin, colorarsi e scolorarsi, arrossire e impallidire. Cfr. Pahl. P. rang.

رەنگاندن ez. rangàndin (M.203.37), fr. da-rangènim adornare, decorare.

رەنگاورەنگ ez. rang-aw-rang, multicolore, variopinto, variegato.

رەنگدار ez. rang-dàr (f. Blau) (+P.), colorato, colorito.

رەنگوبار ez. rang-u-bàw (M.277.34), colore, tinta.

رەنگوبۆ ez. rang-u-bò (+P.), vivacità, risalto, freschezza, amenità.

رەنگە ez. rang-a, forse darsi, forse.

رەنگین ez. rang-în, colorato, a colori; (M.220.19) splendido.

رەنی ez. ranî (g.) (Kj.), valanga.

رەو ez. raw (M.178.25), andata, cammino, marcia; çi la raw-în? (M.178.25), com'è che siete in viaggio?
Cfr. Kj. raw.

رەو ez. raw (M.15.31), gregge, armento, branco.
Cfr. Gâv. رەو, Gâl. ram(ag), P. ram, Bal. ramag.

رەوا ez. rawà (P. روا), lecito.

رەواج ez. rawàc (A. رواج), corso, circolazione, commercio; (KPS II 248: Am.) modo, moda, sistema.

رەواڵ ez. rawàl, ragazzo.
Cfr. Kola?

رەوان ez. rawàn (M.102.10) (P. روان) fluido, liquido, limpido, terso, chiaro; (M.150.12) che procede; rawàn kirdin (M.210.13) inviare, spedire.

رەواندن ez. rawàndin, fr. da-rawènim, far andare via, mandar via; far fuggire, mettere in fuga, fugare. Cfr. Kj. rawàndin.

رەواندنەوە ez. rawàndin-awa, fr. da-rawènim-awa, scostare, separare. Cfr. Pahl. rawènidan, rawâgènidan.

رەوانە ez. rawàna (P. روانه): rawàna kirdin, mandare, inviare, spedire.
Cfr. Pahl. rawènidan.

رەوانی ez. rawàn-î, fluidità, limpidità, chiarezza;

ḥa ṙawānì (M.183.15, 199.16), in fretta, celermente, presto; (M.146.37) come ṙi conviene.

ڤ ṙawt, trotterrellio; andatura graziosa.

ـڕ ṙawtār (P. ـتار), condotta, comportamento. Cfr. Pahl. raftār « cheva, viatore ».

ṙaw-ṙawa, ruota.

ṙawṙo (S.229), fuoco.

ṙawiš (P. ڕوش), andamento, procedimento, metodo.
Cfr. Pahl. rawišn.

ṙawnaq (A. ڕونق), splendore, magnificenza.

ṙawuk, viaggiatore.
Cfr. Kj. ravôk a

ṙawa, v. s. ṙaw.

1. ṙawin, andar via, fuggire, scappare
Cfr. rôyin, Kj. ravin

2. ṙawin (g., KPS II 543: Akre) (Kj.), abbaiare.
Cfr. warin, Kj. rayin.

ṙaxaw ṙawin-awa, separarsi, scioglierși; xaw ṙawin-awa, non prender sonno.

ṙah (KPS II 670: Akre) (Kj.), v. ṙag.

ṙahiri (J.Blau: Am) (Kj.), polpetta di carne, ṙah(i)n (P.S. 57.112), v. 1. ṙān.

ṙahêla, acquaxxone.

ṙayḥān (M. 248.28) (A. ڕيحان), basilico.
Cfr. rêḥān(a).

ṙayin (S. 200) (Kj.), v. s. ṙawin.

ṙê, via, strada, cammino, percorso; ḥa ṙê-wa, per via, in cammino; ṙê pê ḥirdin, capire; ḥa ṙê-wa ḥûn, essere in cammino; ḥa ṙê ǧûn (M.38.34), vivere, campare, mantenersi; ḥa ṙê dar-ǧûn, sviarsi, sgarrare, smarrire la via; xistin-a ṙê, avviare, dirigere; insegnare; ṙê pê dân, lasciar passare, permettere, ammettere; ṙê dân-a ḥar, dân bar ṙê (J.Blau), mettersi in cammino, avviarsi; ṙê ḥê têk dân, far perdere la via, fuorviare; ḥa ṙê kirdin, ṙê kirin (J.Blau) (Kj.), avviare, inviare, mandare; p kasakì ṙê kirin (KPS II 570: Akre) (Kj.), mandare a cercare qu; ṙê kawtin, v. ṙêk kawtin sub ڤ ṙêx; kawtin-a ṙê, incamminarsi, mettersi in cammino, partire; ṙê tê girtin, sbarrare la via, fermare

bloccare; hàtin-a rè, accordarsi, consentire; hènàn-a rè, portare sulla via, indurre, persuadere; la rè dar-hènàn, portare fuori strada, fuorviare, sviare.
Cfr. Pahl. ràh, P. rāh; Psh. lyàr, làr?; Av. raidyà.

ڕێئیس rèis (M.251.13), v. ڕەئیس rais

ڕێ باز rè-bàz, passaggio; procedimento.

ڕێ بڕ rè-bir (calco su A. قاطع الطريق), brigante, bandito, ladrone.
Cfr. rè-gir, P. ràh-zan, Pahl. ràh-dàr.

ڕێ بوار rè-bwàr, passante, viandante, viatore, viaggiatore.
Cfr. P. rāh-gozar.

ڕێ بەر rè-bar, guida.
Cfr. ràh-bar, rà-bar, P. rāh-bar.

ڕێ بەری rè-bar-ì, guida, direzione.
rèbarì kirdin, guidare, dirigere.

ڕێتن rètin (KDS I p.238: Akre)(Kj.), pr. di-rèjim, v. ڕشتن rištin; aw zèra pè-da da-rèta (S.124.405), gli riversava oro, lo sommergeva nell' oro.

ڕێچ rèç (J.Blau)(Kj.), traccia, orma; scia.
Cfr. rèz

ڕێچکە rèçka, fila, colonna in marcia.
Cfr. rèz

ڕێحان rèḥàn, ڕێحانە rèḥàna, v. ڕەیحان rayḥàn.

ڕێ خەڵات rè-xalàt (M.102.25)(+A. خلعة), mancia data a chi recato la veste d' onore data in premio detta xalàt (q.v.).

ڕێ ڕەو rè-raw, strada maestra, via principale.

ڕێ ڕەوە rè-raw, marcia, processione, parata.
Cfr. P. ràh-ravì.

ڕێز rèz, fila, riga, linea, serie; rèz bastin, mettersi in fila, allinearsi; rèz kirdin, mettere in fila, allineare; ba rèz girtin, rispettare, onorare.
Cfr. rèza, rìz, rèç, rèçka, Kj. rèzik, P. raje, raže, rade, Pahl. radag, Av. ràji-.

ڕێزاڵ rèzàl, frammento.
Cfr. P. rìz, minuscolo.

ڕێزک rèzik (J.Blau)(Kj.), usanza, uso, costume.
Cfr. rèz.

ڕێ زمان rè-zimàn, «via della lingua»; grammatica.

ێژە rèza, v. ژێ rèx; ḥa rèza-y màlàn (M.250.13), ḥungo ḥa ḥila delle case.

ڕێژ rèj-àr rèj, trabocante.

ڕێژاو rèj-àw, cascata
Cfr. P. riz-àb.

ئاڕێژ rèjin: rèjin-a ḥaràn (M.78.1), acquazzone.
Cfr. znd rijèn, rizèn.

ڕێستن rèstin (KDSI p.231: Arbil), v. ژێ rèstin.

ڕێش rèš, ḥeso, ḥerito; ḥerita.
Cfr. P.ahl. rèš, P. riš.

ڕێژتن rèžtin (KDSI p.232), fr. da-rèjim, v. ژتن rèstin.

ڕەشێ rèžma (M.244.15, 296.5), v. ڕشێ nažm.

ڕەڤین rèvin (ḥ.ḥaw) (Kj.), ḥporco, impuro.

ڕێڤینگ rèving (KDS p. 560: Amre) (Kj.), viaggiatore

1. ڕێک rèk, ordinato, regolare, giusto; rèk xistin, disporre, regolare, sistemare, organizzare; rèk-à da-dàn (M.288.8) (Mk), ḥi incalzò; rèk rustin, premere, fugiare, affollare; rèk rawstin, accordarsi, convenire, riuscire ḥene; rèk ràn, organizzare.

Cfr. ràst (Sat. rectus).

2. ڕێک rèk (KDSI 581, 641: Amre) (Kj.) ڕێ rèj; rèkà girtin (KDS p.245: Am.), mettersi in cammino.

ڕێکخراوی rèk-xiràw-ì, assetto, disposizione, organizzazione.

ڕێکخەر rèk-xar, organizzatore.

ڕێکڕاو rèk-riràw, organizzazione.

ڕێکوپێک rèk-u-pèk, ḥen ordinato, ḥindo, ḥen messo, a posto.

ڕێکەوت rè-kawt, caso; ḥa rè-kawt, per caso.

ڕێکی rèk-ì, ḥuon ordine, regolarità, giustezza.

ڕێگا rè-gà, via, strada; occasione; ḥa règa-y ... dà, per, a favore di; règa dàn, lasciar passare, ḥare ḥargo, permettere l'accesso.
Cfr. rè-ga.

ڕێگاوبان règa-w-ḥàn (Ted. Bahn), strada maestra, autostrada.
Cfr. rè-w-ḥàn.

ڕێگر rè-gir (M.186.27), v. ژێ rè-ḥir.

ڕێگوزەران rè-guzaràn (M.54.33) (+P. ان گزر), vitto, mantenimento; vita.

ڕێگە rè-ga, v. ڕێگا rè-gà.

ڕێل rèl (S. 112.96, J. Blau), bosco, foresta.

ڕێن rèn, v. ڕدێن ridèn.

ڕێنجبەر rènc-bar (KDS II 585: Sürçi),
ڕەنجبەر ranc-bar.

ڕێنین rènin (S. 99.20)(Kj.), v. ڕوانین rwànin.

ڕێ نوێن rè-niwèn, guida.
Gr. P. rāh-nemà.

ڕێ نووس rè-nùs, ortografia.

ڕێوس rèwàs, rabarbaro.

ڕێواندز Rèwàndiz, n. pr. di una città del Kurdistan iracheno.

ڕێ وبان rè-w-bàn, v. ڕێگاوبان règà-w-bàn.

ڕێ وشوێن rè-w-ʒwèn (M. 36.16), ragguaglio, resoconto, descrizione, dettaglio.

ڕێوی rèwì (M. 206.15), volpe.
Gr. Kj. rìvì, ròvì, rùvì, Pahl. ròbàh, P. rùbàh, rùs,

ڕێ هەسن rè-hasin (J. Blau)(Kj.), ferrovia.
Gr. P. ràh-àhan.

ڕی rì (KDS II 725: Am.), v. 1. ڕۆ rò.

ڕیاکار rìà-kàr (A, P., A. ریاء +), ipocrita

ڕیاکاری rìà-kàr-ì, ipocrisia.

ڕیان rìàn, riyàn, pr. da-ryèm, v. ڕین rìn

ڕیپۆک rìpòq, cispa.

ڕیتاڵ rìtàl, letame.

ڕینی rìtin (KDS I p. 231: Arbil), pr. di-rèm, v. ڕین rìn.

ڕیتۆل rìtòl, straccio, cencio.

ڕیخ rìx (M. 139.1), sterco, letame.

ڕیخاندن rìxàndin (J. Blau)(Kj.), pr. di-rìxìnim, alterare, adulterare.

ڕیخۆلە چەورە rìxòla-ʒawra, budella f. pl.

ڕیز rìz, v. ڕێز rèz.

ڕیس rìs, filo, spago, cordicella.
Gr. P. rìs-màn; Bal. rèz?

ری سپی rì-spì (S.200) (Kj.), v. ڕدێن سپی rìdèn-s(i)pì.

ڕسوا rìswà (P. رُسوا), infame, svergognato.

ڕسوائی rìswài (P. رُسوائی), infamia, onta.

ڕیش rìz, v. ڕدێن rìdèn; rìz tàzìn, radere la barba.

ڕیشاڵ rìzàl, fibra.
Cfr. rìša.

ڕیش چەرمی rìz-çarmì, che ha la barba bianca.

ڕیش درێژ rìz-dirèj, che ha la barba lunga.

ڕیش سپی rìz-sipì, ریش سپید rìz-sipìd (M.54.10, 218.18) (+P.), v. ڕدێن سپی rìdèn-s(i)pì.

ڕیش سەفید rìz-safìd (M.118.33) (+P. سَفید), v. ڕدێن سپی rìdèn-s(i)pì.

ڕیشوو rìz-ù, frangia.

ڕیشە rìza (M.76.12, 211.8) radice, ceppo, stirpe; rìza dà-kutàn, metter radice, radicarsi.
Cfr. Pahl. rèšag, P. rìše.

ڕیشەگاو rìz-a-gàw, buffone.

ریڤی rìvì (KDS II 551: Akre) (Kj.), v. ڕێوی rèwì.

ڕیق و فیق rìq-u-fìq, soffice, morbido.

ڕیک rìk, sabbia, arena.
Cfr. Pahl. règ, P. rìg.

ڕیکەڵان rìk-alàn, luogo sabbioso.
Cfr. P. rìg-estàn, deserto.

ڕیکی ڕەوان rìk-i rawàn (+P. روان), sabbie mobili.

ڕین rìn, pr. da-rèm, defecare, caccare.
Cfr. rìtin, rìàn, Pahl. P. rìdan.

ژا j. xà (KDG 589: Amm), serie.

ژا -xà (P. ژاد -xād), nato da.
Cfr. P. xāde; Parth. xādag, xahag, Bal. zahg «figlio, ragazzo».

ژابت xābit (A. ب ب ت), ufficiale.

ژابۆگ xābōg (P.S. 19.16) (Kj.), strada, via.

ژات xāt (A. ت ا ت), persona, essenza, sostanza; xāt-mān sikā (KDS II 246), fummo incoraggiati; ba xāt-ī Xudā (M. 64.26) (Mu.), per Dio!

ژاج xāc (P.), 1. allume, vitriolo; 2. lucido da scarpe.

ژاخ xāx, v. ژاج xāc.
Cfr. P. xāg, xāg.

ژاخۆ Xāxō (KDS II p. 347), il distretto nord-occidentale della provincia di Hakkari che ha tre circoscrizioni chiamate col nome delle loro tribù: Gulli, Zirki, Silē. Il suo dialetto curdo-settentrionale (Kj.) fu studiato dal Socin (1890) e quindi dal Mackenzie nei suoi KDS (1961-2); Xāxō-ra t-hōrit (KDS II 771: Xāxō) (Kj.), parrà (errore) per Xāxō.

ژاخا xāxa, grotta, caverna.

ژاد xād (A.), provviste, viveri.

ژادبووم xād-būm (P. بوم ژاد), terra natale, patria.

ژادوزواد xād u-zawād (M. 240.23) (A. زاد و زواد), provviste per il viaggio, vettovaglie.

1. ژار xār, bocca.
Cfr. Parth. xafar, Av. xafan- P. dahān, Bal. dap, daf, Kj. dav; K. dam?

2. ژار xār, lamento.
Cfr. Kj. 2. jār?

3. ژار xār (T. zar (← A.P. زر «dado del tric-trac») → gr. zárpi), dadi da gioco.

ژارەو xār-āw, dialetto, vernacolo.

ژارگوت xār-gut: ba xār xār-gita (M. 204.20) (Mu.), con la bocca parla alla bocca.

ژارگەلیان Xārgalīān (M. 256.8), n. pr. di una località.

ژاڕۆ xārō (Kj.), ئاژاڕۆکا xārōka (S. 194), bambino, bimbo, fanciullo.

ژاڕۆتی xārō-tī (J. Blau) (Kj.), infanzia, fanciullezza.

ژارە xāra (P. ه ر ژ), tegola; cisti fellea.

زازا zāzà (M. 301. 31), stirpi di Turchia (Dersim, Kor ecc.); (KDS II p. 377) affini ai Gōrān e ai Curdi il loro nome, come quello di Bādīnān (q.v.) è talora dato dai Curdi Ceuhali ai Curdi Settentrionali in genere.

زافران zāfarān (A. زعفران), zafferano.

زاق و زيق zāq-u-zīq, v. زيق zīq.

زالم zālim (A. ظالم), oppressore, ingiusto, iniquo; tiranno.

زاڵ zāl, dominante.

زام zām (P. زخم), ferita.
Cfr. Kj. zaxma, Pahl. zaxm.

زامار zāmār (KDS II 284), v. زامدار zām-dār.

زامدار zām-dār (P. زخمدار), ferito.
Cfr. zāmār.

زامن zāmin (A. ضامن), garante; ba zāmin hal-girtin, garantire

زامنى zāmin-ì (M. 188. 33), garanzia.

1. زان zān, pr. da-zēm (L. 191. di-zim Kj), partorire, generare.
Cfr. zāyīn, Pahl. P. zādan.

2. زان zān v. زان تێ tè-zān.

3. زان zān (A. ظنّ): zān kirdin (T. zannetmek) supporre, opinare, credere.

زانا zānà (calco su P. دانا), sapiente, saggio; scienziato.

زانانڵن zānāndin (J. Blau), pr. di-zanīnim (Kj.), far sapere, informare.

زانراو zānzāw, saputo, scoperta.

زانست zānist, scienza.
Cfr. Pahl. dānišn, P. dāneš.

زانستگا zānist-gā, università (degli studi)
Cfr. P. dāneš-gāh.

زانكۆ zān-kò, facoltà universitaria.

زانيار zānìar, zānyàr, cognizione, nozione, notizia, informazione; (J. Blau) (Kj), sapiente, scienziato.

زانيارى zānyàr-ì, cultura, sapere, scienza, conoscenza.

زانين zānīn, sapere, conoscere; zānīn ba (M. 229. 1) considerare, ritenere stimare, tenere per;

wà zànin, supporre, credere, opinare; xò-ù zànì (M. 188.5 e II 304 nota 125) (Mu.), lo hai saputo tu, decidi tu!, sta a te.
Cfr. Pahl. dànistan, P. dànestan, Bal. zànten, zànag, Psh. pēžandəl.

زاو zàw, femmina di animale che ha appena figliato, puerpera.

زاوا zàwà, genero, sposo.
Cfr. Pahl. P. dàmàd, Bal. zàmàt, zàmàs, Psh. zùm, Av. zàmàtar-

زاوزێ zà-w-zè, moltiplicarsi della specie, prolificazione.

زاوەر zàwar (P. زاور), Venere (pianeta).

زاید zày(i)d (A. زائد), eccessivo, sovrabbondante, più.

زایدی zàyd-ì, aumento, crescita; eccesso; zaydì kirdin, aumentare i., crescere.

زایر zày(i)r (A. ظاهر), manifesto, evidente, chiaro; zày(i)r kirdin, manifestare, rivelare.

زایشت zàyizt, nascita.
Cfr. Pahl. zàyišn, P. zàyeš.

زایع zày(i)ʿ, v. زایە zàya.

زایە zàya (A. ضایع): ba zàya çùn (M. 130.37, 173.9), perdersi, andar perduto.
Cfr. zày(i)ʿ.

زایەڵە zàyāla (Mcus.), eco.

زایین zàyìn, v. 1. زان zàn; nascere.

زایینی zàyin-ì, nascita, parto.

زبان zibàn (M. 244.5), v. زمان zimàn.

زبر zib(i)r, ruvido, scabroso.

زبل zibil (Wik. 11) (Kj.), letame.
Cfr. P. zebl.

زج zìc, ticchettio

زددی zidd-ì (A. ضدّ), contro.

زر zir, v. دڵ dil; cuori (alle carte da gioco).

زراڤ ziràv (S. 193, J. Blau) (Kj.), sottile, fine, esile.

زراڤی ziràv-ì (S. 297, J. Blau) (Kj.), sottigliezza, finezza, esilità.

زراو ziràw (< zard-àw), 1. bile; 2. coraggio; ziràw çùn, scoraggiarsi.

زراو وزەندەق ziràw-u-zandaq, coraggio, ardire.

زرتەزرت zirt-a zirt, guizzo degli occhi.

زرت zirt, duro (frutto), acerbo.

زرمە zirma, tonfo, schianto.

زرنگ ziring (P. زرنگ), v. ژیر jir.

زرنگان ziringàn, pr. da-ziringèm, tinnire, tintinnare.
Cfr. Kj. ziringìn; zirān 1., ciringàndin.

زرنگانەو ziringàn-awa, pr. da-ziringèm-awa
1. schiarirsi (liquido), farsi limpido;
2. albeggiare.

زرنگە زرنگ ziring-a-ziring, tintinnio.
Cfr. ciring-a ciring.

زرنگین ziringìn (J. Blau) (Kj.), v. زرنگان ziringàn.

زرووف zirūf (A. ظروف pl. di ظرف), circostanze.

زرووکاندن zirūkàndin, pr. da-zirūkènim, cinguettare.

زرووکە زرووک zirūk-a-zirūk, cinguettio.

1. زرێ zirè, mare.
Cfr. zaryà, daryà, Pahl. zrèh, daryàb, P. daryà

2. زرێ zirè, cotta di maglie, lorica, corazza.
Cfr. Pahl. zrèh, P. zirh (→ A. درع ?).

زرێپۆش zirè-pòz, corazzato.

زرێچ z(i)rèç (J. Blau) (Kj.), piombo.

زرێدار zirè-dàr (+P.), v. زرێپۆش zirè-pòz.

زریان ziryàn, tramontana.

زریزە zirīza, catenella.

زریشک zirīzk, spina.

زریکاندن zirīkàndin, pr. da-zirīkènim, gridare, strillare.
Cfr. zirāndin, çirīkàndin.

زریکە zirīka, grido, strillo.
Cfr. zīra, çirīka.

زریوە zirīwa, cinguettio; balenio, guizzo.

زڕ zir, 1. falso, pseudo-; (KDS II 429) fratellastro; 2. secco (albero).
Cfr. zòl ?

زڕان zirān, pr. da-zirēm, 1. v. زرنگان ziringàn; 2. interrompersi cfr. zīryàn.

زڕباب zir-bàb, patrigno.

زڕدایک zir-dàyk, matrigna.

زڕنا zirnà (KDS II 702: Akre), v. زوڕنا zurnà.

زڕەزڕ zir-a-zir, tintinnio.

زڕین zirèn (KDS II 763: Zàxò), raglio.
Cfr. zar-a-zar.

زڕین zirìn 1 (KDS II 542: Akre), 1, v. زەڕین zarìn; 2. (S. zirìn) (Kj.), fischiare (uccello) cfr. zirukàndin, zirān 1.

زستان zistàn, inverno.
Cfr. Kj. zivistàn, Gor. zimsàn, Pahl. zam(istàn), P. zemestàn, Siv. zemessùn, Tal. zemeson, Psh. žsmai, ǰsmai.

زستانان zistàn-àn, in inverno.

زستانەوار zistàn-a-wàr, luogo per l'inverno, ibernaggio.

زستانی zistàn-ī, invernale.

زفت zift (A.), pece.

زڤڕاندن zivirāndin (Kj.), pr. di-zivirīnim, voltare t., far ritornare, restituire, rendere, rispondere.

زڤڕین zivirīn (KDS II 538: Akre) (Kj.), voltare i, ritornare.
Cfr. garān, Sogd. 'zwrt (<uz-warta-Geshkwitch).

زڤستان zivistàn (Kj.), v. زستان zistàn.

زک zik, زگ zig, v. سک sik; zg-ī pir, incinta, gravida, pregna.

زکاک zikàk (S. 223) (A. زُقاق → T. sokak → Gr. σοκάκι) (Kj.), vicolo, strada.

زگ zig, v. زک zik.

زگار zigàr (M. 213.19), turbato, triste; (M. 95.22) imbronciato.

زگ سوڤان zig-sùtàn (M. 80.27, 211.17) (Mu.), «arsura delle viscere»: tormento, strazio.

زگماک zig-màk, congenito.

زل zil, grande, grosso.

زلان zilàn, raffica di vento, turbine.

زلزلە zilzila (A. زَلزَلة), terremoto.

زلکە zilka, specie di uva bianca.

زلم zilm, v. زولم zulm.

زلم و زۆر zilm-u-zòr (A.P. ظُلم و زور), sopruso, violenza.

زلەخە Zilaxa (A. زُلَيخة), n. pr. f.

زلف zilf (P. زُلف), v. زولف zulf.

زلف و قژ zilf-u-qij, chioma ricciuta, ricci.

زلە zila, schiaffo, ceffone.
Cfr. Kj. zalà, P. silì.

زم zim (A. ذمّ): zim kirdin, biasimare, vituperare, rimproverare.
Cfr. 2. zam.

زمان zimàn, lingua; la sar zimàn bùn, essere (avere una parola) sulla punta della lingua; zimàn bastin, zittire, chiudere la bocca; zimàn pàràstin, tenere a freno la lingua; zimàn gèràn, ammutolire, tacere; hàtin-a zimàn, cominciare a parlare.
Cfr. azmàn, zibàn, zubàn, zwàna, Pahl. zuwàn, uzwàn, P. zabàn, zubàn, Psh. žəba, jəba.

زمان باز zimàn-bàz (+P.), garrulo, chiacchierone, loquace.

زمان تێژ zimàn-tèj, mordace.

زمان خۆش zimàn-xòz, arguto, spiritoso; (M. 267. 11) affabile.

زمان درێژ zimàn-dirèj, che ha la lingua lunga, linguacciuto, insolente.

زمان زان zimàn-zàn, 1. eloquente, facondo; 2. linguista.

زمان زانی zimàn-zàn-ì, 1. eloquenza, facondia; 2. linguistica.

زمان شیرین zimàn-zìrin, di piacevole conversazione; mellifluo.

زمان ناس zimàn-nàs, linguista, glottologo.
Cfr. P. zabàn-šenàs.

زمان ناسی zimàn-nàs-ì, linguistica, glottologia.
Cfr. P. zabàn-šenàs-ì.

زمانە zimàna, lingua di fuoco, fiamma.
Cfr. P. zabàne.

زمانەوان zimàn-a-wàn, v. زمان ناس zimàn-nàs.

زمانی zimàn-ì, 1. orale; 2. linguistico.
Cfr. zubàn-ì, P. zabàn-ì.

زمهریر zimḥarìr (P.A. زمهریر), 1. (M. 209. 31)

il luogo dell'inferno dove fa molto freddo; 2. i quaranta giorni più freddi dell'inverno
Cfr. çilù.

زمورو zimurud (M.248.9) (A. زمرّد ← Gr. σμάραγδον), smeraldo.

زمهریر zimharir, v. زمجهریر zimḥarir.

زنار zinàr (S.194.334) (Kj.), passo di montagna difficilmente valicabile; (J.Blau) sprone roccioso.
Cfr. zinù.

زنج zinc, pergola.

زنجیر zincìr (M.190.32) (P. زَنجیر), catena; zincìr kirdin, incatenare.
Cfr. zancìr, Pahl. zanǰir.
زنجیره شاخ zincìr-a ṣàx, catena di monti.

زندوو zindù (M.159.18), v. زیندوو zìndù.

زنگار zingàr (J.Blau), ruggine.
Cfr. jang, P. zangàr

زوا ziwà (J.Blau) (Kj.), secco, asciutto.

زواج ziwàc (Wik.71) (Kj.), v. زهواج zawàc.

زویر ziwìr (M.95.22) di malumore, imbronciato, triste, depresso.

زویروزگار ziwìr-u-zigàr (M.250.18), imbronciato, arrabbiato; (M.213.19) turbato, triste, in pena.

زهار zihàr (J.Blau) (Kj.), mostro; vipera.

زوانه zwàna (KDS II 235: Warmàwa), v. زمان zimàn.

زوبان zubàn, v. زمان; zubàn hàtin (M.167.11) tornare in sè.

زوبانی zubànì, v. زمانی zimàn-ì.

زوخال zuxàl, carbone.
Cfr. P. zogàl.

زوربا zurba (P.T.), 1. possente, dominatore; 2. la maggior parte, il più.

زورگ zurg, zona collinosa, colline.
Cfr. zùr.

زورهانه zurhàna (M.121.24), decrepito.

زوڕنا zurnà (M.135.20) flauto; (M.285.1) piffero; specie di oboe.
Cfr. zirnà, zōrnà.

زوڕناژەن zurnà-jan, flautista; pifferaio.

زوڕەت zurat (A. ذُرّة), mais, granoturco.

زوقم zuq(i)m (A. زَقَم ?), gelo, brina.

زولف zulf (J. Blau: Am.) (Kj.), v. زولف zulf.

زولفه‌قار zulfaqàr (M. 233.15) (A. ذو الفقار), n. pr. della spada di ʿAlì

زولم zulm (A. ظُلم), ingiustizia, iniquità, sopruso, torto, violenza, oppressione, tirannia; zulm kirdin, essere ingiusto, far torto, angariare, vessare, opprimere, tiranneggiare.
Cfr. zilm.

زولال zulàl (M. 13.3 e T. 24 nota 17) (A. زلال), chiara e limpida (acqua).
Cfr. Kj. zalàl.

زولف zulf (M. 247.11) (P. زُلف), riccioli, ricci, boccoli.
Cfr. zilf, Kj. zulf.

زۆپ zòp (M. 16.17), grande.

زۆر zòr (P. zùr forza), 1. molto, assai, parecchio; zòr kas, molte persone, molti; zòr kirdin, moltiplicare, aumentare; 2. forza, violenza, prepotenza, costrizione; ba zòr (M. 279.1), con la forza; zòr pè zikàn, aver la forza di; zòr tè kirdin, forzare.
Cfr. Pahl. zòr. Per il significato forza > molto cfr. Fr. force e Albanese fort, oltre a P. bas.

زۆراب خان Zòràb-xàn (M. 194.19), n. pr. m.

زۆران zòràn, lotta (atletica); zòràn kirdin, lottare, fare la lotta.

زۆرانباز zòràn-bàz (+P.), lottatore.

زۆرانبازی zòràn-bàz-ì, v. زۆران zòràn.

زۆربڵێ zòr-bi-lè, loquace, chiacchierone.

زۆرخۆر zòr-xòr (M. 217.30), mangione, goloso, ingordo.

زۆردار zòr-dàr (P. زوردار), violento, oppressore.

زوردارەکی zòr-dàrak-ì, زۆرداری zòr-dàr-ì, violenza, oppressione, costrizione.

زۆرزان zòr-zàn (M. 52.4), sapiente, colto, erudito.

زۆرکەر zòr-kar (J. Blau), v. زۆردار zòr-dàr.

زۆرەملێ zòr-a milè, costrizione, coercizione, violenza.

زۆرێتی zòr-ètì, maggioranza; moltitudine.

زۆری zòr-ì, 1. v. زۆرێتی zòr-ètì; 2. v. زۆر zòr 2.

زۆرینەوە zorìn-awa, consolare, confortare.

ا. ژۆ: žòrna, v. ایژۆ: žurna.

ایژۆ: žòžàn (Wik. 10) (Kj.), quartiere estivo: stratatura dei pastori curdi e delle loro greggi, pascolo estivo nei monti.

ژۆل: žòl, bastardo.
Cfr. žir.

ژۆما: žòma (< žòž-mâl ?), insieme di tende, accampamento.
Cfr. ǧòma.

ژۆناو: žòng-âw, acqua stagnante, acquitrino.

ژوو: žù, presto: di buon'ora, rapidamente prossimamente; ǧa žùàna, ǧa pochi giorni, presto; ǧa wàn žùàn (M. 14. 15), così in fretta, così presto; žù ǧa, fa presto! sbrigati! žùtir, più presto.
Cfr. žùkà, Pâh. P. žud, Bal. žùtì, Psh. žaž.

ژوویانی: žù-ǧayàn-ì (fr. Blau), mattiniero.
Cfr. ǧayàn.

ژووناو: žùž-âw, fuso.

1. ژوور: žùr, grossolano, rozzo, rude.

2. ژوور: žùr (KDS II 271: žàxò), colle, collina.
Cfr. žurg.

ژووراندن: žùrândin, fr. da-žùrènin, piagnucolare

ژوورەس: žù-ràs (P. زودرس), precoce; specie di uva rossa.

ژووکا: žùkà, v. ژوو: žù

ژووکاندن: žùkàndin, fr. da-žùkènin, frignare

ژوت: žaǧt (ǧ.ž.ò): ǧaǧt (KDS II 223: ǧàxò) (Kj.) con precisione, esattamente; žaǧt kirin (P. S. 14. 17) (Kj.), occupare, coltivare, arrestare.
Cfr. žawt, Kj. žaǧt.

ژەبر: žabir (M. 243. 5) (P. زبر), potenza, potere, forza.
Cfr. žabar.

ژەبر دەست: žabir-ǧa-mist (M. 243. 5), che ha il pugno forte.

ژەوین: žabùn (ǧ.) (A. ایژ ← žir. 3), debole, magro, (S. 121. 331 detto delle sette vacche magre); inerme; žabùn bè-ǧa ìmàn (M. 51: 23), sia privato della fede!

ژەبار: žabar, v. ژەبر: žabir.

ژەبردەست: žabar-dast (P. زبردست), prepotente

ژەبەز: žabaž (fr. Blau) (Kj.), v. ǧەبەز: ǧabaž.

ژەبان: žaban, piana erbosa, prateria.

زەحمەت زەحمەت (A. زەحمە; ressa), disturbo, fastidio, molestia, fatica; زەحمەت دان (M.277.35 zaxmat) disturbare, infastidire, molestare, affaticare; زەحمەت کێشان, disturbarsi, penare, faticare; تێ-ێ زەحمەت نیردن, disturbare, molestare

زەحمەت-کێش (M.160.16), che fatica, che si dà la pena

زەخم زەخ(ی)م (KDS II 748: Am) (A. ضخم), grande; (KDS II 780: Am) forte.

زەخما زەخما (J. Blau) (Kj.), v. زەحم زەحم.

زەخمەت زەخمەت (M.277.35), v. زەحمەت زەحمەت.

زەر زەر (S. 245, J. Blau), v. زەرد زەرد.

زەراعەت زەراعەت (A. زراعة), coltivazione, coltura, agricoltura.

زەرتک زەرتک, cartamo.

زەرد زەرد, giallo; pallido; ottone; Cfr. Kj. zar; Pahl. P. zard, Psh. žēr

زەردالوو زەردالو (P. زردالو), albicocca; دار-ە زەردالو, albicocca.

زەردباڵ زەردباڵ, giallognolo.

زەرد-و-زۆڵ زەرد-و-زۆڵ (M.210.2), giallo.

زەرد-و-زەرد-و-زەرد-و-

زەرف zarf (A. ظرف): 1. (sign. A. e T.) busta; 2. (sign. P.) recipiente.

زەرک zark, guscio di noce usato come cosmetico per le labbra.

زەرکەک zarkak (G.) (Kj.), vespa. Cfr. zargata.

زەرکین zarikin (J. Blau) (Kj.), impallidire, appassire.

زەرگ zarg (M. 87.15, 123.29, 220.3), mazza da lancio.

زەرگەتە zargata, piccola vespa. Cfr. zarkak.

زەرنیخ zarnix (G.) (A. زرنیخ ← Gr. ἀρσενικόν)

زەرو zarū, sanguisuga. Cfr. Pahl. zalūg, P. zarū.

زەروورەت zarūrat (A. ضرورة), necessità.

زەروورى zarūrì (A. ضرورى), necessario.

زەرەر zarar (A. ضرر), danno, lesione; zarar hēnān, arrecar danno, danneggiare, nuocere.

زەرەردار zarar-dār (J. Blau) (+P.), dannoso, nocivo.

زەرەنگ zarang (J. Blau), v. ژیر jīr.

زەریا zaryā, v. زرێ zirè.

زەریائی zaryāì, marino, marittimo.

زەریابار zaryā-bār, riva del mare. Cfr. Pahl. bār.

زەریاچە zaryā-ça (calco su P. دریاچه), lago.

زەریاوان zaryā-wān, v. دەریاڤان daryā-vān.

زەریاوانی zaryā-wān-ì, navigazione. Cfr. Kj daryā-vān-ì.

زەریف zarīf (A. ظریف), delicato, fine, grazioso, gentile.

زەریفی zarīf-ì (M. 59.34), delicatezza, finezza, grazia, gentilezza.

زەڕ zar̄ (M. 287.27), v. زێڕ zēr̄.

زەڕە zar̄a (A. ذرّة), atomo, particella.

زەڕەزەڕ zar̄-a-zar̄, raglio. Cfr. zir̄ēn

زەڕین zar̄īn, ragliare. Cfr. zir̄īn 1.

زەعا zaʿà: zaʿà kirin (P.S. 25.2-3) (Kj.) vendere; zaʿà di-ka (P.S. 18.5), vende.

زەعیف zaʿīf (M. 38.11) (A. ضعیف), debole;

(S.112.94 xaif) malato.

ئاوی xaft (J.Blau:Sindj.), v.ئاو; xabt, controllo, potere; xaft kirin, arrestare, catturare (cf.S.45.77) controllare, dominare.

ڕەو xafar (A. ظفر), vittoria; xafar birdin (M.205.29) riportare vittoria, vincere; xafar-ê bo hemû cêyan birawa (M.231.30), gli fu precluso l'accesso a tutti i luoghi.

ڤەر xarî (Win.94, KDS II 611; Amre, J.Blau) (Kj.), campo coltivato, podere.
Cfr. xawî.

ڕەق xaq, sbarrato (occhio); çaw xaq kirdin, sbarrare gli occhi.

خەڵات xaxàt (A. خلات ← Gr. Sérica?), decina; (M.163.19) elemosina.

زەکەریا Xakarya (M.279.34) (A.زكريا ← Gr. Zaxapías) n.pr.m.: Zaccaria.

خوێ xal (M.221.12), melmosa (acqua).

خڵیسکاو xalisk (Win.70) (Kj) (A. خليسكا) limpida, chiara (acqua), chiara (voce); (J.Blau) limpido.
Cfr. xuliskal.
خڵیسکاندن xaliskandin (A.خليسكان), umiliazione.

V. خاڵە : xalà-gax (S.99.6) mio zio, v. هاوژن xizm.

خەڵام xalàm (? A. خلط oscurità?), persona, individuo; xalàm-êk, un tale.

خاڵیگاندن xaligàndin (J.Blau) (Kj.) (A.ڵصق per ڵزق), fr.da-xaligênin, incollare, appiccicare.

خاڵیگان xaligàn (J.Blau) (Kj.) (A.ڵصق per ڵزق), incollarsi, appiccicarsi.

خەڵوت xalût (J.Blau) (Kj.) (A.خلوت; nudo), calvo.

خەڵیل xalil (A.خليل), umile, basso; (M.178.9) debole; (M.95.35) umiliato.

هەڵە xalà (A. خلل), errore, svista.

1. خەم xam (A. خصم): xam kirin (PS.8.21) (Kj.) raggiungere.

2. خەم xam (A. خصم), calunnia, malignità.
Cfr. xim.

1. خەمان xamàn, tempo, epoca; (M.373.36) mondo.
Cfr. ?. dem?; Pahl. xamân(ag), P. damân, xamân (← Semitico?). Av. zaurvân.

2. خەمان xamàn (M.21.3) (A. ضمان), garanzia, responsabilità.

زەماوەن zamàwan (KDS II 236), nozze, sposalizio; (KDS II 194) festa.
Cfr. zàwà.

زەمبەر zambar (M. 264.20) denaro; zèr-u-zambar (M. 111.23), oro e tesori.

زەمبەق zambaq (P. زنبق), giglio; giaggiolo.

زەمبەلەق zambalaq (P. زنبرك), molla.

زەمبیل zambìl (M. 135.13) (A.P. زنبیل → T. zembil) cesto, cesta, paniere.

زەمبیل فروش zambìl-firòz (M. 275.1), venditore di panieri, cestaio: titolo di un noto canto o racconto popolare curdo, XIV della raccolta Mu. di O. Menn, XXVI della raccolta di Prym e Socin (di Socin, in dialetto del Bòhtàn).

زەمزەمە zamzama (A. زمزم), sussurro; nenia, cantilena; (M. 1521) strepito.

زەمین zamìn (P. زمین), terra, terreno.
Cfr. zawì.

زەناح zanàh (A. زناء), adulterio.

زەنجەفیل zancafìl (A. زنجبیل), zenzero.

زەنجیر zancìr (J. Blau), v. زنجیر zincìr.

زەند zand (J. Blau) (Kj.), braccio.

زەندك zandik (J. Blau) (Kj.), manica.

زەندەق zandaq, coraggio.

زەندیق zandìq (A. زندیق manicheo ecc.), eretico.

1. زەنگ zang, campana, campanello.
Cfr. P. zang.

2. زەنگ zang, negro.
Cfr. Pahl. zangìg. P. zangì.

زەنگل zangìl (KDS II 540: Akre. J. Blau) (Kj.), campanella.
Cfr. P. zangol.

زەنگلۆق zang-luq (J.) (+T.), cardellino.

زەنگولە zang-ula, sonaglio.
Cfr. P. zangole, zangùle.

زەنگەسوورە zang-a sùra, vespa, calabrone.
Cfr. jang-a sùra.

زەنگەنە Zangana (M. 252.11 e II 394 nota 33) n. fr. di una tribù curda iraniana della zona di Kermànzàh; (S. 193) da essa provengono

molti mitirb (q.v.) «musici».

زەنگی zangi (M. 238.16), nero (cavallo).
Cfr. 2. zang.

زەنگین zangin (T.), ricco.

زەنوێر zanwēr (-üē-, -wö-) (M. 80.3, 176.29), fiorente, fresco; (M. 24.5) umido

زەنە zana, assenza di vocale, quiescenza.

زەواج zawāc (P.S. 1.2) (A. زَواج), matrimonio
Cfr. Kj. ziwāc.

زەواد zawād (M. 96.11, 281.11) (A. زواد), provvista di cibo, viveri.

زەوت zawt, v. زەبت zabt; controllo, dominio; zawt kirdin, sequestrare; hēnān-a zawt-ī ṣīr, sottomettere con la spada.
Cfr. Kj. zaft.

زەوجاندن zawicāndin (J. Blau) (Kj.) (A. زوّج), maritare, dar moglie, sposare.

زەوجین zawicīn (J. Blau) (Kj.), sposarsi, ammogliarsi, maritarsi.

زەورەق zawraq (J. Blau) (Kj.) (A. زورق), barca, battello.

زەوق zawq (A. ذوق), gusto, piacere; (M. 285.9) gioia.

زەولان zawlān (M. 224.30) (P. زولانه), catene; (S. 119.269) ceppi al piede.
Cfr. P. zōlāne.

زەوی zawī, terra, terreno; suolo; campo coltivato; zawī xōz kirdin, dissodare la terra.
Cfr. zēwī, Kj. zavī, Pahl. zamīg, P. zamī, zamīn, Psh. dzməka, mdzəka.

زەوی وزار zawī-w-zār (+A. زرع), poderi, coltivazioni, piantagioni.

زەهر zahr (P. زهر), v. ژار jār.

زەهراوی zahr-āwī (+A.), v. ژاراوی jār-āwī.

زەهف zahf (S. 96.2, S. 195, 202, J. Blau) (A. volgare magrebino بالزاف < A.P. بالجزاف), molto, assai, abbondante.

زەهڤر zahvar (S. 123.394) (Kj.), v. زێوەر zēwar.

زەیت zayt (J. Blau) (Kj.) (A. زیت), olio.

زەیتوون zaytūn (A. زیتون), oliva; dār-a zaytūn, olivo.

زەیدە zayda (S. 225), v. زێدە zēda.

(Kj.) زێنەو ; zaynèwa, puerpera.
Cfr. zaw.

زەین zaynˇ (A. زَيْن), mente, intelletto.
Cfr. zèyn

1. زێ zè, i due fiumi Zab affluenti di sinistra del Tigri in Irak: zèy-è Bādinān (M.252.32)(Mu.) Zab del Bādinān o Grande Zab, zē-y Kōya, Zab del Koya o Piccolo Zab.

2. زێ zè, fascia, nastro.

زێبار Zèbār (KDSII 219: Am.), n. pr. di una porta della città di 'Amādiyya (q.v. sub voce 'Amèdi).

زێبارێ Zèbār-ì (KDS II p. 241), n. pr. di una tribù curda del Kurdistan iracheno stanziata a nord di Àkrè (q.v.).

زێد zèd (S. 199, 244), v. زیاد ziyād.

زێدە zèda (M. 27.10)(A. زِيَادَة), molto, più; (M. 243.24) superiorità; aumento, aggiunta, sovrappiù, eccesso.
Cfr. ziyāda, zayda.

زێدەنووس zèda-nùs (M. 259.26), che scrive molto, poligrafo.

زێر zèr (Kj.), v. زێڕ zèr.

زێڕ باڤ zèr-bàv (S. 123. 397) (Kj.), del colore dell'oro.
Cfr. Kj. bàv-zar.

زێڕ کەر zèr-kar (f. Bkau) (Kj.), v. زێڕینگەر zèrèn-gar.

زێڕ لیباس zèr-libàs (S. 123. 387) (Kj.) (+A.), che ha una gualdrappa d'oro (cavallo).

زێڕ zèr (M. 142.6, 247.32), oro; denaro; زێڕان (M. 142.6) pl., monete d'oro; zèr-ì tèzàb, oro puro.
Cfr. zar, Kj. zèr, Pahl. zarr, P. zar(e), Kurd. zar, Av. zaranya-.

زێڕ کێفت zèr-kìft (M. 84.5) (P. زَرْكُوفْت), d'oro sbalzato.

زێڕ وەشان zèr-wašàn (M. 93.30), sparger oro.

زێڕینگەر zèrèn-gar, orefice, orafo, gioielliere.

زێڕین zèr-ìn, زێڕینە zèr-ìna, d'oro, aureo; ڕەنگ زەڕی rang zàfì zerìn (M. 85.49), del color dell'oro.

زێڕینکەر zerìn-kar (f. Bkau: Sindj.) (Kj.), v. زێڕینگەر zèrèn-gar.

زێڕینۆک Zerìn-òk, località nei pressi di Sulaymāniyya.

زێرینە zêr-ìna, v. زێرین zêr-ìn.

زێن zên, v. ئێژ zìn.

زێدین Zêdìn (M.31.1) n. pr. m.: mìr Zêdìn il principe Zêdìn di Cizìr (q.v.), fratello di Zìn (q.v.), nel poema Mam u Zìn.

زێو zêw (M.214..15), argento.
Cfr. zìw, Kj. zìv, Pahl. asêm ← gr. ἄσημον; Zoroastro) P. sìm.

زێوەر zêwar, ornamenti, gioielli, monili.

زێوی zêwì (M.290.23), v. ڕەوی rawì.

زێوین zêw-ìn, d'argento.
Cfr. zìw-ìn.

زێڕین zêyn (M.206.12) (A. ڕەئی), pensiero; zêyn dàn (M.127.37), guardare; zêyn-êkì dàn (M.50.21) (dial.), dare uno sguardo.
Cfr. rayn.

زی zì, spina, rovo.

زیا zìà (f. Bhau) (A. ضیاع), perdita, disperzione; zìà kirin (Kj.), perdere, disperdere, sperperare.

زیات zìàt, zyàt, v. زیاد zìàd, zyàd.

زیاد zìàd, zyàd (P. ← A. زیاد) molto, più, troppo; zìàd kirdin, aumentare, accrescere, moltiplicare, aggiungere.
Cfr. zìàt, zêf.

زیادە zìàda, zyàda (A. زیادة), v. زێدە zêda.

زیارەت zìàrat, zyàrat (A. زیارة), visita a un santuario; (S.195) (Kj.), tomba di santo musulmano, mausoleo (A.P. ziyàrètkà); ax-è zìrò Sharim zìyàratè (P.S. 29.27-8) (Kj.), io oggi vado alla festa.

زیان zìàn, zyàn, danno, perdita, detrimento
Cfr. Pahl. P. ziyàn.

زیاندار zyàn-dàr (+P.), dannoso, nocivo.

زیانکار zyàn-kàr, v. زیاندار zyàn-dàr.

زیدان zì-dàn, roveto.

زێب zêb (P.), grazia, bellezza, ornamento,
Cfr. P. zêbà «bello».

زیت zìt, diritto; destro, agile.

زیخ zìx, ghiaia.

زیخدان zìx-dàn, terreno ghiaioso.

زیرۆن zirzon (f. Bhau) (Kj.), tiglio.

زیرە zìra (P.), cumino.

زیرەک zìrak (P.), v. ژێر jìr.

زیراندن zīrāndin (M. 141.30), pr. da-zīrēnim, v. زریکاندن zirìkàndin.

زیرە zīra (M. 24.35), v. زریکە zirìka.

زیریان zìryàn (KDS I p. 240: Akre), pr. di-zìryèn, fendere, squarciare.
Cfr. zīràn 2.

زیز zìz, adirato, incollerito, arrabbiato; risentito, offeso; zìz bùn (M. 91.21), adirarsi, incollerirsi, arrabbiarsi; risentirsi, offendersi; zìz kirdin, adirare, incollerire, arrabbiare; (g.) offendere.

زیزەن zìzan (Gr. Jíjavov), zizzania.

زیزی zìz-ì, ira, collera, rabbia; risentimento; ba-zìzì (M. 188.27), in collera, adirato.

زیڤ zìv (P.S. 26.25) (Kj.), v. زیو zèw.

زیق zìq, squittio; pigolio; cicaleccio.

زیقاندن zìqàndin, pr. da-zìqènim, squittire; pigolare; cicalecciare.

زیکر zik(i)r (A. ذکر), ricordo e lode del nome di Dio.

زیل zìl (KDS II 148), pulsante di campanello.

زیلحەجە zìlḥaca (A. ذو الحجّة), il dodicesimo mese lunare islamico: «del pellegrinaggio»

زیلقەعدە zìlqa'da (A. ذو القعدة), l'undicesimo mese lunare islamico.

زیل و بەمان zìl-u-bamàn (M. 297.17), rumore, schiamazzo, vociferazione.
Cfr. P. bam.

1. زین zìn (P.), sella; zìn-ì marsa (M. 40.10) (+ A. مرصّع), sella adorna; zìn da pistì kutàn (M. 14.21) (Mu.), zìn lè kirin (KDS II 648: Akre) (Kj.), sellare.
Cfr. zèn.

2. زین Zìn (A. زَیْن ornamento?) n. pr. dell'amata di Mam nel poema curdo Mam u Zìn, v. یای yày, مەم Mam.

زیندان zìndàn, prigione, carcere.
Cfr. Pahl. zèndàn, P. zendàn.

زیندانەوان zìndàn-awàn, carceriere.

زیندانی zìndàn-ì, prigioniero, carcerato, detenuto.

زین دروو zìn-dirù, sellaio.

زیندوو zìndù (z- ← P.), vivente, vivo; vitale; vivace, vivido.
Cfr. jìn; Pahl. zìndag, P. zende, Psh. žwandai (Sur. ǰivant-)

زیندووەتی zìnduw-atì, vitalità, vita, vivezza, vivacità, vividezza.

زیندەگانی zìndagàn-ì, vita; vivacità.
Cfr. Pahl. zìndagàn pl., zìndagih, P. zendegì.

زیندەوەر zìnd-a-war, animale; insetto.
Cfr. Kj. zìnawar; càn-a-war.

زیندی zìnd-ì (Kj.), insetto.

زینوو zìnù (M. 173.34), passo di montagna, sella; valico, colle; (M. 206.23) gola fra monti; la zìnùy (M. 87.37) (Mus.) dal valico.
Cfr. 1. zìn, Kj. zinàr.

زینهار zìnhàr, attenzione!, bada.
Cfr. P. zenhàr; Pahl. zènhàr, protezione.

زینەت zìnat (J. Blau) (A. زَينة), ornamento.
Cfr. 2. Zìn.

زینەوەر zìnawar (J. Blau) (Kj.), v. زیندەوەر zìnda-war.

زیو zìw, v. زێو zèw.

زیواری zìwàrì (J. Blau) (Kj.), miseria.

زیوین zìw-ìn, v. زێوین zèw-ìn.

ژ j

ژ j(i) (Kj.), da; ji ... ra (S.200), da; a; j ta-ra (pronuncia ṣtara), a te; j wì-ra, a lui; j wè-ra, a lei; j wàn-ra, a loro; j xwa-ra (P.S. 26.6, pronuncia ṣxwara), da sè, per sè, per conto proprio; har èkè j wàn (KDS II 705: Am.) ognuno di loro; ji-bò (S.40.46), a, verso, per; j bòyè (P.S. 23.30), a causa di, per; j çì-ra (P.S. 18.30, pronuncia ṣçìra), perchè?
Gr. jā, Av. hača, Ant. P. hačà, Pahl. hač, az, P. az, ze, Gor. ča, ǰa, Bal. ča, ač, ša, aš, ža, žà, až, Liv. a.

ژا jà (S.117.222) (Kj.), v. ژ j(i).
Gr. Ant. P. hacà, Bal. žà.

1. ژار jàr, veleno, tossico.
Gr. jahr, Pahl. P. zahr.

2. ژار jàr (S.213) (Kj.), debole; haft-è jàra (S.121.330) le sette (vacche) magre.
Gr. 2. zàr?

ژاراوی jàr-àwì (+A.), velenoso, tossico a.
Gr. zahr-àwì.

ژاکان jàkàn, pr. da-jàkèm, sgualcirsi, stropicciarsi, spiegazzarsi.

ژاکاندن jàkàndin, pr. da-jàkènim, sgualcire, stropicciare, spiegazzare.

ژاله jàla, oleandro.

ژان jàn, dolore, doglia; jàn kirdin, dolere, far male.
Gr. ēṣàn.

ژان وبرق jàn-u-birq (M.136.3) (Mu.), doglie del parto.
Gr. 2. birk.

ژانه ژاو jàn-a-jàw, tiritera.

ژانه سر jàn-a sar, mal di testa, emicrania.

ژبن j bin (S.227) (Kj.), v. له بن la-bin.

ژبۆیه j bòya (P.S. 7.26) (Kj.), affinchè.
Gr. sub ژ j(i).

ژبه ر j bar (KDS II 705: Am.) (Kj.), v. له بەر la-bar; j bar kò (Wik. 71), perchè, poichè.
Gr. jùr.

ژڤان jivàn (P.S. 10.7) (Kj.), v. شوان ṣwàn.

ژڤێڤه j vè-va (S.73.1,6) (Kj.), in là, più avanti; perciò.

ژلێم jlèm: da-jlèm (M.148.28), nomino, menziono.

ژمار j(i)màr, conto, calcolo.
Cfr. Pahl. ōšmàr-, P. šomàr-.

ژمارتن jmàrtin (KDS II 622: Akre) (Kj.), pr. di-jmèrim, v. ژماردن j(i)màrdin.

ژماردن j(i)màrdin, pr. da-jmèrim, contare, numerare, calcolare; noverare, considerare.
Cfr. Mu. ajmàrdin; Kj. jmàrtin, P. šomordan šomàr-, Pahl. ōšmàrdan, ōšmàr-,

ژمارە j(i)màra, numero; novero;
jimàra-y binc-ì, numero cardinale;
jimàra-y rìz-ì, numero ordinale.
Cfr. Mu. ajmàra, P. šomàre.

ژن jin, donna, moglie; jin kirin (Wik. 71) (Kj.), prender moglie, ammogliarsi, sposarsi; jin màra kirdin (+A. مرأة), prender moglie, sposarsi; jin hènàn, «uxorem ducere», prender moglie, sposarsi.
Cfr. Siv. žen, Gor. žan, Pahl. P. zan, Bal. jan, jenek, Psh. jìnə «ragazza», Av. jani-, jəni-.

ژنانە jin-àna, donnesco, femmineo, femminile, muliebre.

ژنانی jin-àn-ì, effeminato.

ژنایەتی jin-à-y-atì, femminilità.
Cfr. jin-ètì.

ژن برا jin-birà, cognato (fratello della moglie).
Cfr. P. baràdar-zan.

ژن جوان jin-cwàn: pyàw-ì jin-cwàn (M. 217.30), uomo che ha una o più mogli giovani.

ژن خوشک jin-xuşk, cognata (sorella della moglie).
Cfr. P. x(w)àhar-zan.

ژن دۆست jin-dòst, che ama le donne, donnaiolo.

ژنک jink (KDS II 587: Akre, 740: Am.) (Kj.), jinik (P.S. 1.4) (Kj.), v. ژن jin.
Cfr. Bal. jenek, Semn. janika.

ژن ومێرد jin-u-mèrd, marito e moglie, coniugi.

ژنە بییە jin-a biya (S. 206) (Kj.), v. بێوە ژن bèwa-jin.

ژنەک jinak: jinakè, o donna!
Cfr. P. zanakè, Gor. žanaka, Siv. ženaku.

ژنێتی jin-ètì, v. ژنایەتی jin-a-y-atì.

ژوان jwàn, convegno, appuntamento; jwàn pè dàn, fissare un convegno, dare appuntamento.
Gr. jùàn, juwàn.

ژۆر jòr (L.219, KDS II 535: Akre) (Kj.), v. ژوور jùr; bi jòr-va, nella camera, dentro; t jòr-va (KDS II 770: Zàxò), dentro; ji jòr na-kàrin bi-kzènin (P.S. 22.20), da sopra non possono tirare; ganim jòr kèzàn (KDS II 506: Sùrçì), portare dentro il frumento (raccolto).

ژۆرین jòr-ìn (Wik. 101) (Kj.), superiore, situato in alto.
Gr. jùr-ù.

ژووان jùàn, juwàn, v. ژوان jwàn.

ژوور jùr, 1. sopra, su, in alto; cima; la jùrè (M. 182.1) (Mu), sopra, in alto; jùr-awa, sopra, su; jùr kawtin, salire, montare, ascendere; jùr xistin, alzare, levare, sollevare; 2. interno; camera, stanza; jùr-awa, jùrè, all'interno, dentro; birdin-a jùrè, portare dentro, introdurre; wa-jùr kawtin, entrare, penetrare.
Gr. Kj. jòr, Semn. žowr, Kj. j bar, P. ze-bar.

ژووروو jùr-ù, 1. superiore; 2. settentrionale.

Gr. Kj. jòr-ìn.

ژووژی jùjì (Kj.), v. ژیشک jìzik.

ژەبەش jabaz (P.S. 68.11) (Kj.), cocomero, anguria.

ژەم jam, pasto.

ژەندن jandin, 1. suonare (strumento musicale), battere (il tamburo); 2. battere (il burro); 3. dondolare, cullare.
Gr. janin, Pahl. P. zadan, zan- Bal. jaten/janag «battere», Pahl. òzadan, òzan- Psh. wažəl wažn- «uccidere».

ژەنگ jang, ruggine; jang lè kawtin (dàn), jang hènàn (girtin), arrugginirsi.
Gr. P. jang, zang.

ژەنگار jangàr (M. 173.2); colore rosso cupo; (M. 219.8) tintura rosso cupo.
Gr. Kj. zingàr P. zangàr «ruggine».

ژەنگاوی jang-àwì (+A.), ژەنگدار jang-dàr (+P.), arrugginito.

ژەنگە سوورە jang-a sùra, vespa, calabrone.
Gr. zang-a sùra.

ژەنین janin, v. ژەندن jandin.

ژهر jahr (P.S. 8.8, M.267.18, KDS II 767-Xaxò), v. ژار jàr.

ژهرمار jahr-a-màr M.169.14 e II 265 nota 52) veleno di serpente: espressione usata come insulto.

ژێ 1 jè, corda (d'arco, strumento musicale), fune; cordicella, funicella.
Cfr. Pahl. zih, P. zeh, Bal. jîg, Pash. žəy, jəy.

ژێ 2. jè, 1. (P.S. 1.11, S.204, 208, KDS II 703: Am.) (Kj.) (< jî wè), da lui/lei, da esso/a; di lui/lei (esso/a); a lui/lei (esso/a); ta çi jè-ya (P.S. 25.32) tu che cosa c'entri?, che te ne importa?;
jè kirin (P.S. 3.18, 11.8), tagliare via, recidere, mozzare; reparare, staccare, cfr. jè-va kirin;
2. (S. 154.40), v. ژ j(i).

ژێر jêr, sotto, giù, in basso; la jêr là (M.98.16), da sotto; jêr xistin, gettar giù, abbattere; sottomettere, soggiogare; jêr kewtin, scendere, calare, decadere, declinare.
Cfr. Gz. čir, Gil. jêr, Bal. jîr, P. zîr, Pahl. azêr, Av. ǰaēra a.d.air.

ژێرئەرز jêr-arz (+A. jê'), v. ژێرزەوی jêr-zawî.

ژێرپێ jêr-pê, sgabello per i piedi.

ژێرپیالە jêr-pîàla, sotto coppa, piattino

ژێرزان jêr-zàna (M.24.23), (locale) sotterraneo

ژێردەس jêr-das, ژێردەست jêr-dasta, subordinato, inferiore, sottomesso.

ژێرزەریا jêr-zaryà, sottomarino.
Cfr. P. zîr-daryà.

ژێرزەمین jêr-zamîn (+P.), v. ژێرزەوی jêr-zawî.

ژێرزەوی jêr-zawî, sotterraneo, sottosuolo.

ژێرکراس jêr-kirâs, sottoveste; mutande.

ژێرماڵە jêr-mâl-a, inquilino ospitato nel sottosuolo in cambio del suo aiuto a riparare il tetto della casa ecc.

ژێرو jêr-û, inferiore.
Cfr. jêr-în.

ژێروەبەر jêr-aw-xabar (+P.),
v. ژێروژوور jêr-aw-jûr.

ژێروژوور jêr-aw-jûr, sottosopra, capovolto, rovesciato.

ژێرین jêr-în, v. ژێرو jêr-û.

ژێڤە jè-va (Kj.): jè-va kirin (KDS II 743: Am.), v. jè kirin sub 2. ژێ jè.

ژێک jè-kî (S.219) (Kj.) (< jè-kirî), mozzo (orecchio).

ژێ هەڵ jè-hal (KYS II 743: Am.) (Kj.), in su, in salita.

1. ژی jì (S. 213) (Kj.), v. یش -(ì)ʒ.

2. ژی jì, vita.
Cfr. jìn

ژیان jìàn, jyàn, pr. da-jyèm, da-jìm, 1. v. ژین jìn; 2. n. pr. di donna.

ژیانون jìàndin, jyàndin, pr. da-jyènim, dar vita, ravvivare, vivificare, risuscitare t.; (M. 79, 15), far vivere.
Cfr. Pahl. zìwènìdan.

ژیانەوە jyàndin-awa, pr. da-jyènim-awa, ridare vita, ravvivare, vivificare, rianimare, risuscitare t.

ژیانەوە jyàn-awa, pr. da-jyèm-awa, da-jìm-awa, rivivere, ravvivarsi, vivificarsi, risuscitare i., rinascere, rinascita.

ژیر jìr, accorto, perspicace, sagace, intelligente, competente; jìr kirdin (M. 141, 20) calmare, placare.
Cfr. zarang, zirang, Pahl. P. zìrak, P. zerang.

ژیرکەڵە jìr-kala, saggio, accorto, avveduto.
Cfr. jìr.

ژیشک jìʒik, porcospino, riccio.
Cfr. jùʒik, jùjì, cùca, P. žùže, jùje tìgì, Bal. ǰaǰog, daǰuk.

ژین jìn, pr. da-jìm III s. da-jì, vivere; vita, har bi-jì, viva!, evviva!
Cfr. jìàn, jyàn, Pahl. zì(w)istan zì(w)-, P. zìstan ziy-, Psh. žwand «vita».

Institut Kurde de Paris
IKPLIV107041